

การแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาละครชุดจีน เรื่อง "ปรมาจารย์ลัทธิมาร"

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาละครชุดจีน เรื่อง "ปรมาจารย์ลัทธิมาร"

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE TRANSLATION OF CHINESE IDIOMS TO THAI: A CASE STUDY OF CHINESE
DRAMA SERIES "THE UNTAMED"

By
MISS Chenyi MENG

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts THAI FOR CAREER DEVELOPMENT

Department of THAI

Silpakorn University

Academic Year 2023

Copyright of Silpakorn University

61208307 : ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทฉบับที่ ๓

คำสำคัญ : การแปล, จำนวนเงิน, บทบรรยาย, ละครชุด

นางสาว เฉิน ยี่ เม็ง: การแปลจำนวนเงินเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาละครชุดจีน เรื่อง "ปรมาจารย์ลัทธิมาร" อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สำเนียงงาม

“การแปลจำนวนเงินเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาละครชุดจีน เรื่อง ‘ปรมาจารย์ลัทธิมาร’” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลจำนวนเงินเป็นภาษาไทย และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลจำนวนเงินเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร โดยรวบรวมข้อมูลจำนวนเงินและบทแปลภาษาไทยในบทบรรยายได้ภาพของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ที่เผยแพร่ผ่านแอปพลิเคชัน WeTV ทั้งหมด 50 ตอน ในช่วงปี พ.ศ.2564-2565 และวิเคราะห์ตามทฤษฎีการแปลของ Newmark (1988)

ผลการศึกษาพบว่า จำนวนเงินปรากฏทั้งหมด 745 ครั้ง ถูกแปลด้วยกลวิธีการแปล 9 กลวิธี ได้แก่ การแปลแบบคำต่อคำ การแปลตรงตัว การแปลเชิงอรรถศาสตร์ การแปลตามต้นฉบับ การแปลแบบการละ การแปลแบบสำนวน การดัดแปลงในฉบับแปล การแปลแบบเอาความ และการแปลเชิงสื่อสาร จำนวนภาษาจีนที่ถูกแปลด้วยกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารมีจำนวนมากที่สุด มีทั้งหมด 441 ครั้ง รองมา ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบเอาความที่พบทั้งสิ้น 133 ครั้ง ต่อมากลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปลพบจำนวนทั้งหมด 75 ครั้ง ลำดับถัดมาคือกลวิธีการแปลแบบสำนวน พบทั้งสิ้น 30 ครั้ง และกลวิธีการแปลแบบการละพบจำนวนทั้งหมด 21 ครั้ง กลวิธีการแปลตามต้นฉบับ พบทั้งสิ้น 18 ครั้ง กลวิธีการแปลเชิงอรรถศาสตร์ พบทั้งสิ้น 17 ครั้ง กลวิธีการแปลตรงตัวพบจำนวนทั้งหมด 6 ครั้ง และกลวิธีการแปลลำดับสุดท้ายที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ พบทั้งหมด 4 ครั้ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลมีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท และปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลมากที่สุดคือปัจจัยด้านวัฒนธรรม จากผลการศึกษาสังเกตได้ว่า จำนวนเงินที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีทั้งหมด 11 ประเภท ได้แก่ จำนวนเงินที่มาจากวรรณกรรม จำนวนเงินที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ ตัวเลขและหน่วยวัด ลัทธิและศาสนา ฮาตุและธรรมชาติ สัตว์ สงคราม พิษ รวมไปถึงวิถีชีวิต เหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ตำนานและเทพนิยาย เป็นต้น มุมมองทั้งคนไทยและคนจีนที่มีต่อประเด็นด้านวัฒนธรรมเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลจำนวนเงิน

61208307 : Major THAI FOR CAREER DEVELOPMENT

Keyword : translation, Chinese idioms, subtitle, drama series

MISS Chenyi MENG : The translation of Chinese idioms to Thai: A case study of Chinese drama series "The Untamed" Thesis advisor : Assistant Professor SOMCHAI SUMNIENGGAM, Ph.D.

The translation of Chinese idioms to Thai: A case study of Chinese drama series “The Untamed” aims to analyze strategies of Chinese-to-Thai translation and factors affecting the selection of translating approaches in the subtitle of the drama series “The Untamed” by selecting data of Chinese idioms and Thai translation subtitle of the drama series “The Untamed”, which is published for 50 episodes on The WeTV application during the year 2021 – 2022, complying with Newmark’s translation theories.

The study showed that there were totally 745 Chinese idioms appearing in the series, translated under 9 approaches, which were word-for-word translation, literal translation, semantic translation, faithful translation, omitting translation, idiomatic translation, adaptation, free translation and communicative translation. The most frequent translating approach was communicative translation, applied for 441 times, followed by free translation which was applied for 133 times. The following approach was adaptation, which was found 75 times. Afterwards, idiomatic translation was applied for 30 times and omitting translation was applied for 21 times. Faithful translation was applied for 18 times. Semantic translation was applied for 17 times. Literal translation was found 6 times and the fewest approach was word-for-word translation, applied for 4 times.

There were 4 factors affecting the selection of translating approaches which were influenced by audience expectation, grammatical structure and idiomatic context, text format characteristic, and culture. The most influencing factor affecting the translating approaches was culture. According to the study, Chinese idioms which appeared in the subtitle of the drama series “The Untamed” can be categorized into 11 types: Chinese idioms from literature, Chinese idioms with words about organs, numbers and unit of measurement, cults and religions, elements and nature, animals, war, plants, including way of life, events and important people in history, legends and fairy tales. From Thai people’s and Chinese people’s perspectives towards these cultural issues, both had influence on the selection of translating approaches for Chinese idioms.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถ ความกรุณา และความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าคอยชี้แนะผู้วิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ อีกทั้งกรุณาให้โอกาสผู้วิจัยได้เป็นศิษย์ ให้กำลังใจ และความอบอุ่นใจ ผู้วิจัยรู้สึกเป็นเกียรติ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ด้วยความเคารพรัก และซาบซึ้งใจอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี โชติติลลภ ประธานกรรมการสอบ สารนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ปักษาสุข กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่กรุณาสละ เวลาตรวจทานแก้ไขสารนิพนธ์ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์จนทำให้สารนิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ของ “ครอบครัวทับแก้ว” ทุกท่านที่ให้ความรู้ และ คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยซาบซึ้งและอบอุ่นใจอย่างหาที่สุดมิได้ คนจีนมีสำนวนว่า “เป็นครูเพียงวันเดียว ตั้งเป็นพ่อลูกกันตลอดชีวิต” ผู้วิจัยจะขอจดจำความเมตตา และเคารพนับถืออาจารย์ทุกท่านตลอดไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อารดี เก้าเอี้ยน และอาจารย์ ดร.เก็จวิมล ตั้งสิริวิสุทธิ์ ที่ กรุณาห่วงใย และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอ ทั้งยังสละเวลาแก้ไขตรวจทานสารนิพนธ์ และให้คำแนะนำ ติๆแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณน้องแมน คล้ายสุวรรณที่ช่วยตรวจแก้สารนิพนธ์หลายบท และให้กำลังใจแก่ ผู้วิจัยตลอดการเขียนงาน ขอขอบคุณพี่ชนันต์ ศรีนวล ที่ช่วยตรวจแก้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และน้อง กัญญ์สิริ จินซี ที่ให้คำแนะนำผู้วิจัยในการดำเนินขั้นตอนต่างๆเพื่อสำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณน้อง อัมพรพรรณ ม่วงครวญที่ช่วยตรวจแก้ตัวอย่างในสารนิพนธ์ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอ

ที่สำคัญที่สุด กราบขอบพระคุณครอบครัวจีน และครอบครัวไทยของผู้วิจัยที่สนับสนุนผู้วิจัย ในทุกๆเรื่อง ผู้วิจัยได้รับกำลังใจสำคัญจากคุณแม่ คุณอา สามี พี่น้อง อันก่อเกิดเป็นพลัง และความ อบอุ่นใจแก่ผู้วิจัยเสมอ สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณลูกชายสุดที่รักของแม่ หนูเป็นเหตุผลที่ทำให้แม่อดทนสู้เพื่อ พัฒนาตัวเองให้ดียิ่งขึ้น แม่รักลูก และจะพยายามเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกต่อไป

เจิน ยี่ เมิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉุ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	8
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
1.7 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	9
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 ทฤษฎีการแปล.....	11
2.1.1 คำนิยามของการแปล.....	11
2.1.2 ประเภทของการแปล.....	12
2.1.3 แนวคิดการแปลของ Peter Newmark (1988).....	14
2.2 ลักษณะสำนวนจีน.....	19

2.2.1 ความหมายของคำว่า “成语 (chéng yǔ) สำนวนจีน”	20
2.2.2 ลักษณะทั่วไปของสำนวนจีน.....	21
2.3 ข้อมูลของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร	24
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปล	26
2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปลสำนวน.....	28
2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปลบทบรรยาย	30
บทที่ 3 กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร	32
3.1 การแปลแบบคำต่อคำ.....	32
3.2 การแปลตรงตัว	36
3.3 การแปลเชิงอรรถศาสตร์.....	39
3.4 การแปลตามต้นฉบับ.....	43
3.5 การแปลแบบการละ.....	47
3.6 การแปลแบบสำนวน.....	51
3.7 การดัดแปลงในฉบับแปล.....	55
3.8 การแปลแบบเอาความ.....	58
3.8.1 ฉบับแปลมีความหมายต่างระดับกับสำนวนต้นฉบับ	59
3.8.2 ฉบับแปลมีความหมายไม่ครบถ้วน	60
3.8.3 ฉบับแปลไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของสำนวนต้นฉบับได้.....	62
3.8.4 แปลผิด	64
3.9 การแปลเชิงสื่อสาร.....	66
บทที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย ในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร.....	71

4.1	ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม.....	71
4.2	ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน	73
4.2.1	ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์.....	73
4.2.1.1	สำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่เหมือนกับภาษาไทย	73
4.2.1.2	สำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ต่างกับภาษาไทย	75
4.2.2	ปัจจัยด้านบริบทของการใช้สำนวน	79
4.2.2.1	การใช้คำที่เหมาะสมกับบริบทละครกำลังภายในจีนโบราณ	80
4.2.2.2	การใช้คำที่เหมาะสมกับลักษณะของตัวละคร	82
4.3	ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท	86
4.3.1	ความจำกัดด้านความยาวของบทบรรยาย.....	86
4.3.2	ลักษณะภาษาของบทบรรยาย	89
4.3.3	ลักษณะการนำเสนอของละครชุด	90
4.4	ปัจจัยด้านวัฒนธรรม.....	92
4.4.1	ประเภทของสำนวนจีนที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปฐมจารย์ลัทธิมาร	93
4.4.2	ปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการแปลสำนวนจีน	96
4.4.2.1	มุมมองเกี่ยวกับอวัยวะที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล สำนวนจีน.....	98
4.4.2.2	มุมมองเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัดที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้ กลวิธีการแปลสำนวนจีน.....	101
4.4.2.3	มุมมองเกี่ยวกับลัทธิและศาสนาที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธี การแปลสำนวนจีน.....	105
4.4.2.4	มุมมองเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้ กลวิธีการแปลสำนวนจีน.....	110
4.4.2.5	มุมมองเกี่ยวกับสัตว์ที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล สำนวนจีน.....	115

4.4.2.6 มุมมองเกี่ยวกับสงครามที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล สำนวนจีน.....	118
4.4.2.7 มุมมองเกี่ยวกับพืชที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล สำนวนจีน.....	121
4.4.2.7.1 สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับพืชที่หมายถึงพฤติกรรมของคน	122
4.4.2.7.2 สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับพืชที่หมายถึงความรู้สึกของคน	122
4.4.2.7.3 สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับพืชที่หมายถึงค่านิยมของคนจีน	123
4.4.2.8 วิถีชีวิตของคนจีนที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล สำนวนจีน.....	124
4.4.2.8.1 สำนวนจีนที่เกี่ยวกับ “สี่ศิลปะ”	124
4.4.2.8.2 สำนวนจีนที่เกี่ยวกับ “หกศิลปะ”	128
4.4.2.9 เหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการ เลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน.....	131
4.4.2.10 ตำนานและเทพนิยายที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล สำนวนจีน.....	134
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	136
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	136
5.1.1 กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิ มาร.....	136
5.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของ ละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร.....	138
5.1.2.1 ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม	138
5.1.2.2 ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน.....	138
5.1.2.2.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์.....	138
5.1.2.2.2 ปัจจัยด้านบริบทของการใช้สำนวน	139
5.1.2.3 ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท.....	139

5.1.2.4 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม 139

5.2 อภิปรายผล 140

5.3 ข้อเสนอแนะ 145

รายการอ้างอิง 146

ภาคผนวก..... 153

ประวัติผู้เขียน 199

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แนวโน้มการให้ความสำคัญในด้านความหมาย โครงสร้าง สุนทรียภาพและบริบทของ SL/TL สำหรับ 8 กลวิธีการแปลของ Newmark.....	18
ตารางที่ 2 กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร.....	69
ตารางที่ 3 จำนวนครั้งที่ใช้กลวิธีการแปลต่าง ๆ ของสำนวนจีน 11 ประเภทที่ปรากฏในละครชุด เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร	96

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนผังรูปตัว V ของกลวิธีการแปลตามทฤษฎีของ Newmark.....	15
ภาพที่ 2 The dynamics of translation.....	19
ภาพที่ 3 ฉากนาที่ที่ 40:42 ตอนที่ 9 ในละครชุดเรื่องปรมาจารย์ลัทธิมาร.....	45
ภาพที่ 4 การแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยาย.....	70
ภาพที่ 5 ฉากนาที่ที่ 40:45 ตอนที่ 9 ในละครชุดเรื่องปรมาจารย์ลัทธิมาร.....	91
ภาพที่ 6 ฉากนาที่ที่ 33:49 ตอนที่ 33 ในละครชุดเรื่องปรมาจารย์ลัทธิมาร	92
ภาพที่ 7 ประเภทสำนวนจีนที่ปรากฏในละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร.....	93
ภาพที่ 8 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ.....	98
ภาพที่ 9 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัด.....	101
ภาพที่ 10 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิและศาสนา	105
ภาพที่ 11 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติ.....	110
ภาพที่ 12 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์.....	115
ภาพที่ 13 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับสงคราม	118
ภาพที่ 14 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับพืช.....	121
ภาพที่ 15 กลวิธีการแปลสำนวนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต.....	124
ภาพที่ 16 กลวิธีการแปลสำนวนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์	131
ภาพที่ 17 กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยาย.....	137

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบัน เทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้รับการพัฒนาเป็นอย่างมาก ทำให้คนแต่ละประเทศสามารถสื่อสารและเรียนรู้วัฒนธรรมกันผ่านสื่อต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ในกระบวนการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้น การแปลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ตามที่นักภาษาศาสตร์สำรวจ ทั่วโลกมีภาษาแตกต่างกันถึง 7100 กว่าภาษา ถึงแม้ว่ามีเพียง 23 ภาษาที่มีผู้ใช้มากกว่า 50 ล้านคน (Ethnologue-Languages of the World, 2558, ย่อหน้าที่ 1) แต่ก็เกินความสามารถของคนทั่วไปที่จะเรียนรู้และเข้าใจภาษาเหล่านั้นทั้งหมดได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การแปลจึงเกิดขึ้น จากประวัติศาสตร์ จะเห็นได้ว่ามนุษย์ในภูมิภาคต่าง ๆ มีการติดต่อกันมายาวนาน ไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย การเชื่อมสัมพันธไมตรี การเผยแพร่ศาสนา หรือแม้กระทั่งการทำสงคราม การแปลจะเกิดขึ้นในทุกสถานการณ์เมื่อคนที่ใช้ภาษาต่างกันต้องสื่อสารกัน

การแปลมีหลากหลายประเภท และแต่ละประเภทย่อมสร้างคุณูปการที่แตกต่างกัน กนกพร นุ่มทอง (2563, น.6) เคยกล่าวว่า การแปลเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า การแปลงานด้านกฎหมายธุรกิจ ช่วยให้การติดต่อค้าขายระหว่างสองชาติเป็นไปโดยราบรื่นขึ้น มีบทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยตรง การแปลงานด้านการแพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศ การแปลนวนิยายและบทละครสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน นอกจากนี้จะส่งผลถึงการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบันเทิง ยังกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนภาษาและวัฒนธรรมต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในงานแปลประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น การแปลบทละครหรือละครชุด (series) มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนไทยอย่างใกล้ชิด เนื่องจากในประเทศไทย การหลงไหลเข้ามาของวัฒนธรรมจากต่างประเทศผ่านทาง “สื่อโทรทัศน์” เป็นหลัก โดยเฉพาะรายการประเภท “ละครชุด (series)” ซึ่งถือเป็นความบันเทิงอันดับหนึ่งของมหาชน (นั่นทีนี่ สันติธรรม, 2560, น.5) ดังนั้น การแปลละครชุดมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจตัวบทและการดำเนินเรื่องได้ แต่หากพิจารณาการแปลของละครชุด จะสังเกตว่ามักมีผู้ชมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำบรรยาย (sub-title) ภาษาไทยว่า “ต้องแปลไทยเป็นไทยอีกที” ซึ่งหมายถึงผู้ชมไม่สามารถเข้าใจตัวบทผ่านคำบรรยายที่แปลมา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การแปลคำบรรยายในละครชุดยังสามารถปรับปรุงได้ และกลวิธีการแปลที่สามารถประยุกต์ใช้ในการแปลคำบรรยายก็เป็นประเด็นที่ควรแก่การศึกษา

ในบรรดาละครชุดต่าง ๆ ที่นำเข้าประเทศไทยนั้น ละครชุดจีนถือเป็นละครชุดที่ได้รับความนิยมอย่างสูงและสร้างชื่อเสียงโด่งดังทั่วเอเชียมายาวนาน ละครชุดจีนชุดแรก ๆ ที่ฉายในเมืองไทยเริ่มจากเรื่อง เปาบุ้นจิ้น มีนักแสดงนำหลักคือ อี้หมิง เปาบุ้นจิ้น สร้างโดยค่าย CTS เมื่อปี 1974 ซึ่งเป็นละครชุดจีนเรื่องแรกที่ฉายทางช่อง 3 ในปี พ.ศ. 2517 (อึ้งภากรณ์ ยมนา, 2558, ย่อหน้า 4) ต่อมาละครชุดจีนกำลังภายในหลายเรื่องได้ฉายในไทย เช่น มังกรหยก สามก๊ก เดชเซียงฮ้อยี่ ฯลฯ แต่ละเรื่องต่างก็สามารถสร้างกลุ่มผู้ชื่นชอบละครชุดจีนได้ในระดับหนึ่ง เมื่อผู้ชมชาวไทยรับชมละครชุดจีนกำลังภายในที่เป็นละครชุดย้อนยุค หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องพึ่งพาบทบรรยายที่แปลมาตามสำนวนภาษาของคณินสมัยโบราณ และการแปลภาษาจีนที่คนโบราณใช้นั้นถือเป็นความท้าทายสำหรับนักแปลทุกคน ตามที่ Yang Qin, Wu Chenxin และ Li Shuqin (2557, น.75-76) ได้กล่าวถึงการแปลคำบรรยายของละครชุดจีนย้อนยุคว่า ภาษาที่ใช้ในละครชุดจีนย้อนยุคมีลักษณะเด่น 3 ประการ ได้แก่ 1) มีสำนวนสีพยางค์จำนวนมาก 2) มีการเรียกชื่อที่หลากหลาย 3) มีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่ซับซ้อน เนื่องจากภาษาจีนเป็นภาษาที่มีสำนวนมากที่สุดในโลก (Ji Xianlin, 2546, น.470) คนจีนย่อมใช้สำนวนเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารในชีวิตประจำวันตั้งแต่โบราณ ดังนั้นความแม่นยำในการแปลสำนวนจีนจึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการแปลละครชุด แต่การแปลสำนวนจีนในบทบรรยายให้ถูกต้องและเหมาะสมนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย อุปสรรคในการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยมีดังนี้

1. ลักษณะของสำนวนจีน

สำนวนจีนส่วนใหญ่มาจากหนังสือโบราณและกวีนิพนธ์ เป็นบทสรุปของข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ สงครามโบราณ ตำนาน เนื้อหาหรือข้อความที่ตัดตอนมาจากบทความกวีนิพนธ์ และยังมีสำนวนบางสำนวนที่เป็นมุขปาฐะ เป็นต้น ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เข้มข้นที่กล่าวถึงข้างต้นของสำนวนจีนช่วยให้สามารถถ่ายทอดข้อมูลภาษาที่มีสีสันได้อย่างถูกต้องและชัดเจนในรูปแบบที่กระชับ คงที่ และจังหวะที่กลมกลืนกัน ซึ่งสามารถใช้คำน้อยแต่สื่อความลึก กล่าวโดยสรุปก็คือ สำนวนจีนเป็นคำที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างเข้มข้นและซับซ้อน ลักษณะนี้ส่งผลให้การแปลสำนวนจีนยากกว่าการแปลคำทั่วไป

ในแง่ของการแปล คำว่า “แปล” หมายความว่า “ถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งมาเป็นอีกภาษาหนึ่งทำให้เข้าใจความหมาย” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) จากคำนิยามนี้จะเห็นได้ว่า การแปลเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการถ่ายทอดความหมายของภาษาต้นทางโดยใช้ภาษาปลายทางที่เทียบเท่ากัน แต่ที่จริงแล้ว ภาษาที่สามารถเทียบเท่ากันได้เต็มตัวมีไม่มาก เนื่องจากภาษาคือผลผลิตของสังคมมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ในแต่ละสังคมก็มีวัฒนธรรม ทัศนคติ ความเชื่อ และมุมมองต่อโลกที่แตกต่างกัน ดังนั้น การแปลนอกจากจะเป็นการถ่ายทอดความหมายของภาษาแล้ว ยังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม

และมุมมองของสังคมดังกล่าวด้วย (สัญญาวิ สายบัว, 2550, น.3) เมื่อการแปลไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความหมายของคำที่เรียงร้อยเป็นท่อน ๆ แต่เป็นการแปลตัวบทที่มีกรอบของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จึงเห็นได้ไม่ยากว่า ยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทที่แปลกับวัฒนธรรมมีความใกล้ชิดกันมากเท่าใด ความยากในการแปลก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น ดังเช่นการแปลสำนวนจีน

2. ข้อจำกัดในรูปแบบของละครชุด

วัลภา เออร์วายน (2541, น.36) ได้แบ่งจุดประสงค์ของการแปลบทละครชุดทั่วไป นั้นเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แปลเพื่อไปทำเป็นบทพากย์ และ แปลเพื่อไปทำเป็น คำบรรยาย (sub-title) ทั้งสองประเภทต่างก็มีความจำกัดของเวลาและความยาว กล่าวคือ หากแปลเพื่อไปทำเป็นบทพากย์ ผู้แปลต้องแปลบทให้พอดีกับเวลาที่ตัวละครเริ่มต้นพูดและหยุดพูด หากแปลเพื่อไปทำเป็นคำบรรยาย ผู้แปลต้องคำนึงถึงความยาวของข้อความที่จะขึ้นอยู่บนจอ ซึ่งเป็นข้อความที่ผู้ชมต้องอ่านและฟังอย่างรวดเร็วในเวลาไม่กี่วินาที ด้วยเหตุนี้ การแปลสำนวนจีน ซึ่งเป็นคำที่มีลักษณะกะทัดรัดกินความลึกซึ้งจึงยากกว่าการแปลคำทั่วไป

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าการแปลสำนวนจีนจากละครชุดจีนย้อนยุคเป็นภาษาไทยมีความยากในระดับหนึ่ง ผู้แปลต้องมองตัวบทในละครชุดนั้นเป็นภาพรวมแล้วจัดเรียบเรียงใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังต้องเชื่อมช่องว่างหรือความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของสองภาษาเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ชมให้ได้ ดังนั้น การแปลสำนวนในละครชุดย้อนยุคจากภาษาจีนไปยังภาษาไทยจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในแง่ที่ว่าผู้แปลใช้กลวิธีอย่างไรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีต่าง ๆ นั้นคืออะไร

ในปัจจุบัน เนื่องด้วยวิถีการชมภาพยนตร์และละครชุดเปลี่ยนไป ผู้ชมสามารถเลือกดูเรื่องที่ชอบผ่านแอปพลิเคชันหรืออินเทอร์เน็ตได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ อีกทั้งบทประพันธ์ของละครชุดจีนมีความก้าวหน้าและทันสมัย เช่น มีละครชุดจีนยอดนิยมนิยามที่ถ่ายจากนิยายออนไลน์หลายเรื่องเปิดโอกาสให้คนสมัยใหม่ได้สร้างบทประพันธ์ตามสมัยนิยม ในขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมบันเทิงข้ามชาติของจีนมีการร่วมทุนกับต่างประเทศมากขึ้น จึงทำให้ผู้ชมได้เห็นละครชุดและภาพยนตร์จีนเพิ่มขึ้นจากแต่ก่อน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับละครชุดจีนย้อนยุคที่เข้าฉายในไทยตามกระแสหลัก พบว่า ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ละครชุดจีนย้อนยุคที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในประเทศไทย ได้แก่ เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร เป็นละครชุดจีนย้อนยุคที่สร้างมาจากนิยายวายชื่อดัง เรื่อง “魔道祖师” (mó dào zǔ shī) เขียนโดย 墨香铜臭 (mò xiāng tóng xiù) ซึ่งเผยแพร่ครั้งแรกพร้อมกันทั่วโลกผ่านแอปพลิเคชัน Tencent Video และ WeTV ในระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน ถึง 20 สิงหาคม 2562 เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร มีทั้งหมด 50 ตอน แสดงนำโดย เสี่ยวจ้าน รับบทเป็น เว่ยอู่เซียน และ หวังอี้ป้อ รับบทเป็น หลานวังจี เนื้อเรื่องของละครชุดเป็นแนวกำลัง

ภายในวงกับการเกิดใหม่ ในงานประกาศยุทธศาสตร์ Tencent ทางบริษัทได้เปิดเผยถึงข้อมูลสตรีมมิ่งของ WeTV ที่มีความนิยมเพิ่มขึ้น โดยทางบริษัทกล่าวว่าเป็นผลมาจากละครชุดจีน เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ที่ทำให้มียอดผู้ใช้งาน WeTV สูงขึ้นถึง 250% อีกทั้งยังมียอดดาวน์โหลดเฉลี่ยสูงถึงเดือนละล้านครั้ง (สียอชี่ ริว, 2562, ย่อหน้าที่ 3)

เหตุผลที่ทำให้ละครชุด เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร โด่งดังในประเทศไทยมีหลากหลายประการ เช่น เนื้อเรื่องสนุกและมีมิติ ถึงแม้ว่าตัวบทดัดแปลงจากนิยายวายของจีน แต่เนื้อด้วยประเทศจีนไม่อนุญาตนำเสนอละครแนววาย เนื้อเรื่องจึงต้องหลีกเลี่ยงการแสดงออกโดยตรง กลับให้ช่องว่างแก่ผู้ชมได้จินตนาการด้วยตนเอง อีกทั้งเรื่องนี้ไม่ได้เป็นละครชุดแนววายแบบเฉพาะกลุ่มทั่วไป เนื้อเรื่องยังเกี่ยวกับทั้งการต่อสู้ ผจญภัย ปริศนา สืบสวน ตราฆ่าและความรัก นอกจากนี้เนื้อเรื่องที่สนุก เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ยังมีการคัดเลือกนักแสดงที่เหมาะสม มีการออกแบบฉาก เครื่องแต่งกาย การใช้สีที่สวยงาม มีเพลงประกอบละครที่ไพเราะ แต่ที่สำคัญและขาดไม่ได้คือมีการแปลบทบรรยายที่เข้าใจง่าย หากเปรียบเทียบกับ ปริมาจารย์ลัทธิมาร เวอร์ชันอนิเมะ บทบรรยายของละครชุดมีความกระชับกว่า เนื่องจากอนิเมะสามารถเพิ่มบทบรรยายหรือเสียงพากย์เพื่ออธิบายเนื้อเรื่องให้ผู้ชม แต่ละครชุดเพื่อความสมจริง มักต้องใช้ตัวละครเป็นคนพูดและแสดงออก บทบรรยายส่วนใหญ่เป็นบทสนทนาที่กระชับ นอกจากอนิเมะแล้ว นวนิยายเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ยังถูกแปลเป็นหนังสือภาษาไทย หลังจากละครชุดได้รับความนิยมอย่างสูงในประเทศไทย การแปลนวนิยายย่อมต่างกันกับการแปลบทบรรยายของละครชุด ไม่ว่าจะเป็นด้านความละเอียด ด้านสุนทรียภาพของการใช้ภาษา หรือด้านรูปแบบภาษา อย่างไรก็ตาม สรุปได้ว่าการแปล บทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร มีลักษณะเฉพาะตนและคุณค่าในการวิจัย

จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในบทบรรยายของละครชุดจีน เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร มีการใช้สำนวนจีนเป็นจำนวนมากถึง 519 สำนวน โดยนับสำนวนที่ปรากฏซ้ำเป็นสำนวนเดียว ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการแปลสำนวนใน เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธีที่หลากหลายในการแปล ดังต่อไปนี้

1. การแปลสำนวนเดียวเป็นหลายแบบ

ตอนที่ 23						
手	无	缚	鸡	之	力	19:23 ประมุขจีน 金宗主 19:24 นั้นพวกเราปล่อยคน 不然我们就放了这些 19:27 ที่ไม่มีทางสู้ของตระกูลเวินไปเถอะ 温氏的手无缚鸡之力的人吧
shǒu	wú	fù	jī	zhī	lì	ไม่มีแรงแม้แต่จะมัดไก่

ตอนที่ 44						
手	无	缚	鸡	之	力	35:11 ส่วนคนที่เหลือ 其余的人 35:12 ข้าว่าไม่มีแรงแม้แต่จะจับไก่ด้วยซ้ำ 我用手无缚鸡之力来形容 35:14 ถูกหรือไม่ 不为过吧
shǒu	wú	fù	jī	zhī	lì	ไม่มีแรงแม้แต่จะมัดไก่

ในตัวอย่าง สำนวนจีน “手无缚鸡之力” (shǒu wú fù jī zhī lì) แปลตรงตัว หมายถึง “ไม่มีแรงแม้แต่จะมัดไก่” ปรากฏสองครั้งในละครชุด ได้แก่ เมื่อตอนที่ 23 นาทีที่ 19:27 และเมื่อตอนที่ 44 นาทีที่ 35:11 ผู้แปลเลือกแปลแบบต่างกันตามที่ได้เห็นในตารางข้างต้น แบบแรกคือแปลความหมายแฝงของสำนวนออกมาเป็น “ไม่มีทางสู้” แบบที่สองคือแปลตรงตัวตามต้นฉบับ สำนวนจีนเป็น “ไม่มีแรงแม้แต่จะจับไก่” ตัวอย่างการแปลสำนวนแสดงให้เห็นว่าแม้เป็นสำนวนอันเดียวกัน แต่เมื่อปรากฏในบทละครต่างกัน ตัวละครที่พูดต่างกัน ผู้แปลมีการเลือกใช้กลวิธีการแปลที่ต่างกันด้วย

2. การแปลสำนวนจีนเป็นสำนวนไทย

ตอนที่ 1					
养	虎	为	患		2:31 ในตอนแรกตระกูลเจียงแห่งอวินเมิงอุตสาหใจดีไว้ชีวิตเขาไว้ 当初云梦江氏好心收留他 2:32 แต่คงนึกไม่ถึงว่าเลี้ยงงูเห่าไว้กับตัว 可没想到居然是养虎为患
yǎng	hǔ	wéi	huàn		การเลี้ยงเสือทำให้เกิดหายนะ หมายถึงตามใจศัตรูหรือคนเลว ทิ้งปัญหาไว้เบื้องหลัง ในที่สุดส่งผลร้ายต่อตัวเอง

จากตัวอย่าง สำนวนจีน “养虎为患” (yǎng hǔ wéi huàn) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1260) คือ “การเลี้ยงเสือทำให้เกิดหายนะ หมายถึงตามใจศัตรูหรือคนเลว ทิ้งปัญหาไว้เบื้องหลัง ในที่สุดส่งผลร้ายต่อตัวเอง” ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “เลี้ยงงูเห่าไว้กับตัว” ซึ่งเป็นสำนวนไทยที่มาจากเรื่องชวานากับงูเห่า หมายถึง ทำคุณกับคนชั่ว มีแต่จะได้รับความเดือดร้อน สองสำนวนมีความคล้ายกันในด้านการใช้สัตว์ร้ายมาเปรียบเทียบความอันตรายหรือคนร้าย แม้จะไม่ใช่สัตว์ร้ายชนิดเดียว แต่หากคำนึงถึงความเข้าใจของผู้ชมที่มาจากสองวัฒนธรรม การที่แปลออกเป็นสำนวนของภาษาปลายทางอาจได้รับการยอมรับและเข้าใจจากผู้ชมมากกว่า เช่นเดียวกับตัวอย่างต่อไปที่แปลสำนวนจีน “得寸进尺” (dé cùn jìn chǐ) ที่มีความหมายว่า “ได้ชุนจะเอาฉื่อ อุปมาถึงความโลภกำลังเติบโต” เป็นสำนวนไทย “ได้คืบจะเอาศอก” ซึ่งแม้ว่า “ชุน” กับ “ฉื่อ” เป็นมาตราวัดความยาวของจีนและ “คืบ” กับ “ศอก” เป็นมาตราวัดความยาวของไทย ทั้งคู่มีความ

ยาวที่ไม่เหมือนกัน แต่ก็สามารถเทียบใช้ในการแปลเพื่อให้ความหมายของสำนวนมีความใกล้เคียงที่สุด

ตอนที่ 47				
得	寸	进	尺	19:44 เจ้าอย่าได้คืบจะเอาศอก 你不要得寸进尺 19:47 แบบนี้ก็เรียกว่าได้คืบจะเอาศอกงั้นหรือ 这就叫得寸进尺啦 19:49 งั้นต่อจากนี้ 那么接下来 19:51 ข้าจะให้หนากวงจวินลงมือด้วยตนเอง 我还要含光君自己动手 19:53 ผนึกชีพจรวิญญาณของตัวเอง 封住自己的灵脉 19:59 แบบนี้เรียกอะไรดีล่ะ 那这样叫什么
dé	cùn	jìn	chǐ	ได้ซุนจะเอาฉือ อุปมาถึงความโลภกำลังเติบโต

3. การแปลที่เลือกจะไม่แปล

อนึ่ง ผู้วิจัยยังพบการแปลสำนวนจีนโดยการละ เช่น สำนวนจีน “越俎代庖” (yuè zǔ dài páo) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1380) คือ “ข้ามเครื่องเช่นไห้ไปเป็นพ่อครัว กล่าวคือ แม้ว่าพ่อครัวจะไม่ได้ทำอาหารในครัว แต่ผู้ควบคุมงานพิธีบูชาบรรพบุรุษ ก็ไม่สามารถสละเครื่องบูชาและไปที่ครัวทำอาหารแทนเขาได้ หมายถึงการทำสิ่งที่เกินกำลัง หน้าที่หรือสิทธิของตัวเอง” สำนวนนี้เกี่ยวกับวัฒนธรรมพิธีไหว้เจ้าของจีน ผู้แปลเลือกแปลแบบละสำนวนนี้ทิ้ง แต่ก็ไม่ได้ส่งผลให้ผู้รับสารไม่เข้าใจตัวบท

ตอนที่ 10				
越	俎	代	庖	32:21 หรือก็คือให้โอกาสท่านอีกครั้ง 顺便也是给你一个机会 32:23 ส่งเหล็กทมิฬและนักโทษเซวียางมา 交出阴铁和犯人薛洋 32:25 ข้าว่าท่านกลับตัวเปลี่ยนใจยังทัน 我就念你是悬崖勒马 32:29 ข้าจะไม่เอาเรื่องเอาราวกับท่าน 不再追究越俎代庖之过
yuè	zǔ	dài	páo	ข้ามเครื่องเช่นไห้ไปเป็นพ่อครัว กล่าวคือ แม้ว่าพ่อครัวจะไม่ได้ทำอาหารในครัว แต่ผู้ควบคุมงานพิธีบูชาบรรพบุรุษ ก็ไม่สามารถสละเครื่องบูชาและไปที่ครัวทำอาหารแทนเขาได้ หมายถึงการทำสิ่งที่เกินกำลัง หน้าที่หรือสิทธิของตัวเอง

จากตัวอย่างการแปลทั้งหมดข้างต้น จะเห็นว่า ผู้แปลไม่ได้ใช้กลวิธีการแปลแบบเดียวในการแปลสำนวนจีนและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีต่าง ๆ ก็มีหลากหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม ด้านรูปแบบตัวบท ด้านความเข้าใจของผู้ชม และอื่น ๆ ตามที่กนกพร นุ่มทอง (2563, น.12) ได้กล่าวไว้ว่า การแปลเป็นเรื่องของการเข้าใจความหมายและการถ่ายทอดความหมาย ฉะนั้นจะถ่ายทอดด้วยรูปแบบหรือลักษณะใด ผู้แปลเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับ

ประเภทของต้นฉบับและผู้รับสาร ดังนั้น ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีใดในการแปลสำนวนจีนในบทบรรยาย และเลือกด้วยเหตุใดจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า แม้สำนวนทั้งหมดที่ปรากฏในละครชุดจีน เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ไม่ได้ใช้กลวิธีการแปลแบบเดียวกัน แต่กลวิธีการแปลที่นำมาใช้นั้นก็มีใช้จะอยู่นอกหลักการการแปลที่เป็นสากล ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวนจีนในบทบรรยายของละครชุดจีน เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ผ่านแนวคิดของ Peter Newmark (1988) นักทฤษฎีการแปลผู้มีชื่อเสียง แนวคิดของ Newmark ได้แบ่งกลวิธีการแปลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (source language emphasis) และการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย (target language emphasis) การศึกษาการแปลสำนวนจีนตามแนวคิดของ Newmark สามารถเผยให้เห็นว่าผู้แปลเลือกที่จะแปลสำนวนจีนในบทบรรยายโดยเน้นรักษาธรรมชาติความเป็นจีนมากกว่าหรือเน้นให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาของละครชุดมากกว่า นอกจากนี้ Newmark (1988, น.11-15) ให้ความสำคัญกับปัจจัย 10 ประการส่งผลกระทบต่อแปลอย่างมาก ได้แก่ 1) เอกลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งภาษาต้นฉบับ 2) การใช้ไวยากรณ์และการใช้คำของภาษาต้นฉบับ 3) วัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับหรือภาษาที่สาม 4) ลักษณะของภาษาต้นฉบับที่อิงกับรูปแบบตัวบท 5) ความคาดหวังของผู้รับสาร 6) การใช้ไวยากรณ์และการใช้คำของภาษาเป้าหมาย 7) วัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย 8) ลักษณะภาษาเป้าหมายที่อิงกับรูปแบบตัวบท 9) ข้อเท็จจริง 10) มุมมองและอคติของผู้แปล ผู้วิจัยเห็นว่าตามแนวคิดของ Peter Newmark สามารถย้อนจากบทแปลกลับเพื่ออนุมานได้ว่า แท้จริงแล้วผู้แปลคำนึงถึงปัจจัยใดบ้างเมื่อเลือกกลวิธีการแปลต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยเห็นว่ากลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในละครชุด เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร เป็นประเด็นที่ควรแก่การศึกษา เพราะสำนวนจีนเป็นส่วนประกอบที่เด่นของภาษาจีน การแปลสำนวนจีนในบทบรรยายมีบทบาทสำคัญต่อความเข้าใจของผู้ชมชาวไทย จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่วิเคราะห์การแปลสำนวนส่วนใหญ่เป็นการแปลสำนวนจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย การแปลสำนวนในงานวรรณกรรมหรือเป็นแค่ประเด็นหนึ่งในงานวิจัยการแปลคำทางวัฒนธรรม อาทิ กนกรัตน์ คณะสารพันธ์ (2549) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง การแปลสำนวนในบทภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย รมัณยา ทิพย์มณฑิเตอร์ (2559) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง การแปลสำนวนภาษาอังกฤษจากละครชุดแนววัยรุ่นเป็นภาษาไทย สิริณี มีชัย (2560) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ แปลโดย ธาณี พูนสุวรรณ เป็นต้น แต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแปลสำนวนจีนในละครชุดโดยตรงยังไม่มีผู้ศึกษามากนัก นอกจากนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการแปลมีความน่าสนใจ และงานวิจัยที่กล่าวมาส่วนใหญ่ไม่ได้เจาะลึกถึง

ประเด็นนี้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาคั้งนี้จะเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาทางการแปลสำนวนออกไปสู่กลุ่มข้อมูลใหม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-จีน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยาย เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร มีหลายประการ เช่น การแปลแบบคำต่อคำ การแปลแบบเอาความ การแปลแบบสำนวน การแปลเชิงสื่อสาร เป็นต้น
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยาย เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร มี 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและปัจจัยด้านลักษณะของบทบรรยาย

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร โดยเก็บข้อมูลจากวีดิทัศน์ละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ที่เผยแพร่ผ่านแอปพลิเคชัน WeTV จำนวน 50 ตอน ซึ่งเป็นจำนวนตอนทั้งหมดของละครชุดเรื่องนี้ โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน 2564 ถึงเดือนเมษายน 2565 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มึเนื้อหาและบทบรรยายภาษาไทยของละครชุดเรื่องนี้ออกเผยแพร่ครบทั้ง 50 ตอนแล้ว และศึกษาเฉพาะบทบรรยายใต้ภาพที่เป็นคำบรรยาย (sub-title) ภาษาไทยที่ปรากฏบนหน้าจอโดยเปรียบเทียบกับบทพากย์ภาษาจีน

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. งานวิจัยนี้ถอดเสียงตัวอักษรจีนตาม 汉语拼音方案 (hàn yǔ pīn yīn fāng àn) ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้อักษรละตินกำกับเสียงอ่านของภาษาจีน และเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ชื่อตัวละคร ชื่อสถานที่ และศัพท์เฉพาะจากละครชุด จะถอดเสียงเป็นภาษาไทยโดยยึดตามฉบับแปลที่ปรากฏตามบทบรรยายเป็นหลัก ในกรณีนอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น จะถอดเสียงตาม “หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550, น.1-10) รายละเอียดแสดงในภาคผนวก

2. การอ้างอิงสำนวนจากตัวบทละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากตอน และเวลา ดังตารางต่อไปนี้

(ตอน)	
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ	บริบทของสำนวน/คำแปล/(กลวิธีการแปล)
(สำนวนจีนเขียนด้วยอักษรจีน)	(บริบทของสำนวน)
(เสียงอ่านของคำในสำนวน)	(คนพูด) (เวลา) (บทบรรยาย) (บทพากย์ภาษาจีน)
(ความหมายของคำในสำนวนแบบคำต่อคำ)	(กลวิธีการแปล)

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

สำนวนจีน (成语 chéng yǔ) คือ ถ้อยคำหรือวลีสำเร็จรูปที่กินความลึกซึ้งและใช้ตามความเคยชิน ส่วนใหญ่มีต้นกำเนิดและมีลักษณะเป็นความเปรียบหรือเท่าความ โดยมากมีสี่พยางค์ (เชิดชัย ผาสุพงษ์, 2545)

1.7 วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 สืบค้นและรวบรวมสำนวนจีนจากละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ทั้งหมด 50 ตอน ที่เผยแพร่ผ่านแอปพลิเคชัน WeTV ระหว่างเดือนมิถุนายน 2564 ถึงเดือนเมษายน 2565 โดยคัดลอกคำบรรยายภาษาไทย และถอดเสียงบทพากย์ภาษาจีนจากคลิปละครชุด เป็นลายลักษณ์อักษร จากนั้นพิจารณาคัดเลือกสำนวนจีน โดยการตรวจสอบจากพจนานุกรมสำนวนจีน 《成语大词典》(chéng yǔ dà cí diǎn) พบสำนวนจีนจำนวน 519 สำนวน เนื่องจากสำนวนบางสำนวนมีการปรากฏซ้ำและใช้บทแปลต่างกัน ผู้วิจัยจึงศึกษาทุกสำนวนตามจำนวนครั้งที่ปรากฏ รวมทั้งสิ้น 745 ครั้ง

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปล

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านละครชุด

2. ขั้นวิเคราะห์ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 วิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ตามแนวคิดของ Peter Newmark (1988)

2.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ตามแนวคิดของ Peter Newmark (1988)

3. ขั้นสรุปและอภิปรายผล

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจกลวิธีที่ใช้ในการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร
2. ทำให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร
3. เป็นแนวทางในการศึกษาการแปลสำนวนภาษาจีนเป็นภาษาไทยต่อไป

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการแปลสำนวนภาษาจีนเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาละครชุดจีน เรื่อง “ปรมาจารย์ ลัทธิมาร” ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดของ Peter Newmark (1988) ที่เกี่ยวกับกลวิธีการแปลเป็นหลัก รวมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการแปล
2. ลักษณะสำนวนจีน
3. ข้อมูลของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการแปล

ทฤษฎีการแปลนี้ครอบคลุมถึงคำจำกัดความของการแปล ประเภทของการแปลและแนวคิด การแปลของ Peter Newmark (1988) ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 คำนิยามของการแปล

การแปลเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับ “การถ่ายทอดความหมาย” “ภาษา” และ “การสื่อสาร” (สัญญาวิ สายบัว, 2564, น.1) มีนักวิชาการหลายคนให้คำนิยามของการแปลไว้จากมุมมองสามด้านนี้ เช่น ยูจีน ไนดา (Eugene A. Nida, 1964 อ้างถึงใน สัญญาวิ สายบัว, 2564, น.1) กล่าวว่า การแปล เป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมาย (meaning) และการถ่ายทอดรูปแบบของการเสนอความหมาย (form) ของข้อความในภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง แคทฟอร์ด (Catford, 1978 อ้างถึงใน สัญญาวิ สายบัว, 2564, น.3) ให้คำนิยามการแปลไว้ว่า การแปลคือการใช้ภาษาอีกภาษาหนึ่ง เพื่อสื่อความหมายที่แสดงโดยภาษาเดิม ในทำนองเดียวกัน นิวมาร์ค (Newmark, 1981, น.7) ให้คำนิยามว่า “Translation is a craft consisting in the attempt to replace a written message and/or statement in one language by the same message and/or statement in another language” ถอดความได้ว่า การแปลเป็นงานฝีมือที่พยายามจะแทนที่สารหรือข้อความในภาษาหนึ่ง ด้วยสารหรือข้อความในอีกภาษาหนึ่ง ปัญญา บริสุทธิ์ (2533) กล่าวถึงการแปลว่า การแปลเป็นการใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพียงแต่สารที่นักแปลจะต้องสื่อ นั้นมิได้เป็นความคิดของนักแปลเอง แต่เป็น ความคิดที่ผู้อื่นแสดงออกมาในภาษาต่างประเทศ แล้วนักแปลทำเสมือนว่าเป็นความคิดของตนเองที่ จะต้องถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาของตน ด้วยเหตุนี้การแปลจึงเป็นเรื่องที่มีภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องถึง สองต่อ คือ ภาษาต้นฉบับและภาษาแม่ที่ผู้แปลใช้ในการสื่อความหมาย

จากนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป้าหมายของการแปลคือ “สื่อความหมาย” เมื่อกล่าวถึง “ความหมาย” ในการแปล นักวิชาการอีกหลายคนมองว่า “ความหมาย” ไม่ใช่แค่รหัสเชิงภาษาที่เป็น ท่อน ๆ แต่มีกรอบของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ลาร์สัน (Larsan, 1984 อ้างถึงใน บังอร รัตน์ ชัยจำรูญพันธุ์, 2545, น.9) กล่าวว่า การแปลจะต้องมีการวิเคราะห์คำ โครงสร้างทางไวยากรณ์ สถานการณ์การสื่อสาร และบริบททางวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ เพื่อทำความเข้าใจความหมาย แล้วจึงถ่ายทอดความหมายนั้นลงในฉบับแปล โดยใช้คำและโครงสร้างที่เหมาะสมในฉบับแปลและ บริบทวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล สิทธา พิณีจภูวตล (2543, น.13) ให้คำนิยามการแปลไว้ว่า การ แปลคือการถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งโดยรักษารูปแบบ คุณค่า และ ความหมายในข้อความเดิมไว้ได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งความหมายแฝง ซึ่งได้แก่ความหมายทาง วัฒนธรรม ปรัชญา ความรู้สึก ฯลฯ นอกจากนี้ วรรณา แสงอร่ามเรือง (2563, น.7) สรุปคำนิยามของ การแปลว่า การแปลเป็นการจัดเรียงเรียงตัวบทเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้และ จัดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมปลายทาง

อนึ่ง นักวิชาการด้านการแปลหลายคนยังให้คำนิยามการแปลจากมุมมองอื่นด้วย เช่น วินัย และดาร์เบลเน็ต (J.P. Vinay & J.Darbelnet, 1968 อ้างถึงใน สิทธา พิณีจภูวตล, 2543, น.13) คิด ว่าการแปลเกี่ยวกับด้านภาษาศาสตร์ จึงให้คำนิยามการแปลว่า การแปลเป็นการวิเคราะห์ความหมาย ของภาษาโดยพิจารณาจากหน้าที่ของคำ และความหมายของคำตามแนวภาษาศาสตร์ ส่วน เบลล์ (Bell, 1993 อ้างถึงใน บังอรรัตน์ ชัยจำรูญพันธุ์, 2545, น.10) ให้ความสำคัญในเรื่องความเท่าเทียม กันทางลีลาว่า การแปลเป็นคำพูดหรือข้อความในภาษาฉบับแปลที่รักษาความหมายและลีลาเท่ากับ คำพูดหรือข้อความในภาษาต้นฉบับ นอกจากนี้ มาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther, 1483-1546 อ้าง ถึงใน สิทธา พิณีจภูวตล, 2543, น.12) กับ อัจฉรา ไส้ศัตรูไกล (2548, น.14) ให้ความสำคัญในด้าน ความเข้าใจของผู้รับสาร มาร์ตินกล่าวว่า การแปลคือการสามารถถ่ายทอดวิญญาณของต้นฉบับ ออกมาให้ได้ และให้สามัญชนสามารถเข้าใจได้ และอัจฉรา ไส้ศัตรูไกล เห็นว่า การแปลคือการ ถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งให้ได้ตรงกัน ซึ่งเท่ากับว่า ผู้แปลต้องพยายามให้ ผู้รับสารที่อ่านข้อความแปลเข้าใจในสิ่งเดียวกันกับผู้รับสารข้อความจากต้นฉบับ

จากความหมายของการแปลที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การแปลเป็นการถ่ายทอด ความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยผู้แปลต้องพิจารณาทั้งด้านการสื่อสาร วัฒนธรรม ภาษาศาสตร์ ลีลาการเขียนและความเข้าใจของผู้รับสาร

2.1.2 ประเภทของการแปล

การแปลโดยรวมแล้วแบ่งออกเป็น 2 ประเภทอย่างกว้าง ได้แก่ การแปลแบบตรงตัว (literal translation) กับการแปลแบบเอาความ (free translation)

การแปลแบบตรงตัว (literal translation) หรือนักวิชาการจำนวนหนึ่งเรียกว่าการแปลตามตัวอักษร เป็นการแปลที่พยายามรักษารูปแบบของการนำเสนอความคิด (form) ของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รูปแบบที่ว่านี้หมายถึงคำ ระเบียบวิธีการเรียงคำ ระเบียบวิธีการจัดกลุ่มความหมายเข้าเป็นประโยค และการเรียงประโยคเข้าเป็นข้อความที่ใหญ่ขึ้นไปเป็นลำดับ และรวมถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ ด้วย (สัญญาวิ สายบัว, 2564, น.43)

การแปลแบบเอาความ (free translation) หรือที่เรียกว่าการแปลแบบเรียบเรียง เป็นการแปลที่เน้นความหมายของภาษาต้นฉบับ โดยให้ความสำคัญกับความสละสลวยของภาษาปลายทาง (อรอนงค์ ชาคร, 2560) การแปลแบบเอาความมีการเปลี่ยนรูปแบบ (form) ให้ต่างจากต้นฉบับเพื่อให้งานแปลสามารถทำหน้าที่สื่อความหมายของต้นฉบับไปยังผู้รับสารได้อย่างแน่นอน (สัญญาวิ สายบัว, 2564, น.44)

ในทำนองเดียวกัน ลาร์สัน (Larsan, 1984, น.15-17) แบ่งการแปลเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบรักษารูปแบบ (form-based translation) และการแปลแบบรักษาความหมาย (meaning-based translation) การแปลแบบรักษารูปแบบเป็นการแปลที่รักษาคำและรูปแบบเดิมของภาษาต้นฉบับทุกประการ ส่วนการแปลแบบรักษาความหมายคือการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปสู่ภาษาแปลให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด หากมองจากความหมายเทียบเคียงกันในการแปล นิดา (Nida, 1964, น.2) ได้แบ่งการแปลเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลเทียบเคียงตามรูป (formal-equivalence translations) และการแปลเทียบเคียงต่างรูป (dynamic-equivalence translation) การแปลเทียบเคียงตามรูปก็คือการแปลตรงตัว ซึ่งมุ่งเน้นไปที่สารทั้งในด้านรูปแบบให้เหมือนกับต้นฉบับมากที่สุด และการแปลเทียบเคียงต่างรูปเป็นการแปลแบบอิสระที่มุ่งเน้นไปที่ผลตอบแทนจากผู้รับสารฉบับแปล ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจในฉบับแปลได้เท่าๆ กับที่ผู้รับสารต้นฉบับมีความเข้าใจต่อต้นฉบับ

นอกจากนี้ ดวงตา สุกพล (2541, น.12-14) ยังแบ่งหลักการแปลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลโดยพยัญชนะ (literal meaning) กับการแปลโดยอรรถ (non-literal translation) การแปลโดยพยัญชนะสามารถแยกเป็น 2 กลวิธี กลวิธีแรกคือการแปลแบบคำต่อคำ (word-for-word translation) กลวิธีนี้นิยมใช้ในการแปลพระคัมภีร์ไบเบิลในช่วงแรก ผู้แปลต้องรักษาโครงสร้างและความหมายของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลให้ตรงกันอย่างเคร่งครัด จึงทำให้เนื้อความของภาษาฉบับแปลเข้าใจได้ยาก กลวิธีที่สองคือการแปลตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่พยายามคงความหมาย ท่วงทำนอง รูปแบบ และโครงสร้างของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด ให้ความสำคัญในด้านความถูกต้องครบถ้วน และความแม่นยำแน่นอนของต้นฉบับ ไม่นิยมการตัดทอนหรือแต่งเติมคำหรือข้อความใด ๆ ทั้งสิ้น กลวิธีนี้มักใช้ในการแปลเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่าง เช่น การแปลคัมภีร์ไบเบิลในปัจจุบัน การแปลกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ประกาศของทางราชการ เป็นต้น

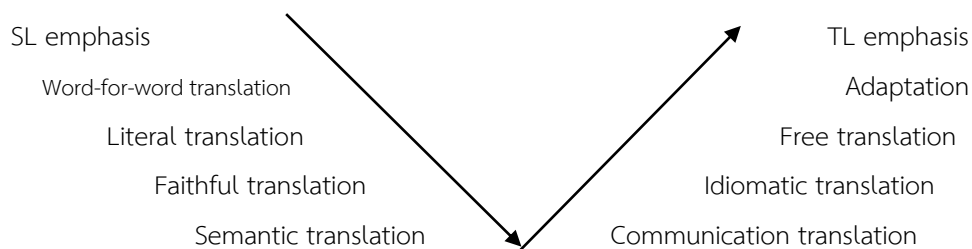
ส่วนการแปลโดยอรรถ เป็นการแปลที่ตรงข้ามกับการแปลโดยพยัญชนะ ซึ่งไม่ได้มุ่งรักษาโครงสร้าง ความหมาย ท่วงทำนอง หรือรูปแบบของต้นฉบับอย่างเคร่งครัด สามารถโยกย้ายขยายคำ ตัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือข้อความทางด้านไวยากรณ์ได้ รวมไปถึงการถอดใจความในภาษาเดียวกัน ด้วย การแปลประเภทนี้มักใช้ในการแปลนวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เป็นต้น

การแปลสำนวนนั้น นักวิชาการหลายคนได้เสนอกลวิธีต่าง ๆ ไว้ เช่น สัจฉวี สายบัว (2550, น.97-102) เสนอกลวิธีการแปลสำนวนไว้ทั้งหมด 4 กลวิธี ได้แก่ 1) แปลแบบตรงตัว 2) แปลแบบตีความ 3) การแปลแบบตรงตัวประกอบการตีความ 4) การแปลด้วยสำนวนเทียบเคียง เบเคอร์ (Baker, 2554 อ้างถึงใน รมัญยา ทิพย์มณฑิธร, 2559, น.19) กล่าวว่า กลวิธีการแปลสำนวนมี 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การแปลโดยใช้สำนวนที่มีรูปแบบและความหมายที่ใกล้เคียงกัน 2) การแปลโดยใช้สำนวนที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่มีรูปแบบประโยคที่แตกต่างกัน 3) การแปลโดยยืมสำนวนของภาษาต้นฉบับเป็นหลัก 4) การแปลโดยการถอดความ 5) การแปลโดยการละคำบางคำในสำนวน 6) การละ นอกจากนี้ Strazny (2005 อ้างถึงใน รมัญยา ทิพย์มณฑิธร, 2559, น.19) ยังเสนอกลวิธีการแปลสำนวนไว้ 3 กลวิธี ได้แก่ 1) การแปลแบบตรงตัว 2) การแปลแบบสำนวน 3) การแปลแบบเอาความ

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่ากลวิธีการแปลมีหลากหลายประเภท นักวิชาการแต่ละคนได้แบ่งแยกกลวิธีต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน โดยรวมแล้วสามารถแบ่งการแปลเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือการแปลแบบตรงตัวที่เน้นรักษาโครงสร้างของภาษาต้นฉบับเป็นหลัก และการแปลแบบเอาความที่เน้นภาษาเป้าหมายเป็นหลัก ส่วนกลวิธีการแปลสำนวนก็มีหลากหลายวิธี บางครั้งยังต้องใช้กลวิธีหลายอย่างประกอบด้วยกัน

2.1.3 แนวคิดการแปลของ Peter Newmark (1988)

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดของ Peter Newmark (1988) มาใช้ในการวิเคราะห์การแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย แนวคิดการแปลของ Peter Newmark (1988, น.45) ได้แบ่งการแปลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (source language emphasis) และการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย (target language emphasis) นอกจากนั้น Newmark ยังได้แบ่งการแปล 2 ประเภทใหญ่นั้นเป็นกลวิธีย่อย 8 ชนิดผ่านแผนผังรูปตัว V ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนผังรูปตัว V ของกลวิธีการแปลตามทฤษฎีของ Newmark

จากแผนผังรูปตัว V จะเห็นได้ว่า Newmark ได้เรียงลำดับกลวิธีการแปลแต่ละประเภทตั้งแต่การแปลแบบเน้นที่การรักษาต้นฉบับมากที่สุดไปยังการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายมากที่สุด กลวิธีที่เน้นภาษาต้นฉบับมี 4 ชนิด ได้แก่ การแปลแบบคำต่อคำ (Word-for-word translation) การแปลตรงตัว (Literal translation) การแปลตามต้นฉบับ (Faithful translation) และการแปลเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic translation) ส่วนกลวิธีที่เน้นความเข้าใจของภาษาเป้าหมายมี 4 ชนิด ได้แก่ การแปลเชิงสื่อสาร (Communication translation) การแปลแบบสำนวน (Idiomatic translation) การแปลแบบเอาความ (Free translation) การดัดแปลงในฉบับแปล (Adaptation) กลวิธีเหล่านี้ Newmark ได้อธิบายคำนิยามและความแตกต่างในหนังสือ A Textbook of Translation โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับ

1.1 การแปลแบบคำต่อคำ (word-for-word translation)

ตามที่ Newmark (1988, น.45) กล่าวคือ การแปลแบบคำต่อคำเป็นวิธีการแปลที่มีลักษณะเน้นภาษาต้นฉบับมากที่สุด เป็นการแปลความหมายของคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในต้นฉบับ ซึ่งมักจะเลือกความหมายทุกๆ ไปของคำแต่ละคำโดยไม่คำนึงถึงอิทธิพลของบริบทรอบข้าง กลวิธีการแปลนี้มักจะใช้ในการทำความเข้าใจกลไกของภาษาต้นฉบับ หรือใช้ในการตีความในขั้นตอนการแปลสำหรับข้อความที่มีความหมายซับซ้อน

1.2 การแปลตรงตัว (Literal translation)

การแปลตรงตัวเป็นกลวิธีการแปลที่พยายามใช้โครงสร้างไวยากรณ์ทางภาษาเป้าหมายให้ใกล้เคียงกับโครงสร้างไวยากรณ์ทางภาษาต้นฉบับมากที่สุด แต่การแปลความหมายของคำต่าง ๆ ก็ยังแปลตามความหมายทั่วไปโดยไม่คำนึงถึงบริบทรอบข้าง วิธีการแปลนี้มักใช้ในขั้นตอนก่อนการแปล หลังจากนั้นต้องเรียบเรียงบทแปลอีกครั้ง (Newmark, 1988, น.46)

1.3 การแปลตามต้นฉบับ (Faithful translation)

การแปลตามต้นฉบับเป็นกลวิธีการแปลที่เน้นชื่อสัตย์ต่อวัตถุประสงค์และรูปแบบโครงสร้างของผู้เขียนต้นฉบับ ภายใต้ขอบเขตจำกัดของกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ทางภาษาเป้าหมาย ซึ่งคำศัพท์ทาง

วัฒนธรรมอาจมีการปรับเปลี่ยน แต่พยายามรักษาไวยากรณ์และการใช้ภาษาให้เหมือนกับต้นฉบับ (Newmark, 1988, น.46)

1.4 การแปลเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic translation)

การแปลเชิงอรรถศาสตร์แตกต่างจากการแปลตามต้นฉบับเฉพาะในส่วนที่ต้องคำนึงถึงคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ของภาษาเป้าหมายมากขึ้น กล่าวคือ การแปลเชิงอรรถศาสตร์เป็นการแปลที่เน้นความสละสลวยและความเหมาะสมของภาษาเป้าหมาย ส่วนการแปลคำหรือข้อความทางวัฒนธรรมอาจจะเลือกคำในภาษาเป้าหมายที่มีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุดมาแทน การแปลเชิงอรรถศาสตร์จึงมีความยืดหยุ่นในการเลือกคำมากกว่าการแปลตามต้นฉบับ (Newmark, 1988, น.46)

กลวิธีการแปล 4 ประเภทที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับเรียงลำดับจากการเน้นภาษาต้นฉบับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ต่อไปผู้วิจัยจะขออธิบายการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย เรียงลำดับตามการเน้นภาษาต้นฉบับมากที่สุดถึงน้อยที่สุดเหมือนกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2. การแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย

2.1 การแปลเชิงสื่อสาร (Communicative translation)

การแปลเชิงสื่อสารเป็นกลวิธีการแปลที่พยายามแปลภาษาและข้อความตามบริบทในต้นฉบับ โดยใช้รูปแบบภาษาและวิธีเรียบเรียงที่ผู้รับสารสามารถยอมรับและเข้าใจได้ (Newmark, 1988, น.47)

2.2 การแปลแบบสำนวน (Idiomatic translation)

การแปลแบบสำนวนเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลพยายามจะแปลข้อความภาษาต้นฉบับเป็นภาษาเป้าหมายโดยมีการบิดเบือนความหมายออกไปให้เป็นสำนวน สุภาษิตตามภาษาเป้าหมาย โดยอาจจะไม่ได้ใช้รูปแบบเดียวกันกับภาษาต้นฉบับเลยก็ตาม (Newmark, 1988, น.47)

2.3 การแปลแบบเอาความ (Free translation)

การแปลแบบเอาความเป็นกลวิธีการแปลที่ใช้ภาษาเป้าหมายในการอธิบายความหมายของต้นฉบับ แต่ไม่สนใจรูปแบบหรือลักษณะโครงสร้างของภาษาต้นฉบับแต่อย่างใด โดยส่วนมากผู้แปลจะใช้ภาษาเป้าหมายเรียบเรียงใหม่อีกครั้งหลังจากตีความจากต้นฉบับซึ่งฉบับแปลที่เรียงใหม่นั้นมักจะมีขนาดยาวกว่าต้นฉบับ (Newmark, 1988, น.46-47)

2.4 การดัดแปลงในฉบับแปล (Adaptation)

การดัดแปลงในฉบับแปลเป็นกลวิธีการแปลที่อิสระที่สุด นิยมใช้ในการแปลบทละคร โดยเฉพาะละครแนวตลกและบทกวี เป็นต้น ผู้แปลได้เรียบเรียงข้อความขึ้นมาใหม่โดยใช้ภาษาเป้าหมายและอยู่ใต้กรอบวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย รักษาแค่ใจความหลัก ตัวละครและโครงเรื่องของต้นฉบับไว้ (Newmark, 1988, น.46)

ในทฤษฎีการแปลของ Newmark การแปลเชิงอรรถศาสตร์(Semantic translation) กับ การแปลเชิงสื่อสาร (Communication translation) แตกต่างอย่างชัดเจน (Newmark, 1981, น.39) กล่าวคือ การแปลเชิงสื่อสารมีไว้สำหรับผู้อ่านคนที่สอง (the second reader) ซึ่งจะไม่ทำให้ การอ่านข้อความนั้นยากและคลุมเครือ การแปลเชิงสื่อสารสามารถถ่ายโอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมต้นทางไปยังวัฒนธรรมปลายทางเมื่อจำเป็น แต่ถึงกระนั้นนักแปลก็ยังคงต้องเคารพและยึด มั่นในรูปแบบของข้อความภาษาต้นฉบับ เนื่องจากเป็นพื้นฐานที่สำคัญเพียงอย่างเดียวสำหรับการ ทำงานของนักแปล ในทางกลับกันการแปลเชิงอรรถศาสตร์ยังคงอยู่ในวัฒนธรรมดั้งเดิมและช่วยให้ ผู้รับสารเข้าใจตัวบทได้ก็ต่อเมื่อความหมายแฝงของข้อความเป็นข้อมูลพื้นฐานของมนุษย์ ดังนั้น ความ แตกต่างที่สำคัญระหว่างสองกลวิธีคือ เมื่อความเข้าใจของผู้รับสารกับเนื้อหาของภาษาต้นฉบับมีความ ชัดแย้ง ผู้ที่ใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสารจะต้องเน้นพลังของการสื่อสาร (force) มากกว่าเนื้อหาของ ข้อความ Newmark (1981, น.39) ได้ยกตัวอย่าง เช่น การแปลป้ายเตือนภาษาเยอรมัน “Bissiger Hund” (สุนัขดุ) เป็นภาษาอังกฤษ “Beware of the dog!”(ระวังสุนัข) เป็นการแปลเชิงสื่อสาร โดย ใช้คำว่า “beware” (ระวัง) เน้นความหมายด้านการเตือน ถ้าหากแปลเป็น “dog that bites/ savage dog” (สุนัขที่กัดคน/สุนัขดุ) เป็นการแปลเชิงอรรถศาสตร์ ซึ่งให้ข้อมูลตรงตามต้นฉบับมาก ขึ้น แต่จะทำให้ประสิทธิภาพในการสื่อความหมายด้านการเตือนลดลง กล่าวคือ อาจทำให้สื่อ ความหมายแฝงได้ไม่ชัดเจนเหมือนกับการแปลเชิงสื่อสาร

ตามคำจำกัดความของกลวิธีการแปล 8 ชนิดที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างต่อไป เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของการแปลแต่ละกลวิธี

ต้นฉบับ	An apple a day keeps the doctor away
การแปลแบบคำต่อคำ	หนึ่ง แอปเปิ้ล หนึ่ง วัน เกือบไว้ หมอ ห่างออกไป
การแปลตรงตัว	แอปเปิ้ลวันละหนึ่งเกือบไว้หมอห่างออกไป
การแปลตามต้นฉบับ	หนึ่งแอปเปิ้ลหนึ่งวัน ห่างไกลหมอ
การแปลเชิงอรรถศาสตร์	แอปเปิ้ลวันละลูก ห่างไกลคุณหมอ
การแปลเชิงสื่อสาร	กินแอปเปิ้ลวันละลูก ดีต่อสุขภาพ
การแปลแบบสำนวน	กินอาหารเป็นยา
การแปลแบบเอาความ	กินผลไม้แบบแอปเปิ้ลทุกวัน สุขภาพดี ไม่ต้องไปหาหมอ
การดัดแปลงในฉบับแปล	ดูแลตัวเองดี ๆ ด้วยการกิน

จากตัวอย่างสามารถเห็นได้ว่ากลวิธีการแปลต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน ตามนิยามกลวิธีการ แปลของ Newmark ผู้วิจัยเห็นว่า ตัวแปรในการแยกกลวิธีการแปลสามารถสรุปเป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) ความหมายของหน่วยคำ โดยเฉพาะความหมายของคำทางวัฒนธรรม การแปลแบบคำต่อคำ

กับการแปลตรงตัวทั้งสองกลวิธีเน้นรักษาความหมายของคำในต้นฉบับมาก 2) โครงสร้างของภาษา การแปลแบบคำต่อคำเน้นรักษาโครงสร้างต้นฉบับ แต่การแปลตรงตัวสามารถใช้โครงสร้างไวยากรณ์ทางภาษาเป้าหมายได้ 3) สุนทรียภาพของภาษา การแปลเชิงอรรถศาสตร์เน้นแสดงความสละสลวยของการเล่นคำและการเล่นเสียงในภาษาต้นฉบับออกเป็นภาษาเป้าหมาย ซึ่งแตกต่างจากการแปลตามต้นฉบับ 4) บริบท การแปลแบบคำต่อคำและการแปลตรงตัวเป็นกลวิธีการแปลที่ไม่คำนึงถึงบริบทในภาษาเป้าหมาย กลวิธีการแปลส่วนใหญ่เน้นให้ความสำคัญกับบริบทรอบข้างของภาษาต้นฉบับ แต่การดัดแปลงในต้นฉบับเน้นบริบทรอบข้างของภาษาเป้าหมายมากกว่า รายละเอียดดังตารางต่อไป

ตารางที่ 1 แนวโน้มการให้ความสำคัญในด้านความหมาย โครงสร้าง สุนทรียภาพและบริบทของ SL/TL สำหรับ 8 กลวิธีการแปลของ Newmark

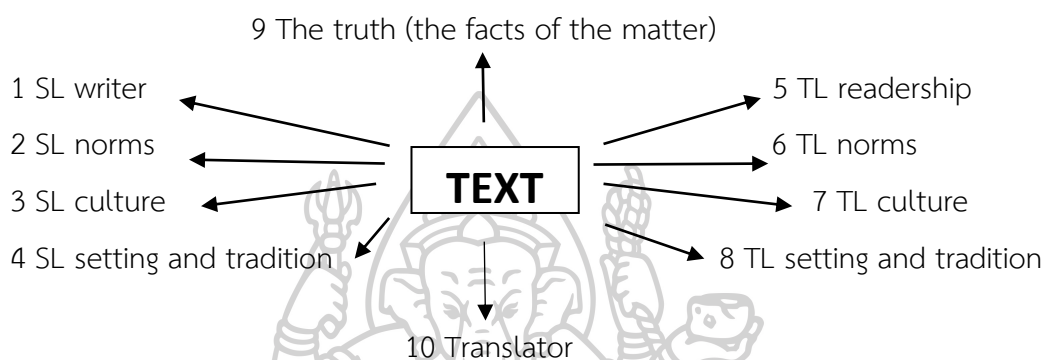
กลวิธีการแปล	ความหมาย	โครงสร้าง	สุนทรียภาพ	บริบท
การแปลแบบคำต่อคำ (Word-for-word translation)	SL	SL	-	-
การแปลตรงตัว (Literal translation)	SL	TL	-	-
การแปลตามต้นฉบับ (Faithful translation)	SL (TL)	SL(TL)	-	SL
การแปลเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic translation)	SL (TL)	SL (TL)	SL	SL
การแปลเชิงสื่อสาร (Communication translation)	TL (SL)	TL	-	SL
การแปลแบบสำนวน (Idiomatic translation)	TL (SL)	TL	TL	SL
การแปลแบบเอาความ (Free translation)	TL	TL	-	-
การดัดแปลงในฉบับแปล (Adaptation)	TL	TL	-	TL

จากตารางที่ 1 SL หมายถึงเน้นด้านภาษาต้นฉบับ TL หมายถึงเน้นด้านภาษาเป้าหมาย SL (TL) หมายถึงเน้นด้านภาษาต้นฉบับเป็นหลักแต่ก็สามารถเลือกใช้ตามภาษาเป้าหมายด้วยความเหมาะสม ในทางกลับกัน TL (SL) หมายถึงเน้นภาษาเป้าหมายมากกว่าภาษาต้นฉบับแต่ก็สามารถใช้ตามภาษาต้นฉบับด้วยความเหมาะสมเหมือนกัน จากรายละเอียดของกลวิธีการแปลที่กล่าวมาข้างต้น

จะเห็นได้ว่ากลวิธีการแปลของ Newmark มีความหลากหลายสามารถครอบคลุมกระบวนการแปลสำนวนทั้งหมด เหมาะสำหรับวิเคราะห์การแปลสำนวนที่ปรากฏในบทบรรยายที่เป็นบทสนทนาเป็นหลัก

อนึ่ง Newmark (1988, น.5) กล่าวว่า การแปลเป็นการถ่ายทอดความหมายของข้อความ เป็นภาษาอื่นในลักษณะที่ผู้เขียนตั้งใจไว้สำหรับข้อความนั้น แต่ที่จริงแล้วการแปลเป็นมากกว่าการคัดลอกต้นฉบับ กล่าวคือในกระบวนการแปลมีปัจจัยหลายประการส่งผลต่อบท ตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 The dynamics of translation

จากภาพจะเห็นได้ว่า ในกระบวนการแปลมีปัจจัย 10 ประการส่งผลต่อบทแปลและเป็นปัจจัยที่อยู่ทางตรงข้ามกัน ได้แก่ 1) เอกลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งภาษาต้นฉบับ 2) การใช้ไวยากรณ์และการใช้คำของภาษาต้นฉบับ 3) วัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับหรือภาษาที่สาม 4) ลักษณะของภาษาต้นฉบับที่อิงกับรูปแบบตัวบท 5) ความคาดหวังของผู้รับสาร 6) การใช้ไวยากรณ์และการใช้คำของภาษาเป้าหมาย 7) วัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย 8) ลักษณะภาษาเป้าหมายที่อิงกับรูปแบบตัวบท 9) ข้อเท็จจริง 10) มุมมองและอคติของผู้แปล แนวคิดนี้สามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยได้อย่างครบถ้วน แต่เนื่องจากวิจัยครั้งนี้ไม่มีการสัมภาษณ์ผู้แปลโดยตรงและข้อมูลการวิเคราะห์เป็นบทบรรยายที่ดัดแปลงจากนวนิยายที่ประพันธ์ขึ้นมา ผู้วิจัยจึงขอไม่พิจารณาปัจจัยที่เป็นมุมมองและอคติของผู้แปลกับปัจจัยด้านข้อเท็จจริง

2.2 ลักษณะสำนวนจีน

สำนวนจีนมีความสำคัญต่อการใช้ภาษาของคนจีนอย่างมาก คนจีนนิยมใช้ถ้อยคำที่เป็นสำนวนอยู่จำนวนมากในชีวิตประจำวัน ทั้งสำนวนโบราณและสำนวนสมัยใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางด้านการใช้ภาษารวมไปถึงการใช้ชีวิตของคนจีนอีกด้วย ความหมายของคำว่า “成语 (chéng yǔ) สำนวนจีน” และลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของคำว่า “成语 (chéng yǔ) สำนวนจีน”

เมื่อกล่าวถึง “สำนวน” พจนานุกรมที่แตกต่างกันหรือนักวิชาการแต่ละคนได้ให้คำจำกัดความมากมายและคำนิยามต่อไปนี้เป็นบางส่วนที่จะช่วยให้ผู้คนเข้าใจความหมายของสำนวนมากขึ้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556) ให้ความหมายของคำ “สำนวน” ไว้ว่า “สำนวนเป็นถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตามตัวหรือมีความหมายแฝงอยู่ แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ”

เฉลิมศรี จันทสิงห์ (2529) และสุพรรณิ ปันมณี (2552) ให้ความหมายของ “สำนวน” ในทำนองเดียวกันว่า สำนวนเป็นสิ่งที่พูดกันทั่วไปและเป็นความเปรียบที่มีรูปประโยคผิดแผกแตกต่างจากภาษาที่เคยใช้ หรือมีความหมายผิดแผกไปจากความหมายของคำ มัทนี ตูลยาทร (2533 อ้างถึงในวนิดา ตั้งเทียนชัย, 2550, น.2) กล่าวว่า “สำนวน” เป็นถ้อยคำหรือวลี หรือประโยคที่มีความหมายไม่ตรงตามตัว แต่มีความหมายเป็นเชิงเปรียบเทียบ ผู้ฟังผู้รับสารต้องแปลความอีกชั้นหนึ่งจึงเข้าใจ สำนวนยังใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่คนที่พูดภาษาเดียวกัน ถ้าใครพูดขึ้นมา ก็มีคนเข้าใจความหมายได้ทันที นอกจากนี้ มานิต เจียรบรรจงกิจ (2542) ยังกล่าวว่า “สำนวน” คือวลีคงรูปที่กะทัดรัดกินความลึกซึ้ง เป็นคำที่ผู้คนใช้กันจนชิน

คนไทยรู้จักคุ้นเคยกับสำนวนจีนมานานแล้ว ประภัสสร วคินนิตวงศ์ (2544) กล่าวว่า มีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่นิยมนำสำนวนจีนมาเป็นคำคม เปรียบเทียบกับคน สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เนื่องจากสำนวนจีนมีความหมายลึกซึ้ง แฝงคติชวนคิด และเข้าใจง่าย แต่ด้วยเหตุที่ภาษาจีนมีประวัติความเป็นมาหลายพันปี สำนวนจีนจึงมีจำนวนมหาศาล เชื่อว่ามีไม่ต่ำกว่าแสนสำนวน โดยประมาณ (เชิดชัย ผาสุพงษ์, 2545) สำนวนที่คนไทยคุ้นเคยนั้นเป็นแค่ส่วนน้อยของสำนวนจีนทั้งหมด ดังนั้นสำหรับคนไทยส่วนใหญ่ยังเข้าใจสำนวนจีนที่ปรากฏในชีวิตประจำวันของคนจีนได้ยาก

ในพจนานุกรม Ci Yuan (辞源) cí yuán ให้ความหมายของ “成语 (chéng yǔ) สำนวนจีน” ว่าเป็น “คำพูดเก่า ๆ ที่ใช้กันทั่วไป มักเป็นวลีหรือประโยคซึ่งมีรูปแบบคงที่และแสดงความคิดที่สมบูรณ์” ส่วนพจนานุกรม Ci Hai (《辞海》 cí hǎi) ให้ความหมายว่า “สำนวนจีน เป็น shuyu (熟语 shú yǔ) ชนิดหนึ่ง เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย” นอกจากนี้ พจนานุกรมภาษาจีนกลางปัจจุบัน ให้ความหมายคำว่า “สำนวนจีน” ไว้ว่า เป็นประโยคสั้น ๆ หรือกลุ่มคำที่กำหนดรูปแบบที่แน่นอน สั้นกะทัดรัดได้ใจความ ลึกซึ้งและครอบคลุม โดยมากใช้สืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สำนวนในภาษาจีนนั้นส่วนใหญ่ประกอบด้วยคำ 4 คำ สำนวนจีนบางสำนวนแค่ดูจากตัวอักษร ก็สามารถเข้าใจความหมายของสำนวนได้ไม่ยาก บางสำนวนจำเป็นต้องรู้ความเป็นมาหรือเรื่องราวจากหนังสือโบราณ จึงจะสามารถเข้าใจความหมายได้ (Zhongguo Shehui Kexueyuan Yuyan Yanjiusuo, 1999, น.160)

2.2.2 ลักษณะทั่วไปของสำนวนจีน

ลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนประกอบด้วยจำนวนคำและที่มาของสำนวนจีน

จำนวนคำของสำนวนจีน โดยทั่วไปแล้วประกอบคำตั้งแต่ 3 คำจนถึง 16 คำ ตัวอย่างสำนวนจีนที่มีจำนวนคำต่างกัน มีดังต่อไปนี้

1) สำนวนจีนที่มี 3 คำ

สำนวน	闭	门	羹
คำอ่าน	bì	mén	gēng
คำแปลของคำ	ปิด	ประตู	ซूप
คำแปลของสำนวน	(กิน) ซุปหน้าประตูที่ถูกปิด		
ความหมาย	การถูกปฏิเสธไม่ให้พบหรือเสียเที่ยว		

2) สำนวนจีนที่มี 4 คำ

สำนวน	养	虎	为	患
คำอ่าน	yǎng	hǔ	wéi	huàn
คำแปลของคำ	เลี้ยง	เสือ	เป็น	ภัยพิบัติ
คำแปลของสำนวน	การเลี้ยงเสือทำให้เกิดหายนะ			
ความหมาย	ตามใจศัตรูหรือคนเลว ทิ้งปัญหาไว้เบื้องหลัง ในที่สุดส่งผลร้ายต่อตัวเอง			

3) สำนวนจีนที่มี 5 คำ

สำนวน	八	九	不	离	十
คำอ่าน	bā	jiǔ	bù	lí	shí
คำแปลของคำ	แปด	เก้า	ไม่	ห่างจาก	สิบ
คำแปลของสำนวน	แปดกับเก้าไม่ห่างจากสิบ				
ความหมาย	ไม่ใช่ก็ใกล้เคียง มีความเป็นไปได้สูง				

4) สำนวนจีนที่มี 6 คำ

สำนวน	不	分	青	红	皂	白
คำอ่าน	bù	fēn	qīng	hóng	zào	bái
คำแปลของคำ	ไม่	แยก	เขียว	แดง	ดำ	ขาว
คำแปลของสำนวน	สีเขียว สีแดง สีดำ สีขาวแยกแยะไม่ออก					
ความหมาย	ไม่ว่าจะถูกหรือผิด ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม					

5) สำนวนจีนที่มี 7 คำ

สำนวน	天	下	乌	鸦	一	般	黑
คำอ่าน	tiān	xià	wū	yā	yì	bān	hēi
คำแปลของคำ	ท้องฟ้า	ใต้	อีกา	อีกา	หนึ่ง	แบบ	ดำ
คำแปลของสำนวน	อีกาในโลกสีดำเหมือนกันหมด						
ความหมาย	สิ่งของประเภทเดียวกันก็ย่อมมีธาตุแท้ที่เหมือนกัน ปัจจุบันมักนำมาเปรียบว่าคนเลว คนไม่ดีในโลกย่อมเลวหรือไม่ดีเหมือนกันหมด						

6) สำนวนจีนที่มี 8 คำ

สำนวน	螳	螂	捕	蝉	黄	雀	在	后
คำอ่าน	táng	láng	bǔ	chán	huáng	què	zài	hòu
คำแปลของคำ	ตั๊กแตนตำข้าว	จับ	จักจั่น	นกกระจอกสีเหลือง	อยู่	ข้างหลัง		
คำแปลของสำนวน	ตั๊กแตนตำข้าวกำลังจับจักจั่น (โดยไม่รู้ตัว) นกกระจอกสีเหลือง (กำลังจะกินมัน) ในภายหลัง							
ความหมาย	เห็นประโยชน์เฉพาะหน้า ไม่ทราบว่าจะภัยพิบัติตามมาอยู่ด้านหลัง							

7) สำนวนจีนที่มี 9 คำ

สำนวน	冰	冻	三	尺	非	一	日	之	寒
คำอ่าน	bīng	dòng	sān	chǐ	fēi	yī	rì	zhī	hán
คำแปลของคำ	น้ำแข็ง	แข็งตัว	สาม	ฟุต	ไม่ใช่	หนึ่ง	วัน	ของ	ความหนาว
คำแปลของสำนวน	น้ำแข็งหนาสามฟุต มีอาจเกิดจากความหนาวเย็นเพียงชั่วข้ามคืน								
ความหมาย	สถานการณ์ในปัจจุบันเป็นผลของการกระทำที่สะสมต่อเนื่องต่อกันมาอย่างยาวนาน								

8) สำนวนจีนที่มี 10 คำ

สำนวน	路	遥	知	马	力	日	久	见	人	心
คำอ่าน	lù	yáo	zhī	mǎ	lì	rì	jiǔ	jiàn	rén	xīn
คำแปลของคำ	หนทาง	ไกล	รู้	ม้า	แรง	กาลเวลา	นาน	เห็น	ใจ	คน
คำแปลของสำนวน	หนทางไกลรู้แรงม้า กาลเวลานานเห็นใจคน									
ความหมาย	การที่เราจะตัดสินใจเรื่องอะไรลงไป หรือเห็นธาตุแท้ของอะไร ต้องให้เวลาเป็นสิ่งที่พิสูจน์									

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าจำนวนคำของสำนวนจีนมีความหลากหลายแบบ อย่างไรก็ตาม สำนวนที่ประกอบด้วย 4 คำมีจำนวนเยอะที่สุด ฉิน หยงหลิน (2526, น.32-33) กล่าวว่า สำนวนจีน

ส่วนใหญ่ประกอบด้วยคำ 4 คำ เนื่องจาก 1) ลักษณะทางด้านเสียง กล่าวคือ จำนวนเงินที่ประกอบด้วยคำ 4 คำนั้น นอกจากมีสัมผัสทั้งเสียงสระและเสียงพยัญชนะแล้ว ยังมีการกำหนดเสียงวรรณยุกต์ให้มีเสียงสูงต่ำสลับกัน 2) ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ กล่าวคือ จำนวนเงินที่ประกอบด้วยคำ 4 คำ แสดงโครงสร้างทางไวยากรณ์ได้หลากหลาย โดยไม่ยืดยาวเกินไปเหมือนสำนวนที่มี 4 คำขึ้นไป 3) จำนวนเงินที่มี 4 คำ ประกอบเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ เนื่องจากจำนวนคำเป็นเลขคู่ สามารถมีการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบมากกว่าสำนวนที่เป็นจำนวน 3 หรือ 5 คำ ในขณะเดียวกัน ยังคงความกะทัดรัดของการเป็นสำนวนไว้ได้อีกด้วย

อนึ่ง จำนวนเงินสี่บทกั้นมายาวนานโดยอาศัยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน หรือการสืบทอดผ่านทางปากต่อปาก (มุขปาฐะ) Ma Guofan (1998, น.145-173 อ้างถึงใน วนิดา ตั้งเทียนชัย, 2550, น.20) ได้แบ่งที่มาของสำนวนออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) สำนวนที่มาจากตำนานและเทพนิยายโบราณ กล่าวคือ ตำนานและเทพนิยายปรัมปราที่มีมาตั้งแต่โบราณเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่และความคิดของผู้คนในสมัยก่อนที่อุดมไปด้วยจินตนาการ การสืบทอดตำนานเทพนิยายเหล่านี้ผ่านการเล่าขานจนเกิดวิวัฒนาการ กลายเป็นถ้อยคำสำนวนที่ติดปากผู้คนในสังคม โดยอาศัยเรื่องราวของตำนานเทพนิยายเหล่านี้เป็นสาระสำคัญของความหมายของสำนวนเงิน ตัวอย่างเช่น

สำนวน	夸	父	逐	日
คำอ่าน	kuā	fù	zhú	rì
คำแปลของคำ	ควา	ฟู	ไล่ตาม	ดวงอาทิตย์
คำแปลของสำนวน	ควาฟู (เป็นชื่อเขียนผู้หนึ่งในตำนานเงิน) ไล่ตามดวงอาทิตย์			
ความหมาย	ผู้ที่มีปณิธานแรงกล้า หรือผู้ที่ไม่ประมาทตน ไม่รู้ขีดจำกัดของตนเอง			

2) สำนวนที่มาจากนิทานสุภาษิตสอนใจโบราณ กล่าวคือ นิทานสุภาษิตสอนใจโบราณมีความคล้ายคลึงกันกับเทพนิยายโบราณ เพราะต่างเป็นเรื่องราวที่เล่าขานสืบทอดกันมา นิทานบางเรื่องอาจมีมูลความจริงที่พิสูจน์ได้ บางเรื่องอาจเป็นเรื่องเหลือเชื่อที่หาข้อพิสูจน์ไม่ได้ แต่ล้วนมีข้อคิด คติสอนใจที่ผู้คนในสังคมจดจำและเล่าสืบทอดกันมาจนเอาใจความหลักของเรื่องนั้น ๆ มาพูดกันในรูปแบบของกลุ่มคำเฉพาะที่เรียกว่า สำนวน ตัวอย่างเช่น

สำนวน	亡	羊	补	牢
คำอ่าน	wáng	yáng	bǔ	láo
คำแปลของคำ	หาย	แกะ	ซ่อม	คอก
คำแปลของสำนวน	แกะหายซ่อมคอก			
ความหมาย	เมื่อเกิดปัญหา หรือข้อผิดพลาดแล้ว ควรรีบหาทางปรับปรุงแก้ไขทันที เพื่อที่จะได้ลดความเสียหายและความผิดพลาดในอนาคต			

3) ส่วนวนที่มาจากเรื่องราวหรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ กล่าวคือ ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นมากมายและมีการเล่าขานกันจนอยู่ในความทรงจำของผู้คน และนำมากล่าวเป็นถ้อยคำสำนวนที่ติดปากสืบทอดมาถึงลูกหลาน ถ้อยคำสำนวนเหล่านี้มักเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ของจีน ตัวอย่างเช่น

สำนวน	完	璧	归	赵
คำอ่าน	wán	bì	guī	zhào
คำแปลขอลคำ	สมบูรณ์	หยก	คืน	ประเทศจ้าว
คำแปลของสำนวน	คืนหยกที่สมบูรณ์แก่ประเทศจ้าว			
ความหมาย	การคืนของให้เจ้าของเดิมแบบไม่เสียหาย			

4) ส่วนวนที่มาจากวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของจีน กล่าวคือ ส่วนวนจีนที่มาจากวรรณกรรมชั้นนำของจีนนั้นต่างจากสำนวนจีนประเภทต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากสำนวนจีนประเภทที่มาจากบทวรรณกรรมนั้นเป็นการหยิบยกบางบทบางตอนในบทวรรณกรรมที่ผู้คนคุ้นเคย หรือเป็นส่วนวนที่ติดปากจนสามารถท่องจำได้ขึ้นใจ บางครั้งอาจเป็นการหยิบเอาประโยคในบทร้อยกรองมาใช้ หรืออาจมีการตัดตอนแต่งเติมบ้าง ตัวอย่างเช่น

สำนวน	鸦	雀	无	声
คำอ่าน	yā	què	wú	shēng
คำแปลของคำ	กา	นกกระจอก	ไม่มี	เสียง
คำแปลของสำนวน	ทั้งกาทั้งนกกระจอกไร้เสียงหมด (จากบทประพันธ์เรื่อง ความฝันในหอแดง)			
ความหมาย	เงียบสนิท			

จากตัวอย่างลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนทั้งหมดข้างต้น จะเห็นว่า ส่วนวนจีน (成语 chéng yǔ) คือ ถ้อยคำหรือวลีสำเร็จรูปที่กินความลึกซึ้งและใช้ตามความเคยชิน ส่วนใหญ่มีตำนานที่มาและมีลักษณะเป็นความเปรียบหรือทำความ โดยมากมีสี่พยางค์

2.3 ข้อมูลของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ปรมาจารย์ลัทธิมาร หรือเรียกตามชื่อนวนิยายจีนว่า มอเต้าจู่ซือ (魔道祖师 mó dào zǔ shī) เป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมอย่างมาก เขียนโดยนักเขียนที่ใช้นามปากกาว่า โมเซียงถิงซิว (墨香铜臭 mò xiāng tóng xiù) ซึ่งเป็นนักเขียนชาวจีนที่มีชื่อเสียงในแวดวงวรรณกรรมชายรักชาย ก่อนนวนิยายเรื่องนี้ได้ตีพิมพ์เป็นเล่ม นักเขียนได้เขียนบนเว็บไซต์ จิ้นเจียง (晋江 jìn jiāng) ที่เป็นเว็บไซต์อ่านนิยายออนไลน์ของจีน และมีจำนวนผู้เข้าชมเรื่องนี้เป็นหลายสิบล้านครั้งจนได้รับการจัด

อันดับให้เป็นนวนิยายจีนแห่งยุคและทำสถิติขึ้นเป็นอันดับหนึ่งของนวนิยายทุกประเภท (Parnbewtch, 2019, ย่อหน้าที่ 2-3) หลังจากนั้น ปี ค.ศ. 2016 เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ได้ตีพิมพ์ครั้งแรกในประเทศจีน และยังนำต้นฉบับไปดัดแปลงผลิตผลงานในรูปแบบต่างๆ มาเผยแพร่ที่ประเทศไทย ได้แก่ 1) รูปแบบนวนิยายจีน ตีพิมพ์ออกมาทั้งหมด 5 เล่ม พร้อมตอนพิเศษอีก 4 ตอน 2) รูปแบบแอนิเมชัน ได้ออกอากาศครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 2018 มีทั้งหมด 35 ตอน แบ่งออกเป็น 3 ภาค ได้แก่ 前尘篇 (qián chén piān) 羡云篇 (xiàn yún piān) และ 完结篇 (wán jié piān) 3) รูปแบบหนังสือการ์ตูน เผยแพร่บนสื่อออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน WeComics และ 4) รูปแบบภาพยนตร์ เป็นภาคแยกของเรื่องหลักในปริมาจารย์ลัทธิมาร มีทั้งหมด 2 ภาค ใช้ชื่อว่า The Living Dead ชีวิตแห่งความตาย และ Fatal Journey วิญญาณโกเลาหล (วนิดา ไชยวงศ์ษา, ภาณุวัฒน์ สุกุลสีบ และทัตพิชา สุกุลสีบ, 2564, น.3)

อย่างไรก็ตาม ด้วยกระแสตอบรับที่ดีของปริมาจารย์ลัทธิมารในรูปแบบต่างๆ ทำให้บริษัท Tencent Penguin Pictures กับ New Style Media ตัดสินใจซื้อลิขสิทธิ์ของนวนิยายเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร เพื่อผลิตเป็นละครชุดออนไลน์ที่มีชื่อเรื่องภาษาจีนว่า เฉินฉิงลิ่ง (chén qíng líng) ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษว่า The Untamed (พุฒธิดา กองพรหม, 2563, น.1) ละครชุด ปริมาจารย์ลัทธิมาร เผยแพร่ครั้งแรกพร้อมกันทั่วโลกผ่านแอปพลิเคชัน Tencent Video และ WeTV ในระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน ถึง 20 สิงหาคม 2562 มีทั้งหมด 50 ตอน แสดงนำโดย เซียวจ้าน รับบทเป็น เว่ยอู่เซี่ยน และ หวังอี้ป้อ รับบทเป็น หลานวังจี นอกจากนี้ได้ออกอากาศผ่านแอปพลิเคชันแล้ว ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ยังได้ลงจอผ่านทางช่อง 9 MCOT HD หมายเลข 30 อย่างไรก็ตาม ละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ได้สร้างปรากฏการณ์บนโซเชียลมีเดียของไทย จึงส่งผลให้ชื่อของละครชุดติดเทรนด์ แฮชแท็ก ทวิตเตอร์ อันดับ 1 ติดต่อกันตลอดช่วงเวลาการฉาย จากการตอบรับที่ดีจากผู้ชมชาวไทยอย่างต่อเนื่องนั้น ทางบริษัท Tencent Penguin Pictures จึงจัดงานพบปะนักแสดงในเรื่องขึ้น ทั้งที่ประเทศจีนและประเทศไทยในเวลาต่อมา จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ถือเป็นมิตติความสำเร็จครั้งใหม่ของละครชุดแนวกำลังภายในของประเทศจีน (THE BANGKOK INSIGHT, 2565, ย่อหน้าที่ 7-8)

ละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร เป็นละครชุดกำลังภายในที่บอกเล่าถึงมิตรภาพลูกผู้ชาย โดยมีเรื่องย่อ กล่าวคือ เริ่มต้นจากการฟื้นคืนชีพของ เว่ยอู่เซี่ยน ที่ถูกขนานนามว่า ปริมาจารย์อิหลัง ซึ่งเสียชีวิตไปนานถึง 16 ปี ก่อนจะกลับมาด้วยการที่ โมเสวี่ยนอวี๋ คุณชายตระกูลโม ได้ทำพิธีกรรมสละชีพให้กับ เว่ยอู่เซี่ยน เพื่อให้เว่ยอู่เซี่ยนกลับมาแก้แค้นให้กับตัวเอง และค้นหาปริศนาที่ยังไม่ได้ถูกแก้ไขจาก 16 ปีก่อน หากย้อนกลับไปเมื่อ 16 ปีก่อน ยุทธภพถูกปกครองโดย 5 ตระกูลเซี่ยน ได้แก่ ตระกูลเวิน ตระกูลหลาน ตระกูลเจียง ตระกูลเนี่ยและตระกูลจิน โดยเว่ยอู่เซี่ยน หนึ่งในศิษย์ของตระกูลเจียง ได้เข้าไปรั่ำเรียนวิชากับตระกูลหลาน จนพบกับ หลานวังจี ทั้งคู่ได้กลายเป็นสหายรัก แต่

ระหว่างนั้นตระกูลเวินกลับคิดทรยศตระกูลทั้ง 4 โดยรวบรวมขึ้นส่วนเหล็กทมิฬเพื่อครอบงำตระกูลทั้ง 4 ทำให้ หลานวังจี และเว่ยอู่เซียนต้องเดินทางผจญภัยเพื่อหาคำตอบ และพบว่าผู้นำตระกูลเวินเป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ร้ายที่สร้างความปั่นป่วนไปทั่วยุทธภพ จนทำให้เหล่าตระกูลเซียนต้องเร่งหาทางจัดการ เมื่อเรื่องราวของตระกูลเวินจบลง แต่กลับพบว่า เว่ยอู่เซียนร่ำเรียนวิชามารและได้ใช้วิชามารในการที่จะปกป้องสมาชิกตระกูลเวินหลายคนที่เป็นผู้บริสุทธิ์จากการลงโทษที่ไม่ยุติธรรม วิชานี้แค้นแกร่งกล้าของเขาทำให้ผู้คนหวาดกลัวและเกรงว่าเขาจะยึดครองยุทธภพเป็นของตัวเอง หลังจากนั้นตระกูลทั้ง 4 จึงร่วมมือกันกำจัดเขา ณ แดนป่าช้า ด้วยความสิ้นหวังของเว่ยอู่เซียน เขาตัดสินใจจบชีวิตด้วยการกระโดดหน้าผา แต่ไม่มีใครพบศพของเขา จนกระทั่ง 16 ปีต่อมา วิญญาณเขาได้เข้าไปอยู่ในร่างของโมเสวียนอวี่ (วนิดา ไชยวงศ์ษา, ภาณุวัฒน์ สกุสลับ และทัตพิชา สกุสลับ, 2564, น.2)

นอกจากเนื้อเรื่องที่สนุก เรื่อง ประมาจารย์ลัทธิมาร ยังมีการคัดเลือกนักแสดงที่เหมาะสม มีการออกแบบฉาก การแต่งตัว การใช้สีที่สวยงาม มีเพลงประกอบละครที่ไพเราะ แต่ที่สำคัญและขาดไม่ได้คือมีการแปลบทบรรยายที่เข้าใจง่าย หากเปรียบเทียบกับ ประมาจารย์ลัทธิมาร เวอร์ชันอนิเมะ บทบรรยายของละครชุดมีความกระชับกว่า เนื่องจากอนิเมะมีพื้นที่สำหรับจินตนาการมากกว่าละครชุดสามารถเพิ่มบทบรรยายหรือเสียงพากย์เพื่ออธิบายเนื้อเรื่องให้ผู้ชม แต่ละครชุดเพื่อความสมจริงมักต้องใช้ตัวละครเป็นคอนพูดและแสดงออก บทบรรยายส่วนใหญ่เป็นบทสนทนาที่กระชับ นอกจากอนิเมะแล้ว นวนิยายเรื่อง ประมาจารย์ลัทธิมาร ยังได้รับการแปลเป็นหนังสือภาษาไทย การแปลนวนิยายย่อมต่างกันกับการแปลบทบรรยายของละครชุด ไม่ว่าจะในด้านความละเอียด ด้านสุนทรียภาพของการใช้ภาษา หรือด้านรูปแบบภาษา อย่างไรก็ตาม การแปลบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ประมาจารย์ลัทธิมาร มีลักษณะเฉพาะตนและคุณค่าในการวิจัย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปล

จากการสำรวจเบื้องต้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปลส่วนหนึ่งเป็นงานวิจัยด้านการแปลวรรณกรรม สามารถแบ่งแยกเป็นสองประเภท ประเภทที่หนึ่งคืองานวิจัยศึกษาการแปลวรรณกรรมไทยเป็นภาษาจีน เช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบ “สี่แผ่นดิน” ฉบับแปลภาษาจีนสองสำนวน ที่เขียนโดย ปิยะมาศ สรรพวีรวงศ์ (2543) ได้เปรียบเทียบ “สี่แผ่นดิน” ฉบับแปลภาษาจีนสองฉบับกับต้นฉบับภาษาไทยและเปรียบเทียบสำนวนแปลที่แตกต่างกันของฉบับแปลภาษาจีนทั้งสอง ผลการศึกษาพบว่า ความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันของวัฒนธรรมและสิ่งที่มีในสังคมไทยและสังคมจีน รวมทั้งกลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการแปลส่งผลให้ฉบับแปลภาษาจีนทั้งสองมีส่วนที่แปลตรงและต่างกับต้นฉบับ ส่วนการที่สำนวนแปลในฉบับภาษาจีนแตกต่างมีสาเหตุจากความรู้อัน

ภาษาและความรู้ด้านเนื้อหาของผู้แปลแตกต่างกัน การตีความในระดับวาทกรรมแตกต่างกัน และกลวิธีในการแปลต่างกัน งานวิจัยประเภทที่สองคือ งานวิจัยที่ศึกษาการแปลวรรณกรรมจีนเป็นภาษาไทย เช่น ญัฐนันท์ ตียนนัท (2556) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเจีย กับฉบับแปลภาษาไทย บ้าน ได้ศึกษากระบวนการถ่ายทอดตัวบทจากนวนิยายจีนสู่ฉบับแปลภาษาไทย บ้าน ในด้านโครงสร้างทางภาษา ศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดความหมายผ่านกลวิธีทางภาษาทั้งฉบับต้นและฉบับแปล และวิเคราะห์สาเหตุของการถ่ายทอดตัวบทที่เหมือนและต่างจากต้นฉบับ ผลการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดบทมีการเพิ่มเติม ตัดทอน ปรับคำหรือข้อความและถ่ายทอดตรงตามอักษร นอกจากนี้ยังพบการถ่ายทอดตัวบทในรูปแบบอื่น เช่น การถ่ายทอดสำนวนจีนโดยใช้สำนวนไทย การปรับข้อความใหม่ให้สอดคล้องกับสำนวนจีนเดิม ฯลฯ ส่วนกลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นมีหลายวิธี เช่น อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ สัทพจน์และอติพจน์ สาเหตุที่ทำให้การถ่ายทอดตัวบทต่างกับภาษาต้นฉบับคือภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับด้านการแปลอีกส่วนหนึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการแปลข้อมูลประเภทอื่น ๆ เช่น การแปลชื่อ ได้แก่ ชื่อละคร ชื่อสินค้า ชื่ออาหาร ชื่อสถานที่ ฯลฯ เยาวลักษณ์ ศรีวิเชียร และ จิราพร เนตรสมบัติผล (2021) ได้เขียนบทความเรื่อง กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์จีนในแอปพลิเคชัน WeTV เป็นภาษาไทย ซึ่งรวบรวมรายชื่อ ซีรีส์จีนจากแอปพลิเคชัน WeTV จำนวน 80 เรื่องวิเคราะห์กลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลชื่อซีรีส์จีนเป็นภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า มีทั้งหมด 4 กลวิธีที่ใช้ในการแปล ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบตั้งชื่อใหม่ กลวิธีการแปลแบบขยายความ กลวิธีการแปลแบบผสมผสาน และกลวิธีการแปลแบบเอาความหมาย นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแปลเอกสารเฉพาะทาง เช่น การแปลเอกสารด้านวิศวกรรม ด้านประวัติศาสตร์ ด้านแพทย์ ฯลฯ พงษ์ศักดิ์ อันประเสริฐ และ กนกพร นุ่มทอง ได้เขียนบทความ เรื่องการประยุกต์ใช้หลักการแปลกับการแปลงานวิศวกรรมเรือจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการแปลในระดับคำศัพท์เทคนิคหรือคำศัพท์เฉพาะทางกับวลีหรือกลุ่มคำที่ใช้เฉพาะในกลุ่มวิศวกรรมเรือ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในระดับคำศัพท์เทคนิคประกอบด้วย 1) การแปลคำศัพท์เทคนิค รวมถึงชื่อย่อ คำทับศัพท์และศัพท์ที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ 2) การตีความหรือจับใจความและการเลือกใช้ภาษาฉบับแปล 3) การขาดแคลนพจนานุกรมศัพท์เฉพาะทาง แนวทางการแก้ไขได้แก่ 1) การเลือกรูปแบบการแปล 2) การอ่านทำความเข้าใจเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) การเพิ่มคำอธิบาย 4) การใช้พจนานุกรมศัพท์เฉพาะทาง ในส่วนปัญหาในระดับวลีประกอบด้วย 1) การตีความหรือจับใจความ จะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ของคำกับเนื้อหา 2) การเลือกใช้ภาษาฉบับแปล แนวทางการแก้ไขปัญหาในระดับวลีมี 1) การเลือกรูปแบบการแปล 2) การทำความเข้าใจในภาษาฉบับแปล

ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลได้ศึกษาข้อมูลประเภทหลากหลาย มีทั้งวรรณกรรม ชื่อเรียก เอกสารเฉพาะทาง ฯลฯ การแปลสำนวนมักจะเป็นแค่ประเด็นหนึ่งในการศึกษาการแปลของข้อมูลบางประเภท

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปลสำนวน

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลสำนวนโดยตรง ดังนี้ กนกรัตน์ คณะสารพันธ์ (2549) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง การแปลสำนวนในบทภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมี 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ กลวิธีการแปลแบบสำนวน กลวิธีการแปลแบบเอาความ กลวิธีการแปลแบบทับศัพท์และกลวิธีการแปลแบบละความ ส่วนความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทยมีเอกลักษณ์ที่ตรงกันซึ่งเป็นเอกลักษณ์แสดงความหมายสำคัญของสำนวนภาษาอังกฤษ แสดงถึงผู้แปลได้แปลโดยที่ยังรักษาความหมายที่ต้องการสื่อของสำนวนภาษาอังกฤษเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการแปลทั่วไป

วิทยานิพนธ์เรื่อง การแปลสำนวนภาษาอังกฤษจากละครชุดแนววัยรุ่นเป็นภาษาไทย ที่เขียนโดย ร่มณยา ทิพย์มณฑิธร (2559) ก็ได้ข้อสรุปที่คล้ายกัน ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีที่ใช้ในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีทั้งหมด 6 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ กลวิธีการแปลแบบเอาความ กลวิธีการแปลแบบละ กลวิธีการแปลแบบสำนวนและกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ ส่วนการศึกษาคำวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายก็พบว่าผู้แปลเลือกใช้บทแปลที่มีเอกลักษณ์ตรงและใกล้เคียงกับความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษ

สิริน มีชัย (2560) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ แปลโดย ธานี พูนสุวรรณ ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลสำนวนมี 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบถอดความ กลวิธีการแปลแบบใช้สำนวนเทียบเคียง กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว กลวิธีการแปลแบบละสำนวนและกลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน ส่วนกลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลภาษาภาพพจน์มีทั้งหมด 6 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบถอดความ กลวิธีการแปลแบบใช้รูปแบบและความหมายตรงตัว กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง กลวิธีการแปลแบบการละสำนวน กลวิธีการแปลแบบการเล่นสำนวนและกลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการแปลสำนวนภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษอีกด้วย ศิริลักษณ์ ทวีกิจรุ่งทวี (2547) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง การแปลสำนวนจากนวนิยายภาษาไทยของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปล 4 กลวิธีในการแปลสำนวนจากภาษาไทย

เป็นอังกฤษ ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ กลวิธีการแปลแบบสำนวน กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร และการแปลโดยการละ ส่วนการจัดกลุ่มทางความหมายของสำนวนสามารถแบ่งเป็นแฉวงความหมายต้นทางและแฉวงความหมายปลายทาง พบกลุ่มทางความหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สรรพสิ่ง 2) เหตุการณ์ 3) นามธรรม พบการถ่ายโยงแฉวงความหมายของสำนวนทั้งสิ้น 18 ลักษณะ และสามารถแยกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) แฉวงความหมายต้นทางและปลายทางเป็นแฉวงความหมายที่เหมือนกัน 2) แฉวงความหมายต้นทางเป็นแฉวงความหมายที่เหมือนกัน แฉวงความหมายปลายทางแตกต่างกัน 3) แฉวงความหมายต้นทางและปลายทางเป็นแฉวงความหมายที่แตกต่างกัน แฉวงความหมายปลายทางเหมือนแฉวงความหมายแฉวงใดแฉวงหนึ่งของแฉวงความหมายต้นทาง และ 4) แฉวงความหมายต้นทางและปลายทางเป็นแฉวงความหมายที่แตกต่างกัน

อนึ่ง นอกจากงานวิจัยที่ศึกษากลวิธีการแปลสำนวนโดยตรงแล้ว ผู้วิจัยยังพบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปลคำทางวัฒนธรรมหลายเรื่องซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงการแปลสำนวน เพราะสำนวนก็เป็นคำทางวัฒนธรรมชนิดหนึ่ง ศศิ เอาทารยกุล (2557) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการแปลข้ามวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์ไทย ได้จัดสำนวนอยู่ในกลุ่มคำวัฒนธรรมทางภาษา ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปล 7 กลวิธีในการแปลคำทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้แก่ 1) การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ 2) การใช้คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงกว่าในต้นฉบับ 3) การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย 4) การอธิบายความ 5) การทับศัพท์ 6) การละไม่แปล 7) การแปลตรง ในงานวิจัย เรื่อง กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย อุษณา เพลิงธรรม ของ วรา พัทธ ชาติกุล (2560) ได้จัดสำนวนเป็นคำทางวัฒนธรรมชนิดหนึ่งและวิเคราะห์พบว่า ผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลในการแปลสำนวนทั้งหมด 3 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ กลวิธีการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง และกลวิธีการแปลตรงตัว

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแปลสำนวนจีน ผู้วิจัยพบงานวิจัยค่อนข้างน้อย วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนใน ซีโหยวจี้ กับฉบับแปลภาษาไทย ไซอิ๋ว เขียนโดย พาสินีร์ วงศ์วุฒิสาราช (2554) ศึกษาโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนและวิเคราะห์การแปลสำนวนจีน ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน ซีโหยวจี้ สามารถแบ่งเป็น 7 ประเภท ได้แก่ โครงสร้างระดับคำ โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง โครงสร้างกริยา-กรรม โครงสร้างกริยาเรียง โครงสร้างคำสองหน้าที่ โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย และโครงสร้างคู่ขนาน การแปลสำนวนใน ไซอิ๋ว สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือสำนวนที่แปลและสำนวนที่ไม่แปล สำนวนที่แปลสามารถแบ่งเป็น 1) การแปลแบบนำสำนวนไทยมาเทียบเคียง 2) การแปลแบบถอดความ 3) การแปลแบบถอดเสียงอ่าน 4) การแปลแบบเอาเนื้อความอื่นมาแทน สำนวนที่ไม่แปลสามารถแบ่งได้เป็น 1) สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลตัดทิ้ง 2) สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลแปลโดย

สรุป 3) ส่วนหนึ่งที่แปลข้ามไปแต่เนื้อความข้างเคียงยังคงอยู่ ส่วนบทความเรื่อง Translation Strategies of Translating Idioms from Chinese to Thai in the Book Sets of Common Knowledge about China เขียนโดย Bilyu Yang และ วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2561) ตีพิมพ์โดย สำนักพิมพ์อุดมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการแปลสำนวนจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยมีทั้งหมด 7 วิธี คือ 1) การแปลเชิงสื่อสาร 2) การแปลแบบเอาความ 3) การแปลตามต้นฉบับ 4) การแปลเชิง อรรถศาสตร์ 5) การแปลตรงตัว 6) การแปลแบบการละ 7) การแปลคำต่อคำ ในข้อสรุป ผู้เขียนเห็นว่าการแปลเชิงสื่อสารเหมาะกับการแปลสำนวนจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยมากกว่า แต่ก็สามารถประยุกต์ใช้กลวิธีแบบผสมเพื่อสื่อความหมายตรงกับต้นฉบับและขณะเดียวกันก็พยายามใช้ภาษา สละสลวยง่ายต่อความเข้าใจของผู้รับสาร

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปลบทบรรยาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการแปลบทบรรยายจากภาษาอื่นเป็นภาษาไทย ได้แก่ งานวิจัยของ โชติกา เศรษฐธัญการ (2565) ศึกษา กลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์ภาษาอังกฤษยอดนิยมสูงสุด 100 อันดับแรกใน Box Office มาวิเคราะห์ 1) กลวิธีการแปลโดยรวม (global strategies) ตามทฤษฎีของ Newmark 2) กลวิธีการแปลเฉพาะส่วน (local strategies) ตามทฤษฎี Gottlieb 3) ข้อผิดพลาดการแปล ตามกรอบแนวคิดเรื่องหลักเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของ Akbari and Segers ผลการวิจัยพบว่า นักแปลเลือกใช้กลวิธีการแปลโดยรวม 7 กลวิธี ดังนี้ 1) การแปลสื่อความ 2) การแปลแบบถอดความหมาย 3) การแปลตรงตัว 4) การไม่แปล 5) การแปลแบบสำนวน 6) การแปลแบบเสรี 7) การแปลตามตัวอักษร และกลวิธีการแปลเฉพาะส่วน 19 กลวิธี ได้แก่ 1) การละความ 2) การขยายความ 3) การถอดความ 4) การเปลี่ยนคำ 5) การถ่ายโอน 6) การเทียบคู่ปริบท 7) การเลียนแบบ 8) การเทียบคู่วัฒนธรรม 9) การตัดความ 10) การรวมความ 11) การกลับมุมมอง 12) การเทียบคู่เจตนาสื่อสาร 13) การเทียบคู่ความไม่สุภาพ 14) การชดเชย 15) การปรับความ 16) การเทียบคู่ความสุภาพ 17) การเทียบคู่คำอธิบาย 18) การถอดเสียง และ 19) การเทียบคู่กาล ส่วนข้อผิดพลาดพบมากที่สุดเกี่ยวกับด้านรูปแบบการใช้ภาษา ลงมาเป็นด้านคำศัพท์ ด้านความถูกต้องตามหลักการเขียน ด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ และด้านวากยสัมพันธ์ ผู้เขียนได้อภิปรายว่าบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ฉบับแปลภาษาไทยสามารถใช้สื่อสารได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ความถูกต้องตามต้นฉบับยังเป็นไปไม่ได้ อันเนื่องมาจากปัญหาการแปลข้ามวัฒนธรรมและข้อจำกัดของรูปแบบการนำเสนอภาพยนตร์

อสาพห์ เกษตรสุนทร (2564) ศึกษา การแปลคำภาษาสเปนในต้นฉบับภาษาอังกฤษของภาพยนตร์เรื่อง Coco เป็นภาษาไทย โดยการเก็บข้อมูลคำภาษาสเปนในต้นฉบับภาษาอังกฤษใน

ภาพยนตร์เรื่อง Coco (วันอลวน วิญญาณอลเวง) และวิเคราะห์กลวิธีการแปลบทบรรยายไทย ปัจจัยในการเลือกกลวิธีการแปลและสำรวจความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้ชมชาวไทยที่มีต่อกลวิธีการแปลคำภาษาสเปนแบบต่าง ๆ ในภาพยนตร์ กลวิธีการแปล 4 กลวิธีที่ใช้ ได้แก่ 1) การแปลแบบตรงตัว 2) การแปลแบบเอาความ 3) การละ 4) การทับศัพท์ กลวิธีที่ใช้มากที่สุดคือการแปลแบบตรงตัว เนื่องจากหากใช้กลวิธีอื่นจะทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่เข้าใจสิ่งที่ตัวละครพูด ส่วนกลวิธีการทับศัพท์ส่วนใหญ่ใช้ในคำเรียกญาติ กลวิธีการแปลแบบเอาความใช้ในกรณีที่ไม่สามารถแปลตรงตัวได้ กล่าวคือแปลตรงตัวแล้วไม่สื่อความหรือไม่สละสลวย และกลวิธีแบบละความพบเมื่อการละความไม่ส่งผลต่อความเข้าใจเนื้อหาของผู้ชม

นอกจากนี้ ยังปรากฏงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลบทบรรยายจากภาษาไทยเป็นภาษาอื่น ๆ เช่น อนัญญา จริยรังสีรัตน์ (2559) ได้เขียนเรื่อง วิเคราะห์การแปลความขบขันในบทบรรยายได้ ภาพยนตร์เรื่อง “กวน มิน โฮ” และ “พีมา...พระโขนง” นอกจากนี้ได้ศึกษาประเภทความขบขันและกลวิธีการสร้างความขบขันในภาพยนตร์ไทยแล้ว ยังเปรียบเทียบระหว่างต้นฉบับกับบทบรรยายได้ ภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเพื่อศึกษาการแปลบทบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการแปลที่ใช้จำนวนมากที่สุดคือ การแปลแบบตรงตัว ต่อมาเป็นการถอดความ การขยายความ การแทนที่วัฒนธรรม การสร้างคำใหม่ การเพิ่มความ และการละ ผู้แปลเลือกใช้การแปลแบบตรงตัวและถอดความแก้ไขปัญหาความขบขันทั่วไป ในขณะที่เลือกใช้การขยายความ การสร้างคำใหม่และการละแก้ปัญหาทางภาษาศาสตร์ และการเพิ่มความกับการแทนที่วัฒนธรรมแก้ไขปัญหาเชิงสังคมและวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายที่ผ่านมา ยังไม่ปรากฏงานวิจัยใดกล่าวถึงการศึกษาการแปลสำนวนจีนในบทบรรยายละครชุด ดังนั้น การศึกษาการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาละครชุดจีน เรื่อง ปรมจารย์ลัทธิมาร จึงอาจเป็นอีกงานวิจัยหนึ่งที่ขยายขอบเขตการวิจัยด้านการแปลดังกล่าวให้ครอบคลุมประเด็นวิจัยมากยิ่งขึ้น รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทั้งด้านภาษาและด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยและประเทศจีน

บทที่ 3

กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การแปลสำนวนจีนที่พบในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร เป็นภาษาไทย เพื่อแสดงให้เห็นประเภทของกลวิธีการแปลสำนวนจีนที่ปรากฏใน บทบรรยายภาษาไทย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ทั้งหมด 50 ตอน จากแอปพลิเคชัน WeTV ช่วงเวลารวบรวมข้อมูลระหว่าง พ.ศ.2564-2565

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกว่าเป็นสำนวนจีนหรือไม่ โดยการตรวจสอบด้วยพจนานุกรม สำนวนจีน 《成语大词典》(chéng yǔ dà cí diǎn) จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สำนวนจีนที่ พบในละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร รวม 50 ตอน มีจำนวนทั้งสิ้น 519 สำนวน และปรากฏ ทั้งหมด 745 ครั้ง ซึ่งจะแสดงผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณไว้ในตอนท้ายของบทนี้

ผู้วิจัยจำแนกกลวิธีการแปลสำนวนจีนโดยยึดทฤษฎีของ Newmark (1988) และจาก การศึกษาพบกลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยตามทฤษฎีของ Newmark ทั้งหมด 8 กลวิธี ได้แก่ 1) การแปลแบบคำต่อคำ 2) การแปลตรงตัว 3) การแปลเชิงอรรถศาสตร์ 4) การแปลตาม ต้นฉบับ 5) การแปลแบบสำนวน 6) การดัดแปลงในฉบับแปล 7) การแปลแบบเอาความ และ 8) การแปลเชิงสื่อสาร นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบกลวิธีการแปลแบบการละ ซึ่งพบเป็นจำนวนมากใน งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจัดกลวิธีการแปลแบบการละให้เป็นกลวิธีการแปลอีกกลวิธีหนึ่งเพื่อใช้ในการ วิเคราะห์ต่อไปด้วย

รายละเอียดของกลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ทั้ง 9 กลวิธี มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การแปลแบบคำต่อคำ

กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำเป็นกลวิธีการแปลที่มีลักษณะเน้นภาษาต้นฉบับมากที่สุด ตาม ทฤษฎีการแปลของ Newmark (1988, น.45-46) กล่าวว่า การแปลแบบคำต่อคำเป็นรูปแบบ การแปลที่มักแปลแบบบรรทัดต่อบรรทัด รักษาลำดับคำในภาษาต้นฉบับ และแปลคำด้วยความหมาย ที่ตรงตัวที่สุดโดยไม่คำนึงถึงบริบท รวมถึงคำศัพท์ทางวัฒนธรรมก็จะแปลตามอักษรโดยตรง กลวิธี การแปลคำต่อคำมักใช้เป็นกระบวนการก่อนการแปล เพื่อทำความเข้าใจกลไกของภาษาต้นฉบับหรือ ติความข้อความที่เข้าใจได้ยาก

จากการวิเคราะห์พบสำนวนจีนที่ใช้กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำทั้งหมด 4 ครั้ง โดยเป็นการแปลความหมายตรงตัวของแต่ละคำในสำนวนจีนเป็นภาษาไทย ดังนี้

ตัวอย่างที่ 3.1 万劫不复 (wàn jié bù fù)

ตอนที่ 1				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล
万	劫	不	复	ในร้านชา นักเล่นนิทานกำลังเล่าเรื่องของพระเอกเว่ยอู่เซียนที่ตายไปเมื่อ 16 ปีก่อน (นักเล่นนิทาน) 5:33 สุดท้ายแล้วจุดจบมันเป็นอย่างไรละ 可最终落得个什么下场 (นักเล่นนิทาน) 5:36 ก็ตกเหวไปแล้ว 跌落悬崖 (นักเล่นนิทาน) 5:39 ไม่เหลือแม้แต่ศพ 尸首无存 (นักเล่นนิทาน) 5:43 หมื่นกับไม่ฟื้นคืน 万劫不复
wàn	jié	bù	fù	
หมื่น	ในพุทธศาสนาหมายถึง วงจรการสร้าง และการทำลายล้างโลก	ไม่	ฟื้นคืน	

จากตัวอย่างที่ 3.1 จะเห็นว่า “万” (wàn) หมายถึง “หมื่น” “劫” (jié) หมายถึง “วงจรการสร้าง และการทำลายล้างโลก” ซึ่งตรงกับคำว่า “กับ” ในภาษาไทยที่มีความหมายว่า “อายุของโลกตั้งแต่เมื่อพระพรหมสร้างเสร็จจนถึงเวลาที่ไฟประลัยกัลป์ มาล้างโลก” “不” (bù) หมายถึง “ไม่” “复” (fù) หมายถึง “ฟื้นคืน” เมื่อ นำคำทั้งสี่คำมารวมกันแล้ว สามารถแปลได้ว่า “หมื่นกับไม่ฟื้นคืน” ซึ่งตรงกับที่ฉบับแปลเขียนไว้ แม้ว่าความหมายของคำนี้ตามพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1097) หมายถึง “ไม่มีวันฟื้นคืน” แต่การที่ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำนี้สามารถรักษารูปแบบของสำนวนจีนไว้ได้มากที่สุด และสามารถเข้าใจความหมายได้ง่าย เนื่องจากนำแต่ละคำมาเรียงต่อกันแล้วไม่ผิดโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาไทย อีกทั้ง ยังมีตัวละครที่กำลังพูดถึงความตายอันน่าสลดใจของเว่ยอู่เซียน ทำให้ผู้ชมสามารถเชื่อมโยงความตายกับชีวิตที่ไม่สามารถฟื้นคืนได้ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกกลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ

ตัวอย่างที่ 3.2 杀人不眨眼 (shā rén bù zhǎ yǎn)

ตอนที่ 27				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล
杀	人	不	眨	หลังจากเว่ยอู่เซียนช่วยเวินหนิงที่เกือบตายแล้วฟื้นขึ้นมาได้ ต่างคนต่างเชื่อกันว่าเว่ยอู่เซียนสามารถทำให้คนตายฟื้นขึ้นมาเป็นหุ่นเชิดที่ร้ายกาจ เมื่อเจียงเฉิงมาเยี่ยมเว่ยอู่เซียนเห็นเวินหนิงอยู่ในสภาพ
shā	rén	bù	zhǎ	
ฆ่า	คน	ไม่	กะพริบตา	

				<p>นอนนิ่งและสูญเสียชีวิตวิญญาณ เขาจึงถามว่า (เจียงเฉิง) 40:22 เขาเป็นอะไรไป 他这是怎么了 (เจียงเฉิง) 40:24 ไม่ใช่ว่า 不是说 (เจียงเฉิง) 40:26 หลังจากถูกเจ้าชุบชีวิตแล้วจะดุร้ายมาก 被你复活之后会变得凶猛无比 (เจียงเฉิง) 40:28 ฆ่าคนไม่กะพริบตา 杀人不眨眼吗</p>
--	--	--	--	--

จากตัวอย่าง 3.2 จะเห็นว่า สำนวนจีน “杀人不眨眼” (shā rén bù zhǎ yǎn) หมายถึง ฆ่าคนไม่กะพริบตา แสดงถึงความดุร้ายและโหดเหี้ยมกระหายเลือด “杀” (shā) หมายถึง “ฆ่า” “人” (rén) หมายถึง “คน” “不” (bù) หมายถึง “ไม่” “眨” (zhǎ) หมายถึง “กะพริบ” และ “眼” (yǎn) หมายถึง “ตา” ในบทบรรยายภาษาไทยผู้แปลแปลความหมายว่า ฆ่าคนไม่กะพริบตา ซึ่งตรงกับ ความหมายและโครงสร้างของสำนวนจีน แม้ว่าในภาษาไทย มักพูดถึงคนโหดเหี้ยม ฆ่าคนโดยไม่ปราศจากจิตสำนึกว่า ฆ่าคนเหมือนผักปลา หรือ ฆ่าคนอย่างเลือดเย็น แต่ก็สามารถเข้าใจความหมายของสำนวนที่ใช้วิธีการแปลแบบคำต่อคำในบทบรรยายได้ เนื่องจากในเนื้อเรื่อง ประมาจารย์อีหลิงเว่ยอยู่เขียนช่วยเงินหนึ่งทีเกือบจะเอาชีวิตไม่รอดจากการทำร้ายของตระกูลจินฟั้นขึ้นมาเป็น “หุ่นเชิด” ซึ่งก็คือศพที่มีชีวิต คล้ายซอมบี้ในสภาพครึ่งคนครึ่งผี ด้วยรูปลักษณะภายนอกทำให้ผู้คนหวาดกลัวและคิดว่าเงินหนึ่งจะทำร้ายผู้อื่น สำนวน “杀人不眨眼” (shā rén bù zhǎ yǎn) เป็นสำนวนที่เว่ยอยู่เขียนใช้ในการบรรยายภาพลักษณ์ของเงินหนึ่งตามข่าวลือของคนอื่น หากผู้ชมชาวไทยเชื่อมโยงคำแปลกับเนื้อเรื่องส่วนนี้ ก็จะเข้าใจความหมายของสำนวนได้ง่าย อีกทั้งคนไทยมีสำนวนว่า “ซี้ตาไม่กะพริบ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ต้อมมาก สู้สายตาไม่ยอมแพ้ กล่าวคือ อากัปกริยาที่เหยียดนิ้วชี้ตรงไปที่ตาของผู้ใดผู้หนึ่ง แต่เขาผู้นั้นกลับไม่รู้สึกรังเกียจ และตาของเขาก็ไม่กะพริบอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความคิดเกี่ยวกับการไม่กะพริบตาตรงกันกับคนจีน คือนิ่งเฉย ไม่รู้สึกรังเกียจ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าในบทบรรยายภาษาไทย การแปลสำนวน “杀人不眨眼” (shā rén bù zhǎ yǎn) เป็นการแปลแบบคำต่อคำ

ตัวอย่างที่ 3.3 水火不容 (shuǐ huǒ bù róng)

ตอนที่ 44			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล	
水	火	不	容
shuǐ	huǒ	bù	róng
น้ำ	ไฟ	ไม่	หลอมรวม
เมื่อ 16 ปีก่อน เว่ยอยู่เขียนและหลานวังจีเป็นคนมีบุคลิกที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ทุกคนจะมองว่าสองคนนี้ไม่ถูกกัน แต่หลังจากเว่ยอยู่เขียนฟื้นคืนชีพ หลานวังจิกลายเป็นคู่หูที่เชื่อมั่นและอยู่เคียงข้างเว่ยอยู่เขียนตลอด เมื่อตระกูลต่าง ๆ ร่วมมือจะสู้กับเว่ยอยู่เขียนอีกครั้ง หลานวังจิกก็ยังอยู่ฝ่ายเดียวกับเว่ยอยู่			

			เชียน จึงมีผู้หญิงตะโกนถามหลานวังจี ดังนี้ (ผู้หญิงคนหนึ่ง) 22:53 ท่านเป็นอะไรไป 你究竟怎么了 (ผู้หญิงคนหนึ่ง) 22:54 ท่านเปลี่ยนไปราวกับคนละคน 你变得不再是你 (ผู้หญิงคนหนึ่ง) 22:56 ก่อนหน้านี้อ่านอยู่คนละฝั่งกับเขา 明明从前你与他势不两立 (ผู้หญิงคนหนึ่ง) 22:57 น้ำไฟไม่หลอมรวม 水火不容
--	--	--	---

จากตัวอย่างที่ 3.3 สำนวนจีน “水火不容” (shuǐ huǒ bù róng) หมายถึง น้ำกับไฟอยู่รวมกันไม่ได้ อุปมาว่าสองฝ่ายไม่มีทางเข้ากันได้ ไม่ลงรอยกัน สำนวนจีนนี้ประกอบด้วยสี่คำ ได้แก่ “水” (shuǐ) หมายถึง “น้ำ” “火” (huǒ) หมายถึง “ไฟ” “不” (bù) หมายถึง “ไม่” และ “容” (róng) หมายถึง “หลอมรวม เข้ากันได้” ตามเนื้อเรื่อง จินกวงเหยาซึ่งเป็นผู้ร้ายได้วางแผนใส่ร้ายป้ายสีปรมาจารย์อีหลิงเว่ยอยู่เชียนอีกครั้ง ทำให้ตระกูลต่าง ๆ ร่วมมือจะกำจัดเขาเหมือนเมื่อ 16 ปีก่อน แต่ที่ไม่แตกต่างกันคือ คราวนี้หลานวังจีซึ่งเป็นคุณชายรองตระกูลหลานที่เคร่งครัดในกฎระเบียบและรักษาความยุติธรรมกลับยื่นมือช่วยฝ่ายเดียวกับเว่ยอยู่เชียนอย่างมั่นคง ดังนั้น ผู้คนจึงเกิดคำถามว่า ก่อนหน้านั้นหลานวังจีกับเว่ยอยู่เชียนไม่ถูกกันราวน้ำกับไฟ ทำไมครั้งนี้อยู่ฝ่ายเดียวกันได้ น้ำและไฟเป็นธาตุธรรมชาติที่คนจีนและคนไทยต่างก็คุ้นเคย คนไทยมีสำนวนว่า “น้ำน้อยยอมแพไฟ” หมายถึง สิ่งบางอย่างที่มีพลังกำลังน้อยกว่า มักจะพ่ายแพ้สิ่งที่มีกำลังหรืออำนาจที่มากกว่า ในสำนวนไทยนี้ น้ำกับไฟเป็นคู่แข่งกัน เป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกัน ซึ่งตรงกับความสัมพันธ์ของ “水” (shuǐ) กับ “火” (huǒ) ในสำนวนจีน “水火不容” (shuǐ huǒ bù róng) ส่วนเนื้อหาบทบรรยายในประโยคเดียวกันที่ว่า “ก่อนหน้านี้อ่านอยู่คนละฝั่งกับเขา” ก็ยิ่งตอกย้ำความหมายของสำนวนจีนนี้ว่าน้ำกับไฟที่ไม่สามารถหลอมรวมได้ ความหมายของบทแปลภาษาไทยจึงตรงกับความหมายของสำนวนจีนแบบคำต่อคำที่ว่า ทั้งสองฝ่ายมีพื้นฐานเป็นปฏิปักษ์และเข้ากันไม่ได้

ตัวอย่างที่ 3.4 螳螂捕蝉，黄雀在后 (táng láng bǔ chán , huáng què zài hòu)

ตอนที่ 45							
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ						บริบทของสำนวน/คำแปล	
螳	螂	捕	蝉	黄	雀	在	后
táng	láng	bǔ	chán	huáng	què	zài	hòu
ng	ng			ng			
ต๊กแตนตำข้าว	จับ	จักจั่น	นกขมิ้น	อยู่	ด้านหลัง		
						จินกวงเหยาหลอกหลวงให้ตระกูลต่าง ๆ ขึ้นเขาล้วนจิ้งกั้งเพื่อกำจัดเว่ยอยู่เชียน แต่เว่ยอยู่เชียนรู้ทันแผนของเขาจึงเปิดเผยต่อหน้าคนตระกูลต่าง ๆ ดังนี้ (เว่ยอยู่เชียน) 2:49 นำคนมากมายมาที่ล้วนจิ้งกั้ง 把这么多人都弄到乱葬岗来 (เว่ยอยู่เชียน) 2:53 ต๊กแตนจับจักจั่น นกขมิ้น	

					อยู่ด้านหลัง 螳螂捕蝉黄雀在后 (เว่ยอู่เซี่ยน) 2:56 เขาอ้างว่าบาดเจ็บจึงไม่มา 他自己借口受伤不来
--	--	--	--	--	--

จากตัวอย่างที่ 3.4 สำนวนจีนคือ “螳螂捕蝉，黄雀在后” (táng láng bǔ chán, huáng què zài hòu) หมายถึง ต๊กแตนตำข้าวกำลังจับจิ้งจกจั่น ไม่รู้ว่่านกขมิ้นกำลังจะกินมันในภายหลัง สื่อความหมายว่าเห็นประโยชน์เฉพาะหน้า ไม่ทราบว่่าภัยพิบัติอยู่ด้านหลัง ตามเนื้อเรื่อง จินกวงเหยา วางแผนอยากจะทำจัดเว่ยอู่เซี่ยนโดยยึดมือของตระกูลอื่น ๆ ส่วนตัวเขาไม่ปรากฏที่ล่วนจั้งกั้ง เพื่อหวังว่าจะได้ประโยชน์หลังจากตระกูลอื่นต่อสู้กับเว่ยอู่เซี่ยนจนทั้งสองฝ่ายสูญเสียชีวิต เว่ยอู่เซี่ยนจึงใช้สำนวนนี้เพื่ออธิบายและประชดแผนการชั่วร้ายของจินกวงเหยา โดยเปรียบเทียบตัวเองเป็นจิ้งจกจั่น ตระกูลต่าง ๆ ที่มาที่ล่วนจั้งกั้งเป็นต๊กแตนตำข้าว ส่วนจินกวงเหยาเป็นนกขมิ้น ผู้แปลได้แปลสำนวนแบบคำต่อคำ ได้แก่ “螳螂” (táng láng) หมายถึง “ต๊กแตน” “捕” (bǔ) หมายถึง “จับ” “蝉” (chán) หมายถึง “จิ้งจกจั่น” “黄雀” (huáng què) หมายถึง “นกขมิ้น” “在” (zài) หมายถึง “อยู่” และ “后” (hòu) หมายถึง “ด้านหลัง” ความหมายของบทแปลภาษาไทยจึงตรงกับความหมายของสำนวนจีนแบบคำต่อคำว่่า ต๊กแตนจับจิ้งจกจั่น นกขมิ้นอยู่ด้านหลัง หมายถึง ตระกูลต่าง ๆ เห็นประโยชน์เฉพาะหน้า ไม่ทราบว่่าภัยพิบัติอยู่ด้านหลัง

จากผลการวิเคราะห์ กล่าวโดยสรุปได้ว่่า ผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำในการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย โดยแปลคำแต่ละคำของสำนวนจีนออกมาเป็นความหมายประจำรูปในภาษาไทย สำนวนจีนมักมีรูปแบบโครงสร้างที่ตรงกับภาษาไทย อีกทั้ง ความหมายเชิงวัฒนธรรมของคำต่าง ๆ ในสำนวนจีนเหมือนหรือคล้ายคลึงกับภาษาไทย

3.2 การแปลตรงตัว

Newmark (1988, น.46) ได้อธิบายว่่า การแปลตรงตัวเป็นกลวิธีการแปลที่พยายามใช้โครงสร้างไวยากรณ์ทางภาษาเป้าหมายให้ใกล้เคียงกับโครงสร้างไวยากรณ์ทางภาษาต้นฉบับมากที่สุด กล่าวคือ เมื่อโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับกับภาษาเป้าหมายต่างกัน ผู้แปลสามารถปรับรูปแบบโครงสร้างตามไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมายได้ แต่การแปลความหมายของคำต่าง ๆ ยังแปลตามความหมายทั่วไปโดยไม่คำนึงถึงบริบทรอบข้าง วิธีการแปลนี้มักใช้ในขั้นตอนก่อนการแปลสามารถชี้ให้เห็นปัญหาด้านความหมายเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการแปลต่อไป

การวิจัยครั้งนี้พบสำนวนจีนที่ใช้กลวิธีการแปลตรงตัวทั้งสิ้น 6 ครั้ง โดยเป็นการแปลที่ใช้รูปแบบโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาไทย แต่แปลความหมายบางคำตามภาษาจีน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3.5 天不怕，地不怕 (tiān bú pà dì bú pà)

ตอนที่ 19					
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล	
天	不	怕	地	不	怕
tiān	bù	pà	dì	bù	pà
ฟ้า	ไม่	กลัว	แผ่นดิน	ไม่	กลัว
<p>หลังจากตระกูลเวินฆ่าล้างตระกูลเจียง เว่ยอู่เขียนได้พาสองพี่น้องตระกูลเจียงหนีออกมา แต่สุดท้ายก็ถูกเวินเฉาซึ่งเป็นคุณชายรองตระกูลเวินจับตัวได้ เวินเฉापูดประชดเว่ยอู่เขียนดังนี้</p> <p>(เวินเฉา) 13:11 เจ้าคิดว่าตัวเองแน่นมากไม่กลัวฟ้าไม่กลัวดิน 你是不是觉得自己天不怕地不怕</p> <p>(เวินเฉา) 13:14 ทั้งกล้าหาญและยิ่งใหญ่ใช้ไหม 既勇敢又伟大</p>					

จากตัวอย่างที่ 3.5 จะเห็นได้ว่าสำนวน “天不怕，地不怕” (tiān bú pà dì bú pà) เป็นการแปลตรงตัว กล่าวคือ หากแปลสำนวนนี้เป็นคำต่อคำ จะได้บทแปลเป็น “ฟ้า ไม่กลัว ดิน ไม่กลัว” ซึ่งเป็นข้อความที่ผู้ชมอ่านแล้วก็สามารถเข้าใจความหมายสำนวนจีนได้ แต่รูปแบบโครงสร้างที่ถูกต้องควรเป็น “กริยา+กรรม” ดังนั้นผู้แปลจึงปรับโครงสร้างของสำนวนจากโครงสร้างต้นฉบับเป็นโครงสร้างของภาษาไทยว่า “ไม่กลัวฟ้าไม่กลัวดิน” ซึ่งสามารถสื่อตามความหมายของสำนวนต้นฉบับได้เช่นกัน หมายถึง “ไม่กลัวอะไรเลย ไม่เกรงกลัวอย่างใด”

ตัวอย่างที่ 3.6 易守难攻 (yì shǒu nán gōng)

ตอนที่ 19			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
易	守	难	攻
yì	shǒu	nán	gōng
ง่าย	ป้องกัน	ยาก	โจมตี/โจมตี
<p>ตระกูลต่าง ๆ ที่ถูกตระกูลเวินทำร้ายกำลังประชุมวางแผนโจมตีเขตควบคุมของตระกูลเวิน</p> <p>ประมุขของตระกูลเนี่ยกล่าวถึงเขตอิหลิง ดังนี้</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 36:06 อิหลิงตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ 夷陵地处西南腹地</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 36:09 อยู่ทางด้านข้างฉีซาน 在岐山卧塔之侧</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 36:10 ป้องกันง่ายแต่โจมตียาก 易守难攻</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.6 สำนวนจีน “易守难攻” (yì shǒu nán gōng) หมายถึง ง่ายต่อการป้องกันและยากที่จะทำลาย ผู้แปลแปลเป็นบทบรรยายว่า “ป้องกันง่ายแต่โจมตียาก” จะเห็นว่า

ผู้แปลได้แปลคำตามความหมายประจำของคำในภาษาจีน ได้แก่ “易” (yì) หมายถึง “ง่าย” “守” (shǒu) หมายถึง “ป้องกัน” “难” (nán) หมายถึง “ยาก” “攻” (gōng) หมายถึง “โจมตี” แต่มีการปรับรูปแบบโครงสร้างเป็น “กริยา+บทขยายกริยา” ซึ่งเป็นโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 3.7 自立门户 (zì lì mén hù)

ตอนที่ 44			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
自	立	门	户
zì	lì	mén	hù
เอง	ก่อตั้ง	สำนัก/ ครอบครัว	ตระกูลซู่แห่งโม่หลิงเป็นตระกูลที่แยกตัวจากตระกูลหลานแห่งกุชู่ ประมุขซู่ถูกไล่ออกจากตระกูลหลานจึงได้ก่อตั้งสำนักเอง เว่ยอู่เซี่ยนสงสัย ประมุขซู่อาจเป็นคนร้าย จึงกล่าวถึงประมุขซู่และวิเคราะห์ ดังนี้ (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:27 ประมุขตระกูลซู่แห่งโม่หลิง 这株陵苏氏的家主 (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:28 แม้จะเอาวิชาไปจากตระกูลหลาน 虽然带技离开了 姑苏蓝氏 (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:30 ก่อตั้งสำนักเอง 自立门户 (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:31 แต่เพราะฝีมือฉฉินของเขา 由于他自己的琴技 (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:34 ไม่ได้เก่งกล้าที่สุด 并没有登峰造极 (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:35 ฉะนั้นศิษย์ที่เขาสอนก็ย่อมมีข้อผิดพลาด 所以他教出来的门生也错漏百出

จากตัวอย่าง 3.7 จะเห็นว่า สำนวนจีน “自立门户” ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1455) จะหมายถึง “การสร้างสำนักของตนเองหรือการก่อตัวเป็นสำนัก นอกจากนี้ยังหมายถึงการสร้างครอบครัวด้วยตัวเอง” เมื่อผู้แปลใช้กลวิธีการแปลตรงตัว ได้แปลคำตามความหมายตรงตัวของคำในภาษาจีน ได้แก่ “自” (zì) หมายถึง “เอง” “立” (lì) หมายถึง “ก่อตั้ง” “门户” (mén hù) หมายถึง “สำนัก” แต่มีการปรับรูปแบบโครงสร้างเป็น “กริยา+บทขยายกริยา” ซึ่งย้ายคำกริยาวิเศษณ์ “自” (zì) ให้ไว้หลังวลีกริยา “立门户” (lì mén hù) ทำหน้าที่บทขยายกริยา และแปลสำนวนจีนนี้เป็น “ก่อตั้งสำนักเอง”

หากพิจารณาตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นว่า การแปลตรงตัวเป็นการแปลที่เน้นรักษาความหมายของคำในภาษาจีน แต่มีความยืดหยุ่นในด้านโครงสร้างไวยากรณ์ กล่าวคือ ผู้แปลได้ปรับโครงสร้างให้เป็นรูปแบบโครงสร้างที่มีความใกล้เคียงกับภาษาไทยมากที่สุด

3.3 การแปลเชิงอรรถศาสตร์

การแปลเชิงอรรถศาสตร์เป็นกลวิธีที่มุ่งเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ แต่มีความยืดหยุ่นในการเลือกใช้คำ เนื่องจากการแปลเชิงอรรถศาสตร์จำเป็นต้องแปลคำศัพท์ หรือข้อความต่าง ๆ ให้ความสละสลวย เป็นธรรมชาติและเหมาะสมกับภาษาเป้าหมายมากที่สุด โดยอาจใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง ซึ่งจะให้ความหมายทางอารมณ์ อรรถรส และสีส่นของคำน้อยกว่าต้นฉบับ มาแทนคำทางวัฒนธรรมที่ไม่ค่อยสำคัญ

จากการวิเคราะห์พบว่า จำนวนจีนที่ใช้กลวิธีการแปลเชิงอรรถศาสตร์มีทั้งหมด 17 ครั้ง โดยเป็นการแปลความหมายของบางคำในจำนวนจีนเป็นคำที่มีความหมายเป็นกลางและปรับโครงสร้างเล็กน้อยเพื่อความสละสลวยและเป็นธรรมชาติของภาษาไทย ตามตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 3.8 油嘴滑舌 (yóu zuǐ huá shé)

ตอนที่ 3			
จำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของจำนวน/คำแปล
油	嘴	滑	舌
yóu	zuǐ	huá	shé
น้ำมัน	ปาก	ลื่น	ลิ้น
<p>ตระกูลต่าง ๆ ส่งลูกหลานของตัวเองไปฝึกวิชาที่ตระกูลหลาน ระหว่างเดินทาง คุณชายของตระกูลจินเหมาห้องพักของโรงเตี๊ยมหมด ตระกูลเจียงจึงไม่มีที่พัก เพื่อขอห้องพัก เว่ยอู่เซียนจึงไปหาผู้หญิงตระกูลจินที่ชื่อว่าเหมียนเหมียนเพื่อตีสนิทชวนคุย ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:00 ใครๆก็บอกว่าผู้หญิงตระกูลจินสวยราวกับนางฟ้า 都说兰陵金氏的姑娘美若仙子</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:04 วันนี้ได้พบกับตา 今日一见</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:06 จริงสมคำร่ำลือ 果然不同凡响</p> <p>(เหมียนเหมียน) 5:09 ปากหวานเล่นลิ้น 油嘴滑舌</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.8 จะเห็นได้ว่า “油嘴滑舌” (yóu zuǐ huá shé) ตามความหมายในพจนานุกรมจำนวนจีน (2562, น.1350) คือ “พูดล่องและเหลวไหล กะล่อน” จำนวนนี้ปรากฏในฉากของละครชุดตอนเว่ยอู่เซียนกำลังชมผู้หญิงตระกูลจิน สวยราวกับนางฟ้า เพื่อจะได้ตีสนิทกัน แล้วขอตระกูลจินแบ่งห้องให้นอนบ้าง ผู้หญิงตระกูลจินจึงพูดกลับว่าเว่ยอู่เซียนเป็นคน “油嘴滑舌” (yóu zuǐ huá shé) หากแปลตรงตัวก็คือ “ปากมันลื่นลิ้น” แต่ผู้แปลเลือกแปลว่า “ปากหวานเล่นลิ้น” ซึ่งเป็นการเลือกใช้โครงสร้างที่มีความใกล้เคียงกับต้นฉบับ แต่เปลี่ยนคำเป็นคำศัพท์อื่นที่มีความใกล้เคียงและเป็นธรรมชาติมากกว่า โดยเลือกใช้คำว่า “ปากหวาน” แทน “ปากมัน” เนื่องจาก “ปากหวาน” ในภาษาไทยมีความหมายว่า “พูดจาไพเราะ (มักสื่อความหมายว่า ไม่จริงจัง)” ซึ่งตรงกับความหมายของจำนวนในบทละครและบริบทในละคร ส่วนคำว่า “เล่นลิ้น” หมายถึง “พูดเป็น

สำนวน “ไม่ตรงไปตรงมา” เมื่อใช้พร้อมกันกับ “ปากหวาน” แล้ว มีความไพเราะในด้านการออกเสียง และกระชับเข้ากับบริบทได้อย่างเหมาะสม การแปลสำนวนนี้ถือว่าตรงตามที่ Newmark (1988, น.46) ได้กล่าวไว้ว่า ในการแปลเชิงอรรถศาสตร์ ผู้แปลสามารถเข้าใจด้วยทโดยใช้ความรู้สึกธรรมชาติของตนเอง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการแปลสำนวนจีนนี้เป็นการแปลเชิงอรรถศาสตร์

ตัวอย่างที่ 3.9 出生入死 (chū shēng rù sǐ)

ตอนที่ 13				บริบทของสำนวน/คำแปล
สำนวนจีน / คำอ่าน / ความหมายแบบคำต่อคำ				
出	生	入	死	ลูกหลานของตระกูลต่าง ๆ ถูกตระกูลเวินจับตัวมาโดยอ้างว่าเป็นการฝึกวิชา แต่กลับถูกพาเข้าถ้ำเพื่อล่อสัตว์ปีศาจ เว่ยอู่เซียนกับหลานวังจีเสียสละช่วยคนอื่นออกไปได้ แต่ทั้งสองคนต้องติดอยู่ในถ้ำเป็นเวลานาน เว่ยอู่เซียนจึงชวนหลานวังจีพูดคุยกัน ดังนี้ (เว่ยอู่เซียน) 39:53 เราสองคน รวมเป็นรวมตาย มาด้วยกันหลายครั้ง 你说咱们俩 出生入死 那么多次 (เว่ยอู่เซียน) 39:56 เจ้าก็ไม่เคยคุยกับข้าเลย 你都不跟我说 (เว่ยอู่เซียน) 39:58 คนตระกูลหลานนี้...你们蓝家的人是不是...
chū	shēng	rù	sǐ	
ออก	เกิด	เข้า	ตาย	

ในตัวอย่างที่ 3.9 ความหมายของสำนวนจีน “出生入死” (chū shēng rù sǐ) ตามพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.208) คือ “แต่เดิมหมายถึงตั้งแต่เกิดจนตาย ภายหลังหมายถึงการเสี่ยงชีวิตเพื่อทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง” ผู้แปลใช้คำว่า “รวมเป็นรวมตาย” มาแปลสำนวนนี้ มีการเปลี่ยนความหมายของคำกริยา “出” (chū) และ “入” (rù) ที่แปลว่า “เข้า” และ “ออก” เป็นคำว่า “รวม” ในตัวบทละคร เว่ยอู่เซียนน้อยใจที่หลานวังจี แม้ผ่านการสู้รบรวมกันมาหลายต่อหลายครั้ง แต่หลานวังจี ก็ยังเป็นคนพูดน้อย เย็นชา และไม่ค่อยพูดคุย เว่ยอู่เซียนจึงถามว่า “เราสองคน**รวมเป็นรวมตาย**มาด้วยกันหลายครั้ง เจ้าก็ไม่เคยคุยกับข้าเลย” การใช้คำกริยา “รวม” เหมาะกับเนื้อเรื่องของละคร “รวมเป็นรวมตาย” ยังเป็นวลีที่กระชับและสละสลวย มีความใกล้เคียงกันกับสำนวนต้นฉบับ ทั้งด้านความหมายและด้านโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า การแปลเชิงอรรถศาสตร์มีความยืดหยุ่นในการเลือกคำมากกว่าการแปลตามต้นฉบับตามที่กล่าวไว้

ตัวอย่างที่ 3.10 离经叛道 (lí jīng pàn dào)

ตอนที่ 26				บริบทของสำนวน/คำแปล
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				
离	经	叛	道	หลังจากตระกูลเวินถูกกำจัด ตระกูลจินยังไล่จับคนที่เหลืออยู่ของตระกูลเวินและลงโทษอย่างหนักโดยไร้ความยุติธรรม เว่ยอู่เซียนเห็นใจคนตระกูลเวินจึงออกมาช่วยเหลือโดยพาคนตระกูลเวินที่ถูกจับตัวหนีไปอยู่ที่อื่น หลานวังจี้ทราบเรื่องนี้จึงไปขวางทางและพยายามพูดให้เว่ยอู่เซียนคิดก่อนทำ ดังนี้ (หลานวังจี้) 41:01 เจ้าต้องคิดให้ดี 你要想好 (หลานวังจี้) 41:02 การไปครั้งนี้ 此一去 (หลานวังจี้) 41:04 ถือว่าเจ้าละทิ้งคำสอนทรยศสำนัก 便是真正地离经叛道 (หลานวังจี้) 42:07 กลับตัวไม่ได้ 不容回头
lí	jīng	pàn	dào	
เปี่ยงเบน	ตำราและคัมภีร์ของสำนักขงจื้อ	ทรยศ	ศีลธรรม/คุณธรรม	

จากตัวอย่างที่ 3.10 จะเห็นได้ว่า “离经叛道” (lí jīng pàn dào) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.648) หมายถึง “เปี่ยงเบนและละเมิดตำราคำสอนขงจื้อและความเชื่อทางศีลธรรม อุปมาว่ามีคำพูดและการกระทำที่เปี่ยงเบนไปจากความคิดกระแสหลัก” สำนวนนี้ปรากฏในฉากที่เว่ยอู่เซียนช่วยเหลือสองพี่น้องตระกูลเวิน และหลานวังจี้ซึ่งเป็นมิตรสหายของเขาพยายามจะหยุดเขา ไม่อยากให้เขากลายเป็นจอมมารที่ได้หล้าต่างหวันเกรง ในสายตาของคนส่วนใหญ่ เส้นทางที่เว่ยอู่เซียนเลือกถือว่าเปี่ยงเบนไปจากค่านิยมหลัก เป็นการกระทำที่หักหลังเหล่าสกุล หลานวังจี้จึงเตือนเขาว่า หากเลือกทำเช่นนั้น ถือเป็นการ “ละทิ้งคำสอนทรยศสำนัก” ในการแปลสำนวนนี้ ผู้แปลได้เปลี่ยนความหมายของคำทางวัฒนธรรม “经” (jīng) ที่แปลว่า “ตำราและคัมภีร์ของสำนักขงจื้อ” เป็นคำที่มีความหมายเป็นกลางว่า “คำสอน” ส่วน “道” (dào) ที่แปลว่า “ศีลธรรม” แปลเป็นคำว่า “สำนัก” ซึ่งเหมาะสมกับบริบทของละคร และยังเป็นคำแปลภาษาไทยที่มีการเล่นเสียงสัมผัสทั้งสัมผัสพยัญชนะ “ส” และสัมผัสสระ “-า” ทำให้คำแปลมีเสียงคล้องจองและไพเราะยิ่งขึ้น จึงกล่าวได้ว่า การแปลเช่นนี้เป็นกลวิธีการแปลเชิงอรรถศาสตร์ที่คำนึงถึงคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ของภาษาเป้าหมาย

ตัวอย่างที่ 3.11 先礼后兵 (xiān lǐ hòu bīng)

ตอนที่ 31			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
先	礼	后	兵
xiān	lǐ	hòu	bīng
ก่อน	มารยาท	หลัง	กำลัง/ วิธีการที่ เด็ดขาด
<p>เว่ยอู่เขียนกำลังเดินทางไปร่วมพิธีครบเดือนของหลานชาย ระหว่างทางเจอจิ้นจื่อชวินมาดักฆ่า ซึ่งจิ้นจื่อชวินเข้าใจผิดว่าคาถาร้อยโพรงที่เขาโดนเป็นฝีมือเว่ยอู่เขียน สองคนจึงโต้เถียงกัน ดังนี้ (จิ้นจื่อชวิน) 12:29 กล้าทำแต่ไม่กล้ารับจั้นหรือ 敢做不敢认了 (เว่ยอู่เขียน) 12:30 ข้าไม่ได้ทำ 不是我做的 (เว่ยอู่เขียน) 12:31 ทำไมข้าต้องยอมรับด้วย 我为什么要认 (จิ้นจื่อชวิน) 12:35 เจริงจากก่อน กำลังทีหลัง 先礼后兵 (จิ้นจื่อชวิน) 12:36 ในเมื่อเจ้าไม่ยอมสำนึก 既然你不肯回头是岸 (จิ้นจื่อชวิน) 12:38 ก็อย่าหาว่าข้าไม่เกรงใจละกัน 那也别怪我不客气了</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.11 สำนวนจีน “先礼后兵” (xiān lǐ hòu bīng) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1172) หมายถึง “การปฏิบัติต่อกันด้วยความสุภาพก่อนและหากไม่ได้ผลให้ใช้วิธีการที่เด็ดขาด” สำนวนนี้เป็นการปรับทั้งโครงสร้างและความหมายของคำ ในด้านโครงสร้างได้เปลี่ยนบทขยายบทกริยา “先” (xiān) และ “后” (hòu) ไว้ด้านหลังคำกริยา เพื่อให้บทแปลเหมาะสมกับธรรมชาติของภาษาเป้าหมาย ส่วนการแปลความหมายของคำ ผู้แปลได้เปลี่ยนความหมายของคำ “礼” (lǐ) ที่แปลว่า “มารยาท” เป็นคำว่า “เจริญ” แทน สามารถสื่อความในบทละครเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ บทแปลภาษาไทยยังมีการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ “ก” ที่ทำให้บทบรรยายมีความไพเราะมากยิ่งขึ้น

จะสังเกตได้ว่า การแปลเชิงอรรถศาสตร์เป็นการแปลที่ค่อนข้างจะมีความอิสระในการปรับโครงสร้างและการเลือกคำ อย่างไรก็ตาม การแปลอรรถศาสตร์ยังถือเป็นการแปลที่มุ่งเน้นรักษารักษาภาษาต้นฉบับ ซึ่งไม่ว่าจะปรับด้านโครงสร้างหรือความหมายของคำ จำเป็นจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของภาษาต้นฉบับและเจตนาของผู้เขียนเสมอ

3.4 การแปลตามต้นฉบับ

Newmark (1988, น.46) กล่าวว่า การแปลตามต้นฉบับเป็นกลวิธีการแปลที่เน้นตรงต่อ วัตถุประสงค์และรูปแบบโครงสร้างของผู้เขียนต้นฉบับ ภายใต้ขอบเขตจำกัดของกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ทางภาษาเป้าหมาย ซึ่งคำศัพท์ทางวัฒนธรรมอาจมีการปรับเปลี่ยน แต่พยายามรักษาโครงสร้างทาง ไวยากรณ์และการใช้ภาษาให้เหมือนกับต้นฉบับ กลวิธีการแปลนี้สามารถรักษาโครงสร้างและ ความหมายของคำส่วนใหญ่ของสำนวนจีน แต่สื่อความหมายให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจได้ เนื่องจาก โครงสร้างภาษา ความคิดเชิงตรรกะ และวัฒนธรรมบางส่วนของคนทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึง กัน ผู้ชมชาวไทยสามารถเกิดความรู้สึกร่วมผ่านสำนวนที่แปลตามต้นฉบับได้

ในละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร พบการแปลสำนวนด้วยกลวิธีการแปลตามต้นฉบับ ทั้งหมด 18 ครั้ง บทแปลของสำนวนเหล่านี้ แม้จะมีการปรับเปลี่ยนความหมายบางคำ แต่ยังคงรักษา รูปแบบโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาจีนและยังคงสื่อความหมายโดยรวมตามต้นฉบับได้ ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3.12 移山倒海 (yí shān dǎo hǎi)

ตอนที่ 1			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบ คำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
移	山	倒	海
yí	shān	dǎo	hǎi
ย้าย	ภูเขา	พลิก	ทะเล/ สมุทร
<p>ในร้านชา นักเล่นนิทานกำลังเล่าเรื่องของพระเอกเว่ยอู่เซียนที่ตาย ไปเมื่อ 16 ปีก่อน</p> <p>(นักเล่นนิทาน) 6:47 เขาลือกันว่า 传闻有言呐</p> <p>(นักเล่นนิทาน) 6:50 ปรมาจารย์อีหลิง 夷陵老祖</p> <p>(นักเล่นนิทาน) 6:51 มีวิชาแก่กล้าสามารถพลิกฟ้าพลิกแผ่นดิน ย้าย ภูเขาถล่มสมุทร 有翻天覆地、移山倒海 之能</p> <p>(นักเล่นนิทาน) 6:57 ดังนั้นแม้จะใช้ชีวิตที่สงบสุขตลอดสิบหกปีที่ ผ่านมา 所以就算过了十六年平静的日子</p> <p>(นักเล่นนิทาน) 7:01 ใครจะกล้ากล่าวได้ว่า 谁能说得准</p> <p>(นักเล่นนิทาน) 7:04 ปรมาจารย์อีหลิง เว่ยอู่เซียนนั้น 夷陵老祖魏 无羨</p> <p>(นักเล่นนิทาน) 7:07 ไม่สามารถจะกลับฟื้นคืนชีพอีกครั้งในวันนี้ 不会在今日重回于世呢</p>			

ในตัวอย่างที่ 3.12 ผู้แปลได้แปลสำนวนจีน “移山倒海” (yí shān dǎo hǎi) เป็น “ย้าย ภูเขาถล่มสมุทร” สำนวนนี้ใช้เพื่อแสดงความสามารถอันยิ่งใหญ่ของปรมาจารย์อีหลิง ผู้แปลใช้

โครงสร้างตามต้นฉบับสำนวนจีน “คำกริยา + คำนาม + คำกริยา + คำนาม” แต่มีการเปลี่ยนความหมายของคำ หากแปลแบบคำต่อคำสำนวนนี้ควรแปลเป็น “ย้ายภูเขาพลิกสมุทร” ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลพยายามรักษาโครงสร้างของสำนวนจีนแต่เปลี่ยนคำว่า “พลิก” เป็น “ถม” เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจง่ายขึ้น เพราะในวรรณคดีของไทยก็มีฉากเกี่ยวกับการถมสมุทรเช่นเดียวกัน อาทิ ในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ พระรามให้หนุมานกับลูกสมุนเดินทางไปรบที่กรุงลงกา แต่เมื่อต้องข้ามทะเล หนุมานกับสมุนนำหินถมทะเลเพื่อสร้างทางไปลงกา แต่ถมเท่าไรก็ไม่เต็ม หนุมานจึงลงไปหาสาเหตุที่ได้ทะเลและพบว่านางสุพรรณมัจฉา บุตรีของทศกัณฐ์ และบริวารช่วยกันเอาหินไปทิ้ง เมื่อหนุมานเห็น จึงได้เกี่ยวพาราสีงนางสุพรรณมัจฉาตกเป็นภรรยาของหนุมาน จากนั้นนางจึงกลับมาช่วยถมถนจนจนถึงลงกา ฉากนี้สามารถเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเป็นเรื่องยากลำบาก อีกนัยหนึ่ง คนที่สามารถเปลี่ยนแปลงธรรมชาติต้องมีความสามารถพิเศษหรือพลังอันยิ่งใหญ่ ซึ่งตรงกับความหมายของ “移山倒海” (yí shān dǎo hǎi) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1312) ที่ว่า “ใช้เพื่ออธิบายพลังอันยิ่งใหญ่ของมนุษย์ในการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ” การแปลสำนวนนี้ตามต้นฉบับสามารถช่วยให้ผู้ชมเข้าใจความหมายและลักษณะการใช้ภาษาของสำนวนจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างที่ 3.13 血流成河 (xuè liú chéng hé)

ตอนที่ 9			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
血	流	成	河
xuè	liú	chéng	hé
เลือด	ไหล	เป็น	แม่น้ำ
เว่ยอู่เซี่ยน หลานหวังจีและเจียงเฉิงเดินทางสืบสวนหาข้อมูลเกี่ยวกับเหล็กทมิฬ เมื่อมาถึงตระกูลฉางแห่งเว่ยหยาง พอเปิดประตูก็พบว่าคนทั้งตระกูลฉางถูกฆ่าตายหมด (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:58 เลือดหยดเป็นสายธาร 血流成河 (หลานหวังจี) 40:59 ถูกสังหารทั้งตระกูล 被灭了			

จากตัวอย่างที่ 3.13 สำนวนจีน “血流成河” (xuè liú chéng hé) ถูกแปลเป็น “เลือดหยดเป็นสายธาร” ผู้แปลใช้โครงสร้างตามต้นฉบับสำนวนจีน “คำนาม + คำกริยา + คำกริยา + คำนาม” แต่มีการเปลี่ยนความหมายของคำ ได้แก่ การแปล “流” (liú) ที่มีความหมายว่า “ไหล” เป็น “หยด” และแปล “河” (hé) ที่มีความหมายว่า “แม่น้ำ” เป็น “สายธาร” เนื่องจากสำนวนจีน “血流成河” (xuè liú chéng hé) บรรยายถึงสถานการณ์ที่มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่ง “เลือดหยดเป็นสายธาร” ยังคงความหมายโดยรวมของสำนวนจีนได้ การแปล “ไหล” เป็น “หยด” อาจเนื่องจากสำนวนนี้ปรากฏในบทบรรยายหลังจากฉากที่ตระกูลฉางถูกเซวี่ยหยางฆ่าล้างเพื่อแก้แค้น ดังจะเห็นได้จากรูปด้านล่างที่มีผู้หญิงสองคนของตระกูลฉางถูกฆ่าแขวนคอไว้หลังประตู

ดังนั้น ใช้คำว่า “หยด” สามารถแสดงภาพเลือดไหลลงมา การแปลในลักษณะนี้จึงสอดคล้องกับภาพในละคร

ภาพที่ 3 ฉากนาทิตี่ 40:42 ตอนที่ 9 ในละครชุดเรื่องปรมาจารย์ลัทธิมาร

นอกจากนี้ การแปล “แม่น้ำ” เป็น “สายธาร” ยังแสดงให้เห็นถึงการที่ผู้แปลเลือกใช้ถ้อยคำอย่างมีวรรณศิลป์ เช่นเดียวกับสำนวนจีน เนื่องจากคำว่า “สายธาร” มักจะปรากฏในชื่อของงานวรรณกรรม ชื่อภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ต่าง ๆ เช่น สายธารแห่งปัญญา สายธารชีวิต สายธารหัวใจ ฯลฯ ซึ่งเป็นคำที่มีความไพเราะมากกว่าคำว่า “แม่น้ำ”

ตัวอย่างที่ 3.14 君子报仇，十年不晚 (jūn zǐ bào chóu shí nián bù wǎn)

ตอนที่ 16							
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ						บริบทของสำนวน/คำแปล	
君	子	报	仇	十	年	不	晚
jūn	zǐ	bào	chóu	shí	nián	bù	wǎn
ผู้มีคุณธรรมสูงส่ง	แก้แค้น	สิบ	ปี	ไม่	สาย	หลังจากตระกูลเวินฆ่าล้างตระกูลเจียง เจียงเฉิงที่รอดชีวิตพยายามจะกลับไปล้างแค้นให้พ่อแม่ของตนเอง แต่เว่ยอู่เซี่ยนเห็นว่าพวกเขายังไม่สามารถทำได้ในเวลานั้น จึงพยายามเตือนสติเจียงเฉิง ดังนี้ (เว่ยอู่เซี่ยน) 17:56 เจ้ากลับไปแล้วจะทำอะไรได้ 你回去能干什么 (เว่ยอู่เซี่ยน) 17:58 กระทั่งท่านอาเจียงและสุหยินอวีก็ถูกฆ่า 他们连江叔叔和虞夫人都杀啦 (เว่ยอู่เซี่ยน) 18:00 เจ้ากลับไปก็คือตาย 你回去就是死 (เจียงเฉิง) 18:02 ตายก็ตาย 死就死 (เจียงเฉิง) 18:03 เจ้ากลัวตายก็ไสหัวไปซะ 你怕死可以滚	

					(เจียงเจิง) 18:04 อย่ามาขวางทางข้า 别挡我的路 (เว่ยอู่เซี่ยน) 18:07 เจียงเจิง ลูกผู้ชายแก้แค้นอีกสิบปีก็ยังไม่วาย 江澄 君子报仇十年不晚 (เว่ยอู่เซี่ยน) 18:09 แต่ว่าไม่ใช่ตอนนี้ 但是不是现在
--	--	--	--	--	--

จากตัวอย่างที่ 3.14 สำนวนจีน “君子报仇，十年不晚” (jūn zǐ bào chóu shí nián bù wǎn) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.602) หมายถึง “คนที่มีอุดมการณ์สูงส่งไม่จำเป็นต้องใจร้อนที่จะล้างแค้น ควรรอโอกาสที่ดีที่สุดค่อยทำ” สำนวนนี้เป็นการแปลตามต้นฉบับที่ใช้รูปแบบโครงสร้างตามสำนวนจีน แต่เลือกใช้คำภาษาไทย “ลูกผู้ชาย” มาแทนคำภาษาจีน “君子” (jūn zǐ) ที่แปลว่า “ผู้มีคุณธรรมสูงส่ง” เนื่องจาก “ลูกผู้ชาย” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 มีความหมายว่า “เรียกผู้ชายที่มีความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ และมีความรับผิดชอบ เป็นต้น” ถือเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับ ดังนั้น ผู้ชมชาวไทยจะสามารถเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 3.15 敲骨吸髓 (qiāo gǔ xī suǐ)

ตอนที่ 28				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย			บริบทของสำนวน/คำแปล	
แบบคำต่อคำ				
敲	骨	吸	髓	หลังจากเว่ยอู่เซี่ยนชวนกลุ่มคนบริสุทธ์ของตระกูลเวินที่เหลื่อออกไปอยู่บนเขาล้วนจิ้งกั้งและตัดความสัมพันธ์กับเหล่าตระกูลเซี่ยนต่าง ๆ คนทั่วไปต่างเข้าใจผิดว่าเว่ยอู่เซี่ยนเป็นคนโหดร้ายมีวิชามนตร์นอกกรีต ในร้านชาแห่งหนึ่ง นักเล่านิทานจึงพูดเกินจริง ดังนี้ (นักเล่านิทาน) 35:40 จะบอกพวกเจ้าให้ 我跟你们说啊 (นักเล่านิทาน) 35:42 เขาขุดศพพวกนั้นขึ้นมา 他挖那些尸体 (นักเล่านิทาน) 35:44 เคาะกระดูกดูดเนื้อหนัง 是为了 敲骨吸髓 (นักเล่านิทาน) 35:46 เพื่อเสริมพลังปีศาจ 助长妖术啊
qiāo	gǔ	xī	suǐ	
เคาะ	กระดูก	ดูด	ไขกระดูก	

จากตัวอย่างที่ 3.15 ผู้แปลได้แปลสำนวนจีน “敲骨吸髓” (qiāo gǔ xī suǐ) เป็น “เคาะกระดูกดูดเนื้อหนัง” ผู้แปลใช้โครงสร้างตามต้นฉบับสำนวนจีน “คำกริยา + คำนาม + คำกริยา + คำนาม” แต่มีการเปลี่ยนความหมายของคำว่า “髓” (suǐ) ที่มีความหมายว่า “ไขกระดูก” เป็น “เนื้อหนัง” หากแปลแบบคำต่อคำสำนวนนี้ควรแปลเป็น “เคาะกระดูกดูดไขกระดูก” ซึ่งมีส่วนซ้ำกันและอาจทำให้บทแปลขาดความไพเราะ นอกจากนี้ ในความคิดของชาวไทยส่วนใหญ่ “ไขกระดูก” เป็นคำศัพท์ทางการแพทย์ หากแปลตรงตัวไม่สามารถสื่อความตามสำนวนจีนได้ ผู้แปลจึงใช้คำใหม่มา

แทนที่ ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “เนื้อหนัง” อาจเพราะสำนวนนี้อุปมาถึงการเอาใจเอาเปรียบและการกดขี่ที่โหดร้ายเสมือนกินสัตว์หมดทั้งตัว ตามความคิดของชาวไทย การกินเนื้อสัตว์ มักจะต้องเกี่ยวข้องกับสามส่วนคือ กระดูก เนื้อและหนัง เช่น สำนวนไทยที่ว่า “เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ได้รองนั่ง เอากระดูกไปแขวนคอ” ก็สะท้อนความคิดที่ว่า ต้องมาเป็นผู้รับผิดชอบทั้ง ๆ ที่ไม่ได้รับผลประโยชน์อันใดเลย เช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้ชมชาวไทยจึงสามารถเข้าใจความหมายของคำว่า “ดูดเนื้อหนัง” ได้มากกว่า “ดูดไขกระดูก”

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การแปลตามต้นฉบับเป็นการแปลที่ใช้รูปแบบโครงสร้างของภาษาจีน แต่เปลี่ยนความหมายของคำจีนบางคำให้เป็นคำไทยที่เหมาะสม โดยยังตรงต่อวัตถุประสงค์ของผู้เขียน

3.5 การแปลแบบการละ

การแปลแบบการละ เป็นการแปลที่ผู้แปลข้ามหรือไม่แปลสำนวนที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับ โดย Newmark (1988 อ้างถึงใน รมัญญา ทิพย์มณฑิยา 2559, น.88) กล่าวว่า หากผู้แปลพบว่า สำนวนนั้นก่อให้เกิดความเย็นเยื่อ หรือไม่สามารถหาถ้อยคำหรือสำนวนในภาษาเป้าหมายที่เทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับได้มาแปล ก็สามารถละทิ้งหรือไม่แปลได้ จากการวิเคราะห์บทละครพบว่ามี การแปลสำนวนแบบการละทั้งสิ้น 21 ครั้ง

สำนวนจีนที่แปลโดยกลวิธีการแปลแบบการละในบทละคร มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3.16 越俎代庖 (yuè zǔ dài páo)

ตอนที่ 10			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
越	俎	代	庖
yuè	zǔ	dài	páo
ข้ามไป	โต๊ะเล็กวางเครื่องเช่นสรวงบูชาในสมัยโบราณ	แทน	พ่อครัว
<p>เว่ยอู่เซียนและเพื่อน ๆ จับเซวียหยางซึ่งเป็นผู้ร้ายที่ฆ่าล้างตระกูลฉางแห่งเย่วหยางมาพบประมุขตระกูลเนี่ย เนื่องจากเซวียหยางซ่อนเหล็กทมิฬชิ้นหนึ่งไว้ เมื่อตระกูลเวินทราบ เวินเฉาที่เป็นคุณชายรองเวินจึงมาบังคับให้ประมุขเนี่ยส่งตัวเซวียหยางให้เขา</p> <p>(เวินเฉา) 32:21 หรือก็คือให้โอกาสท่านอีกครั้ง 顺便也是给你一个机会</p> <p>(เวินเฉา) 32:23 ส่งเหล็กทมิฬและนักโทษเซวียหยางมา 交出阴铁和犯人薛洋</p> <p>(เวินเฉา) 32:25 ข้าว่าท่านกลับตัวเปลี่ยนใจยังทัน 我就念你是悬崖勒马</p> <p>(เวินเฉา) 32:29 ข้าจะไม่เอาเรื่องเอาราวกับท่าน 不再追究越俎代庖之过</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.16 สำนวนจีน “越俎代庖” (yuè zǔ dài páo) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1380) คือ “ข้ามเครื่องเช่นไห้ไปเป็นพ่อครัว กล่าวคือ แม้ว่าพ่อครัวจะไม่ได้ทำอาหารในครัว แต่ผู้ควบคุมงานพิธีบูชาบรรพบุรุษ ก็ไม่สามารถสละเครื่องบูชาและไปที่ครัวทำอาหารแทนเขาได้ หมายถึงการทำสิ่งที่เกินกำลัง หน้าที่หรือสิทธิของตัวเอง” สำนวนนี้เกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมพิธีบูชาบรรพบุรุษของจีน

ในยุคโบราณ ก่อนการถือกำเนิดของราชวงศ์ต่าง ๆ ในประเทศจีน มีตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่า ชายผู้ทรงคุณธรรมจริยธรรมผู้หนึ่ง รั้นกายทำไร่ไถนาอยู่ ณ ริมแม่น้ำอีสูย เขิงเขาจีซาน เขามีนามว่า “许由” (xǔ yóu) ยามใดที่หิวก็ป็นเขาขึ้นไปปลิดผลไม้รับประทาน ยามใดที่กระหายน้ำก็อาศัยสองมือวกน้ำในแม่น้ำอีสูยมาดื่บกระหาย แม้ว่ามีผู้ตักเตือนเขาว่า “ชีวิตคนเราสั้นนัก ใยต้องรั้นกายอยู่อย่างไร่นาม ผ่านชีวิตลำบากยากแค้นถึงเพียงนี้เล่า?” “许由” (xǔ yóu) กลับยิ้มพลางตอบว่า “เช่นนี้จึงสามารถมีชีวิตที่แสนอิสระเสรี ไม่ถือเป็นความยากลำบากอันใด” ครั้งหนึ่ง มีคนนึกห้วงใย “许由” (xǔ yóu) ส่งกระบวยตักน้ำมาเพื่อให้เขาดื่มน้ำสะอาดจั้น “许由” (xǔ yóu) เอากระบวยนั้นแขวนไว้บนต้นไม้ แต่ย้งนานวัน ยามที่ลมโซย กระบวยโดนลมพัดเกิดเสียงดังน่ารำคาญย้ง สุดท้าย “许由” (xǔ yóu) จึงโยนกระบวยทิ้งไป ในยุคเดียวกันนั้น ยังมีมหากษัตริย์นามว่า “唐尧” (táng yáo) กษัตริย์ในตำนานของจีนที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์ผู้ธำรงคุณธรรม พระองค์ได้ทราบเรื่องราวของ “许由” (xǔ yóu) ทรงดำริให้เขาสืบทอดราชบัลลังก์ จึงได้เรียกเขามาพบ และตรัสว่า “ยามที่สุริยันและจันทราลอยเด่นบนท้องนภา มีคนพยายามจุดไฟไปประชันแสง นั้นใช่ยากเย็นหรือไม่? ยามที่หยาดพิรุณโปรยจากฟ้า มีผู้ต้องการให้น้ำรดลงเฉพาะผืนแผ่นดินของตน ครอบครองความชุ่มชื้นที่ประทานมาเพื่อสรรพสัตว์ มิใช่สิ้นเปลืองแรงงานย้งหรือ? บัดนี้ปรากฏท่านผู้กอรบด้วยคุณธรรมจริยธรรมขึ้นมาในแผ่นดินผู้หนึ่ง หากเราตั้งตำแหน่งกษัตริย์ไว้กับตัวเอง ย่อมน่าเสียดายย้งนัก” ยามนั้น “许由” (xǔ yóu) กลับปฏิเสธอำนาจเหนือแผ่นดิน กล่าวว่า “นกบนยอดไม้ใหญ่ยึดเกาะได้เพียงกิ่งไม้ไผ่เท้า มุสิกดื่มน้ำในลำธารเพียงดื่มได้แค่เต็มกระเพาะ เช่นเดียวกับข้าน้อย จะต้องการอำนาจเหนือแผ่นดินไปเพื่ออะไร แม้แต่พ่อครัว หากไม่ปรุงอาหารตามหน้าที่ ผู้ควบคุมงานพิธีบูชาบรรพบุรุษ ย้งมีอาจละทิ้งของเช่นไห้ ก้าวข้ามภาชนะใส่เครื่องบวงสรวงบรรพบุรุษเพื่อไปทำหน้าที่พ่อครัวแทน” เมื่อกล่าวจบ “许由” (xǔ yóu) จึงได้อำลา “唐尧” (táng yáo) เดินทางจากไป

สำนวน “越俎代庖” (yuè zǔ dài páo) หรือ “ข้ามเครื่องเช่นไห้ไปเป็นพ่อครัว” เปรียบเปรยถึงการข้ามหน้าข้ามตา หรือล้ำเส้นไปทำงานของผู้อื่นที่อยู่นอกเหนือขอบเขตความรับผิดชอบของตน ในตัวบทของละคร ผู้ร้ายกำลังหาว่าประมุขตระกูลเนี่ยไม่ยอมฟังคำสั่งเขา ยังไปยุ่งเรื่องที่ควรอยู่ใต้การควบคุมของเขาได้ย้งง หากแปลตรงตัวตามสำนวนต้นฉบับ ผู้ชมจะเกิดความรู้สึกซับซ้อน

และไม่เข้าใจ หากแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้ชม อาจทำให้คำแปลยาวเกินกว่าจำนวนคำที่จำกัด ในการบรรยายได้ภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้แปลจึงแปลแบบละสำนวนนี้ เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจตามบริบทด้วยตัวเอง

ตัวอย่างที่ 3.17 一鼓作气 (yī gǔ zuò qì)

ตอนที่ 21				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล
一	鼓	作	气	หลังจากคุณชายเวินทั้งสองเสียชีวิต คนตระกูลต่าง ๆ จึงเห็นเป็นโอกาสดีในการกำจัดตระกูลเวิน (ประมุขเนี่ย) 25:30 ตอนนี้ลูกชายทั้งสองของเวินรื้อหาก็ตายแล้ว 如今温若寒二子已死 (ประมุขเนี่ย) 25:31 ก็เหมือนกับเขาเสียแขนทั้งสองข้างไป 犹如双臂已失 (ประมุขเนี่ย) 25:32 ถือเป็นโอกาสดีของพวกเรา 正是我们一鼓作气 (ประมุขเนี่ย) 25:34 ที่จะโจมตีฉีซาน 攻破岐山的好时机
yī	gǔ	zuò	qì	
หนึ่ง	กลอง	ทำ/ สร้าง (กำลังใจ)	พลัง/ กำลังใจ/ แรงฮึดสู้	

จากตัวอย่างที่ 3.17 สำนวนจีน “一鼓作气” (yī gǔ zuò qì) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1281) คือ “หมายถึงตีกลองหนึ่งทีสร้างกำลังใจให้ฮึดเหนียว มักใช้กับการต่อสู้ หรือการทำภารกิจอันใดที่อาจต้องใช้เวลา มีความยาก มีความเสี่ยง แต่ก็ตัดสินใจทำให้เสร็จได้ด้วยแรงฮึดครั้งเดียว” สำนวนนี้เกี่ยวกับกลองที่เป็นเครื่องดนตรีโบราณจีน กล่าวคือ ลั่นกลองปลุกใจในสนามรบ ใช้เปรียบเปรยการฉกฉวยโอกาสตอนกำลังฮึดเหนียว เพื่อทำสิ่ง ๆ หนึ่งให้สำเร็จ ที่มาสำนวนนี้มาจากบันทึกประวัติศาสตร์จิวจ้วน ตอนจวงกงสื่อเหนียน (《左传·庄公十年》 zuǒ zhuān gōng shí nián) ที่กล่าวว่า “การทำศึกต้องอาศัยความกล้าหาญ การตีกลองครั้งแรกเป็นการปลุกใจให้ฮึดเหนียว ตีครั้งที่สองพลังความฮึดเหนียวเริ่มถดถอย ตีครั้งที่สามพลังกำลังความฮึดเหนียวหมดสิ้น” (“夫战，勇气也。一鼓作气，再而衰，三而竭。” fū zhàn, yǒng qì yě. yī gǔ zuò qì, zài ér shuāi, sān ér jié.) (กัลยาณี กฤตโตปการกิต, 2565, น.53) ผู้แปลไม่อาจหาถ้อยคำหรือสำนวนในภาษาไทยที่เทียบเคียงกับภาษาจีนได้ จึงไม่แปลสำนวนนี้

สำนวนจีนที่แปลโดยกลวิธีการแปลแบบการละ เนื่องจากก่อให้เกิดเอ็นโย่ มีความหมายซ้ำหรือทับซ้อนกันกับข้อความในบทบรรยายเดียวกัน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3.18 万箭穿心 (wàn jiàn chuān xīn)

ตอนที่ 31			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
万	箭	穿	心
wàn	jiàn	chuān	xīn
คำบอก จำนวน หมายถึง จำนวนมาก/ เยอะ	ลูกศร/ ลูกธนู	ทะลุ	หัวใจ
<p>เว่ยอู่เซี่ยนกำลังเดินทางไปร่วมพิธีครบเดือนของหลานชาย เมื่อถึงเส้นทางฉงฉีเจอจินจื่อชวินมาดักฆ่าโดยให้คนในตระกูลจินยิงธนูใส่ เว่ยอู่เซี่ยนจึงเป่าขลุ่ยให้เวินหนิงช่วยกันสู้ จากนั้นจินจื่อเซวียนทราบเรื่องขึ้นมา รีบมาถึงเส้นทางฉงฉี พยายามบอกให้ทั้งสองฝ่ายใจเย็นและให้เว่ยอู่เซี่ยนหยุดเวินหนิงก่อน เว่ยอู่เซี่ยนไม่ไว้ใจตระกูลจิน จึงพูดดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 18:43 หากตอนนี้ข้าสั่งให้เวินหนิงหยุดลงมือ 只要我现在叫温宁一收手</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 18:44 ลูกธนูนับหมื่นก็จะพุ่งเข้ามา ตายไม่เหลือชิ้นดี 立刻万箭齐发、万箭穿心、死无全尸</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 18:49 จะให้ไปคุยที่จินหลินไถได้อย่างไร 还能上金陵台来跟你理论</p>			

ตัวอย่างที่ 3.18 สำนวนจีน “万箭穿心” (wàn jiàn chuān xīn) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.132) คือ “เหมือนถูกลูกธนู 10,000 ลูกยิงเข้าที่หัวใจ อธิบายความเจ็บปวดสุดขีดในหัวใจ” สำนวนนี้เป็นสำนวนที่ปรากฏในบทละครตอนเส้นทางฉงฉี ขณะที่เว่ยอู่เซี่ยนและเวินหนิง ขุนพลฝีมือของเขา กำลังเดินทางไปตระกูลจินเพื่อเข้าร่วมพิธีเฉลิมฉลองให้แก่บุตรชายที่เพิ่งเกิดของเจียงเยี่ยนหลีศิษย์พี่ของเขา และจินจื่อเซวียน เขาได้เผชิญกับการข่มขู่จากคนในตระกูลจิน โดยใช้ธนูเป็นอาวุธ ในบทบรรยาย “万箭齐发” (wàn jiàn qí fā) เป็นคำที่เกี่ยวกับการยิงธนู 10,000 ลูก หากแปลสำนวน “万箭穿心” (wàn jiàn chuān xīn) อีก จะทำให้บทบรรยายเกิดความเย็นเยือก และมีความหมายทับซ้อนกับคำส่วนหน้า อีกทั้งความยาวของบทบรรยายอาจเกินจำนวนคำที่จำกัด ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกการแปลของสำนวนนี้

ตัวอย่างที่ 3.19 不上不下 (bù shàng bù xià)

ตอนที่ 46			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
不	上	不	下
bù	shàng	bù	xià
ไม่	ขึ้น	ไม่	ลง
<p>เมื่อตระกูลเวินฆ่าล้างตระกูลเจียง เจียงเฉิงถูกคนร้ายโจมตี จึงไม่สามารถรวบรวมเงินต้นได้ จึงกลายเป็นคนที่ไร้วรยุทธ์ จากนั้นเว่ยอู่เซี่ยนได้ขอร้องให้</p>			

			<p>เวินฉิงซึ่งเป็นพี่สาวเวินหนิงช่วยเอาเงินต้นของตนเองเปลี่ยนให้เจียงฉินและเก็บเรื่องนี้เป็นความลับ 16ปีต่อมาไม่มีคนรู้เรื่องนี้ จนกระทั่งเวินหนิงเล่าให้เจียงฉิงฟัง เมื่อหลานวังจิทราบเรื่องนี้ด้วย จึงถามรายละเอียดต่อ เวินหนิงได้เล่า ดังนี้</p> <p>(เวินหนิง) 34:28 เป็นเพียงคนไร้ประโยชน์คนหนึ่ง 不上不下的废人了</p> <p>(เวินหนิง) 34:31 ดังนั้น 所以</p> <p>(เวินหนิง) 34:34 ตอนที่คุณชายเว่ยขอร้องท่านที่ 魏公子求我姐姐的时候</p> <p>(เวินหนิง) 34:36 ตอนแรกท่านพี่ข้าก็ไม่ยินยอม 我姐姐刚开始是不愿意的</p> <p>(เวินหนิง) 35:02 หากประมุขเจียงเป็นได้เพียงแค่ว่า 如果江宗主只能做一个</p> <p>(เวินหนิง) 35:05 คนธรรมดาคนหนึ่ง 不上不下的普通人</p> <p>(เวินหนิง) 35:08 ทั้งชีวิตของเขาก็ไร้ค่า 那么他这一辈子就完了</p>
--	--	--	--

จากตัวอย่างที่ 3.19 ผู้แปลได้ละการแปลสำนวนจีน “不上不下” (bù shàng bù xià) ที่ปรากฏทั้งสองครั้งในบทบรรยาย สำนวนจีน “不上不下” (bù shàng bù xià) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.129) คือ “ขึ้นไม่ได้ลงก็ไม่ได้ หมายถึง กลับไม่ได้ไปไม่ถึง สิ่งต่างๆ ยากต่อการจัดการ” แต่ในบทบรรยายหมายถึงเป็นคนธรรมดา คนที่ไม่สามารถประสบความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ หรือมีสถานะทางสังคมสูง ในเนื้อเรื่องของละคร เจียงฉินเป็นเพื่อนสนิทนับถือกันตั้งพี่น้องกับพระเอกเว่ยอู๋เซียน เมื่อตระกูลเจียงถูกลูกหลานทำลาย เจียงฉินโดนเวินจู่หลิว ผู้มีฉายาว่า “ฝ่ามือสลายเงินต้น” โจมตี ทำให้เขาไม่สามารถรวมเงินต้นได้ พลังวิญญูญาณสลายไป กลายเป็นคนธรรมดาไร้วรยุทธ์ ดังนั้น สำนวน “不上不下” (bù shàng bù xià) มีความทับซ้อนกันกับข้อความบางส่วนของบทบรรยาย ได้แก่ “ไร้ประโยชน์” และ “ธรรมดา” การแปลสำนวนนี้ด้วยกลวิธีการแปลแบบการละจึงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจของผู้ชมชาวไทย

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้แปลเลือกกลวิธีการแปลแบบการละ เนื่องจากไม่สามารถแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยที่เทียบเคียง หรือคำแปลของสำนวนจีนจะก่อให้เกิดเยิ่นเย้อ ทำให้ผู้ชมสับสน

3.6 การแปลแบบสำนวน

ทฤษฎีการแปลของ Newmark (1988, น.47) กล่าวว่า การแปลแบบสำนวนเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลพยายามจะสื่อความหมายเดิม โดยใช้สำนวน สุภาษิต (idioms) หรือภาษาปาก (colloquialisms) ที่ไม่มีในภาษาต้นฉบับ ดังนั้น การแปลแบบสำนวนเป็นการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย สำนวนจีนที่แปลด้วยวิธีการแปลนี้มักจะมี ความแตกต่างกันในรายละเอียดเล็กน้อยจากความหมายของต้นฉบับ ในบทละครเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมารพบสำนวนจีนที่ใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวนทั้งหมด 30 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3.20 养虎为患 (yǎng hǔ wéi huàn)

ตอนที่ 1			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย แบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
养	虎	为	患
yǎng	hǔ	wéi	huàn
เลี้ยง	เสือ	เป็น	ภัยพิบัติ
<p>เมื่อผู้คนเล่าถึงเรื่องเล่าของพระเอกเว่ยอู่เซี่ยน คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเขาถูกตระกูลเจียงแห่งอวิ้นเม็งเก็บมาเลี้ยงตั้งแต่เล็กจนโต แต่กลับเป็นเหตุทำให้พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยงและพี่สาวต้องตาย</p> <p>(เสียงพากย์) 2:31 ในตอนแรกตระกูลเจียงแห่งอวิ้นเม็งอุตสาหใจดีไว้ชีวิตเขาไว้ 当初云梦江氏好心收留他</p> <p>(เสียงพากย์) 2:32 แต่คงนึกไม่ถึงว่าเลี้ยงงูเห่าไว้กับตัว 可没想到居然是养虎为患</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.20 สำนวนจีน “养虎为患” (yǎng hǔ wéi huàn) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1260) คือ “การเลี้ยงเสือทำให้เกิดหายนะ หมายถึงตามใจศัตรูหรือคนเลว ทิ้งปัญหาไว้เบื้องหลัง ในที่สุดส่งผลร้ายต่อตัวเอง” ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “เลี้ยงงูเห่าไว้กับตัว” ซึ่งเป็นสำนวนไทยที่มาจากเรื่องชวานากับงูเห่า หมายถึง ทำคุณกับคนชั่ว มีแต่จะได้รับความเดือดร้อน สองสำนวนมีความคล้ายกันในด้านการนำศัตรูร้ายมาเปรียบเทียบกับความอันตรายหรือคนร้าย ผู้วิจัยเห็นว่า กลวิธีการแปลแบบสำนวน สามารถทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้โดยไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติม

ตัวอย่างที่ 3.21 深仇大恨 (shēn chóu dà hèn)

ตอนที่ 1			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
深	仇	大	恨
shēn	chóu	dà	hèn
ลึก	ความแค้น	ใหญ่	ความแค้น
<p>โมเสวียนอวีเป็นคนที่ถูกพ่อแท้ๆ ทอดทิ้งและถูกคนในตระกูลแม่วังแกล้งเสียสติ ความโกรธแค้นทำให้เขาอมใช้อาคมสะกดชีพกับเว่ยอู่เซี่ยนที่ตายไป 16ปีก่อน เพื่อให้เว่ยอู่เซี่ยนได้ฟื้นคืนชีพแล้วล้างแค้นให้เขา เมื่อเว่ยอู่เซี่ยนได้ฟื้นขึ้น จึงกล่าวว่า</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 12:09 โมเสวียนอวีโอย โมเสวียนอวี 莫玄羽啊，莫玄羽</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 12:12 ข้าตายอยู่ดี ๆ แท้ ๆ 我这死得好好地</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 12:15 จะช่วยชีวิตข้าทำไม 你为什么来救我</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 12:18 ยังใช้อาคมสะกดชีพด้วย 还用舍身咒</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 12:24 เจ้านี้มีความแค้นเข้ากระดูกดำจริงๆ 你这是有多大的深仇大恨啊</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.21 ผู้แปลได้ใช้สำนวนไทย “ความแค้นเข้ากระดูกดำ” มาแปลความหมายของสำนวนจีน “深仇大恨” (shēn chóu dà hèn) ที่มีความหมายว่า “ความเกลียดความแค้นที่ลึกลับและใหญ่โต” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ “เข้ากระดูกดำ” หมายถึง “ติดแน่นจนถอนไม่ขึ้นหรือไม่รู้ลืม” ดังนั้น เมื่อใช้คำว่า “เข้ากระดูกดำ” มาบรรยายถึงความแค้นที่ลึกลับก็จะสามารถทำให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งการแปลในลักษณะนี้ ถือเป็น การแปลที่มีประสิทธิภาพมาก เนื่องจากสำนวนไทยนี้สามารถครอบคลุมความหมายของสำนวนจีนได้ถูกต้องแล้วยังแสดงความหมายได้อย่างคมคาย กะทัดรัดและจับใจ

ตัวอย่างที่ 3.22 全身而退 (quán shēn ér tuì)

ตอนที่ 12			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			
全	身	而	退
quán	shēn	ér	tuì
รักษา	ร่างกาย	(คำเชื่อม)	ถอนตัว
<p>เมื่อวินเฉา คุณชายรองของตระกูลวินได้ข่าวว่าเขาผู้มีสัตย์ปีศาจจึงอยากไปดูเผื่อจะได้เจอปีศาจที่มีประโยชน์ต่อเขา ลูกน้องเตือนว่าอาจอันตราย แต่วินเฉามีแผนจะให้คนของตระกูลเซียนอื่น ๆ เดินนำหน้าเพื่อเปิดทางให้อยู่แล้ว</p> <p>(ลูกน้อง) 38:11 ต่อให้เป็นผู้ฝึกบำเพ็ญก็ยากที่จะออกมาได้แบบครบสามสิบสอง 即使修仙之人也很难全身而退</p> <p>(วินเฉา) 38:50 มีผู้คุ้มกันคนมากมายที่จะคอยเปิดทางให้ข้า 有这么多人肉盾牌为我开路</p> <p>(วินเฉา) 38:53 ยิ่งกลัวที่จะออกมาได้แบบไม่ครบสามสิบสองอีกหรือ 还怕不能全身而退吗?</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.22 สำนวนจีน “全身而退” (quán shēn ér tuì) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.872) คือ “เพื่อเป็นการป้องกันตนเอง จึงถอนตัวจากเหตุการณ์ที่เคยเกี่ยวข้องกับตนเอง และสามารถถอนตัวได้โดยไม่ต้องกังวลใจเมื่อต้องจากไป” ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “ออกมาได้แบบครบสามสิบสอง” ซึ่งเป็นภาษาปากที่คนไทยทั่วไปเข้าใจกัน

“ครบสามสิบสอง” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง “มีอวัยวะครบบริบูรณ์ ตามคติทางพระพุทธศาสนา” ย่อมาจากคำว่า “อาการครบสามสิบสอง” กล่าวคือ “อาการ” หมายถึง อวัยวะภายในและอวัยวะภายนอก “สามสิบสอง” อ้างอิงตามการแพทย์แบบทฤษฎีธาตุของไทย ที่ถือว่าร่างกายมนุษย์ประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 ชนิด ได้แก่ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ ในบรรดาธาตุทั้ง 4 ธาตุดินกับธาตุน้ำ จัดว่าเป็นธาตุที่เกิดขึ้นก่อนเป็น “ธาตุเจ้าเรือน” คน

ไทยจึงถือว่าธาตุดินและธาตุน้ำต้องมีความครบถ้วนบริบูรณ์อยู่ก่อน สุขภาพอนามัยจึงจะปกติดี ดังที่เรียกกันว่า “มีอากาศครบสามสิบสอง” โดยประกอบด้วยธาตุดิน 20 ประการ รวมกับธาตุน้ำ 12 ประการ (เสมียนนารี, 2565)

การใช้คำว่า “ออกมาได้แบบครบสามสิบสอง” แปลสำนวนจีนที่หมายถึงถอนตัวจากเหตุการณ์อย่างไร้กังวล ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจบทละครได้ง่ายด้วยภาษาที่รู้สึกเป็นธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ 3.23 杀人如麻 (shā rén rú má)

ตอนที่ 30				บริบทของสำนวน/คำแปล
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย				บริบทของสำนวน/คำแปล
แบบคำต่อคำ				
杀	人	如	麻	ตระกูลจินกำลังจะจัดพิธีครบเดือนให้เงินหลังที่เป็นบุตรชายของเจียงเยียนหลี่และเงินจื่อเซวียน หลานวังจีเสนอให้เจียงเว่ยอู่เซี่ยนซึ่งเป็นอาของจินหลิงมาร่วมงานด้วย แต่เงินจื่อชวินซึ่งเป็นญาติฝั่งตระกูลจินไม่ถูกกับเว่ยอู่เซี่ยนมานาน จึงไม่เห็นด้วยและโต้เถียงกับหลานวังจี (หลานวังจี) 35:59 เยี่ยมเยียนสหายเก่า 拜访旧友 (เงินจื่อชวิน) 36:00 สหายเก่า 旧友 (เงินจื่อชวิน) 36:02 เว่ยอู่เซี่ยนฆ่าคนเป็นผักปลา 魏无羨杀人如麻 (เงินจื่อชวิน) 36:03 ผู้คนต่างหมายหัวเขา 人人得而诛之 (เงินจื่อชวิน) 36:05 ทำไมเจ้าถึงได้มีสหายเก่าแบบนี้ 你怎么会有这样的旧友 (หลานวังจี) 36:07 ฆ่าคนเป็นผักปลาเมื่อไหร่ 何时杀人如麻 (หลานวังจี) 36:09 โปรดพูดให้ชัดเจน 请明示
ฆ่า	คน	ยุ่งเหยิงเหมือนเชือกปอที่พันกันและมากจนนับไม่ถ้วน		

จากตัวอย่างที่ 3.23 สำนวนจีน “杀人如麻” (shā rén rú má) หมายถึง ฆ่าคนจำนวนมากเหมือนเชือกปอที่พันกันจนนับไม่ถ้วน ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “ฆ่าคนเป็นผักปลา” หมายถึงเห็นชีวิตคนเสมือนผักและปลา แสดงถึงการสังหารหรือเข่นฆ่าคนตามอำเภอใจ ทั้งสำนวนจีนและไทยมีการใช้อุปุภพกับบอดิพจน์ กล่าวคือ สำนวนจีนใช้ “เชือกปอที่พันกัน” มาเทียบกับจำนวนคนตายที่นับไม่ถ้วน และสำนวนไทยเปรียบเทียบ “คน” เป็น “ผักปลา” แม้ไม่ได้แปลด้วยคำและรูปแบบเดียวกัน แต่ผู้ชมก็สามารถเข้าใจตามบริบทได้ว่า บทบรรยายหมายถึงคนที่โหดเหี้ยมและฆ่าคนมาก

จากการวิเคราะห์ที่กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลวิธีการแปลแบบสำนวนเป็นกลวิธีการแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้ชมเป็นหลัก ผู้แปลพยายามใช้สำนวน สุภาษิต หรือภาษาปากของคนไทยมาใช้ในการ

แปลสำนวนจีน ซึ่งนอกจากสามารถสื่อความหมายตามบทละครได้แล้ว ยังเป็นบทแปลที่ธรรมชาติ เข้ากับบริบททางวัฒนธรรมของไทยได้

3.7 การดัดแปลงในฉบับแปล

การดัดแปลงในฉบับแปลเป็นกลวิธีการแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายที่อิสระที่สุด Newmark (1988, น.46) กล่าวว่า การดัดแปลงในฉบับแปลนิยมใช้ในการแปลบทละคร โดยเฉพาะละครแนวตลกและบทกวี เป็นต้น ผู้แปลได้เรียบเรียงข้อความขึ้นมาใหม่โดยใช้ภาษาเป้าหมายและอยู่ใต้กรอบวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย โดยคงไว้เพียงใจความหลักของตัวละคร และโครงเรื่องของต้นฉบับไว้ การดัดแปลงในฉบับแปลมักใช้ในกรณีที่ภาษาไทยไม่มีสำนวนภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาจีน ดังนั้น เพื่อความเข้าใจของผู้ชมจึงต้องดัดแปลงให้เข้ากับบริบท ในละครชุดเรื่องปรมาจารย์ลัทธิมาร พบการแปลสำนวนจีนด้วยวิธีการดัดแปลงในฉบับแปลรวม 75 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3.24 不同凡响 (bù tóng fán xiǎng)

ตอนที่ 3			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
不	同	凡	响
bù	tóng	fán	xiǎng
ไม่	เหมือน	ดนตรีธรรมดา	
<p>ตระกูลต่าง ๆ ส่งลูกหลานตัวเองไปฝึกวิชาที่ตระกูลหลาน ระหว่างเดินทาง คุณชายของตระกูลจินเหมาห้องพักของโรงเตี๊ยมหมด ตระกูลเจียงจึงไม่มีที่พัก เพื่อขอห้องพัก เว่ยอู่เซียนจึงไปหาผู้หญิงตระกูลจินที่ชื่อว่าเหมือนเหมือนเพื่อตีสนิทชวนคุย ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:00 ใครก็บอกว่าผู้หญิงตระกูลจินสวยราวกับนางฟ้า 都说兰陵金氏的姑娘美若仙子</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:04 วันนี้ได้เห็นกับตา 今日一见</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:06 จริงสมคำรำลือ 果然不同凡响</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.24 จะเห็นได้ว่าสำนวนจีน “不同凡响” (bù tóng fán xiǎng) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.132) คือ “ดนตรีที่แตกต่างจากดนตรีทั่วไป หมายถึงคนหรือสิ่งของที่มีความโดดเด่นและแตกต่าง” กล่าวคือ ใช้เสียงดนตรีที่แตกต่างจากดนตรีธรรมดา มาอุปมาถึงความโดดเด่นของคน ในวัฒนธรรมจีน มีสำนวนจำนวนมากที่เกี่ยวกับดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นหนึ่งในศิลปะดั้งเดิมของจีน (Cheng Yuzhen, 2007 อ้างถึงใน กัลยาณี กฤตโต ปกรกิต 2565, น.43) และดนตรีก็เป็นงานอดิเรกยอดนิยมของปัญญาชนจีนอย่างต่อเนื่อง เมื่อแปลสำนวนที่เกี่ยวกับดนตรี มักไม่สามารถแปลตามภาษาต้นฉบับ ผู้แปลจึงเลือกแปลสำนวน “不同凡响”

响” (bù tóng fán xiǎng) เป็น “สมคำร่ำลือ” เนื่องด้วยในเนื้อหาของบทละครผู้หญิงตระกูลจินสวยราวกับนางฟ้าเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่เลื่อมใสมาก การดัดแปลงในบทแปลทำให้ผู้ชมเข้าใจตัวบทง่ายยิ่งขึ้น และยังคงใจความหลักของตัวบทได้

ตัวอย่างที่ 3.25 开宗明义 (kāi zōng míng yì)

ตอนที่ 4			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
แบบคำต่อคำ			
开	宗	明	义
kāi	zōng	míng	yì
อธิบาย		อธิบาย	
วัตถุประสงค์		เหตุผล	
ตระกูลต่าง ๆ ส่งลูกหลานตัวเองไปฝึกวิชาที่ตระกูลหลาน ตระกูลหลานได้จัดพิธีไหว้ครูและพิธีเปิดเรียน โดยมีพิธีกรกล่าวเริ่มต้นด้วยคำพูด ดังนี้ (พิธีกร) 2:36 พวกเราจะเคารพคำสั่งของสำนักตระกูลหลาน 蓝氏崇教 (พิธีกร) 2:37 จะให้ความสำคัญและตระหนักถึง 开宗明义 (พิธีกร) 2:38 หลักมูลฐานของสรรพสิ่ง หลักวิพากษ์ หลักวาควีธีและหลักวิธีะ 明本，辩问，极言，勤求			

จากตัวอย่างที่ 3.25 จะเห็นได้ว่า สำนวนจีน “开宗明义” (kāi zōng míng yì) เป็นชื่อบทแรกของหนังสือโบราณจีน “คัมภีร์กตัญญู” เนื้อหาบทนี้เปิดเผยจุดประสงค์และความสำคัญของหนังสือ ในช่วงหลัง คนจีนจึงใช้คำนี้สื่อความว่า เมื่อต้องพูด หรือเขียนจะต้องกล่าวถึงประเด็นหลักตั้งแต่เริ่มต้น ในบทละคร ตัวละครทั้ง 5 ตระกูลรวมตัวกันมาเรียนวิชาเขียนที่ตระกูลหลาน ในพิธีไหว้ครูก่อนเริ่มเรียน ได้ใช้สำนวนนี้มาเริ่มต้นพูด เป็นคำเปิดพิธี หากแปลตรง ๆ เป็น “อธิบายวัตถุประสงค์และเหตุผล” จะดูไม่เข้ากับบริบท เนื่องจากผู้ชมชาวไทยไม่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกัน ผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีการดัดแปลงในฉบับแปล โดยละเลยความหมายเดิมของสำนวนเพื่อให้เข้ากับบริบทของละคร โดยแปลว่า “จะให้ความสำคัญและตระหนักถึง” ซึ่งทำหน้าที่คล้ายคำเชื่อมประโยค

ตัวอย่างที่ 3.26 顶天立地 (dǐng tiān lì dì)

ตอนที่ 10			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
แบบคำต่อคำ			
顶	天	立	地
dǐng	tiān	lì	dì
ยกขึ้น	ท้องฟ้า	ยืน	แผ่นดิน
เว่ยอู่เซียนและเพื่อนๆ จับเซวียหยางซึ่งเป็นผู้ร้ายที่ฆ่าล้างตระกูลฉางแห่งเยว่หยางมาพบประมุขตระกูลเนี่ย เนื่องจากเซวียหยางซ่อนเหล็กทมิฬชิ้นหนึ่งไว้แต่ค้นไม่เจอ ประมุขเนี่ยจึงจะฆ่าเซวียหยางทิ้ง แต่เซวียหยางกลับไม่กลัวและขู่ว่าหากตัวเขาเป็นพวกเดียวกับตระกูลเวิน			

				<p>เมื่อเขาตาย ตระกูลเวินต้องไม่ปล่อยตระกูลเนี่ยแน่ ประมุขเนี่ยจึงตอบ ดังนี้</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 23:15 ตระกูลเวินไร้เมตตา 温氏不仁</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 23:16 ผิดเจตจำนงสวรรค์ 有违天道</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 23:19 ข้าเนี่ยหมิงเจี๋ยเคารพฟ้าดิน 我聂明玦顶天立地</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 23:21 กันพวกคนชั่วข้าเหล่านี้ 对尔等暴孽之徒</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 23:23 โฉนข้าต้องหวาดกลัว 何惧之有</p>
--	--	--	--	---

จากตัวอย่างที่ 3.26 สำนวนจีน “顶天立地” (dǐng tiān lì dì) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.289) คือ “หัวตันฟ้า เท้ายืนอยู่บนดิน บรรยายภาพความยิ่งใหญ่และวีรกรรม” ส่วนใหญ่ใช้กับผู้ชายที่มีรูปร่างสูงสง่าและเป็นลูกผู้ชายรับผิชอบ สำนวนนี้เกี่ยวกับตำนานการสร้างโลกของจีน ตามความเชื่อของชาวจีน ผานกู่ (盘古 pán gǔ) คือเทพเจ้าผู้สร้างโลก ชาวจีนเชื่อกันว่า โลกเกิดจากไข่ใบใหญ่ ซึ่งมีผานกู่ สิ่งมีชีวิตแรกสุดของโลกอาศัยอยู่ ต่อมาผานกู่ฟักตัวออกจากไข่ ด้วยริ้วแรงมหาศาลของผานกู่ ผานกู่จึงดันส่วนบนของไข่ให้กลายเป็นท้องฟ้าและด้านล่างกลายเป็นผืนดิน แต่ท้องฟ้าและผืนดินก็กลับดูดตัวเข้าหากัน ผานกู่จึงใช้พลังกำลังดันทั้ง 2 ส่วนเป็นเวลานานนับหมื่นๆ ปี จนในที่สุดท้องฟ้าและผืนดินก็ไม่อาจรวมตัวกันได้ ผานกู่จึงล้มลงและเสียชีวิต ร่างกายของผานกู่ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของโลก

สำนวน “顶天立地” (dǐng tiān lì dì) ในบทละครปรากฏในตอนที่ประมุขเนี่ยหมิงเจี๋ยพูดถึงตัวเองว่าเป็นลูกผู้ชายที่เก่งกล้า ไม่หวาดกลัวพวกคนชั่วข้าแต่อย่างใด ผู้แปลไม่สามารถแปลสำนวนนี้ได้ เนื่องจากผู้ชมชาวไทยไม่รู้จักที่มาของสำนวน จึงอาจจะทำให้ไม่เข้าใจบทละคร จึงต้องใช้กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล และแปลเป็น “เคารพฟ้าดิน” ซึ่งสอดคล้องกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้ชมชาวไทย เพราะชาวไทยส่วนใหญ่จะคิดว่าหากเคารพและไหว้ฟ้าดิน เทวดาก็จะคุ้มครอง ดังนั้นจึงไม่กลัวพวกคนร้าย จากตัวอย่างนี้ เห็นได้ชัดว่า การดัดแปลงในฉบับแปลเป็นกลวิธีที่เน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 3.27 同流合污 (tóng liú hé wū)

ตอนที่ 10			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
同	流	合	污
tóng	liú	hé	wū
เหมือนกัน	สายน้ำ	รวมกัน	น้ำเสีย
<p>เว่ยอู่เซียนและเพื่อนๆ จับเซวียหยางซึ่งเป็นผู้ร้ายที่ฆ่าล้างตระกูลฉางแห่งเยว่หยางมาพบประมุขตระกูลเนี่ย เนื่องจากเซวียหยางซ่อนเหล็กทมิฬชิ้นหนึ่งไว้ เมื่อตระกูลเวินทราบ เวินเฉาที่เป็นคุณชายรอง</p>			

			<p>เวินจึงมาบังคับให้ประมุขเนี่ยส่งตัวเซวียหยางให้เขา ประมุขเนี่ยไม่ยอม เวินเฉาจึงพูดดังนี้</p> <p>(เวินเฉา) 33:05 ดูท่าว่าตระกูลเนี่ยแห่งชิงเหอ 看来你们清河聂氏</p> <p>(เวินเฉา) 33:07 จะไฝ่ต่ำเหมือนตระกูลหลานแห่งกุชูแล้ว 是要和姑苏蓝氏一样同流合污了</p>
--	--	--	--

จากตัวอย่างที่ 3.27 สำนวนจีน “同流合污” (tóng liú hé wū) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1068) คือ “คำพูดและการกระทำเป็นไปตามกระแสโลก หมายถึง การทำสิ่งเลวร้ายตามคนเลว” ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็นคำว่า “ไฝ่ต่ำ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 “ไฝ่ต่ำ” หมายถึง “นิยมไปในทางเลว” บทแปลของสำนวนได้รับการรักษาใจความหลักของสำนวนจีน “同流合污” (tóng liú hé wū) ที่แสดงถึงความเลวร้าย ดังนั้น ผู้ชมจึงสามารถเข้าใจตัวบทได้ด้วยการตีความในฉบับแปล

ดังที่กล่าวมาข้างต้น การดัดแปลงในฉบับแปลมักใช้ในการแปลบทละคร จุดประสงค์ของการแปลนี้เน้นความเข้าใจของผู้ชมมากที่สุด ผู้แปลมีการเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างและความหมายบางส่วน แต่ยังคงรักษาใจความหลักของบทละครไว้

3.8 การแปลแบบเอาความ

การแปลแบบเอาความเป็นกลวิธีการแปลที่พยายามถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปสู่ภาษาเป้าหมายโดยการอธิบายความหมายของต้นฉบับ แต่ไม่สนใจรูปแบบหรือลักษณะโครงสร้างของภาษาต้นฉบับแต่อย่างใด โดยส่วนมากผู้แปลจะใช้ภาษาเป้าหมายในการเรียบเรียงความหมายจากการตีความต้นฉบับ ซึ่งฉบับแปลที่เรียบเรียงใหม่นั้นมักจะมีขนาดยาวกว่าต้นฉบับ (Newmark, 1988, น.46-47) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตว่าสำนวนในละครชุดที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ กลับมีฉบับแปลเป็นที่ยาวกว่าต้นฉบับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการแปลบทบรรยาย ของละครชุดมีข้อจำกัดในความยาวของประโยค

ในละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร พบการแปลสำนวนด้วยกลวิธีการแปลแบบเอาความทั้งสิ้น 133 ครั้ง ดังที่กล่าวมาข้างต้นบทแปลสำนวนมีข้อจำกัดในความยาวของบทบรรยาย ทำให้การแปลแบบเอาความมักไม่สามารถแปลครอบคลุมความหมายทั้งหมดของสำนวนจีนได้ จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้แบ่งกลวิธีการแปลแบบเอาความเป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

3.8.1 ฉบับแปลมีความหมายต่างระดับกับสำนวนต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 3.28 纹丝不动 (wén sī bù dòng)

ตอนที่ 2			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
แบบคำต่อคำ			
纹	丝	不	动
wén	sī	bù	dòng
หมายถึงเล็กจิ๋ว	ไม่	ขยับ	
<p>เหล่านักล่าปีศาจได้ข่าวว่าแถวเขาต้าฟานมีภูตดุติวิญญาณกำเริบหนัก จึงนำเข็มทิศวิเศษมาจับภูตดุติวิญญาณ แต่เข็มทิศกลับใช้งานไม่ได้</p> <p>(นักล่าปีศาจ) 3:40 แปลกจัง 奇怪</p> <p>(นักล่าปีศาจ) 3:42 ทำไมใกล้ถึงตีนเขาต้าฟานแล้ว 为什么快到大梵山脚下了</p> <p>(นักล่าปีศาจ) 3:44 เข็มทิศถึงไม่ขยับเลย 这指针还是纹丝不动啊</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.28 “纹丝不动” (wén sī bù dòng) เป็นสำนวนจีนที่มีความหมายว่า “ไม่ขยับเลยสักนิด” “纹丝” (wén sī) แปลตามความหมายของคำเป็น “ร่องรอยที่เล็กเหมือนเส้นไหมหรือเส้นผม” เนื้อเรื่องในละครพูดถึงเข็มจับมารที่เว่ยอู่เขียนสร้างขึ้นมานิ่ง ๆ ไม่ขยับสักนิดเมื่ออยู่ในสถานที่ที่คนลือกันว่ามีภูตดุติวิญญาณ ซึ่งเป็นเรื่องที่แปลก ผู้แปลแปลสำนวนเป็น “ไม่ขยับ” สามารถสื่อความหมายของสำนวนได้ แต่ระดับของความนิ่งที่ภาษาไทยแสดงออกต่างจากสำนวนจีนที่ว่า ไม่ขยับแม้แต่ช่องเล็กเท่าเส้นผมเส้นเดียว

ตัวอย่างที่ 3.29 通天彻地 (tōng tiān chè dì)

ตอนที่ 17			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
แบบคำต่อคำ			
通	天	彻	地
tōng	tiān	chè	dì
ผ่าน	ฟ้า	ทะลุ	แผ่นดิน
<p>หลังจากตระกูลเวินฆ่าล้างตระกูลเจียง เว่ยอู่เขียน เจียงเฉิงและเจียงเยี่ยนหลี่ได้รอดชีวิตหนีออกมาได้ ตระกูลเวินจึงส่งลูกน้องตามจับสามคนพี่น้อง เมื่อเจียงเฉิงถูกจับได้ เว่ยอู่เขียนจึงกลับไปช่วยเอาตัวเจียงเฉิงออกมา โดยมีเวินหนึ่งเป็นคนวางแผนและเปิดทางให้ หลังจากเวินเฉาทราบเรื่องที่เจียงเฉิงหนีอีก เขาจึงพูดดังนี้</p> <p>(เวินเฉา) 7:37 ข้าล้อมศัตรูไว้ที่ทำเรือสกัดบงกชแล้ว 我在这莲花坞设下了天罗地网</p> <p>(เวินเฉา) 7:39 ขนาดแมลงวันตัวหนึ่งยังเข้ามาไม่ได้ 连只苍蝇都进不来</p> <p>(เวินเฉา) 7:40 มันโดนช่วยออกไปอย่างไร 他是怎么救走的</p> <p>(เวินเฉา) 7:44 หรือว่าเขามีวิชาอันแกร่งกล้า 难道他还真有通天彻地之能</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.29 “通天彻地” (tōng tiān chè dì) เป็นสำนวนจีนที่มีความหมายว่า “ขึ้นบนถึงฟ้าและลงล่างทะลุแผ่นดิน หมายถึงมีวิชายอดเยี่ยม นอกจากนี้ยังหมายถึงพื้นที่กว้างใหญ่” เนื้อเรื่องในละครพูดถึงคนร้ายฆ่าคนทั้งตระกูลและจับเจียงเฉิงซึ่งเป็นพี่น้องของเว่ยอู่เซี่ยน ไว้เพื่อวางกับดักล่อเว่ยอู่เซี่ยน ให้เข้าไปช่วย แต่ในที่สุดเว่ยอู่เซี่ยน ก็ช่วยคนได้สำเร็จ ผู้ร้ายจึงถามลูกน้องตัวเองว่า เขามีวิชา “ผ่านฟ้าทะลุดินหรือ” ซึ่งหมายถึงมีวิชายอดเยี่ยม หากแปลตามสำนวนตรง อาจจะทำให้คำบรรยายยาวเกินและสื่อความหมายไม่ชัดเจนที่จะทำให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจได้ ดังนั้น ผู้แปลจึงเรียบเรียงคำที่กระชับและเข้าใจง่าย และแปลเป็นคำว่า “แกร่งกล้า” อย่างไรก็ตาม ระดับความยอดเยี่ยมที่ “แกร่งกล้า” สื่อออกมาไม่เท่ากับสำนวนจีนที่ใช้อธิบายว่า สามารถขึ้นบนถึงฟ้าและลงล่างทะลุแผ่นดิน ดังนั้น ในการแปลสำนวนจีน “通天彻地” (tōng tiān chè dì) ด้วยกลวิธีการแปลแบบเอาความจึงเป็นการแปลที่ฉบับแปลมีความหมายต่างระดับกับสำนวนต้นฉบับ

3.8.2 ฉบับแปลมีความหมายไม่ครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 3.30 义不容辞 (yì bù róng cí)

ตอนที่ 7			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
义	不	容	辞
yì	bù	róng	cí
ความชอบธรรม	ไม่	อนุญาต	ปฏิเสธ แบบ อ้อมๆ
<p>หลานหวังจีกับเว่ยอู่เซี่ยนหลังถูกลงโทษได้ไปรักษาแผลที่ลำธารหลังเขาภูเขา หลังจากนั้นทั้งสองคนก็ตกลงไปในสระหมันต์ และได้พบกับหลานอู้อี้ซึ่งเป็นผู้อาวุโสของตระกูลหลาน เมื่อทราบเรื่องเล่าของเหล็กทมิฬ ทั้งสองคนต่างรับปากจะนำเหล็กทมิฬกลับคืนมา ฉะนั้นเวลาที่สระหมันต์ตลอดกาล (หลานหวังจี) 5:55 ข้าหวังจีแห่งตระกูลหลานรุ่นหลัง จะไม่ขอปฏิเสธ 忘机身为蓝氏后人义不容辞</p> <p>(หลานหวังจี) 5:58 จะทำตามประสงค์ของผู้อาวุโสให้ได้ 一定会完成前辈遗愿</p> <p>(หลานหวังจี) 6:00 นำเหล็กทมิฬกลับคืน ฉะนั้นเวลาที่สระหมันต์ตลอดกาล 找回阴铁, 永镇寒潭</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 6:05 ข้าก็ไม่ปฏิเสธเช่นกัน 我也义不容辞</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.30 “义不容辞” (yì bù róng cí) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1323) คือ “ไม่อนุญาตให้ปฏิเสธในทางศีลธรรม ควรยอมรับคำแนะนำ” กล่าวคือ ภารกิจอันพึงปฏิบัติโดยไม่สามารถบอกปัดได้ไม่ว่าทางด้านศีลธรรมและสัจธรรม กรณียก

อันไม่สามารถที่จะเลี่ยงได้ ในละครหลานวงศ์กับเว่ยอู่เขียนตกลงไปในสระหมันต์ ได้พบผู้อาวุโสของตระกูลหลาน เมื่อทราบเรื่องเล่าของเหล็กทมิฬ สองคนต่างรับปากจะทำตามประสงค์ของผู้อาวุโส นำเหล็กทมิฬกลับคืน ผนึกไว้ที่สระหมันต์ตลอดกาล ภารกิจนี้ทำเพื่อความสงบของยุทธภพ ดังนั้นไม่สามารถบอกปิดได้ไม่ว่าทางด้านศีลธรรมและศีจธรรม ผู้แปลใช้คำว่า “จะไม่ขอปฏิเสธ” และ “ไม่ปฏิเสธ” มาแปลสำนวนจีนนี้ การแปลดังกล่าวจึงสามารถสื่อความหมายของ “不容辞” (bù róng cí) ได้ แต่ไม่สามารถสื่อความหมายของ “义” (yì) ได้ ซึ่งเป็นการแปลแบบเอาความที่ไม่ครบถ้วน ผู้ชมเข้าใจตัวบทได้ แต่บทแปลไม่ครอบคลุมความหมายทั้งหมดของสำนวนจีน

ตัวอย่างที่ 3.31 挥金如土 (huī jīn rú tǔ)

ตอนที่ 49			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
挥	金	如	土
huī	jīn	rú	tǔ
หมายถึงใช้	ทอง	เสมือน	ดิน
<p>ประมุขตระกูลจินเป็นคนหลายใจชอบเที่ยวผู้หญิง จินกวงเหยาเป็นลูกของประมุขจินกับโสเภณีคนหนึ่ง เนื่องจากประมุขจินไม่เคยให้เกียรติแม่ของจินกวงเหยา เขาจึงวางแผนฆ่าพ่อตนเอง และเล่าให้หลานชายฟังว่าทำไมเขาถึงผิดหวังในตัวพ่อเขา</p> <p>(จินกวงเหยา) 17:48 เจ้ารู้ไหมว่าประมุขผู้ยิ่งใหญ่ 你知道为什么像他这样一个</p> <p>(จินกวงเหยา) 17:49 และร่ำรวยอย่างเขา 挥金如土的大家主</p> <p>(จินกวงเหยา) 17:52 ทำไมถึงไม่ยอมออกแรงแม้แต่นิด 不可能费一点点举手之劳</p> <p>(จินกวงเหยา) 17:57 ไล่ตัวให้แม่ของข้า 给我母亲赎身吗</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.31 “挥金如土” (huī jīn rú tǔ) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.494) คือ “ใช้เงินทองตั้งโปรยดิน แต่ก่อนหมายถึงคนที่ใจสเปอร์ต ไม่ซึ้งก ปัจจุบันอุปมาว่าใช้เงินตามอำเภอใจ ฟุ่มเฟือยไม่เห็นคุณค่าของเงิน” ผู้แปลเลือกแปลเป็นคำว่า “ร่ำรวย” สามารถสื่อความหมายแค่ส่วนหนึ่งของสำนวนจีน ตามเนื้อเรื่องของละคร ประมุขตระกูลจินร่ำรวยและใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย แต่กลับไม่ยอมเสียเงินไล่ตัวให้กับผู้หญิงที่เขาเคยอยู่ด้วยตอนเสพสุข ทั้ง ๆ ที่ผู้หญิงคนนั้นตั้งครรภ์มีลูกกับเขา การใช้สำนวน “挥金如土” (huī jīn rú tǔ) ทำให้เห็นว่าประมุขตระกูลจินเป็นคนโหดเหี้ยมใจแข็งและเห็นแก่ตัว ซึ่งบทแปลไม่สามารถสื่อความหมายของสำนวนอย่างครบถ้วน

3.8.3 ฉบับแปลไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของสำนวนต้นฉบับได้

ตัวอย่างที่ 3.32 披麻戴孝 (pī má dài xiào)

ตอนที่ 1				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล
披	麻	戴	孝	ตระกูลไม่มีปีศาจร้ายปรากฏตัวขึ้น เหล่าศิษย์ตระกูลหลานจึงไปช่วยปราบปีศาจ เมื่อทำไม่สำเร็จ จึงส่งสัญญาณเรียกหลานวังจี้มาช่วย เว่ยอู่เซี่ยนที่ฟื้นคืนชีพในร่างของโมเสียนอวีได้เจอหลานวังจี้ที่แต่งตัวใส่ชุดขาวและคาดผ้าคาดหัวสีขาวเหมือน 16 ปีก่อนไม่เคยเปลี่ยน จึงพูดเล่นประชดขุดของตระกูลหลาน ดังนี้ (เว่ยอู่เซี่ยน) 37:25 ยังใส่ชุดไว้ทุกข์อยู่จริงๆด้วย 果然还是披麻戴孝
pī	má	dài	xiào	
ใส่/ คลุม	ชุดไว้ ทุกข์	สวม ใส่	ผ้าไว้ ทุกข์	

จากตัวอย่างที่ 3.32 สำนวนจีน “披麻戴孝” (pī má dài xiào) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.787) คือ “ตามประเพณีเก่าทายาทต้องไว้ทุกข์ให้ญาติสายตรงหรือข้าราชการต้องไว้ทุกข์ให้พระมหากษัตริย์ด้วยความกตัญญู ต้องสวมเสื้อผ้าลินิน ผูกเชือกป่านรอบเอว ฯลฯ” ผู้แปลเลือกแปลสำนวนเป็น “ใส่ชุดไว้ทุกข์” เป็นการแปลแบบเอาความ ผู้วิจัยเห็นว่าการแปลสำนวนนี้ไม่ผิดในด้านความหมายแต่ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของสำนวนต้นฉบับได้

ในละครชุด “ยังใส่ชุดไว้ทุกข์อยู่จริง ๆ ด้วย” เป็นคำพูดของเว่ยอู่เซี่ยน ที่ตายไป 16 ปี และได้เกิดใหม่อีกครั้ง เมื่อเจอหลานวังจี้ ผู้เป็นเพื่อนสมัยก่อน ยังใส่ชุดสีขาวแบบเดิมของตระกูล จึงพูดหยอกล้อว่าหลานวังจี้ใส่ชุดไว้ทุกข์ ซึ่งผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลความหมายของสำนวนไม่ผิด แต่เนื่องด้วยผู้ชมคนไทยไม่คุ้นเคยกับชุดไว้ทุกข์ของจีน จึงไม่สามารถจินตนาการถึงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชุดไว้ทุกข์กับชุดตระกูลหลาน อีกทั้งไม่ทราบว่สำนวนนี้ใช้เฉพาะกับการไว้ทุกข์ให้กับผู้ใหญ่ที่เสียชีวิต ไม่ได้ใช้กับเพื่อนหรือคนที่อายุน้อยกว่า จึงอาจจะเกิดความเข้าใจผิดว่าหลานวังจี้ไว้ทุกข์ให้เว่ยอู่เซี่ยนเป็นเวลานาน 16 ปี ปัญหาลักษณะนี้เกิดจากการที่ผู้ชมมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมจีน ผู้แปลควรเลือกกลวิธีการแปลที่เหมาะสมช่วยให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจตัวบทมากยิ่งขึ้น โดยอาจจะแปลเป็น “ยังใส่ชุดไว้ทุกข์อยู่ไม่เคยเปลี่ยนเลยนะตระกูลนี้” ขยายให้ “ใส่ชุดไว้ทุกข์” เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นพฤติกรรมของคนทั้งตระกูล ผู้ชมก็จะสามารถเข้าใจสำนวนนี้ว่าเป็นการแซวขุดของเพื่อนเล่น เพื่อเพิ่มความขบขันเข้าไปด้วย

ตัวอย่างที่ 3.33 完璧归赵 (wán bì guī zhào)

ตอนที่ 19			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล	
完	璧	归	赵
wán	bì	guī	zhào
สมบูรณ์	หยก โบราณ ชนิด หนึ่ง	คืน	ประเทศ จ้าว
หลังจากตระกูลเจียงถูกลักขโมยไป เว่ยอู่เซี่ยนช่วยพี่น้องตระกูลเจียงรอดมาได้ ต่อมาได้ฝากเงินจื่อเซวียนให้ดูแลศิษย์พี่เจียงเยียนหลี่ หลังจากนั้นเว่ยอู่เซี่ยนก็ถูกตระกูลเวินจับได้ หลังถูกทำร้ายร่างกายก็ถูกทิ้งไว้ที่สวนจิ้งกั๋งจนหายสาบสูญ เมื่อเงินจื่อเซวียนพาเจียงเยียนหลี่มาถึงตระกูลเนี่ย เขาได้คุยกับหลานหวังจี จึงถามขึ้นมาว่าเว่ยอู่เซี่ยนอยู่ที่ไหน ดังนี้ (เงินจื่อเซวียน) 34:14 เว่ยอู่เซี่ยนล่ะ 魏无羡呢? (เงินจื่อเซวียน) 34:16 เขาฝากให้ข้าดูแลศิษย์พี่ของเขา 他托我照顾他师姐 (เงินจื่อเซวียน) 34:17 ตอนนี้หมดหน้าที่ของข้าแล้ว 现在可以完璧归赵了			

จากตัวอย่างที่ 3.33 “完璧归赵” (wán bì guī zhào) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1093) คือ “พูดถึงเรื่อง 蔺相如(lìn xiàng rú) ส่งหยก 和氏璧(hé shì bì) กลับไปที่ประเทศ 赵(zhào) จากประเทศ 秦(qín) ตอนนี้อยู่มาถึงการคืนของให้เจ้าของเดิมแบบไม่เสียหาย” ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าสำนวนนี้เกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จีน ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถเข้าใจความหมายของสำนวนนี้หากผู้แปลไม่ตีความและเรียบเรียงประโยคขึ้นมาใหม่

เรื่องราวของ “完璧归赵” (wán bì guī zhào) พูดถึงในช่วงเวลาของกษัตริย์ฮู่เหวิน ประเทศจ้าว(赵 zhào) ได้รับหยก 楚和氏璧(chǔ hé shì bì) กษัตริย์ 昭(zhāo) แห่งประเทศฉิน(秦 qín) ได้ยินเรื่องนี้แล้วจึงส่งผู้ส่งสารไปส่งจดหมายถึงกษัตริย์แห่งจ้าวบอกว่าเขาประสงค์จะถวายเมืองที่มีกำแพงล้อมรอบสิบห้าเมืองเพื่อแลกกับหยกดีสีร์ก กษัตริย์แห่งจ้าวไม่ไว้วางใจและบอกกับที่ปรึกษาของเขาว่า “ถ้าเราให้ฉิน เราไม่น่าจะได้รับเมืองของฉิน แต่จะถูกโกงด้วยซ้ำ หากเราไม่ให้ เราก็จะต้องเผชิญหน้ากับกองทัพของฉิน” พระราชาได้ยินความเห็นของ 蔺相如(lìn xiàng rú) ที่กล่าวว่า “ฉินแข็งแกร่งและจ้าวอ่อนแอ เจ้าต้องทำตามคำขอของเขา” จึงตรัสตอบว่า “ถ้าเขาเอาหยกของฉินไปแต่ไม่ให้เมืองแก่เรา แล้วจะทำอย่างไร” 蔺相如(lìn xiàng rú) ตอบว่า “ถ้าฉินแสวงหาหยกโดยแลกกับเมืองของตนและจ้าวไม่เข้าร่วม ความผิดอยู่ที่จ้าว แต่ถ้าจ้าวเอาหยกให้ฉินและฉินไม่ให้เมืองแก่จ้าว ความผิดอยู่ที่ฉิน ในการชั่งน้ำหนักทั้งสองมาตรการนี้ มาตรการแรกจะดีกว่า” 蔺相如(lìn xiàng rú) จึงตกลงที่จะปฏิบัติภารกิจต่อฉิน และสัญญาต่อกษัตริย์ว่า “ถ้าเมืองต่าง ๆ มอบให้จ้าวหยกจะยังคงอยู่ในฉิน ถ้าฉินไม่ให้เมือง ให้คนใช้ของคุณเอากลับไปให้จ้าวโดยที่หยกไม่บุบสลาย

แน่” เมื่อ 蔺相如 (lìn xiàng rú) มาถึงเมืองหลวงของฉิน เขาได้มอบหยกให้กับกษัตริย์ 昭 (zhāo) ด้วยความเคารพ พระราชาทรงยินดีและส่งต่อไปยังสาวงามและข้าราชการบริวาร เมื่อ 蔺相如 (lìn xiàng rú) ตระหนักว่ากษัตริย์แห่งฉินไม่มีเจตนาจะเคารพข้อตกลง เขาจึงเดินออกมาและกล่าวว่า “หยกมีตำหนิ ขออนุญาตแสดงต่อฝ่าบาท” กษัตริย์มอบหยกให้เขาและ 蔺相如 (lìn xiàng rú) ก็ถอยกลับและขู่ว่าจะทำลายหยกด้วยศีรษะตัวเอง “ดูเหมือนว่าฝ่าบาทไม่มีความตั้งใจที่จะมอบเมืองที่เป็นหนี้ให้กษัตริย์แห่งจ้าว ดังนั้นฉันได้นำหยกคืนมา หากคุณกล้ากดดันใช้กำลังกับฉิน หัวของฉินกับหยกจะแตกเป็นเสี่ยงกับเสานี้!” เนื่องจากราชาแห่งฉินกลัวว่าหยกจะถูกทำลาย เขาจึงขอโทษและกล่าวว่า “จากนี้ไปสืบทอดเมืองจะมอบให้จ้าว” แต่ 蔺相如 (lìn xiàng rú) คิดในใจว่าจะไม่มีวันได้เมืองฉิน จึงบอกกษัตริย์ว่า “หยกของตระกูล 和氏璧 (hé shì bì) เป็นสมบัติที่คนทั้งโลก ควรได้ถ่ายทอดด้วยความเคารพ” จากนั้นเขาก็พูดเท็จว่า ก่อนที่ราชาแห่งจ้าวจะส่งหยกออกไป เขาได้ถือศีลอดและชำระตัวเองเป็นเวลาห้าวัน และโน้มน้าวกษัตริย์แห่งฉินว่าเขาจำเป็นต้องถือศีลอดเป็นเวลาห้าวันเช่นกัน ในขณะที่กษัตริย์กำลังถือศีลอด 蔺相如 (lìn xiàng rú) จัดการให้ผู้ติดตามของเขาปลอมตัวเป็นสามัญชน ปกปิดหยก และลักลอบนำกลับไปจ้าวอย่างปลอดภัย

จากเรื่องราวที่กล่าวมาข้างต้น สำนวน “完璧归赵” (wán bì guī zhào) อุปมาถึงการคืนของให้เจ้าของเดิมแบบไม่เสียหาย และของคืนมักจะเป็นของที่มีคุณค่า แต่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “หมดหน้าที่” มาแทนการแปลตรงตามสำนวน เนื่องจากในเนื้อเรื่องละครชุด เหมือนกับ 蔺相如 (lìn xiàng rú) ที่รับปากกษัตริย์แห่งจ้าวว่าจะเอาหยกกลับคืนประเทศจ้าว จินจื่อเซวียนซึ่งเป็นเพื่อนเว่ยอู่เซียน ก็ได้รับปากว่าจะดูแลและส่งศิษย์พี่ของเว่ยอู่เซียน ไปที่ที่ปลอดภัย ในเมื่อทำสำเร็จแล้ว จินจื่อเซวียนจึงใช้สำนวนนี้เพื่อแสดงการทำหน้าที่เสร็จสมบูรณ์ จากการแปลสำนวนนี้สามารถเห็นได้ว่า ในเมื่อผู้ชมชาวไทยไม่รู้เรื่องราวความเป็นมาของสำนวน ผู้แปลจึงจำเป็นต้องใช้กลวิธีการแปลที่สามารถหลีกเลี่ยงช่องว่างทางวัฒนธรรมและสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจได้มากที่สุด

3.8.4 แปลผิด

ตัวอย่างที่ 3.34 尊师重道 (zūn shī zhòng dào)

ตอนที่ 4			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล
尊	师	重	道
zūn	shī	zhòng	dào
เคารพ	ครู/ อาจารย์	ให้ ความสำคัญ	คำสอน ของครู
ในพิธีไหว้ครูและพิธีเปิดเรียนของตระกูลหลาน พิธีกรได้อ่าน กฎ 3000 ข้อของตระกูลหลานแห่งกุซู่ให้ลูกศิษย์ที่มาจาก ตระกูลต่าง ๆ ฟัง มีข้อหนึ่ง ดังนี้ (พิธีกร) 4:18 เคารพอาจารย์ รวมไปถึงรุ่นพี่ 尊师重道			

จากตัวอย่างที่ 3.34 สำนวนจีน “尊师重道” (zūn shī zhòng dào) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1467) คือ “เคารพครูและเห็นคุณค่าคำสอนของครู” ผู้แปลเลือกแปลสำนวนเป็น “เคารพอาจารย์ รวมไปถึงรุ่นพี่” เป็นการแปลแบบเอาความ แต่ผู้แปลอาจตีความตามคำอธิบายภาษาจีนของสำนวนจีนที่ว่า “尊敬老师，重视师长的教诲” (zūn jìng lǎo shī , zhòng shì shī zhǎng de jiào huì) ผิด ในคำอธิบายนี้ คำศัพท์จีน “师长” (shī zhǎng) เป็นคำเรียกอจารย์รวมผู้อาวุโสแบบสุภาพ ไม่ใช่อาจารย์และรุ่นพี่ (老师和学长 lǎo shī hé xué zhǎng) ที่ผู้แปลเข้าใจ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การแปลสำนวนนี้เป็นการแปลแบบเอาความที่แปลผิด

ตัวอย่างที่ 3.35 不知死活 (bù zhī sǐ huó)

ตอนที่ 12			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล	
不	知	死	活
bù	zhī	sǐ	huó
ไม่	รู้	ตาย	มีชีวิต
<p>เมื่อวินเฉา คุณชายรองของตระกูลวินให้คนของตระกูลเซียนอื่น ๆ เดินนำหน้าเป็นคนเปิดทางเพื่อไปล่าปีศาจที่เขามูซี เว่ยอู่เซียนเห็นหลานวังจีบาดเจ็บที่ขาและเดินลำบากจึงคิดจะไปช่วย แต่เจียงเฉิงกลับไม่เห็นด้วยและไม่อยากให้เข้าไปยุ่ง ในเมื่อตระกูลหลานเพิ่งถูกตระกูลวินเผาไปไม่นาน ก็กลัวว่าเว่ยอู่เซียนจะแกล้งทำหาเสีย</p> <p>(เจียงเฉิง) 40:43 เจ้าคิดอยากทำอะไรอีก 你又想干嘛?</p> <p>(เจียงเฉิง) 40:45 จะไปช่วยเขา 还要去帮他?</p> <p>(เจียงเฉิง) 40:46 ไม่รู้ว่าจะรอดหรือไม่ 不知死活</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.35 สำนวนจีน “不知死活” (bù zhī sǐ huó) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.144) คือ “วาทจาประมาท ไม่รู้อะไรดีอะไรร้าย” สำนวนนี้เป็นคำดำที่เจียง เจิ้ง ซึ่งเป็นพี่น้องเว่ยอู่เซียน พูดกับเว่ยอู่เซียน เมื่อเว่ยอู่เซียน จะไปช่วยเพื่อน ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ยังคงอยู่ในความอันตราย เจตนาของ เจียง เจิ้ง คือต่อว่าเว่ยอู่เซียน ที่ทำอะไรไม่คิดรอบคอบ แต่ผู้แปลกลับแปลตรงตัวเป็น “ไม่รู้ว่าจะรอดหรือไม่” ให้สื่อความว่า เจียง เจิ้งเป็นห่วงพี่น้องตัวเองมากกว่า การต่อว่า ผู้วิจัยจึงคิดว่าการแปลสำนวนนี้เป็นการแปลผิด

จากตัวอย่างข้างต้น สรุปได้ว่า การแปลแบบเอาความเป็นกลวิธีที่แปลสำนวนจีนด้วยคำอธิบายความหมาย เนื่องจากสำนวนจีนมีความหมายลึกซึ้งและบทบรรยายมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนตัวอักษรในการบรรยายได้ภาพ จึงทำให้บทแปลมักไม่สามารถครอบคลุมความหมายทั้งหมดของสำนวน ซึ่งผู้วิจัยพบการแปลสำนวนจีนแบบเอาความในบทบรรยายละครทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ 1)

ฉบับแปลมีความหมายต่างระดับกับสำนวนต้นฉบับ 2) ฉบับแปลมีความหมายไม่ครบถ้วน 3) ฉบับแปลไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของสำนวนต้นฉบับได้ 4) แปลผิด

3.9 การแปลเชิงสื่อสาร

การแปลเชิงสื่อสารเป็นกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายที่พยายามแปลภาษาและข้อความตามบริบทในต้นฉบับ โดยใช้รูปแบบภาษาและวิธีเรียบเรียงที่ผู้รับสารสามารถยอมรับและเข้าใจได้ (Newmark, 1988, น.47) กลวิธีการแปลนี้เป็นกลวิธีที่ใช้ในการแปลสำนวนจีนในละครมากที่สุด เนื่องจากจุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดสำหรับการแปลบทบรรยายละครนั้นก็คือแปลให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจเนื้อเรื่องของละครเหมือนกับผู้ชมชาวจีน ในละครเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร พบการแปลสำนวนด้วยกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารทั้งหมด 441 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3.36 大名鼎鼎 (dà míng dīng dīng)

ตอนที่ 4			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล	
大	名	鼎	鼎
dà	míng	dīng	dīng
ใหญ่	ชื่อเสียง	ยิ่งใหญ่	
ระหว่างฝึกวิชาที่ตระกูลหลาน ศิษย์ตระกูลต่าง ๆ มักไม่กล้าเข้าหาและคุยเล่นกับคุณชายรองของตระกูลหลาน เนื่องจากหลานวังจีเป็นคนที่เข้มงวดในกฎระเบียบ แต่เว่ยอู่เซียนกลับไม่กลัวและชอบเล่นกับเขา เนี่ยหวายซัง คุณชายรองของตระกูลเนี่ยเห็นจึงรู้สึกตกใจและพูด ดังนี้ (เนี่ยหวายซัง) 17:00 ท่านพี่เว่ย 魏兄 (เนี่ยหวายซัง) 17:01 ท่านกล้ายั้วโมโหหลานจ้านผู้โด่งดัง 你居然敢去招惹大名鼎鼎的蓝湛蓝二公子			

จากตัวอย่างที่ 3.36 สำนวนจีน “大名鼎鼎” (dà míng dīng dīng) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.249) คือ “มีชื่อเสียงที่โด่งดัง” ผู้แปลเลือกแปลเป็น “ผู้โด่งดัง” ซึ่งทำหน้าที่เป็นนามวลี (appositive phrase) เพื่อขยายความของ “หลานจ้าน” ว่าเป็นคนที่มีชื่อเสียง เป็นการแปลที่ใช้รูปแบบภาษาและวิธีเรียบเรียงที่คนไทยสามารถยอมรับและเข้าใจได้

ตัวอย่างที่ 3.37 束手就擒 (shù shǒu jiù qín)

ตอนที่ 10			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล	
束	手	就	擒
shù	shǒu	jiù	qín
มัด	มือ	รับ/ยอมรับ	จับ
เว่ยอู่เซียนและเพื่อนๆ จับเซวียหยางผู้ร้ายที่ฆ่าล้างตระกูลฉางแห่งเยว่หยาง มัดมือเขาเพื่อสอบสวนเรื่องเหล็กทมิฬเสี่ยวซิงฉินตามจับเซวียหยางมานาน เขารู้ทันว่าเซวียหยาง			

			<p>เป็นคนเจ้าเล่ห์จึงพูดเตือนเพื่อนเสมอให้ระวังเซวียหยางไว้ ซึ่งเว่ยอู่เซี่ยนก็เห็นด้วยและเดาใจเซวียหยางถูก</p> <p>(เสี่ยวชิงเฉิน) 8:02 อย่าวางใจเห็นเขายอมให้ถูกจับ 别看他现在束手就擒</p> <p>(เสี่ยวชิงเฉิน) 8:05 หากเขาสบโอกาสเมื่อไหร่ 等到他逮到机会</p> <p>(เสี่ยวชิงเฉิน) 8:07 จะต้องหาทางหนีเป็นแน่ 一定会想办法逃脱</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 9:54 เขายอมโดนจับแต่โดยดีแบบนี้ 他能这样乖乖束手就擒</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 9:57 แสดงว่าต้องรู้เรื่องที่ซ่อนของเหล็กทมิฬเป็นแน่ 肯定对掩藏阴铁的地方胸有成竹</p>
--	--	--	--

จากตัวอย่างที่ 3.37 สำนวนจีน “束手就擒” (shù shǒu jiù qín) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1002) คือ “มัดมือแล้วปล่อยให้คนจับได้ หมายถึง ไม่พยายามขัดขืนหรือหลบหนี รอไว้เพื่อเป็นนักโทษ” ผู้แปลเลือกแปลแค่คำว่า “就擒” (jiù qín) ซึ่งหมายถึง “ยอมให้ถูกจับ/ยอมโดนจับ” และละคำว่า “束手” (shù shǒu) ที่เป็นแค่คำอุปมาว่ามัดมือตัวเอง เพื่อให้ข้อความกระชับและผู้ชมชาวไทยเข้าใจได้ง่ายที่สุด ซึ่งถือเป็นการแปลด้วยกลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร

ตัวอย่างที่ 3.38 出生入死 (chū shēng rù sǐ)

ตอนที่ 12			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล	
出	生	入	死
chū	shēng	rù	sǐ
ออก	เกิด	เข้า	ตาย
<p>เมื่อเวินเฉา คุณชายรองของตระกูลเวินให้คนของตระกูลเซี่ยนอื่น ๆ เดินนำหน้าเป็นคนเปิดทางเพื่อไปล่าปีศาจที่เขาฆ่า เว่ยอู่เซี่ยนเห็นหลานหวังจี้บาดเจ็บที่ขาและเดินลำบากจึงเข้าไปช่วย แต่หลานหวังจี้เกรงใจและไม่อยากเป็นภาระของเว่ยอู่เซี่ยน</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 41:35 หลานจ้าน 蓝湛</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 41:37 ขาของเจ้าไม่เป็นไรนะ 你的腿没事吧</p> <p>(หลานหวังจี้) 41:40 ไม่เป็นไร 无事</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 41:42 หลานจ้าน 蓝湛</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 41:41 พวกเราผ่านความเป็นความตายมาด้วยกัน 咱们也算是出生入死的交情了</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 41:44 มีเรื่องอะไรที่ไม่บอกกันไม่ได้อยู่อีกหรือ 有什么不能说的呀</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.38 สำนวนจีน “出生入死” (chū shēng rù sǐ) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.208) คือ “แต่เดิมหมายถึงตั้งแต่เกิดจนตาย ภายหลังหมายถึงการเสี่ยงชีวิตเพื่อทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง” ตามเนื้อเรื่องในละครเว่ยอู่เขียนกับหลานวังจีผ่านการผจญภัยมาหลายครั้ง ต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคด้วยกันมาตลอด ผู้แปลเลือกแปลสำนวนเป็น “ผ่านความเป็นความตาย” เป็นการแปลที่ตรงตามบริบทและทำให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจง่ายที่สุด เป็นการแปลเชิงสื่อสารที่ใช้ภาษาเป้าหมายอย่างเป็นธรรมชาติและสื่อความหมายได้ดี

ตัวอย่างที่ 3.39 调兵遣将 (diào bīng qiǎn jiàng)

ตอนที่ 13			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
แบบคำต่อคำ			
调	兵	遣	将
diào	bīng	qiǎn	Jiàng
จัดส่ง	ทหาร	ส่ง	นายพล
<p>ลูกหลานของตระกูลต่าง ๆ ถูกตระกูลเวินจับตัวมาโดยอ้างว่าเป็นการฝึกวิชา แต่กลับถูกพาเข้าถ้ำเพื่อล่อสัตว์ปีศาจ เมื่อทุกคนรู้ความจริง จึงโต้เถียงกับเวินเฉาว่าทำไมไม่บอกก่อน เวินเฉาตอบกลับ ดังนี้</p> <p>(เวินเฉา) 10:20 พวกเจ้า 你们</p> <p>(เวินเฉา) 10:24 เป็นเพียงสุนัขรับใช้ใต้เท้าของข้าเท่านั้น 不过是我脚下的狗</p> <p>(เวินเฉา) 10:29 ข้าต่างหากที่ เป็นผู้ออกคำสั่ง 我才是发号施令的人</p> <p>(เวินเฉา) 10:32 ข้าไม่ต้องการให้ใครมาบอกว่าข้าควรทำอะไร 我不需要别人来告诉我该做什么</p> <p>(เวินเฉา) 10:36 คนที่จะกำกับไพร่พลและบัญชาการรบมีเพียงข้า 调兵遣将和指挥作战的人只有我</p>			

จากตัวอย่างที่ 3.39 สำนวนจีน “调兵遣将” (diào bīng qiǎn jiàng) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.287) คือ “จัดทัพและส่งนายพล นอกจากนี้ยังหมายถึงการโยกย้ายกำลังคน” บทแปลเป็น “กำกับไพร่พล” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 “กำกับ” หมายถึง “ดูแลอย่างใกล้ชิดและชี้แนะเป็นไปตามต้องการ” ส่วน “ไพร่พล” หมายถึง “กำลังคน กำลังทหาร หมู่คนในราชการ” เมื่อรวมสองคำด้วยกันแล้วตรงตามความหมายของสำนวนจีนในบริบทของละคร กลวิธีการแปลสำนวนจีนนี้จึงเป็นการแปลเชิงสื่อสาร

จากการวิเคราะห์การแปลสำนวนด้วยวิธีการแปลเชิงสื่อสาร สรุปได้ว่า กลวิธีการแปลเชิงสื่อสารเป็นกลวิธีการแปลสำนวนจีนที่พบมากที่สุด ผู้แปลเลือกใช้ภาษาไทยที่กระชับและตรงกับบริบทของเนื้อเรื่องในการแปล ทำให้ฉบับแปลของภาษาไทยมีความสมบูรณ์และลื่นไหล

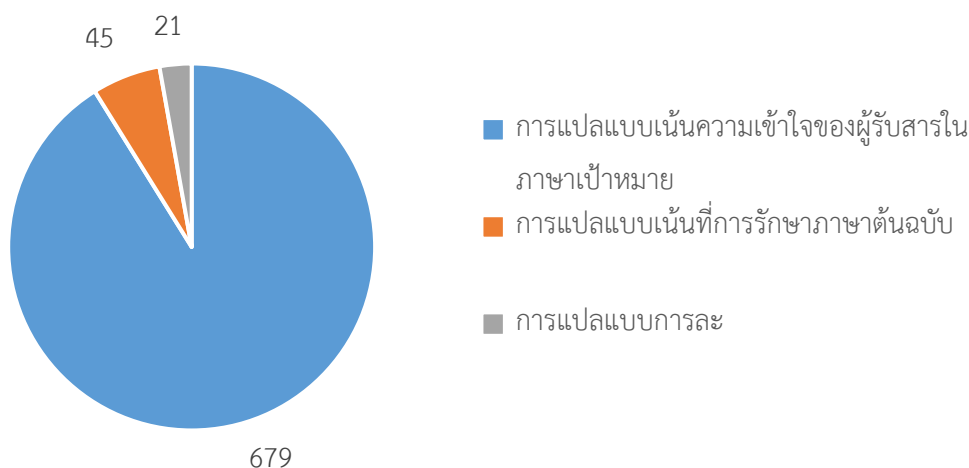
ผู้วิจัยพบสำนวนจีนในละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ทั้งหมด 519 สำนวน จำนวนในการใช้สำนวนภาษาจีนพบทั้งหมด 745 ครั้ง พบกลวิธีการแปลสำนวนจีนทั้งหมด 9 กลวิธี ได้แก่ การแปลแบบคำต่อคำ การแปลตรงตัว การแปลเชิงอรรถศาสตร์ การแปลตามต้นฉบับ การแปลแบบการละ การแปลแบบสำนวน การตัดแปลงในฉบับแปล การแปลแบบเอาความและการแปลเชิงสื่อสาร ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะแสดงผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยจำแนกสำนวนจีนที่แปลเป็นภาษาไทยตามกลวิธีการแปลดังกล่าว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

กลวิธีการแปล	จำนวนครั้งที่ใช้ (ครั้ง)	เปอร์เซ็นต์จากจำนวนครั้งที่ใช้ (%)
การแปลแบบคำต่อคำ	4	0.53
การแปลตรงตัว	6	0.8
การแปลเชิงอรรถศาสตร์	17	2.28
การแปลตามต้นฉบับ	18	2.41
การแปลแบบการละ	21	2.82
การแปลแบบสำนวน	30	4.02
การตัดแปลงในฉบับแปล	75	10.1
การแปลแบบเอาความ	133	17.85
การแปลเชิงสื่อสาร	441	59.19
รวม	745	100

ตารางที่ 2 ได้แสดงสถิติของกลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร จากข้อมูลทั้งหมดพบการใช้สำนวนจีน 745 ครั้ง สำนวนภาษาจีนที่ถูกแปลด้วยกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารมีจำนวนมากที่สุด มีทั้งหมด 441 ครั้ง คิดเป็น 59.19% ของสำนวนจีนที่แปลเป็นภาษาไทย รองมาได้แก่ กลวิธีการแปลแบบเอาความที่พบทั้งสิ้น 133 ครั้ง คิดเป็น 17.85% ของสำนวนจีนทั้งหมด ต่อมากลวิธีการตัดแปลงในฉบับแปลพบจำนวนทั้งหมด 75 ครั้ง คิดเป็น 10.1% ลำดับถัดมาคือกลวิธีการแปลแบบสำนวน พบทั้งสิ้น 30 ครั้ง คิดเป็น 4.02% และกลวิธีการแปลแบบการละพบจำนวนทั้งหมด 21 ครั้ง คิดเป็น 2.82% กลวิธีการแปลตามต้นฉบับและกลวิธีการแปลเชิงอรรถศาสตร์ ซึ่งปรากฏในบทแปล 18 ครั้ง และ 17 ครั้ง คิดเป็น 2.41% และ 2.28% ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบกลวิธีการแปลตรงตัวทั้งหมด 6 ครั้ง คิดเป็น 0.8% ของสำนวนจีน และกลวิธีการแปลลำดับสุดท้ายที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ พบทั้งหมด 4 ครั้ง คิดเป็น 0.53% ของสำนวนจีนที่แปลเป็นภาษาไทยทั้งหมด

อนึ่ง กลวิธีการแปลสำนวนจีนที่พบทั้งหมดสามารถแบ่งโดยสรุปเป็น 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย พบทั้งสิ้น 679 ครั้ง คิดเป็น 91.16% กลวิธีการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ พบจำนวนการใช้ทั้งสิ้น 45 ครั้ง คิดเป็น 6.04% และกลวิธีการแปลแบบการละ 21 ครั้ง คิดเป็น 2.8% โดยสามารถแสดงสถิติของการแปลตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4 การแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยาย

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลายในการแปลสำนวนจีน โดยพบทั้งกลวิธีการแปลตามทฤษฎีของ Newmark 8 กลวิธี และกลวิธีการแปลแบบละซึ่งเป็นกลวิธีที่พบแบบมีนัยสำคัญในการวิจัยนี้ รวมทั้งสิ้น 9 กลวิธี ได้แก่ 1) การแปลแบบคำต่อคำ 2) การแปลตรงตัว 3) การแปลเชิงอรรถศาสตร์ 4) การแปลตามต้นฉบับ 5) การแปลแบบการละ 6) การแปลแบบสำนวน 7) การตัดแปลงในฉบับแปล 8) การแปลแบบเอาความ และ 9) การแปลเชิงสื่อสาร ทั้งนี้ ผู้แปลมักใช้การแปลเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นหลัก โดยกลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดคือ กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร

บทที่ 4

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย ในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย ในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร เนื่องจากผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปล 9 ชนิดในการแปลสำนวนจีน และกลวิธีการแปลส่วนมากเป็นกลวิธีการแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย จากข้อมูลทั้งหมดที่พบ ปรากฏการใช้สำนวนจีน 745 ครั้ง และสำนวนที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายมีถึง 679 ครั้ง คิดเป็น 91.16% นอกจากนี้ บางครั้งแม้สำนวนจีนเป็นสำนวนเดียวกัน แต่เมื่อปรากฏในบทต่างกัน กลวิธีการแปลที่ผู้แปลเลือกใช้ก็ต่างกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลดังกล่าวตามทฤษฎีของ Newmark (1988, น.4) โดยมองจากปัจจัย 10 ประการที่ส่งผลต่อบทแปลในกระบวนการแปล ผลการวิเคราะห์สามารถจำแนกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม
2. ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน
3. ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท
4. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

4.1 ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม

ความคาดหวังของผู้ชมในที่นี้คือ ความต้องการของผู้ชมที่ต้องการจะได้ยินคำพูดที่สื่อถึงความรักระหว่างตัวละครชายที่เป็นพระเอกกับนายเอก ตามแนวละครแบบละครชายรักชาย หรือละครวาย ปรมาจารย์ลัทธิมาร เป็นละครชุดย้อนยุคที่สร้างมาจากนิยายวายที่มีชื่อเสียงของจีน เรื่อง “魔道祖师” (mó dào zǔ shī) เมื่อนำนิยายวายมาดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์ ตามนโยบายของรัฐบาลจีน ในที่วิสาธารณะห้ามมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องรักร่วมเพศปรากฏ ดังนั้น ฉากและบทสนทนาต่าง ๆ ที่สื่อถึงรักร่วมเพศในนิยายถูกปรับเปลี่ยน ตัด และเซ็นเซอร์หมด แต่เมื่อละครเรื่องนี้ได้ฉายที่ประเทศไทย คำศัพท์ในบทบรรยายที่ผู้แปลเลือกใช้ก็กลับชวนให้ผู้ชมชาวไทยสามารถเสพความเป็นนิยายวายตามจินตนาการของตนเองได้ เนื่องจากประเด็นชายรักชายเป็นประเด็นที่ได้รับความนิยมในไทย และเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ชมคาดหวังในละครชุดเรื่องนี้

จากการวิเคราะห์ปรากฏว่า ความคาดหวังของผู้ชมดังกล่าวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความในการแปลสำนวนจีน เนื่องจากการแปลแบบเอาความมีความ

อิสระในการเลือกใช้คำ และผู้แปลสามารถใช้คำที่มีความหมายโดยนัยสำหรับชาวไทยมาแสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวละครชาย ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.1 冥顽不灵 (míng wán bù líng)

ตอนที่ 3			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
冥	顽	不	灵
míng	wán	bù	líng
โง่เขลาและ ถือทิฐิ		ไม่ฉลาด	
<p>ตระกูลต่าง ๆ ส่งลูกหลานของตัวเองไปฝึกวิชาที่ตระกูลหลานแห่งกุซู สุราเทียนจื่อเซียวเป็นสุราที่มีชื่อเสียงในกุซู เว่ยอู่เซียนจึงซื้อสุราและปิ่นกำแพงเพื่อเอากลับไปดื่มในวินเซินบูจื่อฉูที่เป็นแหล่งพำนักของตระกูลหลาน แต่หลานวังจีจับได้ก่อนเข้า</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 24:17 ที่วินเซินบูจื่อฉูห้ามดื่มสุรา 这云深不知处禁酒</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 24:19 ฉันไม่เข้าไป 那我不进去</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 24:21 นั่งดื่มที่นี่ 坐在这里喝</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 24:23 ไม่ถือเป็นการผิดกฎ 总不算破禁吧</p> <p>(หลานวังจี) 24:32 ช่างตื้อตึงยิ่งนัก 冥顽不灵</p>			
การแปลแบบเอาความ			

จากตัวอย่างที่ 4.1 สำนวนจีน “冥顽不灵” (míng wán bù líng) หมายถึง “โง่เขลาและถือทิฐิอย่างตื้อรั้น” ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “ช่างตื้อตึงยิ่งนัก” ได้ใช้รูปแบบคำพูดโบราณและลดความหมายด้านต่อว่า นอกจากนี้คำว่า “ตื้อตึง” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ตื้อไม่ยอมฟังเหตุผล การใช้คำนี้ แสดงถึงผู้พูดมีเจตนาอยากให้ผู้ฟังเชื่อฟังและต้องการให้อยู่ในโอวาท ซึ่งเป็นคำที่ผู้ใหญ่ใช้กับเด็กหรือคนที่เป็นคนรักกัน ผู้ชายด้วยกันมักจะไม่วุดคำนี้ ในบทละคร เว่ยอู่เซียนแอบนำสุราเข้ามาดื่มในตระกูลหลาน ทั้ง ๆ ที่กฎตระกูลหลานห้ามดื่มสุราหลานวังจี ซึ่งเป็นตัวละครที่คู่กับเว่ยอู่เซียนจึงพูดสำนวนนี้ออกมา การแปลแบบนี้สามารถให้ผู้ชมชาวไทยเชื่อมโยงกับบริบทการใช้ภาษาไทยในชีวิตจริง และรู้สึกถึงความสัมพันธ์ที่พิเศษระหว่างตัวละครทั้งสอง

นอกจากนี้ ยังพบตัวอย่างการแปลบทบรรยายที่มีความคล้ายกัน เช่น ในตอนที่ 13 นาทีที่ 37:54 ถึง 37:55 หลานวังจีพูดกับเว่ยอู่เซียนว่า “ถ้ารู้ว่าเจ็บ ครั้งหน้าก็อย่าชนอีก” คำว่า “ชน” แปลจากคำศัพท์ “莽撞” (mǎng zhuàng) ที่มีความหมายว่า “มั่วทะลุ” ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “อย่าชน” ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชม เนื่องจากปกติตัวละครชายมักไม่ใช้คำว่า ชน กับตัวละครชายที่เป็นเพื่อน แต่มักเป็นคำพูดที่ผู้ที่เป็นผู้ใหญ่กว่าหรือแข็งแรงกว่าพูดกับเด็กหรือคนที่ตนเองดูแล

ปกป้อง อย่างไรก็ตาม แม้ว้อย่างของการแปลสำนวนที่สื่อถึงความวายมีจำนวนไม่มาก แต่ความคาดหวังของผู้ชมก็ถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกใช้กลวิธีการแปล

4.2 ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน

Newmark (1988, น.73) กล่าวว่า การใช้ไวยากรณ์และการใช้คำทั่วไปสำหรับบทแปลขึ้นอยู่กับเนื้อหาและบริบทของต้นฉบับ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างไวยากรณ์ของสำนวนจีนและบริบทการใช้สำนวนจีนในต้นฉบับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์

โครงสร้างไวยากรณ์ของสำนวนจีนมีความเหมือนและความแตกต่างกับภาษาไทย หากสำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ตรงตามภาษาไทย ผู้แปลมักจะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับ ในทางกลับกัน เมื่อสำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ต่างกับภาษาไทย ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นหลัก ผลการวิจัยปรากฏว่าสำนวนจีนส่วนมากมีโครงสร้างต่างกับภาษาไทย กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายจึงมีสัดส่วนมากในกลวิธีการแปลทั้งหมด

4.2.1.1 สำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่เหมือนกับภาษาไทย

ภาษาจีนจัดอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ส่วนภาษาไทยอยู่ในภาษาตระกูลไท แต่โครงสร้างประโยคของภาษาจีนกับภาษาไทยเหมือนกัน คือ ประธาน+กริยา+กรรม (s+v+o) ดังนั้น เมื่อสำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ตรงตามภาษาไทย ผู้แปลจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับ เช่น การแปลแบบคำต่อคำ และการแปลตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 4.2 君子报仇，十年不晚 (jūn zǐ bào chóu, shí nián bù wǎn)

ตอนที่ 16							
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล			
君	子	报	仇	十	年	不	晚
jūn	zǐ	bào	chóu	shí	nián	bù	wǎn
ผู้มีคุณธรรมสูงส่ง		แก้แค้น		สิบ	ปี	ไม่	สาย
หลังจากตระกูลเวินฆ่าล้างตระกูลเจียง เจียงเจียงที่รอดชีวิตพยายามจะกลับไปล้างแค้นให้พ่อแม่ของตนเอง แต่เว่ยอู่เซี่ยนเห็นว่าพวกเขายังไม่สามารถทำได้ในเวลานั้น จึงพยายามเตือนสติเจียงเจียง ดังนี้ (เว่ยอู่เซี่ยน) 17:56 เจ้ากลับไปแล้วจะทำอะไรได้ 你回去能干什么 (เว่ยอู่เซี่ยน) 17:58 กระทั่งท่านอาเจียงและฮูหยินอวีก็ถูกฆ่า 他们连江叔叔和虞夫人都杀啦							

						(เว่ยอู่เซี่ยน) 18:00 เจ้ากลับไปก็คือตาย 你回去就是死 (เจียงเฉิง) 18:02 ตายก็ตาย 死就死 (เจียงเฉิง) 18:03 เจ้ากลัวตายก็ใส่หัวไปซะ 你怕死可以滚 (เจียงเฉิง) 18:04 อย่ามาขวางทางข้า 别挡我的路 (เว่ยอู่เซี่ยน) 18:07 ลูกผู้ชายแก้แค้นอีกสิบปีก็ยังไม่สาย 君子报仇十年不晚 (เว่ยอู่เซี่ยน) 18:09 แต่ว่าไม่ใช่ตอนนี้ 但是不是现在 การแปลตามต้นฉบับ
--	--	--	--	--	--	--

จากตัวอย่างที่ 4.2 ในสำนวนจีน “君子报仇，十年不晚” (jūn zǐ bào chóu, shí nián bù wǎn) “君子报仇” (jūn zǐ bào chóu) เป็นโครงสร้าง ประธาน+กริยา+กรรม (s+v+o) ที่ชัดเจน กล่าวคือ “君子” (jūn zǐ) เป็นประธาน “报” (bào) เป็นคำกริยา และ “仇” (chóu) เป็นคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรม โครงสร้างนี้ตรงตามไวยากรณ์ไทย ดังนั้น ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลตามต้นฉบับมาแปลสำนวนนี้เป็น “ลูกผู้ชายแก้แค้นอีกสิบปีก็ยังไม่สาย”

ตัวอย่างที่ 4.3 不知天高地厚 (bù zhī tiān gāo dì hòu)

ตอนที่ 4					
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล		
不	知	天	高	地	厚
bù	zhī	tiān	gāo	dì	Hòu
ไม่	รู้	ฟ้า	สูง	ดิน	ความหนา
ระหว่างเหล่าลูกหลานตระกูลเซียนฝึกวิชาที่ตระกูลหลาน หลานฉีเหริน ซึ่งเป็นผู้อาวุโสของตระกูลหลานทำหน้าที่เป็นผู้สอน ในคาบเรียน หลานฉีเหรินเห็นเว่ยอู่เซี่ยนเล่นกับเพื่อน ไม่ตั้งใจเรียน จึงเรียกเขาขึ้นและถามคำถามหลายข้อ เว่ยอู่เซี่ยนตอบได้ทุกข้อ แต่คำตอบข้อสุดท้ายไม่ตรงกับคำตอบที่เป็นบรรทัดฐาน หลานฉีเหรินจึงพูด ดังนี้ (หลานฉีเหริน) 36:09 เจ้าช่างมีรู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ 不知天高地厚 (หลานฉีเหริน) 36:10 ปราบปีศาจ กำจัดมารภูตผี 伏魔降妖，灭鬼歼邪 (หลานฉีเหริน) 36:12 ก็ถือเป็นการปลดปล่อย 为的就是度化 (หลานฉีเหริน) 36:13 เจ้าไม่เพียงไม่คิดถึงวิถีแห่งการปลดปล่อย 你不但不思度化之道 (หลานฉีเหริน) 36:15 กลับอยากกระตุ้นแรงอาฆาต 反而还要激					

					起怨气 (หลานฉีเหริน) 36:16 กลับตาลปัตรไปหมด 本末倒置 (หลานฉีเหริน) 36:17 ชัดหลักคุณธรรม 罔顾人伦
					การแปลตามต้นฉบับ

จากตัวอย่างที่ 4.3 สำนวนจีน “不知天高地厚” (bù zhī tiān gāo dì hòu) เป็นโครงสร้าง กริยา+กรรม (v+o) กล่าวคือ “不知” (bù zhī) เป็นกริยา แปลว่า “ไม่รู้” และ “天高地厚” (tiān gāo dì hòu) เป็นกรรม แปลว่า “ฟ้าสูงแผ่นดินหนา” โดยรวมกันแล้วสำนวนนี้หมายถึง “ไม่รู้ความสูงของท้องฟ้าและความหนาของพื้นดิน” ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลตามต้นฉบับมาแปลสำนวนนี้เป็น “มีรู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ” ทำให้โครงสร้างมีความกระชับและเป็นที่ยอมรับของผู้ชม

4.2.1.2 สำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ต่างกับภาษาไทย

โครงสร้างไวยากรณ์ที่แตกต่างกันระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยคือ การเรียงลำดับของคำ โดยเฉพาะด้านคำคุณศัพท์ กล่าวคือ ตำแหน่งของคำคุณศัพท์ภาษาจีนกับภาษาไทยจะมีความแตกต่างกัน ในภาษาจีน หน่วยขยายจะอยู่หน้าคำที่ถูกขยาย ตามรูปแบบ คำคุณศัพท์ + คำนาม แต่คำคุณศัพท์ภาษาไทยเมื่อทำหน้าที่ขยายจะเป็นรูปแบบ คำนาม + คำคุณศัพท์ ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าโครงสร้างสำนวนจีนเป็นไปตามรูปแบบ s+o+v แต่ในด้านการเรียงลำดับของคำขยายก็มักจะแตกต่างกับภาษาไทย ผู้แปลจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นหลัก

ตัวอย่างที่ 4.4 铸成大错 (zhù chéng dà cuò)

ตอนที่ 45				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
铸	成	大	错	จีนกวางเหยาถูกเปิดเผยว่ารู้ทั้งรู้ลูกสาวของฮูหยินจินเป็นน้องสาวแท้ ๆ ที่มีพ่อเดียวกันกับตน แต่เพื่อผลประโยชน์ก็ยอมแต่งงานกัน หลายปีผ่านไป สาวรับใช้ของฮูหยินจินเพิ่งได้เล่าความจริงให้คนในตระกูลต่าง ๆ ฟังว่า ฮูหยินจินเคยไปบอกจินกวงเหยาก่อนงานแต่งงานดังนี้ (สาวรับใช้ของฮูหยินจิน) 42:07 เพื่อไม่เกิดความผิดพลาดครั้งใหญ่ 为了不铸成大错 (สาวรับใช้ของฮูหยินจิน) 42:10 ก่อนวันแต่งงาน 她还在大婚之前 (สาวรับใช้ของฮูหยินจิน) 42:11 นางแอบไปพบเขา 悄
zhù	chéng	dà	Cuò	
หล่อ/สร้าง	เป็น	ใหญ่	“刀” ชื่อเหรียญในยุคนั้น “วังมั่ง” (王莽) ถูกยึดมาเป็นความหมายว่า “ข้อผิดพลาด”	

				悄去找了他 (สาวรับใช้ของฮูหยินจิน) 42:14 เปิดเผยความลับในใจ 吐露了一些内情
				การแปลเชิงสื่อสาร

จากตัวอย่างที่ 4.4 สำนวนจีน “铸成大错” (zhù chéng dà cuò) หมายถึง “ทำให้เกิดข้อผิดพลาดที่ใหญ่หลวง” ตามโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาจีน “大错” (dà cuò) เป็นโครงสร้าง คำคุณศัพท์ + คำนาม “大” (dà) แปลว่าใหญ่ เป็นคำคุณศัพท์ และ “错” (cuò) แปลว่าความผิด เป็นคำนาม ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “เกิดความผิดครั้งใหญ่” เป็นการแปลเชิงสื่อสาร สามารถเห็นว่าผู้แปลปรับโครงสร้างภาษาจีนเป็นรูปแบบโครงสร้างภาษาไทย โดยสลับตำแหน่งคำเป็น “ความผิดครั้งใหญ่” ซึ่งก็คือ คำนาม + คำคุณศัพท์ ตัวอย่างสำนวนที่มีโครงสร้างต่างกันในการเรียงลำดับของคำคุณศัพท์ยังมีอีก เช่น

ตัวอย่างที่ 4.5 伶牙俐齿 (líng yá lì chǐ)

ตอนที่ 47				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
伶	牙	俐	齿	หลังจากความร่วมมือของจินกวงเหยา กับประมุขขลุ้มเหลว จินกวงเหยา ก็จับหลายคนมาเป็นตัวประกัน รวมถึงเว่ยอู่เซี่ยน ระหว่างจินกวงเหยาเตรียมตัวก่อนหนี เว่ยอู่เซี่ยนย้ายประมุขขลุ้มแล้วฆ่าแล้ว ประมุขขลุ้มจึงพูด ดังนี้ (ประมุขขลุ้ม) 28:23 คารมคมคาย 好一张伶牙俐齿 (ประมุขขลุ้ม) 28:26 ดี 好啊 (ประมุขขลุ้ม) 28:27 ในเมื่อเจ้าไม่กลัวตาย 既然你不怕死 (ประมุขขลุ้ม) 28:28 จันทักก็ทำให้เจ้าสมหวัง 那我就成全你
ฉลาด	ฟัน	ไหวพริบ ดี	ฟัน	
			การแปลเชิงสื่อสาร	

จากตัวอย่างที่ 4.5 สำนวนจีน “伶牙俐齿” (líng yá lì chǐ) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.671) คือ “ฉลาดเฉียบแหลม พูดชัดถ้อยชัดคำ ช่างพูดและรับมือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี” ตามโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาจีน สำนวนนี้เป็นโครงสร้าง “คำคุณศัพท์ + คำนาม + คำคุณศัพท์ + คำนาม” “伶” (líng) กับ “俐” (lì) เป็นคำคุณศัพท์ และ “牙” (yá) กับ “齿” (chǐ) เป็นคำนาม เนื่องจากโครงสร้างไวยากรณ์ต่างกับภาษาไทย ผู้แปลจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลสำนวนนี้เป็น “คารมคมคาย” ตามโครงสร้างสำนวน คำนาม + คำคุณศัพท์ กล่าวคือ “คารม” เป็นคำนาม และ “คมคาย” เป็นคำคุณศัพท์

นอกจากการเรียงลำดับของคำต่างกันแล้ว สำนวนจีนยังมีบางสำนวนมีโครงสร้างการซ้อนคำแบบพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า มีสำนวนจีนจำนวน 24 สำนวนเป็นโครงสร้างแบบ ABAC ซึ่งเป็นสำนวนประกอบด้วยจำนวน 4 คำ และคำที่ 1 กับ 3 เป็นคำเดียว ที่จริงแล้ว โครงสร้างภาษาดังกล่าวก็มีอยู่ในภาษาไทยด้วย เช่น “เข้าอกเข้าใจ” “ผู้หลักผู้ใหญ่” “เหนื้าเท่ทำ” และ “ฟาดวงฟาดงา” แต่การซ้อนคำดังกล่าวในภาษาไทยส่วนมากมีความหมายเฉพาะตัวอยู่แล้ว และไม่สามารถนำมาเทียบกับสำนวนจีนแล้วได้ความหมายตรงกัน ดังนั้น การแปลสำนวนจีนที่มีโครงสร้าง ABAC ย่อมต้องใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย โดยใช้วิธีการแปลเชิงสื่อสาร ดังตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่างที่ 4.6 速战速决 (sù zhàn sù jué)

ตอนที่ 1			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
速	战	速	决
sù	zhàn	sù	jué
รวดเร็ว	การต่อสู้	รวดเร็ว	ตัดสินใจ
<p>ตระกูลโมมีปีศาจร้ายปรากฏตัวขึ้น เหล่าศิษย์ตระกูลหลานจึงไปช่วยปราบปีศาจ เมื่อทำไม่สำเร็จ จึงส่งสัญญาณเรียกหลานหวังจีมาช่วย เว่ยอู่เซียนที่พินคินซิปในร่างของโมเสียนอวีไม่ยอมแจกหลานหวังจี แต่ไม่มีใครสนใจคำพูดเขา เขาจึงพูดว่าต้องรีบจัดการให้จบเรื่องตั้งนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 29:53 จริง ๆ แล้วไม่ต้องรบกวหนานกวงจวินก็ได้ 不用麻烦含光君的其实</p> <p>(หลานจิงอู๋) 29:55 แต่หากรอไม่ไหวจะทำยังไง 可是万一要是等不及该怎么办啊?</p> <p>(หลานจิงอู๋) 29:57 พวกเรายังไม่รู้เลยว่ามันคืออะไรกันแน่ 咱们连这到底是什么都不知道</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 29:58 บอกแล้วไงว่าไม่ต้องรบกวหนาน 我说不用麻烦含光君</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 30:00 ข้าจัดการเองได้ 我可以解决</p> <p>(หลานเยวี่ยน) 30:01 ป้องกันจนถึงที่สุด รอเขามา 死守等人来</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 30:06 ข้า ข้าว่า 我, 我说</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 30:19 ดูเหมือนจะต้องรีบจบเรื่องนี้เสียที 看来得速战速决了</p>			
การแปลเชิงสื่อสาร			

จากตัวอย่างที่ 4.6 สำนวนจีน “速战速决” (sù zhàn sù jué) เป็นสำนวนรูปแบบ ABAC ในสำนวนนี้มีการซ้ำคำว่า “速” (sù) ที่แปลว่า “รวดเร็ว” โดยใช้คู่กับคำว่า “战” (zhàn) และ “决”

(jué) แสดงความหมายว่า “ใช้กลยุทธ์ต่วนเพื่อยุติการต่อสู้และบรรลุชัยชนะ แก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ” ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสารแปลสำนวนนี้เป็น “รีบจบเรื่องนี้” มีการปรับโครงสร้าง ABAC เป็นโครงสร้างไวยากรณ์ทั่วไป เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจตัวบทง่ายขึ้น

ตัวอย่างที่ 4.7 十全十美 (shí quán shí měi)

ตอนที่ 2			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
十	全	十	美
shí	quán	shí	měi
เสร็จสมบูรณ์	สมบูรณ์ แบบทุก อย่าง	<p>เหล่านักล่าปีศาจได้ข่าวว่าแถวเขาต้าฟานมีภูตดุติวิญญาณกำเริบหนัก จึงนำ เข็มทิศพิเศษมาจับภูตดุติวิญญาณ แต่เข็มทิศกลับใช้งานไม่ได้ เมื่อมีคนสงสัย ว่าเข็มทิศพิเศษเสีย เจ้าของจึงบอกว่าเข็มทิศพิเศษนี้สร้างขึ้นโดยเว่ยอู่เซี่ยน ไม่น่ามีปัญหา แต่คนนั้นก็ยังไม่เห็นด้วย จึงเกิดโต้เถียงกัน ดังนี้</p> <p>(นักล่าปีศาจ) 4:38 ของที่เขาทำไปว่าจะดีพร้อมทุกอย่าง 他做的东西又不是十全十美</p> <p>(นักล่าปีศาจ) 4:40 ข้าจะสงสัยหน่อยไม่ได้หรือ 我就不能质疑了吗</p> <p>(เจ้าของเข็มทิศ) 4:41 ข้าไม่ได้บอกห้ามเจ้าสงสัยเขา 我又没说你不能质疑他</p> <p>(เจ้าของเข็มทิศ) 4:42 ก็ไม่ได้บอกว่าของเขาทำจะดีเสมอไป 也没说他做的东西十全十美</p> <p>(เจ้าของเข็มทิศ) 4:45 นายท่านทำไมต้องใส่ร้ายกันด้วย 阁下何必如此含血喷人</p>	
		การแปลเชิงสื่อสาร	

จากตัวอย่างที่ 4.7 สำนวนจีน “十全十美” (shí quán shí měi) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.970) คือ “สมบูรณ์แบบไร้ที่ติ” สำนวนนี้เป็นโครงสร้าง ABAC ซึ่งมีการซ้ำคำว่า “十” (shí) ที่แปลว่า “สิบ” และใช้คู่กับคำว่า “全” (quán) และ “美” (měi) ที่แปลว่า “ทั้งหมด” และ “สวยงาม” ในภาษาจีน “十” (shí) เป็นตัวเลขที่เกี่ยวกับความสมบูรณ์แบบ มักใช้ในคำศัพท์ที่ความหมายด้านนี้ เช่น “十相具足” (shí xiāng jù zú) ที่แปลว่า “สวยงามสมบูรณ์แบบ” ดังนั้น สำนวนจีน “十全十美” (shí quán shí měi) สามารถใช้กล่าวถึงคนหรือสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่มีความสมบูรณ์พร้อมในทุกเรื่อง แต่ในภาษาไทย “สิบ” ไม่มีความหมายนี้ หากแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับ ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถเข้าใจความหมายของสำนวนได้ ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสารแปลสำนวนนี้เป็น “ดีพร้อมทุกอย่าง” และ “ดีเสมอ” มีการปรับโครงสร้างของสำนวนจีนเพื่อความเข้าใจของผู้ชม

ตัวอย่างที่ 4.8 畏首畏尾 (wèi shǒu wèi wěi)

ตอนที่ 4			
สำนวนจีน / คำอ่าน / ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
畏	首	畏	尾
wèi	shǒu	wèi	wěi
กลัว	หัว	กลัว	หาง
<p>เมื่อตระกูลเขียนต่าง ๆ ส่งลูกหลานมาฝึกวิชาที่ตระกูลหลาน เวินเฉาซึ่งเป็นคุณชายรองตระกูลเวิน ก็เดินทางมาส่งเวินฉิงและเวินหนิงสองพี่น้องเข้าเรียน แต่ที่จริงมาเพื่อสืบเหล็กทมิฬ เมื่อมาถึงตระกูลหลาน เวินเฉาไม่ทำตามกฎตระกูลหลานและยังใช้ไฟเผาลูกศิษย์ของตระกูลหลาน เวินฉิงจึงออกมาเตือน แต่เวินเฉากล่าวว่าเวินฉิงซี้ซลาด ดังนี้</p> <p>(เวินฉิง) 10:22 เขียนตุมิปัญญา 仙督有命</p> <p>(เวินฉิง) 10:23 ให้เข้ามาสะกดรอยตาม 派我暗中查访</p> <p>(เวินฉิง) 10:25 ห้ามแหวกหญ้าให้งูตื่น 不易打草惊蛇</p> <p>(เวินฉิง) 10:27 พวกเราอย่าอะอะไป 我们不要这样张扬</p> <p>(เวินเฉา) 10:36 เวินฉิง เจ้านี้ละ 温情啊温情</p> <p>(เวินเฉา) 10:37 พวกซี้ซลาดอย่างพวกเจ้า 你们这些旁门小支就是畏首畏尾</p>			
การแปลเชิงสื่อสาร			

นอกจากการนำคำที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเป็นไปในทำนองเดียวกันมาซ้อนกันเป็นโครงสร้างแบบ ABAC แล้ว สำนวนจีนยังมีการนำคำที่มีความหมายตรงข้ามกันมาซ้อนกัน ตามตัวอย่าง 4.8 สำนวนจีน “畏首畏尾” (wèi shǒu wèi wěi) ที่มีความหมายว่า “ข้างหน้าก็กลัวข้างหลังก็กลัว หมายถึงการลังเลตัดสินใจไม่เด็ดขาด สงสัยมากจนเกินไปและซี้ซลาด” สำนวนนี้มีการซ้ำคำว่า “畏” (wèi) ที่แปลว่า “กลัว” และใช้คู่กับคำว่า “首” (shǒu) และ “尾” (wěi) ที่มีความหมายตรงข้าม กล่าวคือ “首” (shǒu) แปลว่า “หัว” และ “尾” (wěi) แปลว่า “หาง” การแปลสำนวนนี้ ก็เหมือนกับการแปลสำนวนแบบ ABAC อื่นๆ ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสารแปลสำนวนนี้เป็น “ซี้ซลาด” ซึ่งเป็นการแปลที่ปรับโครงสร้างของสำนวนจีนทั้งหมด แปลความหมายแฝงของสำนวนออกมาเป็นคำทั่วไป การแปลแบบนี้เน้นความเข้าใจของผู้ชมเป็นหลัก

4.2.2 ปัจจัยด้านบริบทของการใช้สำนวน

การเลือกใช้กลวิธีการแปลขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบริบทของการใช้สำนวนด้วย กล่าวคือ กลวิธีการแปลที่ต่างกันจะถูกนำมาแปลสำนวนจีนที่อยู่ในบริบทต่างกัน เพื่อให้ทำให้อรรถาธิบายที่แปลออกมาเป็นธรรมชาติ สมเหตุสมผลและเหมาะสมกับบริบทของเรื่องยิ่งขึ้น ผู้แปลจะปรับเนื้อหาที่แปลให้สอดคล้อง

กับความเป็นนวนิยายกำลังภายในจีนโบราณ และบทบาทที่แตกต่างกันของตัวละครที่ใช้สำนวน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.2.1 การใช้คำที่เหมาะสมกับบริบทละครกำลังภายในจีนโบราณ

ปรมาจารย์ลัทธิมาร เป็นละครชุดจีนกำลังภายในแนวยุคโบราณ ดังนั้น สถานการณ์ที่ปรากฏในละครชุดทุกฉากต้องเป็นรูปแบบกำลังภายในจีนโบราณ รวมทั้งบทสนทนาในบทบรรยายผลการวิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาไทยที่สื่อถึงกำลังภายในจีนในการแปลสำนวนจีน โดยส่วนใหญ่ มักเป็นวิธีการแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับหรือการแปลแบบสำนวน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4.9 离经叛道 (lí jīng pàn dào)

ตอนที่ 26			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
离	经	叛	道
lí	jīng	pàn	dào
เบี่ยงเบน	ตำรา และ คัมภีร์ ของ สำนัก ขงจื้อ	ทรยศ	ศีลธรรม/ คุณธรรม
หลังจากตระกูลเวินถูกกำจัด ตระกูลจินยังไล่จับคนที่เหลืออยู่ของตระกูลเวินและลงโทษอย่างหนักโดยไร้ความยุติธรรม เว่ยอู่เขียนเห็นใจคนตระกูลเวินจึงออกมาช่วยเหลือโดยพาคนตระกูลเวินที่ถูกจับตัวหนีไปอยู่ที่อื่น หลานวังจีทราบเรื่องนี้จึงไปขวางทางและพยายามพูดให้เว่ยอู่เขียนคิดก่อนทำ ดังนี้ (หลานวังจี) 41:01 เจ้าต้องคิดให้ดี 你要想好 (หลานวังจี) 41:02 การไปครั้งนี้ 此一去 (หลานวังจี) 41:04 ถือว่าเจ้าละทิ้งคำสอนทรยศสำนัก 便是真正地离经叛道 (หลานวังจี) 42:07 กลับตัวไม่ได้ 不容回头			
การแปลเชิงอรรถศาสตร์			

จากตัวอย่างที่ 4.9 ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงอรรถศาสตร์มาแปลสำนวนจีน “离经叛道” (lí jīng pàn dào) เป็นคำว่า “ละทิ้งคำสอนทรยศสำนัก” เป็นการแปลที่พยายามรักษารสของละครกำลังภายในจีน การใช้คำว่า “คำสอน” และ “สำนัก” เชื่อมโยงกัน สามารถทำให้ผู้ชมชาวไทยนึกถึงละครจีนกำลังภายในที่ตัวละครเป็นผู้มีวิทยายุทธ มักผ่านการฝึกฝนร่ำเรียนอย่างจริงจังจากสำนักใดสำนักหนึ่ง และมีอาจารย์ที่เป็นผู้อาวุโสสอนทั้งวิชาและปรัชญาให้ ดังนั้น การแปลสำนวนนี้เหมาะสมกับบริบทในละครกำลังภายในของจีน

การใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับในการแปลสำนวนจีน สามารถรักษาองค์ประกอบดั้งเดิมของละครกำลังภายในจีนไว้ในสำนวน นอกจากนี้ ผู้แปลยังมีการใช้สำนวนไทยมา

แปลสำนวนจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เพื่อให้ผู้ชมชาวไทยเข้าถึงบริบทละครโบราณง่ายขึ้น เนื่องจากคนไทยโบราณนิยมใช้สำนวนในภาษาพูด ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 4.10 不近人情 (bù jìn rén qíng)

ตอนที่ 3			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
不	近	人	情
bù	jìn	rén	qíng
ไม่	สอดคล้อง	คน	ความรู้สึก
ระหว่างเดินทางไปฝึกวิชาที่ตระกูลหลาน ตระกูลเจียงทำเทียบเชิญ หลานวังจีฟ่ง แต่หลานวังจี้ไม่ให้เข้า เว่ยอู่เซี่ยนจึงไปหาเทียบเชิญคนเดียว โดยไม่รู้ว่าหลานวังจี้ได้แจ้งพี่ชาย หลานซีเฉิน ที่เป็นประมุขตระกูลหลานเรียบบร้อยและพาพี่น้องตระกูลเจียงเข้าตระกูลหลานมาแล้ว (หลานซีเฉิน) 29:25 เรื่องแม่นางเจียงกับคุณชายเจียง 江姑娘和江公子 (หลานซีเฉิน) 29:27 วังจี้ได้อธิบายให้ข้าฟ่งแล้ว 也是忘机向我说明了原委才 (หลานวังจี้) 29:29 พี่ใหญ่ 兄长 (เว่ยอู่เซี่ยน) 29:35 ศิษย์พี่ข้าเข้ามาแล้วหรือ 我师姐他们进来啦? (เว่ยอู่เซี่ยน) 29:42 เขาเป็นคนอนุญาตให้เข้ามาหรือ 他放进来的? (เว่ยอู่เซี่ยน) 29:51 ดูท่าเจ้าเองก็ไม่ใช่คนใจไม่ใส่ระกำ 看来你也没有那么地不近人情			
การแปลแบบสำนวน			

จากตัวอย่างที่ 4.10 不近人情 (bù jìn rén qíng) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.113) คือ “ไม่สอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ผิดมนุษย์มนาทั่วไป (พฤติกรรมหรือคำพูดประหลาด)” ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวน โดยใช้สำนวนไทย “ใจไม่ใส่ระกำ” มาแทนการแปลสำนวนจีนโดยตรง “ใจไม่ใส่ระกำ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง เพิกเฉยดูตาย ไม่มีเมตตากรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ใคร ในด้านความหมาย สำนวนไทยนี้มีความหมายใกล้เคียงกับสำนวนจีน ผู้ชมชาวไทยสามารถเข้าใจได้ทันที และการใช้สำนวนไทยในการแปลยังทำให้ผู้ชมสัมผัสถึงเสน่ห์ของภาษาพูดในละครแนวโบราณ

4.2.2.2 การใช้คำที่เหมาะสมกับลักษณะของตัวละคร

สำนวนจีนในบทบรรยายของละครชุดทั้งหมดปรากฏในบทสนทนา หากตัวละครที่เป็นผู้พูดมีบุคลิกต่างกัน และอยู่ในสถานการณ์ต่างกัน จะส่งผลต่อการแปลสำนวนด้วย ต่อให้เป็นสำนวนเดียวกัน เมื่อปรากฏในคำพูดของตัวละครต่างกัน ผู้แปลก็อาจเลือกกลวิธีการแปลสำนวนที่ต่างกันด้วย ดังตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่างที่ 4.11 手无缚鸡之力 (shǒu wú fù jī zhī lì)

ตอนที่ 23					
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ					บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
手	无	缚	鸡	之	力
shǒu	wú	fù	jī	zhī	lì
มือ	ไม่มี	มัด	ไก่	(คำเชื่อม)	แรง
<p>เมื่อสามตระกูลใหญ่คือตระกูลหลานแห่งกุชู่ ตระกูลจินแห่งหลันหลิงและตระกูลเนี่ยแห่งชิงเหอร่วมมือกำจัดตระกูลเวินแล้ว ประมุขสามตระกูลมีความเห็นต่างกับการจับตัวคนที่เหลือในบริวารต่าง ๆ ของตระกูลเวิน ประมุขเนี่ยจึงพูดดังนี้</p> <p>(ประมุขเนี่ย) 19:23 ประมุขจิน 金宗主 (ประมุขเนี่ย) 19:24 งั้นพวกเราปล่อยคน 不然我们就放了这些 (ประมุขเนี่ย) 19:27 ที่ไม่มีทางสู้ของตระกูลเวินไปเถอะ 温氏的手无缚鸡之力的人吧</p> <p>การแปลเชิงสื่อสาร</p>					

ตัวอย่างที่ 4.12 手无缚鸡之力 (shǒu wú fù jī zhī lì)

ตอนที่ 44					
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ					บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
手	无	缚	鸡	之	力
shǒu	wú	fù	jī	zhī	lì
มือ	ไม่มี	มัด	ไก่	(คำเชื่อม)	แรง
<p>ลูกหลานของตระกูลต่าง ๆ ถูกจับตัวไปที่เขาถ่วนจิ้งกั๋ง ผู้มีวิทยายุทธของตระกูลทั้งหลายจึงบุกขึ้นเขา ระหว่างต่อสู้กับหุ่นเชิดตระกูลเซี่ยนต่าง ๆ สูญเสียพลังวิญญาณไปหมด ทุกคนสงสัยว่าคนร้ายจะเป็นเว่ยอู่เซี่ยน และกลัวเขาจะทำร้าย เว่ยอู่เซี่ยนจึงอธิบายว่าถ้าเขาคิดจะทำอะไร เขาคงทำไปนานแล้ว เพราะไม่มีคนสู้เขาได้ในสถานการณ์ตอนนั้น</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 35:08 เด็กน้อยที่ถูกจับขึ้นเขาเมื่อหลายวันก่อน 几天前被抓上山来的小朋友</p>					

					(เว่ยอู่เซี่ยน) 35:09 เป็นอีกพวกหนึ่ง 为一拨 (เว่ยอู่เซี่ยน) 35:11 ส่วนคนที่เหลือ 其余的人 (เว่ยอู่เซี่ยน) 35:12 ข้าว่าไม่มีแรงแม้แต่จะจับไก่ด้วยซ้ำ 我用手无缚鸡之力来形容 (เว่ยอู่เซี่ยน) 35:14 ถูกหรือไม่ 不为过吧
					การแปลเชิงอรรถศาสตร์

สำนวนจีน “手无缚鸡之力” (shǒu wú fù jī zhī lì) ที่แปลว่า “ไม่มีแรงแม้แต่จะมัดไก่” ปรากฏสองครั้งในละครชุด ได้แก่ เมื่อตอนที่ 23 นาทีที่ 19:27 และเมื่อตอนที่ 44 นาทีที่ 35:11 ผู้แปลเลือกแปลแบบต่างกันตามที่ได้เห็นในตัวอย่างที่ 4.11 กับ 4.12 ตัวอย่างที่ 4.11 คือการแปลแบบสื่อความหมายโดยนัยของสำนวนออกมาเป็น “ไม่มีทางสู้” ตัวอย่างที่ 4.12 คือแปลตามสำนวนต้นฉบับเป็น “ไม่มีแรงแม้แต่จะจับไก่” ซึ่งมีการปรับความหมายของคำในต้นฉบับแค่คำเดียว ก็คือคำกริยาที่ใช้จาก “มัด” เปลี่ยนเป็น “จับ” ในเมื่อเป็นสำนวนเดียวกัน แต่ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลที่แตกต่างกัน ก็เพราะการแปลบทบรรยายต้องคำนึงถึงบุคลิกของตัวละครที่พูดและสถานการณ์ที่บทสนทนาเกิดขึ้นด้วย ซึ่งผู้แปลต้องทำการวิเคราะห์ตัวบทก่อนแปล

ในตอนที่ 23 ตัวละครที่พูดถึงสำนวน “手无缚鸡之力” (shǒu wú fù jī zhī lì) เป็นประมุขเนี่ยหมิงเจี๋ย ซึ่งเป็นคนดุดัน กล่าวหาและชื้อตรง บทสนทนาเกิดขึ้นระหว่างประมุขของสองตระกูล ถือเป็นบทสนทนาที่ค่อนข้างจริงจังและเป็นทางการ การที่แปลสำนวนนี้เป็น “ไม่มีทางสู้” เป็นการใช้คำทั่วไปมาแสดงถึงความเมตตาของประมุขเนี่ยที่มีต่อกลุ่มเปราะบางของศัตรู แต่ในทางกลับกัน ในตอนที่ 44 ตัวละครที่พูดสำนวน “手无缚鸡之力” (shǒu wú fù jī zhī lì) เป็นเว่ยอู่เซี่ยน ซึ่งเป็นคนกระตือรือร้น เฉลียวฉลาดและมีอารมณ์ขัน บทสนทนาเกิดขึ้นเมื่อผู้มีวิทย์อายุรเวททั้งหลายจากตระกูลเซี่ยนต่าง ๆ ถูกคนร้ายวางแผนจัดการจนสูญเสียพลังวิญญูณ์ไปหมด ทุกคนกลายเป็นคนอ่อนแอ ต่างสงสัยว่าคนร้ายจะเป็นเว่ยอู่เซี่ยน และกลัวเขาจะทำร้าย การแปลสำนวน “手无缚鸡之力” (shǒu wú fù jī zhī lì) เป็น “ไม่มีแรงแม้แต่จะจับไก่” แสดงถึงความตลกและเสียดสีของตัวละครเว่ยอู่เซี่ยน และผู้ชมชาวไทยสามารถเข้าใจความหมายของสำนวนไม่ยากเนื่องจาก “ไก่” ในสำนวนนี้มีความหมายสื่อถึงความอ่อนแอ ซึ่งตรงกับความหมาย “ไก่” ในสำนวนไทยบางสำนวน เช่น ไก่อ่อนสอนขัน ลูกไก่ในกำมือ เป็นต้น

ตัวอย่างการแปลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของตัวละครยังมีดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.13 螳螂捕蝉，黄雀在后 (táng láng bǔ chán huáng què zài hòu)

ตอนที่ 7							
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ							บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
螳	螂	捕	蝉	黄	雀	在	后
táng	láng	bǔ	chán	huáng	què	zài	hòu
ต๊กแตนตำข้าว	จับ	จักจั่น	นกขมิ้น	อยู่	ข้าง	หลัง	
							<p>เวินร้วหานสั่งให้เซวียหยางไปตามหาเหล็กทมิฬ เวินเฉาที่เป็นลูกชายคนที่สองรู้สึกไม่พอใจที่พ่อแม่มอบงานสำคัญให้ จึงพูดเตือนให้พ่อระวังเซวียหยาง แต่เวินร้วหานมีแผนอยู่ในใจและไม่รีบร้อนที่จะหาเหล็กทมิฬที่ตระกูลหลาน เนื่องจากคิดว่าเป็นสิ่งที่อยู่ในกำมืออยู่แล้ว</p> <p>(เวินเฉา) 18:17 แต่ว่าท่านพ่อ 可是父亲</p> <p>(เวินเฉา) 18:18 หากเจ้าเซวียหยางเกิดทรยศละ 若那薛洋有二心的话, 那</p> <p>(เวินร้วหาน) 18:19 ฉะนั้นหน้าที่ของเจ้าคือ 所以你的任务就是</p> <p>(เวินร้วหาน) 18:21 นำคนไปช่วย 带人去接应</p> <p>(เวินร้วหาน) 18:23 ถ้าหากเซวียหยางมีทำอะไรอะไร 如果薛洋有什么动作</p> <p>(เวินร้วหาน) 18:27 เจ้ารู้ว่าต้องทำอะไร 你知道该怎么办</p> <p>(เวินเฉา) 18:28 แล้วเหล็กทมิฬที่อวินเฉินปู่จื้อ 谁อีกขึ้นล่ะ 那云深不知处那块阴铁呢?</p> <p>(เวินเฉา) 18:30 หรือท่านพ่อแค่อยากรู้แต่ไม่สนใจมันแล้ว 难道父亲便听之任之了吗?</p> <p>(เวินร้วหาน) 18:32 ตระกูลหลานแห่งกุซูไม่อาจทำอะไรสู้มี่สู่ม้าได้ 姑苏蓝氏翻不出天去</p> <p>(เวินร้วหาน) 18:36 จงคิดการณ์ไกล อย่ามอง</p> <p>เพียงผลประโยชน์ 螳螂捕蝉黄雀在后</p> <p>การแปลเชิงสื่อสาร</p>

ตัวอย่างที่ 4.14 螳螂捕蝉，黄雀在后 (táng láng bǔ chán huáng què zài hòu)

ตอนที่ 45								
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ								บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
螳	螂	捕	蝉	黄	雀	在	后	จินกวงเหยาหลอกหลวงให้ตระกูลต่าง ๆ ขึ้น เขาล้วนจิ้งกั้งเพื่อกำจัดเว่ยอู่เซี่ยน แต่เว่ยอู่ เซี่ยนรู้ทันแผนของเขาจึงเปิดเผยต่อหน้าคน ตระกูลต่าง ๆ ดังนี้ (เว่ยอู่เซี่ยน) 2:49 นำคนมากมายมาที่ล่วนจิ้ง กั้ง 把这么多人都弄到乱葬岗来 (เว่ยอู่เซี่ยน) 2:53 ต๊กแตนจับจ๊กจั้น นกขม มันอยู่ด้านหลัง 螳螂捕蝉黄雀在后 (เว่ยอู่เซี่ยน) 2:56 เขาอ้างว่าบาดเจ็บจึงไม่มา 他自己借口受伤不来
tá	láng	bǔ	chán	huáng	què	zài	hòu	
ต๊กแตนตำ ข้าว	จับ	จ๊กจั้น	นกขมมัน			อยู่	ข้าง หลัง	การแปลแบบคำต่อคำ

สำนวน “螳螂捕蝉，黄雀在后” (táng láng bǔ chán huáng què zài hòu) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1042) คือ “ต๊กแตนตำข้าวกำลังจับจ๊กจั้นไม่รู้ว่านกขมมันกำลังจะกินมันในภายหลัง อุปมาอุปไมยว่าเห็นประโยชน์เฉพาะหน้า ไม่ทราบว่าจะภัยพิบัติอยู่ด้านหลัง” ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลสองแบบตามบุคลิกของตัวละคร และสถานการณ์ในตัวบทที่ต่างกัน ดังตัวอย่างที่ 4.13 กับ 4.14

ในตัวอย่างที่ 4.13 ตัวละครที่พูดถึงสำนวน “螳螂捕蝉，黄雀在后” (táng láng bǔ chán huáng què zài hòu) คือตัวละครที่ชื่อว่า เวินร่วหาน ซึ่งเป็นประมุขตระกูลเวิน พ่อของเวินเฉา เขียนตูปกครองทั้งห้าตระกูล มีความต้องการประกอบเหล็กทมิฬและควบคุมตระกูลทั้งหมด ในบทละคร เวินร่วหานกำลังคุยกับเวินเฉา เนื่องจากเวินร่วหานสั่งให้เวินเฉาไปเฝ้าระวัง เซวียหยางที่อาจจะหักหลังพวกเขา แต่เวินเฉากลัวยากรีบไปแย่งเหล็กทมิฬที่ปรากฏในอวินเซินปู้จื่อผู้จากตระกูลหลาน ด้วยความเป็นพ่อ เวินร่วหานจึงใช้สำนวน “螳螂捕蝉，黄雀在后” (táng láng bǔ chán huáng què zài hòu) เพื่อสอนลูกตัวเองอย่ามองเห็นแค่ประโยชน์ต่อหน้า แต่ลืมระวังศัตรูหรือความอันตรายที่ซ่อนอยู่ ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสารแปลความหมายแฝงของสำนวนออกมาเป็น “จงคิดการณ์ไกล อย่ามองเพียงผลประโยชน์” เหมาะสมกับเป็นคำสอนที่พ่อสั่งสอนลูก ในตัวอย่างที่ 4.14 ตัวละครที่พูดสำนวน “螳螂捕蝉，黄雀在后” (táng láng bǔ chán huáng què zài hòu) เป็นเว่ยอู่เซี่ยน ดังที่กล่าวไว้ในตัวอย่างที่ 4.12 เว่ยอู่เซี่ยนเป็นตัวละครที่ตลกและมีบุคลิกที่เด่นกว่าคนอื่น บทพูดของเขาย่อมมีความแตกต่างจากคนทั่วไป ด้วยความฉลาด

ของเขา เขาจึงชอบใช้คำพูดที่มีความหมายแฝงและประชดประชันผู้ร้าย ดังนั้น ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ แปลสำนวนนี้ออกเป็น “ตึกแดนจับจักจั่น นกขมิ้นอยู่ด้านหลัง” เพื่อให้เห็นบุคลิกภาพของตัวละครที่เป็นคนฉลาด และมักเลือกใช้คำพูดแตกต่างกับคนทั่วไป

4.3 ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท

นอกจากปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้รับสาร ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวนแล้ว ลักษณะของรูปแบบตัวบท คือ บทบรรยาย (subtitle) ก็ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนอีกด้วย จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายมีส่วนมากกว่ากลวิธีการแปลแบบเน้นการรักษาภาษาต้นฉบับ เหตุผลที่สำคัญคือบทบรรยายของละครชุดเน้นเป็นภาษาพูดที่ดูพร้อมกับภาพในจอ สามารถสื่อความหมายของตัวบทให้ผู้ชมเข้าใจง่าย ในเวลาเดียวกัน ผู้แปลยังต้องคำนึงถึงความจำกัดในด้านความยาวของบทบรรยายบนหน้าจออีกด้วย จึงจำเป็นต้องใช้กลวิธีการแปลแบบปรับโครงสร้างและเรียบเรียงคำใหม่ให้กระชับและเข้าใจง่ายโดยถอดความหมายจากสำนวนต้นฉบับ ซึ่งตรงตามที่ สัญฉวี สายบัว (2550, น.96) กล่าวไว้ จุดมุ่งหมายของการแปลภาพยนตร์ประเภทต่าง ๆ นอกจากจะต้องถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับให้ใกล้เคียงจนสามารถให้ผู้ชมมีผลตอบสนองได้เทียบเคียงกับที่ภาพยนตร์จริงทำกับผู้ชมภาพยนตร์แล้ว ยังต้องทำบทแปลให้มีความหมายพอดีที่จะพิมพ์ลงในที่ว่างที่จัดไว้สำหรับบรรยายท้ายภาพและตรงกับภาพด้วย ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบทที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนสามารถวิเคราะห์ได้จาก 3 ประเด็น คือ ความจำกัดด้านความยาวของบทบรรยาย ลักษณะภาษาของบทบรรยาย และลักษณะการนำเสนอของละครชุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 ความจำกัดด้านความยาวของบทบรรยาย

การแปลสำนวนจีนในบทบรรยายละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ถูกจำกัดด้วยความยาวของบทบรรยาย จึงทำให้ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความที่ใช้คำจำนวนน้อยมาแทนการแปลแบบพยายามรักษาความหมายและรูปแบบเดิมของสำนวนจีนไว้ ตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4.15 挫骨扬灰 (cuò gǔ yáng huī)

ตอนที่ 2			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
挫	骨	扬	灰
cuò	gǔ	yáng	huī
บด	กระดูก	กระจาย	ขี้เถ้า
หลังจากเวินหนิงถูกควบคุมฆ่าเงินจื่อเซวียนที่เป็นคุณชายตระกูลเงินในเส้นทางฉงฉี ตระกูลเงินได้จับตัวเวินหนิงลงโทษและประกาศว่าได้ฆ่า			

			<p>เวินหนิงโดยบดเป็นผุยผงแล้ว แต่ 16 ปีผ่านไป เมื่อเว่ยอู่เขียนเป่าชลุ่ย เวินหนิงได้ปรากฏตัวอีกครั้ง เหล่าตระกูลเซียนจึงพูดดังนี้</p> <p>(หลานจิงอี่) 32:37 เวินหนิงเมื่อสิบหกปีที่แล้ว 温宁不是在十六年前</p> <p>(หลานจิงอี่) 32:38 ตายพร้อมกับปรมาจารย์อี่หลังแล้วไม่ใช่หรือ 就跟着夷陵老祖挫骨扬灰了吗</p>
			การแปลแบบเอาความ
			<p>(เจียงเจิง) 36:55 มันโดนบดเป็นผุยผงต่อหน้าทุกคนแล้ว 这东西早就被挫骨扬灰示众了</p>
			การแปลเชิงสื่อสาร

จากตัวอย่างที่ 4.15 จะเห็นได้ว่า สำนวนจีน “挫骨扬灰” (cuò gǔ yáng huī) แปลเป็นสองแบบโดยใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความและเชิงสื่อสารในบทสนทนาบทเดียว ดังนี้

32:38 **ตาย**พร้อมกับปรมาจารย์อี่หลังแล้วไม่ใช่หรือ

36:55 มัน**โดนบดเป็นผุยผง**ต่อหน้าทุกคนแล้ว

สังเกตความยาวของประโยคทั้งสองจะเห็นได้ว่า ผู้แปลใช้คำเดียวว่า “ตาย” มาแปลสำนวนจีนในประโยคแรก เนื่องจากมีข้อความที่ต่อมากอีกมาก หากแปลโดยใช้คำเดียวกับประโยคที่สองเป็น “โดนบดเป็นผุยผงพร้อมกับปรมาจารย์อี่หลังแล้วไม่ใช่หรือ” บทบรรยายคงยาวกว่าหนึ่งบรรทัดเมื่อปรากฏบนหน้าจอ ซึ่งจะส่งผลด้านลบต่อความรู้สึกการชมภาพและการอ่านบทบรรยายของผู้ชม กล่าวคือบทบรรยายอาจต้องมีหลายบรรทัด ทำให้ภาพละครถูกบัง และผู้ชมไม่สามารถอ่านทันอีกด้วย วิลลา เออร์วานน์ (2541, น.50) เคยกล่าวว่า ถ้าในกรณีที่เป็นบทบรรยายใต้ภาพ (sub-title) นักแปลต้องทำให้บทแปลพอดี สั้น รัดกุมและได้ใจความที่สุด ยิ่งสั้นยิ่งดี แต่ต้องให้รู้เรื่อง เนื่องด้วยผู้ชมมีเวลาในการอ่านบทบรรยายเพียงชั่วเสี้ยววินาที เพราะฉะนั้น แต่ละฉากกำหนดคำไว้ไม่เกิน 14-15 คำ ถ้ามีบางสำนวนที่ไม่ได้ใช้ในภาษาไทยก็ตัดทิ้งไปได้ ดังตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่างที่ 4.16 百废待兴 (bǎi fèi dài xīng)

ตอนที่ 6			
สำนวนจีน / คำอ่าน / ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
百	废	待	兴
bǎi	fèi	dài	xīng
ร้อย	เสีย	รอ	เฟื่องฟู
<p>หลานหวังจี้กับเว่ยอู่เขียนหลังถูกลงโทษได้ไปรักษาแผลที่ลำธารหลังเขาภูเขา หลังจากนั้นทั้งสองคนก็ตกลงไปในสระเหมันต์ และได้พบกับหลานอี่ซึ่งเป็นผู้อาวุโสของตระกูลหลาน หลานอี่ได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตว่า เขาเป็นประมุขหญิงของตระกูลหลาน ตั้งแต่สืบทอดตำแหน่งประมุข ก็ถูกใส่ร้ายป้าย</p>			

			สิ้นมาตลอด เขาจึงอยากจะทำสิ่งที่ดีกว่าความสามารถของตน ดังนี้ (หลานอี่) 36:31 มีเรื่องต้องทำมากมายที่ยังไม่สำเร็จผล 正逢百废待兴之际 (หลานอี่) 36:32 หลายปีมานี้ข้าดิ้นรนเปลี่ยนแปลงกฎ้าหลัง 多年以来, 我力图打破成规 (หลานอี่) 36:36 หาหนทางใหม่ 探寻创新之道
			การแปลเชิงสื่อสาร

ตัวอย่างที่ 4.17 百废待兴 (bǎi fèi dài xīng)

ตอนที่ 24			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
百	废	待	兴
bǎi	fèi	dài	xīng
ร้อย	เสีย	รอ	เฟื่องฟู
		หลังจากตระกูลเวินถูกกำจัด เหล่าตระกูลแม้จะเป็นฝ่ายชนะ แต่ก็ได้ ประสบเคราะห์ร้ายเช่นกัน จินกวงเหยาจึงเป็นตัวแทนตระกูลจินออกมา ประกาศจะจัดงานล่าญาติผู้หนึ่งเขาไปเพื่งเพื่อช่วยตระกูลต่าง ๆ ได้คัดสรร คนดีมีฝีมือ ดังนี้ (จินกวงเหยา) 5:44 ในเวลานี้ 此时 (จินกวงเหยา) 5:45 เป็นการดีที่จะรวมเหล่าผู้กล้าเข้าด้วยกัน 此时正是百 废待兴、急需人才之际啊 (ประมุขเหยา) 5:49 มีเหตุผล 言之有理	
		การแปลแบบการละ	

สำนวนจีน “百废待兴” (bǎi fèi dài xīng) ที่แปลว่า “สิ่งที่ชำรุดทรุดโทรมกำลังรอฟื้นฟูและบูรณะปฏิสังขรณ์ให้คืนสภาพเดิม” ปรากฏสองครั้งในละครชุด ได้แก่ เมื่อตอนที่ 6 นาทีที่ 36:31 และเมื่อตอนที่ 24 นาทีที่ 5:45 ผู้แปลเลือกแปลแบบต่างกันตามที่ได้เห็นในตัวอย่างที่ 4.16 กับ 4.17 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.16 36:31 มีเรื่องต้องทำมากมายที่ยังไม่สำเร็จผล

ตัวอย่างที่ 4.17 5:45 เป็นการดีที่จะรวมเหล่าผู้กล้าเข้าด้วยกัน

ตัวอย่างที่ 4.16 เป็นการแปลเชิงสื่อสารที่แปลความหมายของสำนวนจีนออกเป็น “มีเรื่องต้องทำมากมายที่ยังไม่สำเร็จผล” ตัวอย่างที่ 4.17 เป็นการแปลแบบการละ เนื่องจากหากแปลตามตัวอย่างที่ 16 บทบรรยายของประโยคนี้ต้องเป็น “มีเรื่องต้องทำมากมายที่ยังไม่สำเร็จผล และเป็นการดีที่จะรวมเหล่าผู้กล้าเข้าด้วยกัน” ก็จะเป็นบทบรรยายที่ยาวเกิน นอกจากนี้ ในบทบรรยายของประโยคนี้คำพูดอื่นสามารถเสริมความหมายให้ผู้ชมเชื่อมโยงถึงความหมายสำนวนได้ กล่าวคือ “รวม

เหล่าผู้กล้าเข้าด้วยกัน” ก็เพื่อที่จะ “บูรณะปฏิสังขรณ์ให้คืนสภาพเดิม” ดังนั้น ต่อให้ผู้แปลมีการละแปลสำนวนนี้ ผู้ชมก็เข้าใจบทละครได้

4.3.2 ลักษณะภาษาของบทบรรยาย

บทบรรยายของละครชุดเป็นองค์ประกอบสำคัญ เนื่องจากถอดความจากบทสนทนาของตัวละคร ภาษาในบทบรรยายส่วนใหญ่แม้จะมีลักษณะเป็นภาษาพูด แต่ตัวละครในละครชุดจีนนิยมใช้สำนวนจีนในภาษาพูดด้วย เมื่อแปลบทสนทนาดังกล่าวเป็นภาษาไทย ผู้แปลจึงต้องเลือกกลวิธีการแปลที่ปรับสำนวนจีนจากข้อความที่เป็นภาษาพูดในจีนสมัยโบราณให้เป็นคำพูดปัจจุบันที่เข้าใจง่ายสำหรับผู้ชมชาวไทย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4.18 成何体统 (chéng hé tǐ tǒng)

ตอนที่ 8			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
成	何	体	统
chéng	hé	tǐ	tǒng
เป็น	อะไร/ อย่างไร	ระบบ โครงสร้าง กฎเกณฑ์ ฯลฯ	เมื่อหลานวังจีกับเว่ยอู่เซียนออกจากสระหมันต์ เว่ยอู่เซียนได้พากระต่ายที่อยู่ในสระหมันต์ออกมาเลี้ยงไว้ที่ป่าของอว้นเฉินปู่จีอยู่ เมื่อเจียงเฉิงเห็นเว่ยอู่เซียนเล่นกับกระต่าย จึงพูดกับเขา ดังนี้ (เจียงเฉิง) 4:28 ลูกผู้ชายแท้ๆ 男子汉大丈夫 (เจียงเฉิง) 4:29 อุ้มกระต่ายเช่นนั้นได้อย่างไร 抱个兔子成何体统
การแปลเชิงสื่อสาร			
(เว่ยอู่เซียน) 4:33 ได้สิ 是啊			
(เว่ยอู่เซียน) 4:34 ลูกผู้ชายแท้ๆ อย่างข้า 我这一个男子汉大丈夫的			
(เว่ยอู่เซียน) 4:38 อุ้มกระต่ายแล้วจะทำไม 抱个兔子成何体统			
(เจียงเฉิง) 4:39 เจ้าทำอะไร 你干什么啊			
การดัดแปลงในฉบับแปล			

จากตัวอย่างที่ 4.18 สำนวนจีน “成何体统” (chéng hé tǐ tǒng) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.184) คือ “เป็นอย่างไร เป็น (แบบนี้) ได้อย่างไร” สำนวนนี้เป็นสำนวนที่มาจาก 《醒世恒言》(xǐng shì héng yán) ซึ่งเป็นรวมเรื่องสั้นที่มีชื่อเสียงในสมัยปลายราชวงศ์หมิงต้นราชวงศ์ชิง สำนวนนี้ประกอบด้วยคำภาษาจีนโบราณ หากแปลตรงตามอักษรจีนว่า “เป็นธรรมเนียมปฏิบัติอย่างไร” และ “ไม่ทำตามธรรมเนียมปฏิบัติได้อย่างไร” ผู้ชมจะมีความรู้สึกว่

ไม่เข้ากับบทสนทนาในละคร เนื่องจากในละครพูดถึงการอุ้มกระต่ายไม่เหมาะสมกับภาพลักษณ์ของผู้ชายในสมัยนั้น ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็นคำว่า “ได้อย่างไร” กับ “จะทำไม” เป็นภาษาพูดทั่วไปที่คนไทยใช้ทุกวัน การแปลเช่นนี้ เป็นไปตามลักษณะด้านภาษาสำหรับภาษาพูดในการสนทนา

4.3.3 ลักษณะการนำเสนอของละครชุด

ละครโทรทัศน์ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งองค์ประกอบของความเป็นสื่อบันเทิงคดี เช่น ตัวละคร โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก และบทสนทนา รวมถึงองค์ประกอบเฉพาะของสื่อโทรทัศน์ เช่น ภาพและเสียง (ปริดา อัครจันทโชติ, 2561) องค์ประกอบทั้งหมดควรถูกนำเสนอให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน เมื่อแปลสำนวนจีนที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพ ผู้แปลจึงต้องเลือกกลวิธีการแปลที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้บทแปลที่เหมาะสมที่สุด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.19 血流成河 (xuè liú chéng hé)

ตอนที่ 9			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
血	流	成	河
xuè	liú	chéng	hé
เลือด	ไหล	เป็น	แม่น้ำ
เว่ยอู่เซี่ยน หลานวังจีและเจียงเฉิงเดินทางสืบสวนหาข้อมูลเกี่ยวกับเหล็กทมิฬ เมื่อมาถึงตระกูลฉางแห่งเว่ยหยาง พอเปิดประตูก็พบว่าคนทั้งตระกูลฉางถูกฆ่าตายหมด (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:58 เลือดหยุดเป็นสายธาร 血流成河 (หลานวังจี) 40:59 ถูกสังหารทั้งตระกูล 被灭门了 การแปลตามต้นฉบับ			

ตัวอย่างที่ 4.20 血流成河 (xuè liú chéng hé)

ตอนที่ 33			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
血	流	成	河
xuè	liú	chéng	Hé
เลือด	ไหล	เป็น	แม่น้ำ
ตระกูลโมมีปีศาจร้ายปรากฏตัวขึ้น เหล่าศิษย์ตระกูลหลานจึงไปช่วยปราบปีศาจ เมื่อทำไม่สำเร็จ จึงส่งสัญญาณเรียกหลานวังจีมาช่วย หลังจากหลานวังจีปราบวิญญาณกระบี่ได้ก็นำกลับมาที่ตระกูลหลาน แต่สุดท้ายวิญญาณกระบี่ก็สร้างปัญหาขึ้นมาอีก หลานเยวี่ยนจึงรู้สึกผิดที่ไม่ได้สังเกตความผิดปกติของวิญญาณกระบี่แต่แรก (หลานเยวี่ยน) 33:33 ชงเรียกวิญญาณที่พวกเรา 当初我们在莫家庄画的 (หลานเยวี่ยน) 33:35 วาดขึ้นที่ตำหนักตระกูลโม 那几枚招阴旗			

			(หลานเหยียน) 33:37 มีเขตพลังเพียงแค่วะยะห้าลี้ 作用范围只在方圆五里 (หลานเหยียน) 33:40 แต่วิญญาณกระบี่นี้ 可这剑灵 (หลานเหยียน) 33:43 มีพลังพิฆาตแรงมากจริง 煞气实在太重了 (หลานเหยียน) 33:44 หากในตอนแรก 如果它一开始 (หลานเหยียน) 33:45 มันอยู่ภายในเขตพลังละก็ 就在作用范围之内的话 (หลานเหยียน) 33:47 จากระดับความโหดร้ายของมัน 以其凶残程度 (หลานเหยียน) 33:49 คงสังหารตระกูลโม่ทุกคนเป็นแน่ 莫家庄早就血流成河了
			การตัดแปลงในฉบับแปล

สำนวนจีน “血流成河” (xuè liú chéng hé) ที่แปลว่า “เลือดไหลเป็นแม่น้ำ หมายถึงจำนวนผู้เสียชีวิตเยอะมาก” ปรากฏสองครั้งในละครชุด ได้แก่ เมื่อตอนที่ 9 นาทีที่ 40:58 และเมื่อตอนที่ 33 นาทีที่ 33:49 ผู้แปลเลือกแปลแบบต่างกันตามที่ได้เห็นในตัวอย่างที่ 4.19 กับ 4.20 ตัวอย่างที่ 4.19 คือการแปลตามต้นฉบับ แปลสำนวนนี้เป็น “เลือดหยดเป็นสายธาร” ซึ่งเปลี่ยนคำว่า “ไหล” เป็น “หยด” เนื่องจากเมื่อเชื่อมโยงกับภาพบนจอภาพที่เป็นผู้เสียชีวิตถูกฆ่าแขวนคอไว้หน้าประตู ผู้ชมสามารถจินตนาการถึงเลือดที่หยดลงมาจากที่สูง

ภาพที่ 5 ฉากนาทีที่ 40:45 ตอนที่ 9 ในละครชุดเรื่องปรมาจารย์ลัทธิมาร

ในตัวอย่างที่ 4.20 ตัวละครใช้สำนวนจีนนี้เมื่อพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต กล่าวคือ มีคนปล่อยวิญญาณกระบี่ไว้ที่บ้านของตระกูลโม่ ทำให้มีคนเสียชีวิต และตัวละครที่เป็นลูกศิษย์ตระกูลหลานที่ไปช่วยกำจัดปีศาจร้ายครั้งนั้นเพิ่งรู้ว่าคนที่วิญญาณกระบี่ต้องการโจมตีไม่ใช่คนในตระกูลโม่ แต่เป็นพวกลูกศิษย์ตระกูลหลาน เนื่องจากวิญญาณกระบี่มีพลังพิฆาตแรงมาก หากโจมตีตระกูลโม่คนในบ้านตระกูลโม่คงจะเสียชีวิตทั้งตระกูล เลือดไหลเป็นแม่น้ำ สังเกตได้ว่า ภาพบนจอภาพเมื่อสำนวนนี้ปรากฏเป็นภาพที่ตัวละครกำลังพูด ดังนั้น ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการตัดแปลงสำนวนเป็น

“สังหารทุกคน” มาแทนการแปลแบบรักษาต้นฉบับ สามารถสื่อความหมายโดยนัยของสำนวนนี้ ออกมาได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ชมเข้าใจด้วยท่วงท่าขึ้น ภาพบนจอภาพของตัวอย่างที่ 4.20 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 6 ฉากนาที่ที่ 33:49 ตอนที่ 33 ในละครชุดเรื่องปรมาจารย์ลัทธิมาร

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบทที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนมี 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความจำกัดด้านความยาวของบทบรรยาย ลักษณะภาษาของบทบรรยาย และลักษณะการนำเสนอของละครชุด ผู้แปลจำเป็นต้องระลึกรั้งทั้ง 3 ประเด็นในการแปลสำนวนจีนทุกครั้ง ไม่ควรแปลสำนวนจีนในบทบรรยายใต้ภาพให้ยาวเกิน ควรแปลสำนวนจีนที่เป็นภาษาโบราณจีนออกเป็นภาษาพูดที่ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ง่ายและข้อความที่แปลออกก็สอดคล้องกับภาพบนจอภาพ

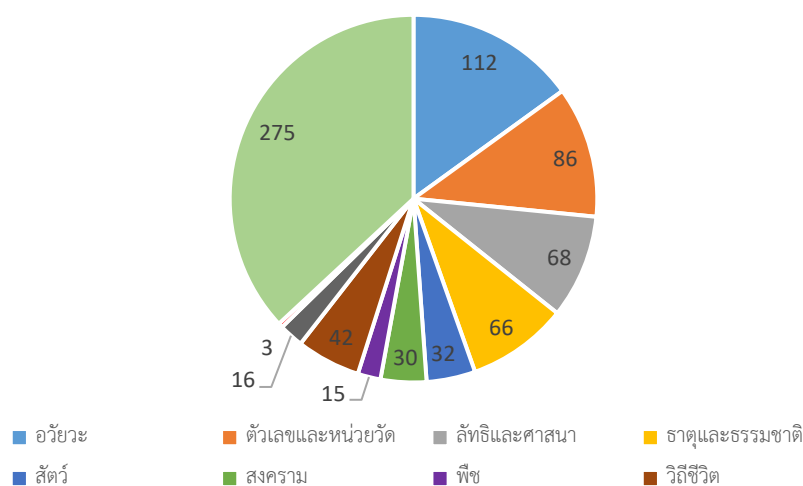
4.4 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

ปัจจัยด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน สุพัตรา สุภาพ (2528) กล่าวว่า วัฒนธรรม มีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผนในความคิด และการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุม และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ จากค่านิยม ความหมายนี้จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมเป็นแนวคิดที่กว้างใหญ่ และเมื่อพูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม ผู้วิจัยเห็นด้วยกับพระอุดมธรรมาและบัณฑิตา จารุมา (2563) ที่ว่า ภาษาคือ วัฒนธรรมและภาษาสะท้อนวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมจีนที่เด่นชัดที่สุดในบทบรรยาย คือการใช้สำนวนจีน อาจกล่าวได้ว่าสำนวนจีนสะท้อนวัฒนธรรมจีนที่หลากหลาย ดังนั้นเมื่อผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน การพิจารณาปัจจัยด้านวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ผู้วิจัยขอแนะนำประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยทางวัฒนธรรม 2 ประเด็นคือ ประเภทของสำนวนจีนที่ปรากฏในบทบรรยายละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร และปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการแปลสำนวนจีน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.1 ประเภทของสำนวนจีนที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร

สำนวนจีนถือเป็นมรดกอันล้ำค่าในคลังคำของภาษาจีน บริบทคำที่ใช้ในสำนวนจีนล้วนเป็นสิ่งที่มีสัมพันธ์กับชีวิตของคนจีน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และจำแนกสำนวนจีนที่พบในบทบรรยายตามคำที่ประกอบ เนื้อหาและที่มาของสำนวนจีนเป็นหลัก พบว่า สำนวนจีนที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีทั้งหมด 745 ครั้ง สามารถแบ่งออกเป็น 11 ประเภท ได้แก่ สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ 112 ครั้ง สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัด 86 ครั้ง สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิและศาสนา 68 ครั้ง สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติ 66 ครั้ง สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ 32 ครั้ง สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสงคราม 30 ครั้ง สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับพืช 15 ครั้ง สำนวนจีนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต 42 ครั้ง สำนวนจีนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวและบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ 16 ครั้ง สำนวนจีนที่เกี่ยวข้องกับตำนานและเทพนิยาย 3 ครั้ง และสำนวนจีนที่มาจากวรรณกรรมจีน 275 ครั้ง โดยสัดส่วนของประเภทสำนวนจีนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละตามภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ประเภทสำนวนจีนที่ปรากฏในละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร

จากการวิเคราะห์ประเภทสำนวนจีนที่ปรากฏในละครชุดนั้น พบว่าสำนวนจีนประเภทที่มาจากวรรณกรรมจีนมีจำนวนสัดส่วนมากที่สุด สำนวนจีนประเภทนี้เป็นการนำสำนวนในบทวรรณกรรมที่ผู้คนคุ้นเคย หรือเป็นสำนวนที่ติดปากจนสามารถท่องจำได้ขึ้นใจ มาพูดกันจนกลายเป็นถ้อยคำสำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวันของคนจีนมาใช้ ตัวอย่างเช่น สำนวน “尽力而为” (jìn lì ér

wéi) แปลแบบคำต่อคำว่า “ใช้จนหมด พลัง (คำเชื่อม) ทำ” เมื่อแปลเป็นภาษาไทยผู้แปลใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “ทำให้เต็มที” และสำนวน “可喜可贺” (kě xǐ kě hè) แปลแบบคำต่อคำว่า “น่า ดีใจ น่า ยินดี” ผู้แปลใช้การแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “ควรค่าแก่การเฉลิมฉลอง” ซึ่งสำนวนประเภทนี้ไม่ได้มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบแบบสำนวนในภาษาไทย

ส่วนสำนวนจีนประเภทอื่น ๆ เป็นสำนวนประกอบด้วยคำที่มีความหลากหลายเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ ได้แก่

สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ เช่น หัวใจ ตับ หัว มือ กระจก กระจกน้ำดี ตัวอย่างเช่น สำนวน “撒手人寰” (sǎ shǒu rén huán) แปลแบบคำต่อคำว่า “ปล่อย มือ มนุษย์ โลก” หมายถึงเสียชีวิต เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “ตายจากเราไป” สำนวน “明目张胆”(míng mù zhāng dǎn) แปลแบบคำต่อคำว่า “สว่าง ตา ปล่อย กระจกน้ำดี” แต่เดิมหมายถึงมีความกล้าหาญ กล้าทำกล้ารับ ปัจจุบันหมายถึงทำความชั่วโดยไม่มี ความละอายใจ เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “กล้าดี”

สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัด เช่น สิบ พัน หมื่น นิ้ว ลี้ ตัวอย่างเช่น สำนวน “寸步难行” (cùn bù nán xíng) แปลแบบคำต่อคำว่า “นิ้ว ก้าว ยาก เดิน” หมายถึงก้าวเดียวก็เดินลำบาก เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลเป็น “ใช้ชีวิตยาก” สำนวน “半夜三更” (bàn yè sān gēng) แปลแบบคำต่อคำว่า “ครึ่ง คืน สาม (หน่วยวัดเวลากลางคืน หนึ่งหน่วยประมาณสองชั่วโมง)” หมายถึงตึกตื่นเที่ยงคืน เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “ตึกตื่น”

สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิและศาสนา เช่น 义 (yì) กับ 礼 (lǐ) ที่มาจากลัทธิขงจื้อ 魂 (hún) กับ 魄 (pò) ที่มาจากลัทธิเต๋า 劫(jiē) กับ 孽(niè) ที่มาจากพุทธศาสนา ตัวอย่างเช่น สำนวน “礼尚往来” (lǐ shàng wǎng lái) แปลแบบคำต่อคำว่า “จารีต ให้ความสำคัญ ไป มา” หมายถึงปฏิบัติต่อคนอื่นเหมือนที่คนอื่นปฏิบัติต่อตนเอง เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล แปลเป็น “คืนดีกัน” สำนวน “魂飞魄散” (hún fēi pò sàn) แปลแบบคำต่อคำว่า “วิญญาณจิต บิน วิญญาณกาย กระจัดกระจาย” อุปมาถึงตกใจมากจนขวัญหนีดีฝ่อหรือตายไม่เหลือวิญญาณ เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “ไม่เหลือแม้แต่วิญญาณ”

สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติ เช่น น้ำ ไฟ ทอง ทะเล ภูเขา หิมะ ฟ้า ดิน ตัวอย่างเช่น สำนวน “滴水不漏” (dī shuǐ bù lòu) แปลแบบคำต่อคำว่า “หนึ่งหยด น้ำ ไม่ รั่ว” อุปมาว่ามีความรอบคอบและเคร่งครัดโดยไม่มีข้อบกพร่อง เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลเป็น “เข้าประเด็นทุกจุด” สำนวน “不温不火” (bù wēn bù huǒ) แปลแบบคำต่อคำว่า “ไม่ อุ่น ไม่ ไฟ” หมายถึงไม่เฉยเมยแต่ก็ไม่ร้อนรน รู้สึกเฉยๆ ปานกลาง เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวน แปลเป็น “ไม่รู้ร้อนรู้หนาว”

สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ เช่น หนู หมา ไก่ จักจั่น ตัวอย่างเช่น สำนวน “偷鸡摸狗” (tōu jī mō gǒu) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “ขโมย ไก่ จับ หมา” หมายถึงการลักขโมยหรือลักลอบสมสู่กัน เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “ย่องเบายามวิกาล” สำนวน “悬崖勒马” (xuán yá lè mǎ) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “หน้าผา รั้ง ม้า” หมายถึงรั้งม้าไว้ที่ขอบหน้าผา อุปมาถึงกลับเนื้อกลับตัว ยับยั้งการทำความเลว ก่อนจะสายเกินไป เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลเป็น “กลับตัวเปลี่ยนใจยังทัน”

สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับสงคราม เช่น การต่อสู้ ทหาร ลูกศร นายพล สนามรบ กลองรบ ตัวอย่างเช่น สำนวน “无名小卒” (wú míng xiǎo zú) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “ไม่มี ชื่อเสียง เล็ก ทหาร” หมายถึงคนที่ไม่มีความสำคัญและไม่มีใครเห็นคุณค่า เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวน แปลเป็น “หมากรุกตัวเล็ก ๆ” สำนวน “浴血奋战” (yù xuè fèn zhàn) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “อาบ เลือด ต่อ สู้” หมายถึงทั้งตัวเต็มไปด้วยเลือดและยังคงต่อสู้อย่างกล้าหาญ บรรยายถึงการต่อสู้ที่เหนียวแน่น กล้าหาญและลำบาก เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “สู้สุดชีวิต”

สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับพืช เช่น ดอกไม้ หญ้า ผลไม้ ราก เถาวัลย์ แดงโม แกลัด ตัวอย่างเช่น สำนวน “斩草除根” (zhǎn cǎo chú gēn) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “ตัด หญ้า ขจัด ราก” หมายถึงการกำจัดวัชพืชจะต้องถอนรากถอนโคน เพื่อไม่ให้เติบโตอีกต่อไป เป็นคำอุปมาถึงขจัดความหายนะและไม่ทิ้งปัญหาในอนาคต เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวน แปลเป็น “ตัดรากถอนโคน” สำนวน “本末倒置” (běn mò dào zhì) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “รากไม้ ยอดไม้ คว่ำ วาง” หมายถึงการจัดลำดับความสำคัญผิด เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “กลับตาลปัตรไปหมด”

สำนวนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนจีน สำนวนเหล่านี้มักสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของคนจีนโบราณในด้านการกิน การเดินทาง การทำมาหากิน หรือเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวันของชนชั้นปัญญาชนของจีน ตัวอย่างเช่น สำนวน “敬酒不吃吃罚酒” (jìng jiǔ bù chī chī fá jiǔ) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “ขอเชิญดื่ม เหล้า ไม่ ดื่ม ดื่ม เหล้า ลงโทษ” หมายถึงโดยนัยคือ ในเมื่อพูดดี ๆ ไม่ยอมทำตาม ก็คงต้องใช้กำลังบังคับ เป็นสำนวนที่สะท้อนวัฒนธรรมการดื่มเหล้าของจีน เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลเป็น “พูดดีด้วยกลับไม่ยอมฟัง” สำนวน “锲而不舍” (qiè ér bù shě) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “แกะสลัก (คำเชื่อม) ไม่ หยุด” หมายถึงยืนหยัดอย่างไม่ลดละ มีความทรหดอดทน สำนวนนี้เกี่ยวกับศิลปะการแกะสลักจีน เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “กัดไม่ปล่อย”

สำนวนจีนที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ตัวอย่างเช่น สำนวน “秦晋之好” (qín jìn zhī hǎo) แปลแบบคำต่อคำว่าเป็น “ฉิน จิน (คำเชื่อม) ดี” สำนวนนี้มีที่มาจากใน

ยุคขุนขิวจ้านกั๋ว ประเทศจีนและจีนผูกสัมพันธ์ไมตรีโดยให้พระราชโอรสและพระราชธิดาเข้าอภิเษกสมรสกันหลายรุ่น ปัจจุบันจึงหมายถึง “ทองแผ่นเดียวกัน” เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลเป็น “หมั่นหมาย” สำนวน “东窗事发” (dōng chuāng shì fā) แปลแบบคำต่อคำว่า “ตะวันออก หน้าต่าง เรื่อง เปิดเผย” สำนวนนี้มีที่มาว่า ในสมัยราชวงศ์ซ่งใต้ ฉินฮุ่ย (秦桧 qín huì) ซึ่งเป็นขุนนางชั้นสูงที่ขายชาติและทรยศแผ่นดิน ได้วางแผนกับภรรยาของตนเองให้หน้าต่างทางตะวันออก เพื่อฆ่าแม่ทัพเยว่เฟย (岳飞 yuè fēi) ปัจจุบันจึงใช้สำนวนนี้กล่าวถึง การวางแผนร้ายและอาชญากรรมถูกเปิดเผย เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลเป็น “ความแตกขึ้นมา”

สำนวนจีนที่เกี่ยวกับตำนานและเทพนิยาย ตัวอย่างเช่น สำนวน “顶天立地” (dǐng tiān lì dì) แปลแบบคำต่อคำว่า “ยกขึ้น ท้องฟ้า ยืน แผ่นดิน” สำนวนนี้เกี่ยวกับเทพนิยายเรื่อง ผานกู่ (盘古 pán gǔ) สร้างโลก ปัจจุบันหมายถึงหัวตันฟ้า เท้ายืนอยู่บนดิน ใช้บรรยายภาพความยิ่งใหญ่และวีรกรรม เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล แปลเป็น “เคารพฟ้าดิน” สำนวน “含沙射影” (hán shā shè yǐng) แปลแบบคำต่อคำว่า “อม ทราย ยิง เजा” สำนวนนี้เกี่ยวกับ “ยวี” (虺 yù) ที่เป็นสัตว์น้ำในตำนานโบราณ ปัจจุบันใช้สำนวนนี้เปรียบเปรยการใส่ร้ายป้ายสีผู้คน เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล แปลเป็น “เหน็บแนม”

4.4.2 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการแปลสำนวนจีน

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสำนวนกับกลวิธีการแปล ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนครั้งที่ใช้กลวิธีการแปลต่าง ๆ ของสำนวนจีน 11 ประเภทที่ปรากฏในละครชุด เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

ประเภทของสำนวน	กลวิธีการแปลสำนวน								การแปลแบบการละคร
	การแปลที่เน้นรักษาภาษาต้นฉบับ				การแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย				
	การแปลแบบคำต่อคำ	การแปลตรงตัว	การแปลตามต้นฉบับ	การแปลเชิงอรรถศาสตร์	การแปลเชิงสื่อสาร	การแปลแบบสำนวน	การแปลแบบเอาความ	การดัดแปลงในฉบับแปล	
สำนวนจีนที่มีค่าเกี่ยวกับอวัยวะ	1	-	4	2	63	8	25	8	1
สำนวนจีนที่มีค่าเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัด	-	-	1	-	58	3	9	10	5

ประเภทของสำนวน	กลวิธีการแปลสำนวน								
	การแปลที่เน้นรักษาภาษาต้นฉบับ				การแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย				การแปลแบบการละ
	การแปลแบบคำต่อคำ	การแปลตรงตัว	การแปลตามต้นฉบับ	การแปลเชิงอรรถศาสตร์	การแปลเชิงสื่อสาร	การแปลแบบสำนวน	การแปลแบบเอาความ	การตัดแปลงในฉบับแปล	
สำนวนจีนที่มีค่าเกี่ยวกับลัทธิและศาสนา	1	-	2	2	36	1	19	7	-
สำนวนจีนที่มีค่าเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติ	1	3	3	1	33	2	10	11	2
สำนวนจีนที่มีค่าเกี่ยวกับสัตว์	1	-	1	6	11	4	4	5	-
สำนวนจีนที่มีค่าเกี่ยวกับสงคราม	-	1	1	1	17	1	6	2	1
สำนวนจีนที่มีค่าเกี่ยวกับพืช	-	-	-	-	8	1	2	4	-
สำนวนจีนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต	-	-	-	-	22	5	11	4	-
สำนวนจีนที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์	-	-	-	-	9	-	6	-	1
สำนวนจีนที่เกี่ยวกับตำนานและเทพนิยาย	-	-	-	-	-	-	-	3	-
สำนวนจีนที่มาจากวรรณกรรมจีน	-	2	6	5	184	5	41	21	11
รวม	4	6	18	17	441	30	133	75	21
	45				679				21
	745								

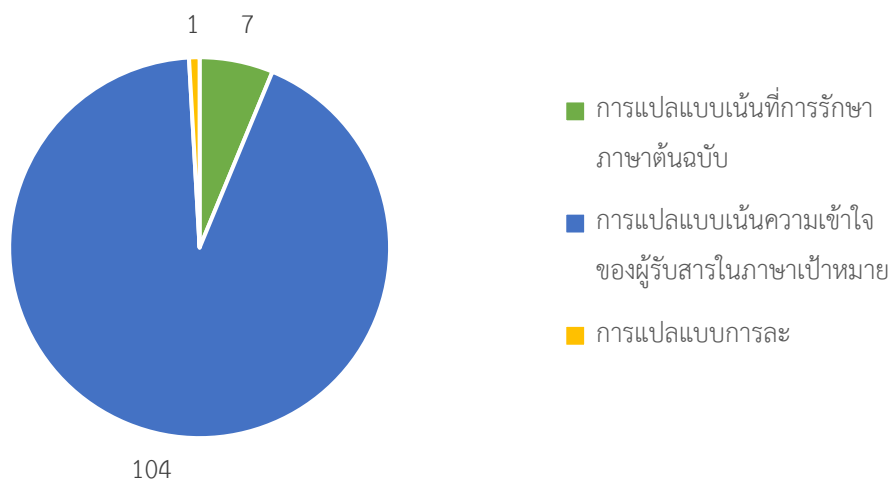
จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นกลวิธีหลักในการแปลสำนวนจีน โดยเฉพาะสำนวนจีนที่มีค่า

เกี่ยวกับพีช หรือมีเนื้อหาสะท้อนวิถีชีวิต เรื่องราวและบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ตำนานและเทพนิยายของจีน ผู้แปลล้วนแปลด้วยกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในฉบับแปล

อย่างไรก็ตาม ยังมีการใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นการรักษาภาษาต้นฉบับถึง 45 ครั้ง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประเทศไทยและประเทศจีนมีสัมพันธ์ไมตรีและติดต่อค้าขายระหว่างกันมาช้านานกว่า 700 ปี ส่งผลให้วัฒนธรรมและประเพณีของจีนผสมผสานกับของไทยจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีคนเชื้อสายจีนอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้คนไทยและคนจีนมีความใกล้ชิดคุ้นเคยกันตั้งแต่วัยเยาว์ (ความสัมพันธ์ไทย-จีน, 2563) ด้วยเหตุนี้ บางสำนวนจีนจึงสามารถใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ แต่ก็สามารถให้ผู้ชมเข้าใจและเกิดอารมณ์ร่วมตามตัวบทของละครชุดจีนได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาเปรียบเทียบและวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านวัฒนธรรมในการแปลสำนวน 10 ประเภท โดยแสดงให้เห็นความแตกต่างและความเหมือนกันของวัฒนธรรมจีนและไทย ดังนี้

4.4.2.1 มุมมองเกี่ยวกับอวัยวะที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ภาพที่ 8 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับอวัยวะ

สำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีสำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับอวัยวะ 112 ครั้ง อวัยวะที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 21 อวัยวะ ได้แก่ หัวใจ มือ ตี กระดูก ปาก ลิ้น ตา หัว หาง หัวเข่า หน้า ท้อง หู เท้า คิ้ว ฟัน ขน เอ็น นิ้ว แขน และตับ จากภาพที่ 8 จะเห็นได้ว่าการแปลสำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับอวัยวะ กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายมีสัดส่วนมากกว่ากลวิธีการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ ทั้งนี้ เมื่อคำที่เกี่ยวกับอวัยวะสื่อความหมายคล้ายกันในทั้งภาษาจีนและภาษาไทย ผู้แปลสามารถแปลตามสำนวน

ต้นฉบับ เช่น ในวัฒนธรรมทั้งจีนและไทย คำว่า “口” (kǒu) ที่แปลว่า “ปาก” นอกจากเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายที่ใช้สำหรับเปล่งเสียงแล้ว ยังสามารถสื่อความหมายถึงการพูดจาด้วย ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 5.21 杀人灭口 (shā rén miè kǒu)

ตอนที่ 15			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
杀	人	灭	口
shā	rén	miè	kǒu
ฆ่า	คน	ดับ	ปาก
<p>หวังหลิงเจียวซึ่งเป็นแฟนของเวินเฉาเดินทางไปตระกูลเจียงเพื่อลงโทษเว่ยอู่เซียนและยังจะยึดท่าเรือสัตว์บกขให้เป็นหอควบคุมของตระกูลเวิน จึงทำให้ซูหยินอวีที่เป็นนายหญิงตระกูลเจียงโกรธและคิดจะฆ่าเขา หวังหลิงเจียวได้ชู้กลับดังนี้</p> <p>(หวังหลิงเจียว) 29:10 เจ้าคิดว่าเจ้าจะฆ่าคนปิดปากได้งั้นหรือ 你以为你能杀人灭口吗?</p> <p>(หวังหลิงเจียว) 29:13 เจ้าคิดว่าคุณชายเวินไม่รู้หรือว่าข้ามาที่นี่ 你以为温公子不知道我来这吗?</p> <p>การแปลตามต้นฉบับ</p>			

จากตัวอย่างที่ 5.21 สำนวนจีน “杀人灭口” (shā rén miè kǒu) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.928) คือ “เพื่อป้องกันไม่ให้ความจริงถูกเปิดเผย ผู้สมรู้ร่วมคิดหรือคนวงในจึงถูกฆ่า” สำนวนนี้เป็นการแปลตามต้นฉบับที่มีเปลี่ยนคำว่า “ดับ” เป็น “ปิด” แต่คำว่า “ปาก” ที่เกี่ยวกับบอวยวะยังคงใช้คำเดิม เนื่องจากในภาษาไทยมีคำว่า “ฆ่าปิดปาก” ที่แปลว่า “ทำให้ตายเพื่อไม่ให้เปิดเผยความลับ” ซึ่งตรงตามบริบทของสำนวนจีน

ตัวอย่างที่ 4.22 赞不绝口 (zàn bù jué kǒu)

ตอนที่ 29			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
赞	不	绝	口
zàn	bù	jué	kǒu
ชมเชย/ ยกย่อง	ไม่	หยุด/ หมด	ปาก
<p>เมื่อเว่ยอู่เซียนได้ทราบข่าวจากหลานวังจี้ว่าศิษย์พี่ของตนเองกำลังจะแต่งงาน จึงได้บอกหลานวังจี้ว่าเมื่อก่อนเขาเคยคิดจะจัดงานสมรสที่สวยงามที่สุดให้กับศิษย์พี่ของเขา ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 7:03 ข้าจะทำให้งานสมรสของศิษย์พี่ข้า 我会让我师姐的大礼在一百年内</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 7:04 เป็นงานที่ทุกคนจะต้องชื่นชมกันไม่ขาดปาก 人人提起来都叹为观止</p>			

				(เว่ยอู่เซียน) 7:06 เป็นงานดีที่สุดในรอบร้อยปี 赞不绝口 (เว่ยอู่เซียน) 7:07 ไม่มีผู้ใดเทียบได้ 没有人能比得上
				การแปลตามต้นฉบับ

ในตัวอย่างที่ 4.22 สำนวนจีน “赞不绝口” (zàn bù jué kǒu) ที่แปลว่า “ชมอย่างไม่มีหยุดปาก” ผู้แปลเลือกแปลตามต้นฉบับเป็น “ชื่นชมกันไม่ขาดปาก” “绝口” (jué kǒu) ในนี้หมายถึงหยุดหรือหมดคำพูด ตรงกับคำภาษาไทย “ขาดปาก” ที่มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ว่า “ทันทีที่สุดคำพูด, ทันทีที่จบคำพูด”

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่า เมื่อสำนวนประกอบด้วยคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะที่สื่อความหมายคล้ายกันในวัฒนธรรมจีนและไทย ผู้แปลสามารถเลือกกลวิธีการแปลที่เน้นรักษาภาษาต้นฉบับ ในทางกลับกัน เมื่อคำเกี่ยวข้องกับอวัยวะที่ใช้เป็นสำนวนในวัฒนธรรมจีนและไทยสื่อความหมายแตกต่างกัน ผู้แปลจำเป็นต้องเลือกกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4.23 燃眉之急 (rán méi zhī jí)

ตอนที่ 24				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
燃	眉	之	急	หลังจากตระกูลเวินถูกกำจัด เหล่าตระกูลแม้จะเป็นฝ่ายชนะ แต่ก็ได้ประสบเคราะห์ร้ายเช่นกัน จินกวงเหยาจึงเป็นตัวแทนตระกูลจินออกมาประกาศจะจัดงานล่าภูติผีแห่งเขาไปเพิงเพื่อช่วยตระกูลต่าง ๆ ได้ คัดสรรคนดีมีฝีมือ คนในตระกูลต่าง ๆ จึงชื่นชม ดังนี้ (เสียงพากย์) 6:33 ในเมื่อตระกูลจินยินดีช่วย 如今金氏倾囊相助 (เสียงพากย์) 6:35 แก้ไขปัญหาของทุกตระกูล 以解各家燃眉之急 (เสียงพากย์) 6:36 ช่างนายก้องอย่างแท้จริง 实乃仁义之举啊
rán	méi	zhī	jí	
เผา	คิ้ว	(คำเชื่อม)	ร้อนใจ/ เร่งด่วน	
				การแปลแบบเอาความ

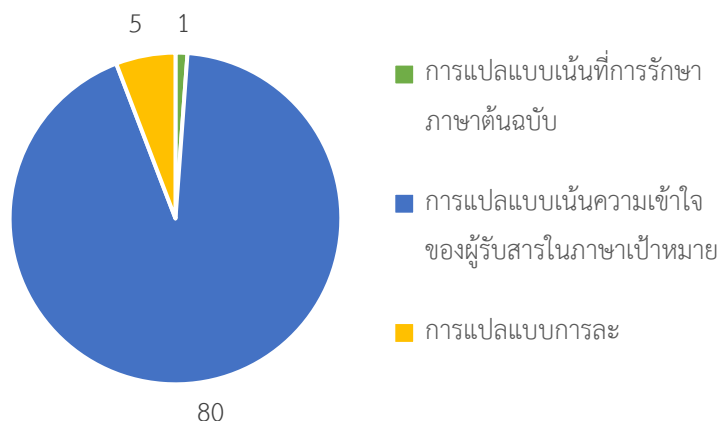
ตามตัวอย่างที่ 4.23 สำนวนจีน “燃眉之急” (rán méi zhī jí) แปลว่า “ฉุกเฉินเสมือนไฟได้ไหม้ที่คิ้วแล้ว อุปมาว่าเรื่องจวนตัว” ในภาษาไทยคำหรือสำนวนที่ประกอบด้วย “คิ้ว” มักเกี่ยวกับสีหน้าท่าทาง เช่น “ยักคิ้วหลิวตา” ผู้แปลจึงต้องเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลสำนวน “燃眉之急” (rán méi zhī jí) เป็นคำว่า “ปัญหา” การแปลดังกล่าวขาดความหมายเกี่ยวกับความเร่งด่วนที่สำนวนจีนต้องการแสดงออก แต่มีผลเพียงเล็กน้อยต่อความเข้าใจของผู้ชมในบทละคร นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างสำนวนที่แสดงความเร่งด่วนที่มีคำว่า “คิ้ว” ประกอบด้วยอีกดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.24 迫在眉睫 (pò zài méi jié)

ตอนที่ 26			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
迫	在	眉	睫
pò	zài	méi	jié
ใกล้/ เกือบจะถึง	อยู่	คิ้ว	ขนตา
เมื่อเว่ยอู่เซี่ยนทราบข่าวว่าจินจื่อชวินจับตัวเวินหนิงไป จึงเข้ามาในงานเลี้ยงตระกูลจินเพื่อสอบถามเวินหนิงอยู่ที่ไหน แต่จินจื่อชวินไม่ยอมพูด จินกวงเหยาจึงออกมาใกล้เกลี้ย ดังนี้ (จินกวงเหยา) 9:24 คุณชายเว่ยมาหาจื่อชวินมีเรื่องสำคัญอันใด 魏公子找子勋有何要事 (จินกวงเหยา) 9:27 เร่งด่วนหรือไม่ 很急迫吗 (เว่ยอู่เซี่ยน) 9:29 เรื่องคอขาดบาดตาย 迫在眉睫 (เว่ยอู่เซี่ยน) 9:30 รอช้าไม่ได้ 刻不容缓			
การแปลแบบสำนวน			

ตัวอย่างที่ 4.24 สำนวน “迫在眉睫” (pò zài méi jié) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.798) หมายถึง “จวนถึงหว่างคิ้ว อุปมาถึงเรื่องราวคับขันกระชั้นชิดจวนตัว” สำนวนนี้ใช้ “ใกล้จะถึงคิ้วและขนตา” แสดงถึงระยะทางที่ใกล้มากเสมือนอยู่ต่อหน้า เพื่ออุปมาถึงเรื่องราวที่ด่วนมากและรอช้าไม่ได้ ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวนแปลออกเป็น “เรื่องคอขาดบาดตาย” ซึ่งเป็นการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย “คอขาดบาดตาย” ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 แปลว่า “ร้ายแรงถึงอาจต้องสูญเสียชีวิตได้” แม้จะมีความหมายต่างกับสำนวนจีน แต่ผู้ชมก็เข้าใจตามบริบทละครได้ไม่ยาก

4.4.2.2 มุมมองเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัดที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ภาพที่ 9 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัด

สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัดปรากฏทั้งหมด 86 ครั้ง ในจำนวนนี้มี 76 สำนวนที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข และ 10 สำนวนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยวัดเงิน ตามภาพที่ 9 ในสำนวนดังกล่าว ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับแค่สำนวนเดียว ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.25 分文不取 (fēn wén bù qǔ)

ตอนที่ 1			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
分	文	不	取
fēn	wén	bù	qǔ
สตางค์/หน่วยเงินที่เล็กๆ	ไม่	เอา	
<p>ตระกูลโมไม่มีปีศาจร้ายปรากฏตัวขึ้น เหล่าศิษย์ตระกูลหลานจึงไปช่วยปราบปีศาจ คุณชายตระกูลโมไม่เชื่อฟังคำเตือนแอบขโมยธงเรียกวิญญาณจนทำให้ตนเองเสียชีวิต แต่นายหญิงของตระกูลโมกลับโทษศิษย์ตระกูลหลานว่าเป็นพวกไร้ประโยชน์ เว่ยอู่เซี่ยนจึงออกมาช่วยตอบโต้ ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 28:08 ทุกคนต่างรีบมา 人家千里迢迢赶过来 (เว่ยอู่เซี่ยน) 28:10 ช่วยท่านกำจัดปีศาจร้าย เงินสักนิดยังไม่เอาเลย 帮你退魔除邪、分文不取</p> <p>การแปลตามต้นฉบับ</p>			

ตามตัวอย่างที่ 4.25 การแปลสำนวนจีน “分文不取” (fēn wén bù qǔ) ที่แปลว่า “ไม่เอาเงินสักบาท” เป็น “เงินสักนิดยังไม่เอาเลย” เป็นการแปลตามต้นฉบับ ในคำแปลผู้แปลหลีกเลี่ยงการใช้หน่วยเงินทั้งจีนและไทย ดังนั้นจึงไม่ยากที่จะเห็นความแตกต่างระหว่างหน่วยวัดของจีนและของไทยที่ส่งผลต่อการแปล นอกจากการละไม่แปลหน่วยวัดแล้ว การเปลี่ยนหน่วยวัดเงินเป็นหน่วยวัดไทยก็เป็นอีกทางหนึ่งที่ผู้แปลเลือก ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 4.26 得寸进尺 (dé cùn jìn chǐ)

ตอนที่ 47			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
得	寸	进	尺
dé	cùn	jìn	chǐ
ได้	หน่วยวัดความยาว “ซุน” ประมาณ 3.33 เซ็น	เข้า	หน่วยวัดความยาว “ฉือ” ประมาณ 33.33 เซ็น
<p>จินกวงเหยาซึ่งเป็นผู้ร้ายกำลังใช้สายรัดคอเว่ยอู่เซี่ยนและขอให้หานกวงจวินที่เป็นเพื่อนสนิทของเว่ยอู่เซี่ยนวางกระบี่ก่อน และเก็บกระบี่เข้าฝัก เว่ยอู่เซี่ยนจึงว่าจินกวงเหยาทำเกินไปแล้วโดยใช้สำนวนดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 19:44 เจ้าอย่าได้คืบจะเอาศอก 你不要得寸进尺</p> <p>(จินกวงเหยา) 19:47 แบบนี้ก็เรียกว่าได้คืบจะเอาศอกนั่นหรือ 这就叫得寸进尺啦</p>			

				(จินกวงเหยา) 19:49 ^{ขึ้น} ตั้งแต่จากนี้ 那么接下来 (จินกวงเหยา) 19:51 ข้าจะให้ท่านกวงจวินลงมือด้วย ตนเอง 我还要含光君自己动手 (จินกวงเหยา) 19:53 ผนึกซีฟงจวิญญาณของตัวเอง 封住自己的灵脉 (จินกวงเหยา) 19:59 แบบนี้เรียกอะไรดีล่ะ 那这样叫 什么
				การแปลแบบสำนวน

ตามตัวอย่างที่ 4.26 สำนวนจีน “得寸进尺” (dé cùn jìn chǐ) มีความหมายว่า “ได้ซุนจะเอาฉือ อุปมาถึงความโลภกำลังเติบโต” ผู้แปลเลือกเปลี่ยนหน่วยวัดความยาวของจีน “ซุน” (寸 cùn) กับ “ฉือ” (尺 chǐ) เป็นหน่วยวัดความยาวของไทย “คืบ” กับ “ศอก” ทั้งคู่มีความยาวที่ไม่เหมือนกัน แต่ก็สามารถเทียบใช้ในการแปลเพื่อให้ความหมายของสำนวนมีความใกล้เคียงที่สุด และสุดท้ายได้แปลเป็นสำนวนไทย “ได้คืบจะเอาศอก”

จากภาพที่ 9 ยังเห็นได้ว่า สำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัดส่วนมากใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย และมีการใช้กลวิธีการแปลแบบการละถึง 5 ครั้ง เนื่องจากในสำนวนจีนการใช้ตัวเลขและหน่วยวัดมักใช้เพื่อการเล่นคำ หรือนำมาเพื่อเปรียบเทียบเปรยเปรยในเชิงความหมายแฝง หากแปลตรงตัว ผู้ชมไม่สามารถเข้าใจความหมายได้ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.27 乱七八糟 (luàn qī bā zāo)

ตอนที่ 27				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย แบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
乱	七	八	糟	ในงานเลี้ยงตระกูลจีน ผู้คนต่าง ๆ กำลังเลี้ยงเรื่องที่เกี่ยวข้องไปช่วย เวินหนิง จินจื่อชวินไม่ถูกกันกับเว่ยอู่เซี่ยนมานาน จึงพูดแสดงความไม่ พอใจ ดังนี้ (จินจื่อชวิน) 15:48 ข้าว่าเขาน่ะมีปัญหามาตั้งนานแล้ว 我早就觉得 他有问题 (จินจื่อชวิน) 15:50 ไม่ฝึกวิชาเซียน 不修仙术 (จินจื่อชวิน) 15:52 ไปฝึกวิชาพิสดารอะไรนั่น 却修什么诡道 (จินจื่อชวิน) 15:55 ยังสวดคาถา باب อะไรนั่นอีก 搞那些 乱七八糟 的符咒 (จินจื่อชวิน) 15:57 ปัญหาต้องเกิดขึ้นอยู่แล้ว 迟早会出问题的
Luàn	qī	bā	zāo	
ยุ่งเหยิง	เจ็ด	แปด	แย่/ เปื้อย	การดัดแปลงในฉบับแปล

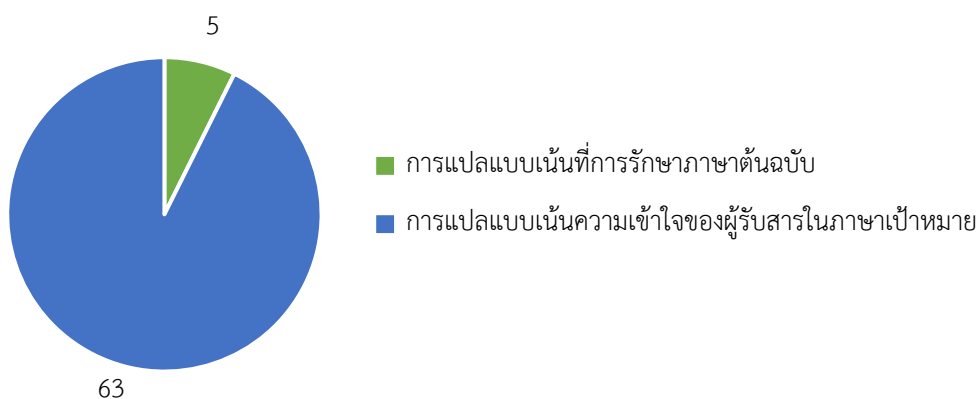
ตัวอย่างที่ 4.27 สำนวน “乱七八糟” (luàn qī bā zāo) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.690) หมายถึง “วุ่นวายสับสนอลหม่าน ยุ่งเหยิง และไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย” ในสำนวนจีน เลขเจ็ด “七” (qī) กับ เลขแปด “八” (bā) ใช้ด้วยกันมักสื่อความหมายแฝงว่า “ความสับสนวุ่นวาย” เช่น “七手八脚” (qī shǒu bā jiǎo) แปลว่า “ซุลมุนวุ่นวาย อุดลุด” ใช้กล่าวถึงการกระทำกิจกรรมที่มีผู้คนมากมายกำลังซุลมุน “七嘴八舌” (qī zuǐ bā shé) แปลว่า “เซ็งแซ่ อื้ออึง” ใช้อธิบายถึงสถานการณ์ที่ผู้พูดพูดคุยกันเสียงดังอื้ออึงไปหมด (วิภาวณี ก้อนแก้ว, 2561) ส่วนสำนวน “乱七八糟” (luàn qī bā zāo) ในบทบรรยาย ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการตัดแปลงสำนวนเป็นคำว่า “بابอ” ซึ่งเป็นการแปลที่ไม่กล่าวถึงตัวเลข และใช้เฉพาะคำที่คนไทยเข้าใจได้ง่ายมาแทน

ตัวอย่างที่ 4.28 千里迢迢 (qiān lǐ tiáo tiáo)

ตอนที่ 1			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
千	里	迢	迢
qiān	lǐ	tiáo	tiáo
พัน	ไมล์/ ลี้	ไกลมาก/ไกลโพ้น	
<p>ตระกูลโมมีปีศาจร้ายปรากฏตัวขึ้น เหล่าศิษย์ตระกูลหลานจึงไปช่วยปราบปีศาจ คุณชายตระกูลโมไม่เชื่อฟังคำเตือน แอบขโมยธงเรียกวิญญาณจนทำให้ตนเองเสียชีวิต แต่นายหญิงของตระกูลโมกลับโทษศิษย์ตระกูลหลานว่าเป็นพวกไร้ประโยชน์ เว่ยอู่เซี่ยนจึงออกมาช่วยตอบโต้ ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 28:08 ทุกคนต่างรีบมา 人家千里迢迢赶过来</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 28:10 ช่วยท่านกำจัดปีศาจร้าย เงินสักนิตยังไม่เอาเลย 帮你退魔除邪、分文不取</p>			
การแปลแบบการละ			

ตัวอย่างที่ 4.28 สำนวน “千里迢迢” (qiān lǐ tiáo tiáo) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.824) หมายถึง “ระยะทางที่ยาวไกล” ในสำนวนนี้ “里” (lǐ) แปลว่า ลี้ เป็นหน่วยวัดของจีน มีความยาวเท่ากับ 500 เมตร ส่วนคำว่า “千” (qiān) ที่แปลว่า “พัน” ไม่ได้หมายถึงตัวเลข 1000 แต่มีความหมายว่า “มากมาย” เมื่อตัวเลขและหน่วยวัดมีความหมายแฝงในสำนวนนี้ ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบการละ โดยไม่แปลสำนวนจีนสำนวนนี้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากแปลสำนวนในข้อความนี้เป็น “ทุกคนต่างรีบมาจากที่ไกล” ก็จะแสดงความหมายของข้อความต้นฉบับได้ครบถ้วนกว่า แต่การที่ผู้แปลใช้วิธีการแปลแบบการละอาจเป็นเพราะไม่ให้ความสำคัญกับระยะทาง หรืออาจเห็นว่าการแปลตัวเลขและหน่วยวัดจากสำนวนจีนเป็นภาษาไทยอาจทำให้ผู้ชมไม่เข้าใจจึงละไว้

4.4.2.3 มุมมองเกี่ยวกับลัทธิและศาสนาที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้ กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ภาพที่ 10 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิและศาสนา

ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิและศาสนา 68 ครั้ง สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิปรากฏทั้งหมด 48 ครั้ง สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับศาสนาความเชื่อปรากฏ 20 ครั้ง จากภาพที่ 10 เห็นว่า เช่นเดียวกับสำนวนประเภทอื่น ๆ ที่กล่าวมา การแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิและศาสนาที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การแปลสำนวนจำนวนน้อยยังคงสามารถสะท้อนถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนและไทยที่เหมือนกันในแง่ลัทธิและศาสนา โดยเฉพาะสำนวนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.29 万劫不复 (wàn jié bù fù)

ตอนที่ 1				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ				บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
万	劫	不	复	ในร้านชา นักเล่านิทานกำลังเล่าเรื่องของพระเอกเวทย์อู๋เซี่ยนที่ตายไปเมื่อ 16 ปีก่อน (นักเล่านิทาน) 5:33 สุดท้ายแล้วจุดจบมันเป็นอย่างไรละ 可最终落得个什么下场 (นักเล่านิทาน) 5:36 ก็ตกเหวไปแล้ว 跌落悬崖 (นักเล่านิทาน) 5:39 ไม่เหลือแม้แต่ศพ 尸首无存 (นักเล่านิทาน) 5:43 หมิ่นกับไม่ฟื้นคืน 万劫不复
wàn	jié	bù	fù	
หมื่น	ในพุทธศาสนาหมายถึง วงจรการสร้าง และการทำลายล้างโลก	ไม่	ฟื้นคืน	
				การแปลแบบคำต่อคำ

ตัวอย่างที่ 4.30 自作孽不可活 (zì zuò niè bù kě huó)

ตอนที่ 1					
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ					บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
自	作	孽	不	可	活
zì	zuò	niè	bù	kě	huó
ตัวเอง	ทำ	บาปกรรม/ ภัยพิบัติ	ไม่	สามารถ	มี ชีวิต
<p>ตระกูลไม่มีปีศาจร้ายปรากฏตัวขึ้น เหล่าศิษย์ ตระกูลหลานจึงไปช่วยปราบปีศาจ คุณชายตระกูล โมไม่เชื่อฟังคำเตือน แอบขโมยธงเรียกวิญญาณจน ทำให้ตนเองเสียชีวิต (เวย์อู่เซี่ยน) 27:37 คนก่อกรรมทำเข็ญก็สมควร ตาย 自作孽不可活呀 (เวย์อู่เซี่ยน) 27:40 ของอย่างนี้ยังกล้าขโมย 这种 东西你也敢偷 (เวย์อู่เซี่ยน) 27:42 มีน่าละ วิญญาณร้ายจึงสิงร่าง 怪不得邪崇上身</p>					
การแปลแบบสำนวน					

แม้ว่าคนจีนจะนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานและคนไทยเชื่อในศาสนาพุทธนิกายเถรวาท แต่แนวคิดบางอย่างในศาสนาพุทธก็เป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อคำที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธเหล่านี้ปรากฏในสำนวน จึงสามารถพบคำอธิบายที่สอดคล้องกันได้ในทั้งสองภาษา จากตัวอย่างที่ 4.29 สำนวนจีน “万劫不复” (wàn jié bù fù) ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลคำต่อคำ แปลเป็น “หมิ่นกับไม่ฟื้นคืน” “劫” (jié) หมายถึง “วงจรการสร้าง และการทำลายล้างโลก” ซึ่งตรงกับคำว่า “กัป” ในภาษาไทยที่มีความหมายว่า “อายุของโลกตั้งแต่เมื่อพระพรหมสร้างเสร็จจนถึงเวลาที่ไฟประลัยกัลป์ มาล้างโลก” เนื่องจากวัฒนธรรมทั้งจีนและไทยต่างก็ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา คนจีนและคนไทยสามารถเข้าใจคำว่า “劫” กับ “กัป” ในความหมายที่เป็นทิศทางเดียวกัน ส่วนตัวอย่างที่ 4.30 สำนวน “自作孽不可活” (zì zuò niè bù kě huó) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น. 1460) หมายถึง “คนเราไม่สามารถหนีจากบาปกรรมหรือภัยพิบัติที่ตัวเองก่อขึ้นได้” ผู้แปลเลือกแปลเป็น “คนก่อกรรมทำเข็ญก็สมควรตาย” เป็นกลวิธีการแปลแบบสำนวน คำว่า “孽” (niè) ความหมายเดิมหมายถึง “ภัยพิบัติ” “อันตราย” และ “ความชั่วร้าย” ต่อมาในช่วงราชวงศ์หยวนและหมิงจึงใช้คำนี้แทนคำว่า “恶业” (è yè) ที่มีความหมายว่า “บาปกรรม” ในทางพุทธศาสนา (Yang Tongjun, 2004) ซึ่งตรงกับคำว่า “กรรม” ที่ผู้แปลเลือกใช้ในบทแปล

สำนวนจีนประเภทที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิในบทบรรยายส่วนมากประกอบด้วยคำของลัทธิขงจื้อ โดยเฉพาะคำว่า “义 yì” (ความถูกต้องเที่ยงธรรม) และ “礼 lǐ” (จารีต) ลัทธิขงจื้อ (Confucianism)

หรือ ลัทธิขงจื๊อ (儒 rú) เป็นระบบด้านจริยธรรมและปรัชญาของจีน ซึ่งพัฒนาจากการสอนของขงจื๊อ (551 - 479 ปีก่อน ค.ศ.) นักปรัชญาชาวจีน ลัทธิขงจื๊อถือกำเนิดขึ้นเป็น "งานสอนด้านจริยธรรม-สังคมการเมือง" ในยุคชุนชิว แต่ภายหลังพัฒนาส่วนที่เป็นอภิปรัชญาและจักรวาลวิทยาในสมัยราชวงศ์ฮั่น หลังการละทิ้งลัทธิฟาเจีย (法家 fǎ jiā) ในประเทศจีนหลังราชวงศ์ฉิน ลัทธิขงจื๊อได้กลายมาเป็นอุดมการณ์แห่งรัฐอย่างเป็นทางการของจีน (วิกิพีเดีย, 2566) เนื่องจากสำนวนส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นโดยกลุ่มปัญญาชนจีน สำนวนจำนวนมากจึงสะท้อนถึงลัทธิขงจื๊อ

ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยาย สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับ “义” ปรากฏ 19 ครั้ง ปริดา อัครจันทโชติ (2561) กล่าวว่า “义 yì” (ความถูกต้องเที่ยงธรรม) หมายถึงแนวโน้มที่จะทำความดี การวางตัวอย่างเหมาะสม หรืออีกนัยคือการตระหนักรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดถูกต้องเที่ยงธรรมในแต่ละสถานการณ์ ความถูกต้องเที่ยงธรรมเป็นเสมือนมโนธรรมสำนึกของปัจเจกบุคคลทำหน้าที่ตัดสินใจว่าควรปฏิบัติในสถานการณ์ดังกล่าวอย่างไร เนื่องจากคำว่า “义 yì” มีความหมายลึกซึ้งเช่นนี้ เมื่อแปลสำนวนที่มีคำว่า “义 yì” ผู้แปลจึงต้องเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย เพื่อให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจเนื้อหาของบทละคร ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.31 大义灭亲 (dà yì miàn qīn)

ตอนที่ 1			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
大	义	灭	亲
dà	yì	miàn	qīn
ใหญ่	ความชอบธรรม	ฆ่า/สังหาร	ญาติ
เมื่อผู้คนเล่าถึงเรื่องเล่าของพระเอกเว่ยอู่เซี่ยน คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเขาถูกตระกูลเจียงแห่งอวินเมิ่งเก็บมาเลี้ยงตั้งแต่เล็กจนโต แต่กลับเป็นเหตุทำให้พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยงและพี่สาวต้องตาย (เสียงพากย์) 2:20 ถ้าไม่เป็นฝีมือของตระกูลเจียงแห่งอวินเมิ่งที่ตั้งใจกำจัดพี่น้องตัวเอง 要不是因为云梦江氏大义灭亲 (เสียงพากย์) 2:22 และร่วมมือกับสามตระกูลใหญ่คือตระกูลหลานแห่งกุชู่ ตระกูลจินแห่งหลันหลิง 联和姑苏蓝氏、兰陵金氏 (เสียงพากย์) 2:25 และตระกูลเนี่ยแห่งชิงเหอ 清河聂氏三大家族 (เสียงพากย์) 2:26 ตอนนั้นคงยากกำจัด 也不能当场诛灭 (เสียงพากย์) 2:27 ภัยร้ายอย่างปรมาจารย์อี่หลิง เว่ยอู่เซี่ยน เป็นแน่ 夷陵老祖			
การแปลเชิงสื่อสาร			

ตัวอย่างที่ 4.31 สำนวน “大义灭亲” (dà yì miàn qīn) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น. 256) หมายถึง “จัดการกับญาติพี่น้องที่กระทำผิดกฎหมาย เพื่อปกป้องความเป็นธรรมของสังคม” ผู้แปลเลือกกลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลสำนวนนี้เป็น “ตั้งใจกำจัดพี่น้องตัวเอง” เป็นการแปลที่ละแปลความหมายของคำว่า “义 yì” เนื่องจากหากแปลตามต้นฉบับ จำเป็นต้องใช้คำจำนวนมากในการอธิบาย แม้ว่าจะช่วยให้ผู้ชมเข้าใจความหมายของสำนวนได้อย่างสมบูรณ์ แต่ก็ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของคำบรรยายสำหรับละครชุด

นอกจากความถูกต้องเที่ยงธรรม ขงจื๊อยังเห็นว่าคุณสมบัติอีกประการที่ผู้เป็นวิญญูชมจะขาดไม่ได้ก็คือ “礼 lǐ” (จารีต) ที่เป็นเครื่องเชื่อมผสานมนุษย์เข้าไว้ด้วยกัน การปฏิบัติตามจารีตจำเป็นต้องมีเมตตาธรรมเป็นตัวกำกับ จารีตที่มีแต่รูปแบบแต่ขาดเมตตาธรรมก็มีใช้การแสดงออกซึ่งจารีต (ปริดา อัครจันทโชติ, 2561) ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยาย สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับ “礼 lǐ” ปรากฏ 3 ครั้ง ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 4.32 以礼相待 (yǐ lǐ xiāng dài)

ตอนที่ 49			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
以	礼	相	待
yǐ	lǐ	xiāng	dài
ใช้	มารยาท/ จารีต	ปฏิบัติต่อกัน	
หลังจากความร่วมมือของจินกวงเหยากับประมุขชูลี้มหลว จินกวงเหยาถูกหลานวังจี้ตแดนออกหนึ่งข้าง เมื่อประมุขชูลี้มหลวเห็นจินกวงเหยาเจ็บ จึงขอให้ประมุขหลานช่วยหายให้ ดังนี้ (ประมุขชูลี้มหลว) 27:47 ประมุขหลาน มียาไหม 蓝宗主, 有药吗? (ประมุขชูลี้มหลว) 27:49 ช่วยหน่อย 帮帮忙吧 (ประมุขชูลี้มหลว) 27:50 ประมุขของเรา 我们宗主他 (ประมุขชูลี้มหลว) 27:51 ติดต่อท่านมาโดยตลอด 一直对您都是以礼相待 (ประมุขชูลี้มหลว) 27:54 ท่านช่วยประมุขของเราหน่อยเถอะ 求求你帮我们宗主吧			
การดัดแปลงในฉบับแปล			

ตามตัวอย่างที่ 4.32 สำนวนจีน “以礼相待” (yǐ lǐ xiāng dài) มีความหมายว่า “ปฏิบัติต่อด้วยมารยาทที่เหมาะสม” ผู้แปลเลือกแปลเป็นคำเดียวว่า “ดี” เป็นกลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล เนื่องจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้ชมชาวจีนและชาวไทย ทำให้ผู้แปลไม่สามารถแปลโดยตรงเพื่อถ่ายทอดความหมายของสำนวนที่เกี่ยวกับลัทธิขงจื๊อได้ถูกต้อง หากแปลเป็น “มีมารยาทต่อท่านมาโดยตลอด” ก็ไม่สามารถสื่อความหมายของคำว่า “礼” ได้สมบูรณ์และเหมาะสม

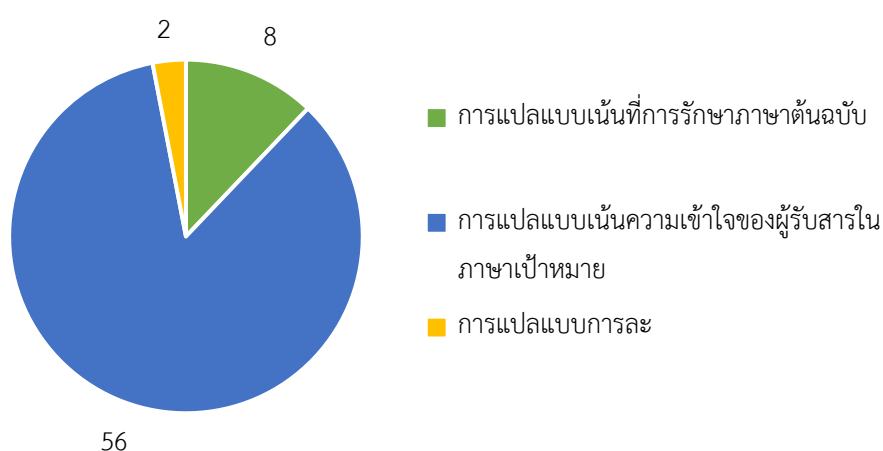
อนึ่ง สำนวนบางสำนวนที่ปรากฏในบทบรรยายมาจากคำพูดของขงจื้อโดยตรง เช่นตัวอย่างที่ 34 สำนวน “名不正，言不顺” (míng bù zhèng yán bù shùn) แสดงถึงแนวคิดของจื้อที่เกี่ยวกับความเที่ยงตรงแห่งนาม (正名 zhèng míng) เป็นหลักการสร้างความชอบธรรมแก่สถานภาพและบทบาททางสังคม เอกพลณัฐ ญัฐพัชรัตน์ (2553, อ้างถึงใน อติชาติ คำพวง และอรอนงค์ อินสะอาด, 2562) กล่าวว่า การจัดแบ่งสถานภาพทางสังคมเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญต่อการยึดถือปฏิบัติ ตาม “礼 li” (จารีต) เพราะเป็นการธำรงรักษาโครงสร้างทางสังคมมิให้สูญเสีย ดังนั้น ขงจื้อจึงได้เสนอแนวคิดการจัดแบ่งสถานภาพและบทบาททางสังคมได้หลักการที่ชื่อว่า “ความเที่ยงตรงแห่งนาม” หรือ “正名 zhèng míng” ขงจื้อกล่าวว่า “…名不正，则言不顺；言不顺，则是不成；事不成，则礼乐不兴；礼乐不兴，则刑罚不中；刑罚不中，则民无所措手足。” (míng bù zhèng , zé yán bù shùn yán bù shùn , zé shì bù chéng shì bù chéng , zé lǐ yuè bù xīng lǐ yuè bù xīng , zé xíng fá bù zhōng xíng fá bù zhōng , zé mǐn wú suǒ cuò shǒu zú .) (《论语·子路》lún yǔ zǐ lù) กล่าวคือ “นามไม่เที่ยง วาจาย่อมไม่ราบรื่น วาจาไม่ราบรื่น การงานย่อมไม่สำเร็จ การงานไม่สำเร็จ จารีตและดนตรีย่อมไม่เจริญ จารีตและดนตรีไม่เจริญ โทษทัณฑ์ย่อมไม่เที่ยงธรรม โทษทัณฑ์ไม่เที่ยงธรรม ปวงประชา ก็ไม่รู้จะปฏิบัติตนอย่างไร” (อติชาติ คำพวง และอรอนงค์ อินสะอาด, 2562) สำนวน “名不正，言不顺” (míng bù zhèng yán bù shùn) มาจากประโยคแรกของข้อความนี้

ตัวอย่างที่ 4.33 名不正，言不顺 (míng bù zhèng yán bù shùn)

ตอนที่ 30					
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ					บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
名	不	正	言	不	顺
míng	bù	zhèng	yán	bù	shùn
นาม/ สถานภาพ	ไม่	เที่ยง	วจา/ คำพูด	ไม่	ราบรื่น
<p>จินกวงเหยาทุ่มเทจัดงานแต่งให้จินจื่อเซวียนอย่างดี จึงทำให้จินจื่อเซวียนบอกพ่อว่า อย่าสงสัยในตัวจินกวงเหยาเลย แต่ประมุขจินกลับสอนให้จินจื่อเซวียนว่า อย่าไว้ใจจินกวงเหยา เนื่องจากจินกวงเหยาเป็นแค่ลูกนอกสมรส</p> <p>(ประมุขจิน) 28:41 อย่างไรก็ตาม 无论如何</p> <p>(ประมุขจิน) 28:43 จะตกไปอยู่ในมือ 也不能落在一个</p> <p>(ประมุขจิน) 28:44 ของผู้ที่ไม่คู่ควรไม่ได้ 名不正，言不顺的家臣手上</p> <p>(ประมุขจิน) 28:48 เข้าใจหรือไม่ 知不知道</p> <p>การแปลเชิงสื่อสาร</p>					

ตัวอย่างที่ 4.33 สำนวน “名不正言不顺” (míng bù zhèng yán bù shùn) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.730) หมายถึง “นามไม่เที่ยง วาจาย่อมไม่ราบรื่น อุปมาว่าไม่มีพื้นฐานในการพูดหรือทำอะไรแล้วไม่มีเหตุผล ไม่เหมาะสม” ผู้แปลเลือกกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารแปลสำนวนนี้เป็น “ไม่ควร” ซึ่งหลีกเลี่ยงการแปลตามต้นฉบับที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาปรัชญาจีนที่ลึกซึ้ง และใช้ภาษาที่เรียบง่ายและเป็นธรรมชาติเพื่อให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจเนื้อเรื่องในละครชุด

4.4.2.4 มุมมองเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ภาพที่ 11 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติ

สำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติปรากฏทั้งหมด 66 ครั้ง คำที่เกี่ยวกับธาตุ ได้แก่ น้ำ ไฟ ดิน ทอง ลม คำที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเล หิมะ คลื่น ฝน แม่น้ำ ฟ้าผ่า ฟ้า ดิน จากภาพที่ 11 เห็นว่า สำนวนจีนที่เกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติส่วนใหญ่จะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย และมีเพียง 8 สำนวนเท่านั้นที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นการรักษาภาษาต้นฉบับ ตัวอย่างเช่น “移山倒海” (yí shān dǎo hǎi) ที่แปลว่า “ย้ายภูเขาถมสมุทร” “血流成河” (xuè liú chéng hé) ที่แปลว่า “เลือดหยดเป็นสายธาร” และ “水火不容” (shuǐ huǒ bù róng) ที่แปลว่า “น้ำไฟไม่หลอมรวม” เนื่องจากภาษาของแต่ละประเทศย่อมสะท้อนถึงความเข้าใจของผู้คนที่มีต่อธรรมชาติในประเทศนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมจีนและไทยมีความแตกต่างกันในด้านความเข้าใจต่อธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเขตร้อนไม่เคยมีหิมะ และผู้คนไม่ค่อยรู้เรื่องหิมะ ดังนั้น จึงไม่มีสำนวนที่เกี่ยวข้องกับหิมะในภาษาไทย อย่างไรก็ตาม ดินแดนของจีนครอบคลุมเขตอุณหภูมิลึก 5 เขต และมีภูมิอากาศตามธรรมชาติอย่างหลากหลาย จึงมีสำนวนที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ของหิมะอยู่มากมาย ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการแปลสำนวนที่มีคำว่า “หิมะ” ที่ปรากฏในละครชุด

ตัวอย่างที่ 4.34 报仇雪恨 (bào chóu xuě hèn)

ตอนที่ 4			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
报	仇	雪	恨
bào	chóu	xuě	hèn
แก้แค้น	ล้างออก	เกลียด	
<p>เว่ยอู่เซียนไม่เห็นด้วยกับสามวิธีการจัดการวิญญานที่มีแรงอาฆาตพยาบาทว่า หนึ่งคืออกรรม สองคือสะกด สามคือกำจัดทิ้ง จึงได้เถียงถามกลับในคาบสอนของหลานฉีเหริน ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 35:25 หากสิ่งยึดเหนี่ยวนี้ 若是这执念</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 35:27 คือการได้รับเสื้อผ้าชุดใหม่แล้วก็จบกันไปก็คงดี 是得一件新衣裳倒也好说</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 35:30 หากเป็นการฆ่าล้างตระกูลชำระแค้น 但若是灭了满门, 报仇雪恨</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 35:34 ควรทำอย่างไร 该怎么办?</p>			
การแปลเชิงสื่อสาร			

ตัวอย่างที่ 4.34 สำนวน “报仇雪恨” (bào chóu xuě hèn) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.51) หมายถึง “แก้แค้นเพื่อล้างความแค้น” “雪 xuě” ความหมายเดิมคือ “หิมะ” ในสำนวนนี้สื่อความหมายว่า “ล้างออก” เนื่องจากสีของหิมะเป็นสีขาวและดูสะอาด คำว่า “雪 xuě” จึงมีความหมายว่าการกำจัดฝุ่นและการซักล้าง คำในภาษาจีนที่มี “หิมะ” ประกอบอยู่ด้วยมีหลายคำที่มีความหมายเช่นนี้ เช่น “一雪前耻” (yī xuě qián chǐ) ที่แปลว่า “ลบล้างความอับยศ” และ “沉冤昭雪” (chén yuān zhāo xuě) ที่แปลว่า “ความคับแค้นใจที่สะสมมานานถูกชะล้างออกไป” เมื่อผู้แปลต้องแปลสำนวนที่มี “หิมะ” ซึ่งมีความหมายแฝง ผู้แปลจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลสำนวนนี้เป็น “ชำระแค้น” นอกจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น หิมะแล้ว เนื่องด้วยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ จึงมีภูเขามากมายในประเทศจีน สำนวนที่เกี่ยวข้องกับภูเขาย่อมมีเยอะในภาษาจีน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.35 登峰造极 (dēng fēng zào jí)

ตอนที่ 44			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล	
แบบคำต่อคำ			
登	峰	造	极
dēng	fēng	zào	jí
ขึ้น	ยอดเขา	ถึง	จุดสูงสุด
<p>ตระกูลชูแห่งโม่หลิงเป็นตระกูลที่แยกตัวจากตระกูลหลานแห่งกุชู่ ประมุขชูถูกไล่ออกจากตระกูลหลานจึงได้ก่อตั้งสำนักเอง เว่ยอู่เซียนสงสัยประมุขชูอาจเป็นคนร้ายที่ใช้เสียงดนตรีทำให้เหล่าเซียนเสียพลังวิญญาน จึงกล่าวถึงประมุขชูและวิเคราะห์ ดังนี้</p>			

				(เว่ยอู่เซี่ยน) 40:32 แต่เพราะฝีมือฉินของเขา 由于他自己的琴技 (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:33 ไม่ได้เก่งกล้าที่สุด 并没有登峰造极 (เว่ยอู่เซี่ยน) 40:35 ฉะนั้นศิษย์ที่เขาสอนก็ย่อมมีข้อผิดพลาด 所以他教出来的门生也错漏百出
				การแปลเชิงสื่อสาร

ตัวอย่างที่ 4.35 ส่วนน “登峰造极” (dēng fēng zào jí) ในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.277) หมายถึง “ป็นขึ้นไปบนยอดเขาเพื่อไปยังจุดสูงสุด เป็นการเปรียบเปรยถึงการบรรลุถึงขั้นสูงสุดหรือบรรลุถึงขั้นอัจฉริยะ ยังเป็นการเปรียบเปรยถึงการทำให้ถึงที่สุด” ในสำนวนนี้ “峰 fēng” ที่แปลว่า “ยอดเขา” หมายถึงระดับสูงสุด ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “เก่งกล้าที่สุด” เป็นการแปลเชิงสื่อสาร โดยแปลความหมายแฝงของ “ยอดเขา” ออกมา

นอกจากตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังมีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติบางอย่างที่เกิดขึ้นในทั้งสองประเทศ แต่มีความหมายพิเศษในวัฒนธรรมจีน ยกตัวอย่างเช่นในวัฒนธรรมจีนและไทย “ฝน” มักจะหมายถึงสถานการณ์ที่ยากลำบาก ดังสำนวนไทยที่ว่า “ฟ้าหลังฝน” ส่วนนวจีนเป็น “雨过天晴” (yǔ guò tiān qíng) แต่นอกเหนือจากการแสดงสถานการณ์ที่ยากลำบากแล้ว ในสำนวนจีนเมื่อใช้ฝนและลมร่วมกันเป็น “风雨 fēng yǔ” ยังสามารถแสดงการวิพากษ์วิจารณ์และข่าวลือได้อีกด้วย ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.36 满城风雨 (mǎn chéng fēng yǔ)

ตอนที่ 49			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
满	城	风	雨
mǎn	chéng	fēng	yǔ
เต็ม/อัดเต็ม	เมือง	ลม	ฝน
หลังจากแผนจินกวงเหยาล้มเหลว จินกวงเหยาได้เล่าเรื่องตนเองให้หลานซีฉินฟัง เพื่อให้หลานซีฉินเห็นอกเห็นใจเขา ดังนี้ (จินกวงเหยา) 4:42 ข้าจะทำอะไรได้ 我能怎么办 (จินกวงเหยา) 4:44 รอให้เรื่องถูกเปิดเผยออกมา 等着事情被捅出来 (จินกวงเหยา) 4:46 ลือกันไปทั่วเมือง 传得满城风雨 (จินกวงเหยา) 4:50 รอให้ข้ากลายเป็นขี้ปากผู้คนไปร้อยปี 等我沦为玄门百家的百年笑柄后 (จินกวงเหยา) 4:52 คุณเข้าขอโทษต่อหน้าทุกคน 跪下来向世人道歉 (จินกวงเหยา) 4:54 ยื่นหน้าไปให้พวกเขาเหยียบย่ำ 把脸送到他们脚下求他们踩 (จินกวงเหยา) 4:44 ขอพวกเขาให้อภัยฉันหรือ 求他们原谅吗?			
การแปลเชิงสื่อสาร			

ตามตัวอย่างที่ 4.36 สำนวนจีน “满城风雨” (mǎn chéng fēng yǔ) อุปมาว่า “พื้นที่ที่มีข่าวออกมาก็วิจารณ์กันเกรียวกราวทั่วบ้านทั่วเมือง” หากแปลตรงตัวเป็น “ลมและฝนเต็มเมือง” ผู้ชมชาวไทยยากที่จะเชื่อมโยง “ลมฝน” กับ “ข่าวลือ” ไปด้วยกัน ผู้แปลจึงเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “ลือกันไปทั่วเมือง” เป็นกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารที่เน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย

ผลการวิจัยยังพบว่า ในประเภทสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติ พบสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับฟ้าดินปรากฏทั้งหมด 26 ครั้ง ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 39 สำนวนเหล่านี้ใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นการรักษาภาษาต้นฉบับ 5 ครั้ง ได้แก่ สำนวน 2 สำนวน “天不怕，地不怕” (tiān bú pà dì bú pà) ที่แปลว่า “ไม่กลัวฟ้าไม่กลัวดิน” และ “不知天高地厚” (bù zhī tiān gāo dì hòu) ที่แปลว่า “มิรู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ” ผู้แปลเลือกวิธีแปลเช่นนี้นอกจากปัจจัยด้านโครงสร้างของสำนวนแล้ว ยังเพราะในวัฒนธรรมไทย แนวคิดเรื่องฟ้าและดินมีความคล้ายคลึงกับประเทศจีน กล่าวคือ ฟ้าและดินเป็นตัวแทนของสวรรค์และโลก ผู้คนควรเคารพนับถือฟ้าดิน อย่างไรก็ตาม สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับฟ้าดินส่วนใหญ่ใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย จากการวิเคราะห์พบว่า สำนวนจีนบางสำนวนมีการใช้บุคลาธิษฐาน โดยให้ “ฟ้า” แสดงกิริยาอาการและความรู้สึกได้เหมือนมนุษย์ และผู้แปลสำนวนดังกล่าวมักแปลแบบเอาความแทนการแปลตามตัวอักษร ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.37 天怒人怨 (tiān nù rén yuàn)

ตอนที่ 2			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
天	怒	人	怨
tiān	nù	rén	yuàn
ฟ้า/ สวรรค์	โกรธ	คน	ไม่พอใจ/ เกลียด
<p>ผู้คนมาจากตระกูลต่าง ๆ กำลังนินทาคุณชายจินอายุยังน้อยแต่ใช้อำนาจบาตรใหญ่ เนื่องจากไม่มีพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก ทั้งตระกูลฝั่งพ่อและตระกูลฝั่งแม่จึงตามใจทุกอย่าง สุดท้ายก็โทษถึงเว่ยอู่เขียนว่า เขาเป็นสาเหตุที่ทำให้พ่อแม่ของคุณชายจินตาย</p> <p>(ผู้ชายคนหนึ่ง) 18:49 ถ้าจะโทษก็ต้องโทษเว่ยอู่เขียน 要怪也怪魏无羨啊</p> <p>(ผู้ชายคนหนึ่ง) 18:50 ศัตรูมีอยู่ทั่ว ทำให้คนอาฆาต 仇家遍地、天怒人怨</p>			
การแปลแบบเอาความ			

ตัวอย่างที่ 4.37 สำนวน “天怒人怨” (tiān nù rén yuàn) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1054) คือ “สวรรค์พิโรธและผู้คนไม่พอใจ หมายถึงความชั่วร้ายมากเกินไปทำให้สวรรค์โกรธแค้น ประชาชนรู้สึกเกลียดชัง” ในสำนวนนี้ คำว่า “怒 nù” แปลว่า “โกรธ”

เป็นคำแสดงอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ที่ขุนเคื่องใจอย่างแรงหรือไม่พอใจอย่างรุนแรง เมื่อใช้คู่กับคำว่า “天 tiān” ที่แปลว่า “ฟ้า” จึงเป็นบุคลาธิษฐานที่ทำให้ “天 tiān” กลายเป็นคนที่มีความรู้สึกได้

ตัวอย่างที่ 4.38 石破天惊 (shí pò tiān jīng)

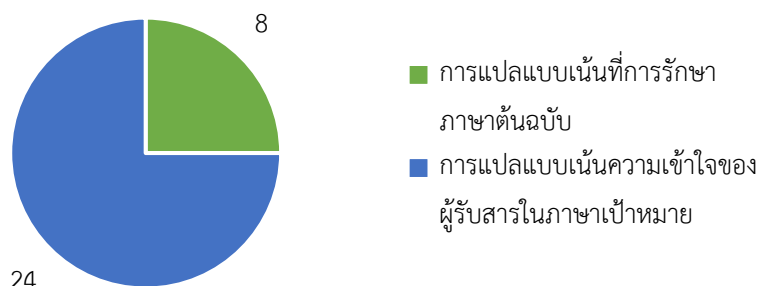
ตอนที่ 27			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
石	破	天	惊
shí	pò	tiān	jīng
หิน	แตก	ฟ้า	ตกใจ
<p>ในงานเลี้ยงตระกูลจิน ผู้คนต่าง ๆ กำลังเถียงเรื่องที่เว่ยอู่เขียนไปช่วยเวินหนิง ประมุขจินใส่ร้ายว่าเว่ยอู่เขียนเคยพูดจาไม่เคารพประมุขเจียง หลานหวังจีไม่เห็นด้วยจึงพูดโต้ตอบ สุดท้ายจินกวงเหยาต้องออกมาไกลเกลี้ยเพื่อไว้หน้าประมุขจิน ดังนี้</p> <p>(จินกวงเหยา) 15:02 คำพูดแต่ละประโยคเป็นที่น่าตกใจ 一句比一句石破天惊</p> <p>(จินกวงเหยา) 15:04 อาจจะพูดประโยคความหมายคล้ายกัน 可能是说了些意思差不多的话</p> <p>(จินกวงเหยา) 15:07 ข้าเองก็จำไม่ได้ 我也记不得了</p>			
การแปลแบบเอาความ			

ตัวอย่างที่ 4.38 “石破天惊” (shí pò tiān jīng) เช่นเดียวกับตัวอย่างก่อนหน้า เป็นการใชบุคลาธิษฐาน โดยใช้ “天 tiān” คู่กับ “惊 jīng” ที่แปลว่า “ตกใจ” ซึ่งหมายถึงสะดุ้งขึ้นโดยไม่รู้ตัวเมื่อได้ยินเสียงดัง ๆ มาอุปมาอุปไมยถึงสิ่งของ คำพูดหรือบทความที่มีความแปลกใหม่และความประหลาดใจ หากแปลตรงตัวจะเป็น “หินแตกฟ้าตกใจ” แต่ในการแปลตัวอย่างสำนวนจีนทั้งสอง ผู้แปลไม่ได้เลือกการแปลตรงตัว ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ โดยไม่กล่าวถึง “ฟ้า” ในฉบับแปล

ในวัฒนธรรมจีน ฟ้า คน ดิน เป็นสิ่งสำคัญในหลายวิชา เช่น ฮวงจุ้ย แพทย์จีน จนถึงลัทธิเต๋า แนวคิดหลักที่ถือเป็นรากฐานของวิชาต่าง ๆ ก็คือ “天人合一” (tiān rén hé yī) ที่แปลว่า “ฟ้าคนเป็นหนึ่งเดียว” ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดดังกล่าว ชาวจีนเชื่อว่าฟ้าหรือสวรรค์จะต้องมีสติและความรู้สึกเหมือนมนุษย์ เพราะถ้าฟ้าหรือสวรรค์เป็นสิ่งไม่มีชีวิต เป็นแค่วัตถุ จะไม่สามารถสื่อสารกับผู้คนได้ ดังนั้น การทำให้ฟ้าหรือสวรรค์เป็นเหมือนมนุษย์จึงเป็นพื้นฐานสำหรับแนวคิด “ฟ้าคนเป็นหนึ่งเดียว” ของจีน แม้ในสำนวนไทยก็มีการใชบุคลาธิษฐานที่เกี่ยวกับฟ้าหรือสวรรค์ เช่น “สวรรค์มีตา ฟ้ามีใจ” แต่สำนวนจีนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับฟ้าหรือสวรรค์แสดงทัศนคติของคนจีนที่ต่างกับคนไทย ผู้แปลจึงต้องเลือกใช้กลวิธีการแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย แปลความหมายโดยนัยของสำนวนจีนออกมา

4.4.2.5 มุมมองเกี่ยวกับสัตว์ที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ภาพที่ 12 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์

ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ 32 ครั้ง คำที่เกี่ยวกับสัตว์ ได้แก่ เสือ ไก่ หมา งู ต๊กแตนตำข้าว จักจั่น นกขมิ้น ม้า นกกระเรียน ตะพาบ เป็ดป่า หมู ปลา นก หมาป่า มังกร นกอินทรี จากภาพที่ 12 จะเห็นได้ว่าการแปลสำนวนจีนที่เกี่ยวกับสัตว์มี 8 ครั้งที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นที่รักษาภาษาต้นฉบับ เนื่องจากวัฒนธรรมจีนและไทยมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของมุมมองเกี่ยวกับสัตว์ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.39 猪狗不如 (zhū gǒu bù rú)

ตอนที่ 19				บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
猪	狗	不	如	หลังจากตระกูลเวินฆ่าล้างตระกูลเจียง เว่ยอู่เขียนได้พาสองพี่น้องตระกูลเจียงหนีออกมา แต่สุดท้ายก็ถูกเวินเฉาซึ่งเป็นคุณชายรองตระกูลเวินจับตัวได้ เว่ยอู่เขียนไม่ยอมบอกที่อยู่ของเจียงเฉิง เวินเฉาจึงพูด ดังนี้ (เวินเฉา) 8:55 ไม่พูดเจ้าก็ช่วยอะไรเขาไม่ได้อยู่ดี 不想说你也救不了他 (เวินเฉา) 8:59 สภาพเจียงเฉิงตอนนี้ 江澄现在不过就是一个 (เวินเฉา) 9:00 ไร้ประโยชน์ยิ่งกว่าหมูหมาเสียอีก 猪狗不如的废人罢了
zhū	gǒu	bù	rú	
หมู	หมา	ไม่ดีเท่า		
				การแปลเชิงอรรถศาสตร์

จากตัวอย่างที่ 4.39 จะเห็นได้ว่า “猪狗不如” (zhū gǒu bù rú) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1442) คือ “เทียบไม่ได้แม้แต่หมูหรือหมา หมายถึงบุคลิกที่ต่ำและแย่มาก” ในบทละครชุด สำนวนนี้เป็นสำนวนที่คนร้ายใช้เมื่อพูดถึงเจียงเฉิง ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทนับถือ

กันตั้งพี่น้องกับพระเอกเว่ยอู่เซียน เมื่อตระกูลเจียงถูกตระกูลเวินทำลาย เจียงเฉิงโดนเวินจู่หลิว ผู้ที่มีฉายาว่า “ฝ่ามือสลายจินตัน” โจมตี ทำให้เขาไม่สามารถรวมจินตันได้ พลังวิญญาณสลายไป กลายเป็นคนธรรมดาไร้วรยุทธ์ การแปลสำนวนนี้ ผู้แปลไม่ได้เปลี่ยนความหมายของคำ แต่มีการปรับรูปแบบโครงสร้างตามไวยากรณ์ของภาษาไทย เพื่อสื่อความหมายชัดเจนยิ่งขึ้นและทำให้ผู้ชมเข้าใจง่ายขึ้น ผู้แปลเลือกกลวิธีการแปลเชิงอรรถศาสตร์ได้ก็เพราะ ในวัฒนธรรมไทย ทั้ง "หมู" และ "หมา" มีความหมายทางลบคล้ายกับในวัฒนธรรมจีน เช่น ในภาษาไทยมีสำนวน “ชิงหมาเกิด” และ “หมูสนาม” เป็นต้น ดังนั้น ผู้ชมสามารถรับรู้ความหมายของบทแปลที่ว่า “ไร้ประโยชน์ยิ่งกว่าหมูหมา” ได้

นอกจากความเข้าใจที่คล้ายคลึงกันต่อสัตว์บางชนิดแล้ว คนไทยยังคุ้นเคยกับสำนวนจีนอยู่บ้าง เนื่องจากจีนและไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ คนจีนที่เข้ามาใช้ชีวิตที่ประเทศไทยก็นำเอาภาษาเข้ามาด้วย คนไทยจึงเข้าใจสำนวนจีนบางสำนวนไม่ยาก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.40 打草惊蛇 (dǎ cǎo jīng shé)

ตอนที่ 19				บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ				
打	草	惊	蛇	ตระกูลต่าง ๆ ที่ถูกตระกูลเวินทำร้ายกำลังประชุมวางแผนโจมตีเขตควบคุมของตระกูลเวิน เมื่อหลานหวังจีและเจียงเฉิงขอออกรบปี๋หฺลิ่ง ประมุขของตระกูลเนี่ยจึงกล่าวให้สองคนระมัดระวัง ดังนี้ (ประมุขเนี่ย) 36:29 ได้ พวกเจ้าไปเถอะ 好, 去吧 (ประมุขเนี่ย) 36:31 ออกเดินทางพรุ่งนี้ 明日启程 (ประมุขเนี่ย) 36:33 แต่ต้องหลีกเลี่ยงเส้นทางหลัก 但要避开大路 (ประมุขเนี่ย) 36:34 เพื่อไม่เป็นการแหวกหญ้าให้งูตื่น 以免打草惊蛇
dǎ	cǎo	jīng	shé	
ตี	หญ้า	ช็อก	งู	การแปลเชิงอรรถศาสตร์

ตัวอย่างที่ 4.40 สำนวน “打草惊蛇” (dǎ cǎo jīng shé) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.237) คือ “ตีหญ้าแต่ทำให้งูซ่อนตัวอยู่ในหญ้าตกใจ หมายถึงทำตัวไม่รอบคอบ หรือการทำให้เกิดเหตุใด ๆ โฉงแจ้งเกินไป เลยทำให้อีกฝ่ายรู้ตัว” สำนวนจีน “打草惊蛇” (dǎ cǎo jīng shé) เป็นการนำธรรมชาติของงูที่มักอาศัยตามพงหญ้ามาสร้างเป็นสำนวน ในภาษาไทยมีคำแปลสำนวนจีนสำนวนนี้ไว้นานแล้ว ซึ่งก็คือ “แหวกหญ้าให้งูตื่น” ที่ผู้แปลเลือกใช้และผู้ชมชาวไทยก็คุ้นเคยและเข้าใจ

ในวัฒนธรรมจีนและไทย ความแตกต่างของการใช้สัตว์ส่งผลให้การแปลสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์จำเป็นต้องใช้การแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายมาแทนการแปลโดยตรง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.41 马不停蹄 (mǎ bù tíng tí)

ตอนที่ 10			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
马	不	停	蹄
mǎ	bù	tíng	tí
ม้า	ไม่	หยุด	กีบม้า
<p>เว่ยอู่เซี่ยน หลานวังจีและเจียงเฉิงเดินทางสืบสวนหาข้อมูลเกี่ยวกับเหล็กทมิฬระหว่างทางได้พบเนี่ยหวยซัง จึงเดินทางด้วยกัน เมื่อเนี่ยหวยซังรู้ว่าพวกเขาจะไปสืบข้อมูลที่ตระกูลฉางแห่งเยว่หยางที่ผิดปกติ ด้วยความซื่อสัตย์ เขาเลยไม่กล้าไปด้วย จนถึงเมืองเหยามาหาเขา เขาถึงริบมาที่ตระกูลฉาง (เนี่ยหวยซัง) 12:13 เมื่อครู่หลังจากที่ข้ารับเมืองเหยามาจากโรงเตี๊ยม 我刚刚在客栈接到梦瑶 (เนี่ยหวยซัง) 12:16 ก็รีบรุดมาทันที 之后就马不停蹄赶了过来</p>			
การแปลแบบเอาความ			

ตัวอย่างที่ 4.41 สำนวน “马不停蹄” (mǎ bù tíng tí) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.697) คือ “หมายความว่าก้าวไปข้างหน้าอย่างรีบด่วนโดยไม่ได้หยุด” หากแปลตามสำนวนต้นฉบับก็อาจเป็น “ม้าไม่หยุดวิ่ง” ก่อนที่ความนิยมของรถยนต์จะเพิ่มมากขึ้น การได้เห็นคนขี่รถม้าหรือบนหลังม้าบนถนนเป็นเรื่องปกติธรรมดา การขี่ม้าในจีนมีมาตั้งแต่โบราณ และการขี่ม้ามีความสำคัญต่อการล่าสัตว์และการทหาร จึงถูกยกย่องและให้ความสำคัญมาตลอดในอดีต การขี่ม้ายังเป็นหนึ่งใน “ศิลปะหกประการของวิญญูชน” (君子六艺 jūn zǐ liù yì) ที่เสนอโดยขงจื้อ ดังนั้นจึงมีสำนวนจีนจำนวนมากเกี่ยวกับ “ม้า” ในสำนวน “马不停蹄” (mǎ bù tíng tí) คนจีนใช้ม้าที่ต้องวิ่งโดยไม่ได้หยุดมาเป็นการเปรียบเทียบ ม้าเป็นสัตว์ที่วิ่งอย่างรวดเร็ว ถ้าม้าจะต้องไม่หยุดวิ่งนั้นก็แปลว่าเรื่องที่ต้องทำอย่างรีบเร่งและการเดินทางเสร็จสิ้นในเวลาอันสั้นที่สุด ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “ทันที” เป็นกลวิธีการแปลแบบเอาความ นอกจากตัวอย่างนี้แล้ว สำนวนจีนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมการกินของชาวจีนอีกด้วย ดังนี้

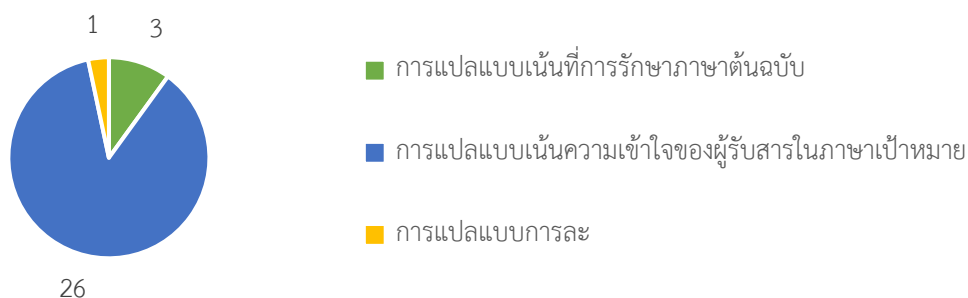
ตัวอย่างที่ 4.42 瓮中捉鳖 (wèng zhōng zhuō biē)

ตอนที่ 44			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย แบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
瓮	中	捉	鳖
wèng	zhōng	zhuō	biē
โองน้ำ ใหญ่	ข้างใน	จับ	ตะพาบ
<p>จินกวงเหยาจับลูกหลานของตระกูลต่าง ๆ มาไว้ที่เขาถ่วนจิ้งกั๋ง เพื่อใส่ร้ายป้ายสีและหลอกหลวงทุกฝ่ายให้เชื่อว่าเป็นฝีมือของเว่ยอู่เซี่ยน แต่เมื่อเว่ยอู่เซี่ยนได้ช่วยเหลือลูกหลานตระกูลต่าง ๆ พวกเขาจึงเริ่มมีคนเชื่อใจเว่ยอู่เซี่ยนและสามารถวิเคราะห์สถานการณ์อย่างเป็นกลาง</p>			

			ดั้งนี้ (หลานเยวี่ยน) 20:51 หากพวกเจ้าไม่ไป 若你们不走 (หลานเยวี่ยน) 20:52 หากพวกเราไปแล้ว มีหุ่นเชิดกรูกันเข้ามา 万一 待会儿我们离开后傀儡涌入 (หลานเยวี่ยน) 20:55 ดูจากลักษณะถ้ำนี้ 看这山洞的情形 (หลานเยวี่ยน) 20:57 จะเหมือนปลาติดในอ่าง 岂不是瓮中捉鳖 การตัดแปลงในฉบับแปล
--	--	--	---

ตัวอย่างที่ 4.42 สำนวน “瓮中捉鳖” (wèng zhōng zhuō biē) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1127) คือ “จับตะพาบในโอ่งใบใหญ่ อุปมาอุปไมยว่าความมั่นใจเต็มเปี่ยมและง่ายต่อการจับอะไรบางอย่างหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดี” สำนวนนี้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการกิน “鳖 biē” หรือตะพาบน้ำของจีน ชาวจีนเชื่อว่าตะพาบน้ำซึ่งเป็นสัตว์ที่พบได้ทั่วไปในจีน มีโปรตีนสูงและช่วยให้ผู้ป่วยฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว โดยชาวจีนนิยมบริโภคเนื้อตะพาบน้ำที่จับได้ตามธรรมชาติ และนำไปตุ๋นเป็นซุป ส่วนกระดองของตะพาบยังเป็นยาสมุนไพรชนิดหนึ่งของจีน ส่วนคนไทยปัจจุบันนิยมกินปลาในชีวิตประจำวัน ผู้แปลจึงเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “ปลาติดในอ่าง” แทน “ตะพาบติดในอ่าง” ซึ่งเป็นกลวิธีการแปลแบบการตัดแปลงในฉบับแปล

4.4.2.6 มุมมองเกี่ยวกับสงครามที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ภาพที่ 13 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับสงคราม

ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีสำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับสงคราม 30 ครั้ง จากภาพที่ 13 เห็นได้ว่า สำนวนจีนที่เกี่ยวกับสงครามส่วนใหญ่จะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย นอกจากนี้ มีสำนวนจีนที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับเพียง 3 สำนวน ได้แก่ “易守难攻” (yì shǒu nán gōng)

ng) ที่แปลว่า “ป้องกันง่ายแต่โจมตียาก” โดยการแปลนี้ได้รับอิทธิพลของปัจจัยด้านโครงสร้างของสำนวนมากกว่าซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวไว้ก่อนหน้า และ “先礼后兵” (xiān lǐ hòu bīng) ที่แปลว่า “เจรจาก่อน กำล้างทีหลัง” เป็นการแปลเชิงอรรถศาสตร์ เนื่องจากสำนวนนี้ปรากฏในวรรณคดีจีนเรื่อง “สามก๊ก” ที่ผู้ชมชาวไทยคุ้นเคย ซึ่งง่ายสำหรับผู้ชมที่จะเข้าใจสำนวนดังกล่าวโดยเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่อง ที่สอดคล้องกับสำนวน ส่วนสำนวนสุดท้ายก็มาจากหนังสือกลยุทธ์จีนที่มีชื่อเสียงทั่วโลกอีกด้วย ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.43 擒贼先擒王 (qín zéi xiān qín wáng)

ตอนที่ 22					
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ					บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
擒	贼	先	擒	王	ตระกูลต่าง ๆ ที่ถูกตระกูลเวินทำร้ายกำลังประชุมวางแผนโจมตีเขตควบคุมของตระกูลเวิน ในเมื่อโจมตีซึ่งหน้าไม่ได้ ประมุขเนี่ยจึงเสนอว่าให้เขาแอบเข้าไปเย้ยหยัน เพื่อไปลอบสังหารเวินรื้อวาน ดั่งนี้ (ประมุขเนี่ย) 15:15 ตามความคิดข้า 依我所见 (ประมุขเนี่ย) 15:17 จับโจรต้องจับหัวหน้า 就擒贼先擒王 การแปลตามต้นฉบับ
qín	zéi	xiān	qín	wáng	
จับ	โจร	ก่อน	จับ	กษัตริย์/ หัวหน้า	

ตัวอย่างที่ 4.43 สำนวน “擒贼先擒王” (qín zéi xiān qín wáng) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.845) คือ “จับโจรเอาหัวหน้า เป็นการเปรียบเปรยถึงในการทำสิ่งต่าง ๆ การจับได้ซึ่งความขัดแย้งหลักเป็นเรื่องสำคัญ” สำนวนนี้มาจาก “สามสิบหกกลยุทธ์” (《三十六计》 sān shí liù jì) เป็นตำรารวบรวมกลยุทธ์ของจีนที่ใช้ในการเมือง การสงคราม และการปกครอง มีเนื้อหามุ่งเน้นเรื่องการใช้ไหวพริบและเล่ห์เพทุบายทั้งในสมรภูมิและวงราชการ มีความสำคัญเทียบเท่ากับ “พิชัยสงครามซุนจื่อ” (《孙子兵法》 sūn zǐ bīng fǎ) สำนวน “擒贼先擒王” (qín zéi xiān qín wáng) เป็นกลยุทธ์ที่สืบทอด ด้วยวัฒนธรรมจีนและวรรณกรรมจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทย สำนวนดังกล่าวมีความนิยมในระดับหนึ่ง ดังนั้นจึงสามารถรักษารูปแบบของสำนวนต้นฉบับไว้ได้ในระหว่างการแปล

ในทางกลับกัน เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างทั้งสองประเทศ สิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสงครามโบราณจึงแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น กลองรบ (鼓 gǔ) และธงรบ (旗 qí) ที่ใช้ออกคำสั่งในสนามรบจีนโบราณเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในสงครามจีน ดังนั้น เมื่อคำเหล่านี้ปรากฏในสำนวน ผู้แปลจึงต้องเลือกกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้ชมมากกว่าการแปลตามตัวอักษร
ดั่งนี้

ตัวอย่างที่ 4.44 重振旗鼓 (chóng zhèn qí gǔ)

ตอนที่ 23			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
重	振	旗	鼓
chóng	zhèn	qí	gǔ
อีกครั้ง	ส่งเสริม/ กระตุ้น	ธงรบ	กลองรบ
<p>ในงานเลี้ยงเฉลิมฉลองที่ตระกูลเวินถูกกำจัด หลานซีเฉินเมื่อพบเจียงเฉิงที่เพิ่งได้ขึ้นเป็นประมุขตระกูลเจียง จึงแสดงความยินดี ดังนี้</p> <p>(หลานซีเฉิน) 34:08 เชื่อมั่นว่าภายใต้การนำของประมุขเจียง 相信有江宗主带领</p> <p>(หลานซีเฉิน) 34:09 ท่าเรือสกัดบงกชจะต้องกลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง 莲花坞必将重振旗鼓</p> <p>(หลานซีเฉิน) 34:13 อวิ้นเมิ่งจะต้องสงบปลอดภัย 保云梦一方平安</p> <p>การแปลเชิงสื่อสาร</p>			

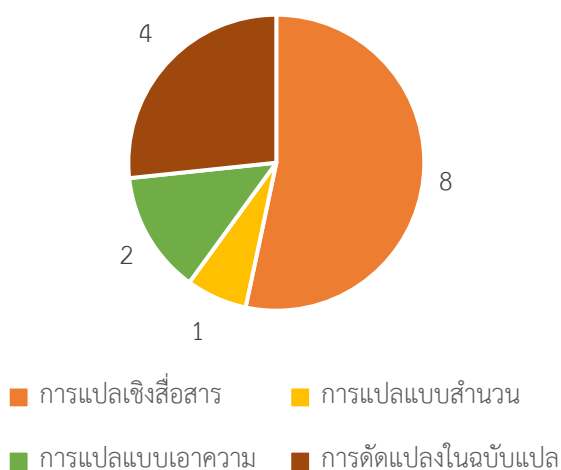
ตัวอย่างที่ 4.45 摇旗呐喊 (yáo qí nà hǎn)

ตอนที่ 32			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
摇	旗	呐	喊
yáo	qí	nà	hǎn
โบก	ธงรบ	ตะโกน/ กู่เสียง ร้องสนับสนุน	
<p>เมื่อทุกตระกูลมองว่าเว่ยอู่เซี่ยนเป็นศัตรูของพวกเขา และเริ่มใส่ร้ายป้ายสีทุกรูปแบบ เว่ยอู่เซี่ยนจึงเยาะเย้ยผู้ที่คล้อยตามคนอื่นโดยไม่สนใจความจริง ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 22:39 แล้วทำไมตอนที่เจ้านับถือข้า 那么为什么在你仰慕我的时候</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 22:41 ข้าไม่เคยเห็นเจ้าเลย 我没有见过你</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 22:43 แต่ตอนทุกคนรุมข้า 而我一人喊打</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 22:44 เจ้าก็โผล่ขึ้นมาตะโกนตำข้า 你就跳出来摇旗呐喊</p> <p>การดัดแปลงในฉบับแปล</p>			

จากตัวอย่างที่ 4.44 และ 4.45 จะเห็นว่าเมื่อสำนวนประกอบด้วยคำกลองรบ (鼓 gǔ) และ ธงรบ (旗 qí) ผู้แปลได้เลือกกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารและการดัดแปลงในฉบับแปลเพื่อให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจตัวบทของละครได้ง่าย ตัวอย่างที่ 4.44 สำนวน 重振旗鼓 (chóng zhèn qí gǔ) ตีกลอง ชักธง ใช้เปรียบเปรยถึงการพ่ายแพ้ หรือผ่านพ้นอุปสรรค เตรียมพละกำลังเพื่อเริ่มทำอีกครั้ง ที่มา

สำนวนนี้มาจากบันทึกพระภิกษุหยวนอู๋ บทที่ 17 สมัยราชวงศ์ซ่ง (《圆悟佛果禅师语录》 yuán wù fú guǒ chán shī yǔ lù) กล่าวว่า “ดวงไฟแห่งศาสนาได้ปรับเปลี่ยนงที่ชูชัน ดั่งการสวมใส่เสื้อเกราะอีกครั้ง” (“法灯重整枪旗，再装甲冑” fǎ dēng chóng zhěng qiāng qí , zài zhuāng jiǎ zhòu) (กัลยาณี กฤตโตปการกิต, 2565, น.53) ผู้แปลแปลสำนวนนี้เป็น “กลับมา รุ่งเรืองอีกครั้ง” ซึ่งเป็นการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในฉบับแปล ส่วนตัวอย่างที่ 4.45 สำนวน “摇旗呐喊” (yáo qí nà hǎn) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1264) คือ “เดิมหมายถึงผู้คนที่เฝ้าดูการต่อสู้โบกธงให้ร้องเพื่อให้กำลังใจสนับสนุนในยามสงครามในสมัยโบราณ ต่อไปก็เป็นการเปรียบเปรยการสร้างแรงผลักดันให้กับคนอื่น ๆ ” ผู้แปลดัดแปลงสำนวนนี้เป็น “ตะโกนคำ” เพื่อให้ผู้ชมที่มีภูมิหลังของวัฒนธรรมไทยสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่าย

4.4.2.7 มุมมองเกี่ยวกับพีชที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ภาพที่ 14 กลวิธีการแปลสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับพีช

ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับพีช 15 ครั้ง จากภาพที่ 14 จะเห็นว่า สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับพีชทั้งหมดใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย กล่าวคือ สำนวนที่ใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร 8 ครั้ง สำนวนที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ 3 ครั้ง สำนวนที่ใช้กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล 3 ครั้ง และสำนวนที่ใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวน 1 ครั้ง จากการวิเคราะห์พบว่า สำนวนจีนที่เกี่ยวข้องกับพีชส่วนใหญ่ใช้ลักษณะของพีชมาเชื่อมโยงกับพฤติกรรม ความรู้สึก และค่านิยมของคนจีน ดังนี้

4.4.2.7.1 สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับพืชที่หมายถึงพฤติกรรมของคน

ตัวอย่างที่ 4.46 花枝招展 (huā zhī zhāo zhǎn)

ตอนที่ 3			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
花	枝	招	展
huā	zhī	zhāo	zhǎn
กิ่งดอกไม้		ไหวพริ้ว/ แกว่งไกวใน สายลม	
<p>ตระกูลจีนเป็นตระกูลที่ร่ำรวย คุณชายจินจึงใช้ชีวิตหรูหรา ดังนั้น เว่ยอู่เขียนจึงคิดว่าคุณชายจินยังคงแต่งตัวรุ่มร่ามเหมือนตอนเด็ก</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 6:32 ไม่รู้ว่าคุณชายจินตอนนี้ 只是不知道这位金公子</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 6:34 จะยังแต่งตัวรุ่มร่าม 是不是像小时候一样</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 6:35 เหมือนกับตอนเด็กหรือไม่ 花枝招展啊</p>			
การดัดแปลงในฉบับแปล			

ตัวอย่างที่ 4.46 สำนวน “花枝招展” (huā zhī zhāo zhǎn) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.480) คือ “กิ่งก้านดอกไม้แกว่งไกวตามสายลม หมายถึงผู้หญิงแต่งตัวสวย งามหยาดเยิ้ม” ในสำนวนนี้ “花 huā” แปลว่า “ดอกไม้” “枝 zhī” แปลว่า “กิ่งไม้” “招 zhāo” แปลว่า “กวักมือเรียก” และ “展 zhǎn” แปลว่า “กางออก” ซึ่งเป็นการใช้ลักษณะที่ดอกไม้บานบนยอดกิ่งไม้ที่ยื่นออกไป และแกว่งไกวตามสายลม มาเปรียบเสมือนพฤติกรรมของผู้หญิงที่แต่งตัวสวยเพริศพรั่ง ในบทละครชุด คุณชายจินเกิดและโตในตระกูลที่ร่ำรวย ใช้ชีวิตหรูหราและเป็นคนที่พิถีพิถันในการแต่งตัวมาก พระเอกเว่ยอู่เขียนจึงใช้สำนวนนี้เพื่อประชดประชัน ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล และแปลสำนวนนี้เป็น “แต่งตัวรุ่มร่าม” ซึ่งมีความหมายแตกต่างกับสำนวนจีนมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการให้ภาพของตัวละคร “คุณชายจิน” ในตอนเด็กที่แต่งตัวแตกต่างกับเด็กทั่วไป

4.4.2.7.2 สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับพืชที่หมายถึงความรู้สึกของคน

ตัวอย่างที่ 4.47 人非草木 (rén fēi cǎo mù)

ตอนที่ 2			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
แบบคำต่อคำ			
人	非	草	木
rén	fēi	cǎo	mù
คน	ไม่ใช่	หญ้า	ไม้
<p>เมื่อเว่ยอู่เขียนทราบว่าตนเองเคยตำหนิหญิงที่เป็นหลานชายตนเองว่า “แม่คลอดแต่แม่ไม่สั่งสอน” จึงรู้สึกผิด ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 19:06 ถึงตนจะคิดว่าใจแข็งแค่ไหน 自以为心若顽石</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 19:08 แต่ก็ต้องรู้สึกกันบ้างนั่นแหละ 却终究人非草木</p>			
การแปลเชิงสื่อสาร			

ตัวอย่างที่ 4.47 สำนวน “人非草木” (rén fēi cǎo mù) ตามความหมายในพจนานุกรม สำนวนจีน (2562, น.882) คือ “คนไม่ใช่พืชและต้นไม้ หมายถึงคนมีความคิดและความรู้สึก” สำนวนนี้แสดงให้เห็นว่า แม้พืชและต้นไม้มีชีวิตเหมือนคน แต่ไม่มีอารมณ์ความรู้สึก ดังนั้น คนกับพืชย่อมต่างกัน ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “ต้องรู้สึกกันบ้าง” เป็นการแปลเชิงสื่อสารโดยแปลความหมายที่ซ่อนอยู่ของสำนวนออกมาและไม่กล่าวถึงพืชกับต้นไม้

4.4.2.7.3 สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับพืชที่หมายถึงค่านิยมของคนจีน

ตัวอย่างที่ 4.48 华而不实 (huá ér bù shí)

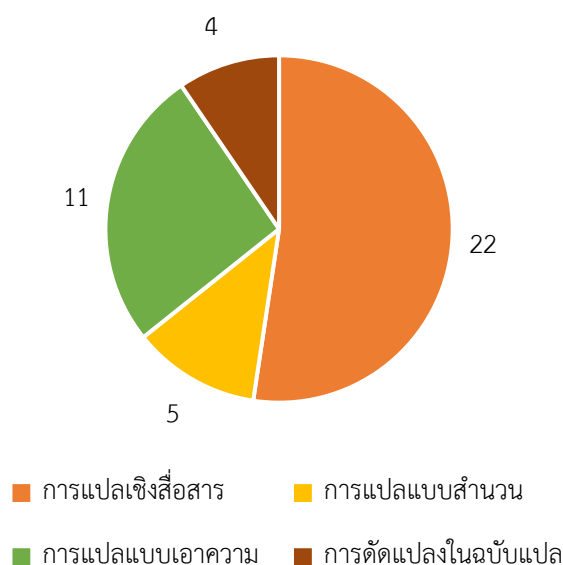
ตอนที่ 4			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
华	而	不	实
huá	ér	bù	shí
ออกดอก	และ	ไม่	มีผล
<p>เจียงเฉิงไม่ถูกใจกับคุณชายจีน จึงวิจารณ์ของขวัญไหว้ครูของคุณชายจีน ดังนี้</p> <p>(จินจื่อเซวียน) 6:15 แต่ท่านพ่อของข้าตั้งใจหา 家父特意为先生广寻天下之经典</p> <p>(จินจื่อเซวียน) 6:17 คัมภีร์เหอหลัวจึงซื้อเล่มนี้มาให้ท่านอาจารย์ 编就河洛经世书一套</p> <p>(จินจื่อเซวียน) 6:19 ทำมาจากทองคำเส้น 并用金线编成</p> <p>(จินจื่อเซวียน) 6:21 หวังว่าท่านอาจารย์จะไม่รังเกียจ 还望先生不弃</p> <p>(เว่ยอู่เซวียน) 6:34 ช่างดูเลอค่า 华贵啊</p> <p>(เจียงเฉิง) 6:35 แค่นี้แต่ได้ประโยชน์ 华而不实</p>			
การแปลเชิงสื่อสาร			

ตัวอย่างที่ 4.48 สำนวน “华而不实” (huá ér bù shí) ตามความหมายในพจนานุกรม สำนวนจีน (2562, น.480) คือ “ดอกไม้บานแต่ไม่ออกผล หมายถึงดูดีแต่เนื้อหาวางเปล่า” สำนวนนี้ใช้การเจริญเติบโตที่ผิดปกติของพืชเพื่อแสดงออกถึงค่านิยมในทางปฏิบัติของคนจีน กล่าวคือไม่เห็นด้วยกับคนที่สนใจแต่รูปร่างหน้าตาและของภายนอก แต่ไม่มีความสามารถที่แท้จริงอยู่ภายใน สำนวนนี้คล้ายกับสำนวนไทยที่ว่า “ข้างนอกสุกใสข้างในเป็นโพรง” ซึ่งหมายถึง สิ่งที่อยู่ภายนอกแล้วดูสวยงามดูดี แต่แท้จริงแล้วภายในนั้นแย่ เป็นการเปรียบเทียบกับผลไม้ที่ภายนอกผลสวยงาม แต่ภายในนั้นเป็นโพรงเนื่องจากมีแมลงกินหมดแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความแตกต่างในความหมายของสำนวนทั้งสอง สำนวนจีนเน้นสื่อถึงความสำคัญของความสามารถที่แท้จริง แต่สำนวนไทยเน้นสื่อ

ถึงภายนอกและภายในไม่ตรงกัน ดังนั้น ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลสำนวนนี้เป็น “แค่ดูหูแต่ไร้ประโยชน์” เป็นการแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้ชมชาวไทยเป็นหลัก

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถเห็นความแตกต่างของการใช้พีชเพื่อแสดงถึงพฤติกรรม ความรู้สึก และค่านิยมในวัฒนธรรมจีนและไทย ซึ่งจะส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล

4.4.2.8 วิถีชีวิตของคนจีนที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปล สำนวนจีน

ภาพที่ 15 กลวิธีการแปลสำนวนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต

ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปฐมจารย์ลัทธิมาร มีสำนวนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต 42 ครั้ง จากภาพที่ 15 จะเห็นว่า สำนวนที่มีค่าเกี่ยวกับวิถีชีวิตทั้งหมดใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย กล่าวคือ สำนวนที่ใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร 22 ครั้ง สำนวนที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ 11 ครั้ง สำนวนที่ใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวน 5 ครั้ง แปลสำนวนที่ใช้กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล 4 ครั้ง จากการวิเคราะห์พบว่า สำนวนจีนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตจะกล่าวถึง “สี่ศิลปะ” (四艺 sì yì) และ “หกศิลปะ” (六艺 liù yì) ดังนี้

4.4.2.8.1 สำนวนจีนที่เกี่ยวกับ “สี่ศิลปะ”

ความแตกต่างระหว่างวิถีชีวิตของคนจีนกับคนไทยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้แปลต้องเลือกกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายแทนกลวิธีการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ สำนวนจีนมักมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตของกลุ่มปัญญาชนจีน เนื่องจากผู้สร้างและ

ผู้ใช้สำนวนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มปัญญาชนในสมัยโบราณ “สี่ศิลปะ” (四艺 sì yì) ได้แก่ “ฉิน ฉี ชู ฮว่า” (琴棋书画 qín qí shū huà) ที่หมายความว่า กูฉิน (ชื่อเครื่องดนตรีที่มี 7 สาย ใช้สำหรับดีด) หมากล้อม การเขียนอักษรจีน และจิตรกรรม เป็นงานอดิเรกยอดนิยมของปัญญาชนจีน จึงมีสำนวนจำนวนมากเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านี้และมักไม่สามารถแปลตามภาษาต้นฉบับ ดังตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่างที่ 4.49 不同凡响 (bù tóng fán xiǎng)

ตอนที่ 3			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย แบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
不	同	凡	响
bù	tóng	fán	xiǎng
ไม่	เหมือน	ดนตรีธรรมดา	<p>ตระกูลต่าง ๆ ส่งลูกหลานตัวเองไปฝึกวิชาที่ตระกูลหลาน ระหว่างเดินทาง คุณชายของตระกูลจินเหมาห้องพักของโรงเรียนหมด ตระกูลเจียงจึงไม่มีที่พัก เพื่อขอห้องพัก เว่ยอู่เซียนจึงไปหาผู้หญิงตระกูลจินที่ชื่อว่าเหมียนเหมียนเพื่อตีสันทชวนคุย ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:00 ใครๆก็บอกว่าผู้หญิงตระกูลจินสวยราวกับนางฟ้า 都说兰陵金氏的姑娘美若天仙</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:04 วันนี้ได้พบกับตา 今日一见</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 5:06 จริงสมคำร่ำลือ 果然不同凡响</p> <p>การดัดแปลงในฉบับแปล</p>

ตัวอย่างที่ 4.50 琴瑟和鸣 (qín sè hé míng)

ตอนที่ 40			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
琴	瑟	和	鸣
qín	sè	hé	míng
ฉินและเซ่อ เครื่องดนตรีสองชนิด	รวม	ดัง	<p>จินกวงเหยาพูดกับภรรยาตนเอง ดังนี้</p> <p>(จินกวงเหยา) 31:39 อาซู่ 阿恂</p> <p>(จินกวงเหยา) 31:41 หลายปีมาที่พวกเรา 你我夫妻多年</p> <p>(จินกวงเหยา) 31:42 รักใคร่ปรองดองกันมาตลอด 一直琴瑟和鸣</p> <p>การแปลแบบเอาความ</p>

จากตัวอย่างที่ 4.49 จะเห็นได้ว่าสำนวนจีน “不同凡响” (bù tóng fán xiǎng) ใช้เสียงดนตรีที่แตกต่างจากดนตรีธรรมดาตามอุปมาถึงความโดดเด่นของคน ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล แปลสำนวนนี้เป็น “สมคำร่ำลือ” เพื่อให้มีความหมายเชื่อมโยงกับข้อความแรก “ผู้หญิงตระกูลจินสวยงามราวนางฟ้า” และตัวอย่างที่ 4.50 “琴瑟和鸣” (qín sè hé míng)

เป็นการใช้เครื่องดนตรี ฉินและเซ่อที่มักใช้ในการบรรเลงร่วมกันมาเปรียบถึงคู่สามีภรรยาที่มีความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้ง รักใคร่สนิทสนมกลมเกลียวกัน (กัลยาณี กฤตโตปการกิต, 2565: 57) ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “รักใคร่ปรองดองกัน” เป็นกลวิธีการแปลแบบเอาความ ทั้งสองตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ชีวิตของคนจีนโบราณมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับดนตรี โดยเฉพาะกู่ฉิน เมื่อแปลสำนวนที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ผู้แปลต้องใช้การแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย เพื่อให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจ

ตัวอย่างที่ 4.51 棋逢对手 (qí féng duì shǒu)

ตอนที่ 7			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
棋	逢	对	手
qí	féng	duì	shǒu
หมากล้อม	เจอ	คู่แข่ง	
จีน			
<p>เมื่อเจียงเจิงถานเว่ยอู่เขียนว่าทำไมต้องไปบอกลาภกับหลานวังจี้ตอนเรียนวิชาที่ตระกูลหลานเสร็จ เว่ยอู่เขียนตอบ ดังนี้</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 39:40 ข้าชื่นชมเขาไม่ได้หรืออย่างไร 我欣赏他不行啊</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 39:41 ใครให้พวกนั้นสู้ข้าไม่ได้ล่ะ 谁让你们都打不过我</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 39:44 ข้าเก่งกาจไร้เทียมทาน 我独孤求败</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 39:45 กว่าจะหาคู่ประมือได้ 难得棋逢对手</p> <p>(เว่ยอู่เขียน) 39:47 ไม่ง่ายเลยนะ 多不容易啊</p>			
การแปลแบบเอาความ			

ตัวอย่างที่ 4.51 “棋逢对手” (qí féng duì shǒu) ใช้การเล่นหมากล้อมเจอคู่แข่งที่มีฝีมือพอ ๆ กัน เป็นคำอุปมาว่าทั้งสองฝ่ายมีกำลังเท่ากัน ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “หาคู่ประมือได้” เป็นการแปลแบบเอาความที่ละการกล่าวถึงหมากล้อมจีน สำนวนนี้คล้ายกับสำนวนไทยที่ว่า “เพชรตัดเพชร” ซึ่งหมายถึง คนเก่งต่อเก่งมาสู้กัน จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมจีนและไทยใช้สิ่งต่างกันใน การแสดงออกถึงมุมมองเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 4.52 雕虫小技 (diāo chóng xiǎo jì)

ตอนที่ 29			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
雕	虫	小	技
diāo	chóng	xiǎo	jì
แกะสลัก	อักขรรูป หนอน	เล็ก	ทักษะ
<p>เมื่อปรมาจารย์อี่หลิงเว่ยอู่เขียนเริ่มมีชื่อเสียง จึงมีผู้คนแก่ง ทำเป็นลูกศิษย์เขาขายของหลอกหลวงคนอื่น</p> <p>(ลูกศิษย์ปลอม) 37:43 ใช้วิธีกระจอกๆ อย่างยันต์แสงอัคนี 用明火符这样的雕虫小技</p>			

				(ลูกศิษย์ปลอม) 37:44 มาแอบอ้างชื่อเสียงปรมาจารย์อีหลิง 就想打着夷陵老祖的名号
				(ลูกศิษย์ปลอม) 37:46 หลอกหลวงคนอื่น 招摇撞骗
				การแปลงเชิงสื่อสาร

ตัวอย่างที่ 4.52 “雕虫小技” (diāo chóng xiǎo jì) เกี่ยวกับศิลปะตราประทับเงิน ในสมัยโบราณ นอกจากการฝึกเขียนอักษรจีนด้วยพู่กันและกระดาษแล้ว คนจีนโบราณยังเก่งในการแกะสลักตราประทับที่เป็นอักษรจีนอีกด้วย ศิลปะตราประทับเงินจึงใช้หินเป็นสื่อ และใช้ศิลปะลายมือพู่กันเป็นพื้นฐาน ในสำนวน “雕虫小技” (diāo chóng xiǎo jì) คำว่า “虫 chóng” หมายถึง “鸟虫书” (niǎo chóng shū) ที่เป็นอักษรนกและหนอน ซึ่งเป็นอักษรชนิดหนึ่งของประเทศจีน ภาคใต้ในช่วงยุคชุนชิว-จ้านกั๋ว (春秋战国 chūn qiū zhàn guó) การตั้งชื่อเป็นอักษรนกและหนอนเป็นเพราะรูปแบบอักษรที่มีลักษณะคล้ายนก หนอน และปลา ซึ่งจัดอยู่ในหมวดหมู่ของอักษรจ้วนชู (篆书 zhuàn shū) สำนวนนี้ใช้การแกะสลักอักษรรูปหนอนมาอุปมาถึงฝีมือต่ำต้อยหรือความสามารถอันน้อยนิด ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลงเชิงสื่อสาร แปลสำนวนนี้เป็น “วิธีการจอก ๆ” เป็นการใช้คำพูดที่ผู้ชมชาวไทยคุ้นเคยและเข้าใจง่ายในการแปลความหมายแฝงของสำนวน

ตัวอย่างที่ 4.53 不分青红皂白 (bù fēn qīng hóng zào bái)

ตอนที่ 3					
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล		
不	分	青	红	皂	白
bù	fēn	qīng	hóng	zào	bái
ไม่	แยก	เขียว	แดง	ดำ	ขาว
เมื่อเว่ยอู่เขียนชื่อสุราและปิ่นกำแพงเพื่อเอาสุรากลั้วไปดื่มในวันเงินปู้จื่ออู่ที่เป็นแหล่งพำนักของตระกูลหลาน แต่ถูกหลานวังจีจับได้ เว่ยอู่เขียนจึงพยายามตีสนิทกับหลานวังจี เพื่อให้หลานวังจีเห็นใจและปล่อยเขาเขาไป ดังนี้					
(เว่ยอู่เขียน) 21:19 คุณชายรองหลาน 诶，蓝二公子					
(เว่ยอู่เขียน) 21:21 ไม่คิดว่าเจ้าจะไม่เห็นใจกันบ้างเลย 不至于这么不通情理					
(เว่ยอู่เขียน) 21:22 ก่อนหน้านี้ที่ทางขึ้นเขา 你之前在山门口					
(เว่ยอู่เขียน) 21:23 เจ้าก็ไม่ฟังอะไร ใช้วิชาปิดปากข้า 不分青红皂白的就把我禁言了					
การแปลแบบเอาความ					

ตัวอย่างที่ 4.54 胸有成竹 (xiōng yǒu chéng zhú)

ตอนที่ 10			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
胸	有	成	竹
xiōng	yǒu	chéng	zhú
หน้าอกในใจ	มี	อันสำเร็จ	ไม้ไผ่
<p>เว่ยอู่เซียนและเพื่อนๆ จับเขวียหยางผู้ร้ายที่ฆ่าล้างตระกูลฉางแห่งเว่ยหยาง มัดมือเขาเพื่อสอบสวนเรื่องเหล็กทมิฬ เว่ยอู่เซียนรู้ว่าเซวียหยางเป็นคนเจ้าเล่ห์ ไม่เชื่อว่าคนแบบนี้จะยอมถูกจับง่าย ๆ ซึ่งเดาใจเขวียหยางว่า เขาต้องซ่อนเหล็กทมิฬอย่างดีแน่นอน</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 9:54 เขายอมโดนจับแต่โดยดีแบบนี้ 他能这样乖乖束手就擒</p> <p>(เว่ยอู่เซียน) 9:57 แสดงว่าต้องรู้เรื่องที่ซ่อนของเหล็กทมิฬเป็นแน่ 肯定对掩藏阴铁的地方胸有成竹</p>			
การแปลแบบเอาความ			

ตัวอย่างที่ 4.53 “不分青红皂白” (bù fēn qīng hóng zào bái) ใช้การที่แยกสีไม่ เป็นมาอุปมาถึงคนที่ไม่รู้เหตุรู้ผล และตัวอย่างที่ 4.54 “胸有成竹” (xiōng yǒu chéng zhú) เกี่ยวกับการวัดภาพไม้ไผ่ว่า ก่อนที่จะลงมือวาดไม้ไผ่ ก็มีรูปต้นไผ่อยู่ในใจอยู่แล้ว อุปมาถึงการมี วิจารณ์ญาณเพียงพอก่อนทำสิ่งต่าง ๆ ทั้งสองตัวอย่างผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความในการแปล แปลเป็น “ไม่ฟังอะไร” กับ “ต้องรู้เรื่อง” ซึ่งแปลเฉพาะความหมายแฝงของสำนวนแต่ไม่ได้กล่าวถึงเนื้อหาเกี่ยวกับจิตรกรรม

สรุปได้ว่า ตัวอย่างสำนวนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับ “ฉิน ฉี ชู ฮว่า” (琴棋书画 qín qí shū huà) ที่เป็นกิจกรรมประจำวันของวิถีชีวิตปัญญาชนจีน ผู้แปลล้วนแปลด้วยกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย

4.4.2.8.2 สำนวนจีนที่เกี่ยวข้องกับ “หกศิลปะ”

ในการดำเนินชีวิตของปัญญาชนจีนโบราณ นอกจาก “สี่ศิลปะ” (四艺 sì yì) ที่กล่าวมาแล้ว “หกศิลปะ” (六艺 liù yì) ก็เป็นส่วนสำคัญเช่นกัน “หกศิลปะ” อันได้แก่ จาริต ดนตรี ยิงธนู ขับรถ เขียนอักษรจีน และการคำนวณ ซึ่งเป็นศิลปวิทยาการพื้นฐานหกประการที่ราชสำนักโจว (周 zhōu) กำหนดให้บัณฑิตทุกคนต้องเรียนรู้ ใน “หกศิลปะ” มีสองประการทับซ้อนกับ “สี่ศิลปะ” ได้แก่ ดนตรีและการเขียนอักษรจีน ผู้วิจัยจึงไม่ยกตัวอย่างซ้ำ ตัวอย่างสำนวนที่เกี่ยวข้องกับ “หกศิลปะ” ประการอื่น ๆ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.55 披麻戴孝 (pī má dài xiào)

ตอนที่ 8			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
披	麻	戴	孝
pī	má	dài	xiào
ใส่/ คลุม	ชุดไว้ ทุกข์	สวม ใส่	ผ้าไว้ ทุกข์
เว่ยอู่เซี่ยนเห็นหลานวังจีแต่งตัวใส่ชุดขาวและคาดผ้าคาดหัวสีขาว เหมือนจึงพูดเล่นประชดขุดของตระกูลหลาน ดังนี้ (เว่ยอู่เซี่ยน) 18:05 ช่างเป็นการ 还真是 (เว่ยอู่เซี่ยน) 18:08 ไว้ทุกข์จริงๆ 披麻戴孝 การแปลเชิงสื่อสาร			

จากตัวอย่างที่ 4.55 สำนวนจีน “披麻戴孝” (pī má dài xiào) สะท้อนถึงความรู้ด้านจารีตที่เกี่ยวกับประเพณีการไว้ทุกข์ ซึ่งตามประเพณีเก่าทายาทต้องไว้ทุกข์ให้ญาติสายตรงหรือข้าราชการบริพารต้องไว้ทุกข์ให้พระมหากษัตริย์ด้วยความกตัญญู โดยสวมเสื้อผ้าลินิน ผูกเชือกป่านรอบเอว ผู้แปลไม่สามารถแปลรายละเอียดประเพณีที่แสดงอยู่ในสำนวนจีนได้โดยตรง จึงใช้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร แปลสำนวนนี้เป็น “ไว้ทุกข์” แบบสั้นและง่ายต่อความเข้าใจของผู้ชม

ตัวอย่างที่ 4.56 众矢之的 (zhòng shǐ zhī dì)

ตอนที่ 28			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
众	矢	之	的
zhòng	shǐ	zhī	dì
มาก/ คนหมู่ มาก	ลูกศร/ ลูกธนู	(คำเชื่อม)	ศูนย์กลาง ของเป้าธนู
หลังจากเว่ยอู่เซี่ยนช่วยคนตระกูลเวินออกไปใช้ชีวิตที่เขาหลวงจิ้งกั๋ง ตระกูลต่าง ๆ เห็นเว่ยอู่เซี่ยนเป็นศัตรู เจียงเฉิงแอบเดินทางไปเยี่ยมและต่อว่าเว่ยอู่เซี่ยน ดังนี้ (เจียงเฉิง) 5:30 แต่เจ้าทำไมไม่เข้าใจเสียที่ว่า 可是你怎么就不清楚 (เจียงเฉิง) 5:32 ตอนนี้คนตระกูลเวินที่เหลือถูกหมายหัวอยู่ 现在温氏余孽是众矢之的 (เจียงเฉิง) 5:35 แค่เป็นคนแซ่เวินก็ผิดมหันต์แล้ว 只要是姓温的人就是罪大恶极 การแปลแบบเอาความ			

ตัวอย่างที่ 4.56 สำนวน “众矢之的” (zhòng shǐ zhī dì) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1437) คือ “เป้าหมายสำหรับลูกศรจำนวนมาก อุปมาว่าเป็นเป้าที่ประชาชนทั่วไปโจมตี” เปรียบคนเป็นเป้ายิงธนู ผู้แปลแปลสำนวนนี้เป็น “ถูกหมายหัว” เป็นการแปลแบบเอาความ “หมายหัว” ในภาษาไทยแปลว่า “จดจำไว้ด้วยความประสงคร้าย” แม้ว่าความหมายจะแตกต่างจากสำนวนเดิม แต่ผู้ฟังก็เข้าใจได้ไม่ยากเมื่อเชื่อมโยงกับบทละคร

ตัวอย่างที่ 4.57 重蹈覆辙 (chóng dǎo fù zhé)

ตอนที่ 6			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
重	蹈	覆	辙
chóng	dǎo	fù	zhé
อีก	เหยียบ	พลิกคว่ำ	ร่องรอยที่ล้อวิ่งทับ
			<p>หลานวังจี้กับเว่ยอู่เซี่ยนหลังถูกลงโทษได้ไปรักษาแผลที่ลำธารหลังเขาภูเขา หลังจากนั้นทั้งสองคนก็ตกลงไปในสระเหมันต์ และได้พบกับหลานอู้อี้ซึ่งเป็นผู้อาวุโสของตระกูลหลาน หลานอู้อี้ได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตว่า ทั้งห้าตระกูลเพื่อไม่ให้คนร้ายเอาเหล็กทมิฬไปทำเรื่องไม่ดีอีก จึงทำลายเหล็กทมิฬเป็นเศษและตกลงว่าจะไม่พูดถึงเหล็กทมิฬ ดังนี้ (หลานอู้อี้) 35:52 เพื่อป้องกันความผิดซ้ำรอย 为防止重蹈覆辙</p> <p>(หลานอู้อี้) 35:54 ทั้งห้าตระกูลจึงทำข้อตกลง 五大世家协定 (หลานอู้อี้) 35:55 ห้ามเอ่ยถึงเหล็กทมิฬให้คนรุ่นหลังฟัง 再也不对后世提起阴铁之事</p> <p>การแปลเชิงสื่อสาร</p>

จากตัวอย่างที่ 4.57 สำนวน “重蹈覆辙” (chóng dǎo fù zhé) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.199) คือ “วิ่งบนถนนสายเก่าที่เคยคว่ำรถ อุปมาถึงไม่ได้เรียนรู้บทเรียนและทำความผิดพลาดในอดีตซ้ำอีกครั้ง” เป็นสำนวนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการซ้ำกรรมมาและถลำเข้าไปในรอยเดิม ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “ความผิดซ้ำรอย” เป็นกลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร ในบทแปลของสำนวน ผู้แปลไม่ได้กล่าวถึงการซ้ำกรรมมาเหมือนสำนวนต้นฉบับ เนื่องจากคนไทยมีประสบการณ์ซ้ำกรรมมาในชีวิตไม่มากนัก

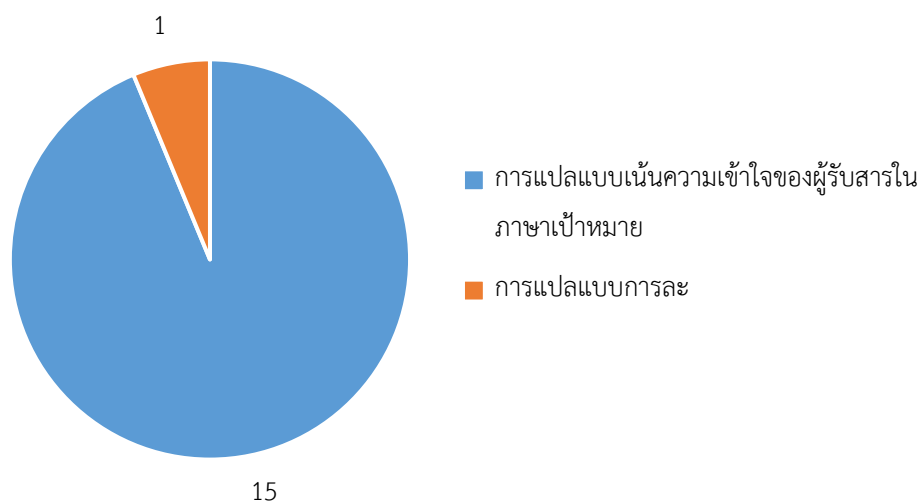
ตัวอย่างที่ 4.58 一五一十 (yī wǔ yī shí)

ตอนที่ 48			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมายแบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล
一	五	一	十
yī	wǔ	yī	shí
หนึ่ง	ห้า	หนึ่ง	สิบ
			<p>เว่ยอู่เซี่ยนสังเกตว่ามีคนวางแผนอยู่เหนือกว่าจินกวงเหยา จึงกล่าวรายละเอียดให้จินกวงเหยาฟัง เพื่อได้หาคนเบี่ยงหลังออกมา ดังนี้ (เว่ยอู่เซี่ยน) 16:17 เขาถึงขนาดรู้ความลับ 他既然能一五一十地 (เว่ยอู่เซี่ยน) 16:20 ที่ผ่านมาของเจ้าอย่างละเอียดิบ 查出你的那些隐秘过往 (เว่ยอู่เซี่ยน) 16:21 ฉวยโอกาสมาที่นี่ก่อน 抢先一步来到这里</p> <p>การแปลแบบเอาความ</p>

ตัวอย่างสำนวนที่ 4.58 “一五一十” (yī wǔ yī shí) เป็นสำนวนที่เกี่ยวกับตัวเลขและมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่พิเศษ ซึ่งเป็นโครงสร้าง ABAC ปัจจัยทั้งสองต่างก็ส่งผลต่อการแปลสำนวนจีนนี้ นอกจากนี้สำนวนนี้ยังเกี่ยวข้องกับการคำนวณอีกด้วย ผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างนี้ไว้ในประเด็นสำนวนจีนที่เกี่ยวกับ “หกศิลปะ” กล่าวคือ สำนวน “一五一十” (yī wǔ yī shí) เป็นการนับเลขตามหน่วย “ห้า” ซึ่งคนจีนจะนับว่า “หนึ่ง ห้า, หนึ่ง สิบล้าน, สิบล้านห้า, ยี่สิบล้าน...” ไปเรื่อย ๆ จนการนับเสร็จสมบูรณ์ ดังนั้นสำนวนนี้จึงมีความหมายว่า เล่าเรื่องหรือบรรยายเรื่องแบบละเอียด ไม่ตกหล่นข้อมูลใด ๆ ครบถ้วนทุกอย่าง ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลสำนวนนี้เป็น “ละเอียดดียบ” เป็นการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย

4.4.2.9 เหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ภาพที่ 16 กลวิธีการแปลสำนวนที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์

ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีสำนวนที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ 16 ครั้ง จากภาพที่ 16 จะเห็นว่า นอกจาก 1 สำนวนที่เหตุการณ์เรื่องราวและบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์เป็นการแปลแบบการละแล้ว สำนวนที่เหลือ 15 ครั้งล้วนถูกแปลด้วยกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย เห็นได้ชัดว่าผู้ชมชาวไทยไม่สามารถเข้าใจความหมายเบื้องลึกของสำนวนที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์จีนได้ ดังนั้น การแปลจึงมีความจำเป็นต้องแสดงความหมายแฝงของสำนวนออกมา ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.59 助纣为虐 (zhù zhòu wéi nüè)

ตอนที่ 23				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย แบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
助	纣	为	虐	เมื่อประมุขเนี่ยแอบเข้าปุ่เย่เทียน เพื่อไปลอบสังหารเวินร้วหวน แต่กลับเจอเงินกงเหยาอยู่ที่ตระกูลเวิน ประมุขเนี่ยจึงโกรธและจะฆ่าเงินกงเหยา ดังนี้ (ประมุขเนี่ย) 8:32 ที่แท้มาสมคบคิดกับตระกูลเวิน 原来投靠了温氏 (ประมุขเนี่ย) 8:35 ทำเรื่องเลวทรามที่ปุ่เย่เทียน 在不夜天助纣为虐
zhù	zhòu	wéi	nüè	
ช่วย	พระเจ้า ซางโจ้ว	ทำ	หลุโหด	การแปลแบบเอาความ

ตัวอย่างที่ 4.59 สำนวน “助纣为虐” (zhù zhòu wéi nüè) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.1444) คือ “ช่วยโจ้วทำชั่ว หมายถึงช่วยคนชั่วซ้ำทำความชั่ว” สำนวนนี้เกี่ยวกับพระเจ้าซางโจ้ว (商纣 shāng zhòu) หรือพระเจ้าตี้ซิน (帝辛 dì xīn) กษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์ซาง เมื่อประมาณ 1075-1046 ปีก่อนคริสตกาล พระเจ้าซางโจ้ว ขึ้นครองราชย์ตามบันทึกและเรื่องเล่าของจีนอธิบายไว้ว่า พระเจ้าซางโจ้ว เป็นกษัตริย์ที่มีอุปนิสัยดื้อรั้น ไม่ฟังใคร ใช้กำลังทหารตามพระทัย ดังนั้นคนจีนรุ่นหลังจึงเรียกกิจการช่วยคนชั่วทำชั่วว่า “ช่วยโจ้วทำชั่ว” ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลสำนวนนี้เป็น “ทำเรื่องเลวทราม” โดยหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงพระเจ้าซางโจ้ว เนื่องจากผู้ชมชาวไทยไม่รู้จักรื่องราวของพระเจ้าซางโจ้ว

ตัวอย่างที่ 4.60 负荆请罪 (fù jīng qǐng zuì)

ตอนที่ 31				
สำนวนจีน/คำอ่าน/ความหมาย แบบคำต่อคำ			บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
负	荆	请	罪	หลังจากเวินหนิงถูกคนร้ายควบคุมฆ่าเงินจื่อเซวียนที่เป็นคุณชายตระกูลจินในเส้นทางฉงฉี ตระกูลจินได้ประกาศจะจับตัวเวินหนิงและเว่ยอู่เซียนมาลงโทษ เพื่อปกป้องเว่ยอู่เซียน เวินหนิงและเวินฉิงจึงจะไปมอบตัว และเว่ยอู่เซียนไม่เห็นด้วย (เว่ยอู่เซียน) 29:00 รับโทษอะไร 请什么罪 (เว่ยอู่เซียน) 29:01 ไปขอรับโทษ 负荆请罪 (เว่ยอู่เซียน) 29:03 สารภาพผิดตั้งหรือ 投案自首
fù	jīng	qǐng	zuì	
แบก	ไม้ ที่มี หนาม	ขอให้	โทษ	การแปลแบบเอาความ

ตัวอย่างที่ 4.60 สำนวน “负荆请罪” (fù jīng qǐng zuì) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.373) คือ “แบกไม้หนามไปขอให้อภัยโทษ เปรียบว่าออกด้วยยอมรับความผิด ขอให้อภัยตรงข้ามลงโทษ” สำนวนนี้เกี่ยวกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์ของ 蔺相如 (lìn xiàng rú) และ 廉颇 (lián pō)

จีนในช่วงปลายยุคจ้านกั๋ว (战国 zhàn guó) รัฐฉิน (秦 qín) กำลังเติบโตใหญ่และเข้มแข็งมาก ทำให้เหล่าผู้ครองรัฐ อื่น ๆ กังวลและหวาดกลัว จึงหันมารวมมือกันต่อต้านรัฐฉิน แต่สุดท้าย รัฐเหล่านั้นก็ยังคงตกเป็นเมืองของรัฐฉินจนหมด จนรัฐฉินสามารถตั้งราชวงศ์ฉินได้สำเร็จ มีเรื่องเล่าในช่วงก่อนตั้งราชวงศ์ฉินว่า ที่รัฐเล็ก ๆ ชื่อว่ารัฐจ้าว (赵 zhào) มีขุนนางผู้เก่งกล้าสองคน คนหนึ่งนามว่า 蔺相如 (lìn xiàng rú) เป็นขุนนางฝ่ายปุ่น (文 wén) ตำแหน่งมหาเสนาบดีที่ให้คำแนะนำและช่วยบริหารงานแก่เจ้าผู้ครองรัฐ และมีอีกคนหนึ่งนามว่า 廉颇 (lián pō) เป็นขุนนางฝ่ายบู๊ (武 wǔ) ตำแหน่งแม่ทัพใหญ่แห่งรัฐจ้าว ทั้งสองเป็นคนสำคัญของรัฐจ้าว เพราะ 蔺相如 (lìn xiàng rú) เป็นคนที่มีความรู้สูง ฉลาดเฉลียว และมีความซื่อสัตย์ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อเจ้าเมือง ส่วน 廉颇 (lián pō) นั้น มีฝีมือในการนำทัพรบเข้าศึก ทำให้เขามีชื่อเสียงมาก แต่ว่าตำแหน่งแม่ทัพก็ยังคงด้อยกว่าตำแหน่งมหาเสนาบดี สิ่งนี้เป็นความขมขื่นของแม่ทัพ 廉颇 (lián pō) เมื่อเป็นเช่นนี้ เขาก็มักระบายความไม่พอใจนี้ อาทิ เขาช่วยปกป้องรัฐจ้าวไว้อย่างไรบ้าง เขาทำคุณประโยชน์ให้กับรัฐจ้าวมากมายเพียงใดบ้าง ส่วน 蔺相如 (lìn xiàng rú) อาศัยเพียงแค่ลมปาก ก็ได้เป็นถึงมหาเสนาบดี เขาจึงประกาศว่า ถ้าพบมหาเสนาบดี 蔺相如 (lìn xiàng rú) นอกวังเมื่อใด เขาจะหาเรื่องให้ได้ เมื่อมหาเสนาบดีรู้เข้า จึงเลี่ยงหลบหน้า ไม่ยอมปะทะด้วย แม้แต่ขบวนของเขาเมื่อเดินทางมาเจอกับขบวนของแม่ทัพ 廉颇 (lián pō) เขาก็จะสั่งให้หลบข้างทาง รอให้ขบวนของแม่ทัพผ่านไปเสียก่อน เมื่อเป็นเช่นนี้หลายครั้ง มีผู้คนสงสัยและถามว่า ท่านเป็นถึงมหาเสนาบดีของรัฐ ทำไมต้องหลบให้กับแม่ทัพทุกครั้ง หรือว่าท่านมหาเสนาบดีขี้ขลาด คำตอบที่เหล่าคนถามได้รับก็คือ เขาหลบทางให้ นั้นมิใช่เพราะเกรงกลัวแม่ทัพ แต่เพราะรัฐจ้าวเวลานั้นเล็ก พร้อมทั้งจะถูกรัฐฉินกลืนกินได้ทุกเมื่อ ดังนั้นแล้วเราจะมาเยอหยิ่งในศักดิ์ศรี ทะเลาะเบาะแว้งกันเองได้อย่างไร และหากทะเลาะกันกับเรื่องไร้สาระเช่นนี้แล้ว ประเทศชาติจะอยู่รอดปลอดภัยได้อย่างไร คำพูดเช่นนี้ของเขารู้ไปถึงหูของแม่ทัพ 廉颇 (lián pō) เขารู้สึกอับอาย และละอายแก่ใจตัวเองยิ่งนัก จึงเอาไม้หนามมาผูกติดตัว แล้วไปขอโทษกับมหาเสนาบดี ขอให้มหาเสนาบดีลงโทษเข้าด้วยไม้หนามเหล่านี้ (ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2561)

จากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่า แม้สำนวนจีน “负荆请罪” (fù jīng qǐng zuì) จะมีความยาวเพียง 4 ตัวอักษรสั้น ๆ แต่เมื่อสำนวนเกี่ยวกับเรื่องราวและบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ความหมายของสำนวนจะลึกซึ้งและเข้าใจยาก โดยเฉพาะสำหรับผู้ชมชาวไทยที่ไม่มีพื้นฐานวัฒนธรรมจีน ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ แปลสำนวนนี้เป็น “ไปขอรับโทษ”

4.4.2.10 ตำนานและเทพนิยายที่ปรากฏในสำนวนที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน

ในสำนวนจีนทั้งหมดที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีสำนวนที่เกี่ยวกับตำนานและเทพนิยาย 3 ครั้ง ซึ่งทั้งหมดแปลด้วยกลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล เหมือนกับผู้ชมชาวไทยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์จีน ตำนานและเทพนิยายจีนก็เป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้ชมชาวไทย ผู้แปลจึงต้องดัดแปลงสำนวนที่เกี่ยวกับตำนานและเทพนิยายจีนให้เป็นข้อความที่เข้าใจง่าย ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4.61 含沙射影 (hán shā shè yǐng)

ตอนที่ 44			
สำนวนจีน/คำอ่าน/ ความหมายแบบคำต่อคำ		บริบทของสำนวน/คำแปล/กลวิธีการแปล	
含	沙	射	影
hán	shā	shè	yǐng
อม	ทราย	ยิง	เงา
<p>ประมุขชูรวมมือกับจินกวางเหยาหลอกคนในตระกูลต่าง ๆ ไปที่เขาถ่วนจิ้งกิ้งเพื่อกำจัดเว่ยอู่เซี่ยน เมื่อเว่ยอู่เซี่ยนสงสัยประมุขชูอาจเป็นคนร้ายที่ใช้เสียงดนตรีทำให้เหล่าเซี่ยนเสียพลังวิญญาณ ประมุขชูจึงโต้ตอบ ดังนี้</p> <p>(ประมุขชู) 41:19 พวกเจ้าพุ่งเป้ามาที่ข้าแล้วข้าเล่า 你们针对我翻来覆去</p> <p>(ประมุขชู) 41:21 คิดจะเหน็บแนมอะไรข้าอีก 究竟想含沙射影些什么</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 41:24 ข้าคงพูดอ้อมค้อมเกินไปใช่หรือไม่ 是不是我说得太含蓄了些</p> <p>(เว่ยอู่เซี่ยน) 41:25 เจ้ถึงได้คิดว่าข้ากำลังเหน็บแนม 所以你会觉得我在含沙射影</p>			
การดัดแปลงในฉบับแปล			

ตัวอย่างที่ 4.61 สำนวน “含沙射影” (hán shā shè yǐng) ตามความหมายในพจนานุกรมสำนวนจีน (2562, น.442) คือ “ตำนานกล่าวว่า มีสัตว์ชนิดหนึ่งที่เรียกว่า ยวี (虺 yù) อยู่ในน้ำ ซึ่งสามารถพ่นทรายและยิงเงาของผู้คนได้ ทำให้คนป่วยได้ เป็นการเปรียบเปรยการใส่ร้ายป้ายสีผู้คน” สำนวนนี้เกี่ยวกับตำนานโบราณของจีน ดังนี้

ตำนานเล่าว่าในสมัยโบราณประเทศจีนมีสัตว์ชนิดหนึ่งที่มีลักษณะแปลกประหลาด มีเขาแหลมบนหัว มีกระดองแข็งบนหลัง และมีปีกบนลำตัว ซึ่งสามารถบินบนท้องฟ้าและว่ายน้ำได้ ผู้คนเรียกว่า “ยวี” (虺 yù) หรือเรียกว่า “จิ้งจอกสั้น” ในตำนานว่าสัตว์ชนิดนี้อาศัยอยู่ตามแม่น้ำแยงซี (长江 cháng jiāng) และแม่น้ำหวยเหอ (淮河 huái hé) และมักจะปรากฏตัวและหายไปอย่างลึกลับ “ยวี” (虺 yù) จะบินขึ้นฟ้าและโจมตีศีรษะของผู้คน และแอบโจมตีคนว่ายน้ำในแม่น้ำ ที่จริงแล้ว “ยวี” (虺 yù) ไม่มีตา แต่ประสาทด้านการฟังนั้นไวมาก ตรวจจับที่มันได้ยินเสียงเล็กน้อย มันก็

สามารถรู้ทิศทาง ระยะทาง และตำแหน่งของอีกฝ่ายได้อย่างแม่นยำ นอกจากนี้ ยังมีอวัยวะที่พิเศษมาก ในปากของมัน คล้ายกับคันศรที่คนใช้ยิงธนู ตราบใดที่ได้ยินเสียงก็จะยิงทรายที่อยู่ในปากออกด้วย อวัยวะพิเศษนี้ เมื่อคนถูกยิง จะเกิดแผลชนิดร้ายขึ้นที่ผิวหนัง ซึ่งรักษาได้ยาก และอาจมีอาการรุนแรง ถึงเสียชีวิต แม้ “ยวี” (虺 yù) จะยิงไปที่เงาของคน บริเวณที่ถูกยิงก็ยังคงเจ็บและป่วยเป็นโรคผิวหนัง

ผู้แปลเลือกแปลสำนวน “含沙射影” (hán shā shè yǐng) เป็น “เหน็บแนม” โดยใช้ กลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปล แม้ความหมายของสำนวนเปลี่ยนไป แต่ผู้ชมสามารถรับชมละครได้ อย่างราบรื่น เนื่องจากบทแปลเข้ากับบริบทของละครได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมจีนที่สะท้อนผ่านสำนวนจีนมีความเหมือนและความแตกต่างกับวัฒนธรรมไทย หากสำนวนจีนสะท้อนวัฒนธรรมที่ตรงและคล้ายกับวัฒนธรรมไทย ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับ ในทางกลับกัน เมื่อสำนวนจีนสะท้อนวัฒนธรรม ที่ต่างกับกับวัฒนธรรมไทย ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารใน ภาษาเป้าหมาย ข้อยกเว้นประการเดียวคือกลวิธีการแปลแบบสำนวน เนื่องจากสำนวนไทยบาง สำนวนคล้ายกับสำนวนจีน สำนวนส่วนนี้แม้ว่าผู้แปลจะเลือกกลวิธีการแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้รับ สารในภาษาเป้าหมายก็ตาม แต่การเลือกใช้กลวิธีดังกล่าวก็ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่เหมือนหรือ คล้ายคลึงกันของทั้งสองประเทศ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบท บรรยายของละครชุดเรื่อง พรมาจารย์ลัทธิมาร มีทั้งหมด 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านความ คาดหวังของผู้ชม ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน ปัจจัยด้านลักษณะของ รูปแบบตัวบท และปัจจัยด้านวัฒนธรรม เนื่องจากสำนวนแต่ละสำนวนมีความซับซ้อนและเอกลักษณ์ เฉพาะตัว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลวิธีการแปลจึงมักไม่ใช่เพราะแค่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง กล่าวได้ว่ากลวิธี การแปลของสำนวนจำนวนมากได้รับผลจากปัจจัยหลายอย่าง อย่างไรก็ตาม โดยรวมแล้ว ผู้แปลเลือก การแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายมากกว่าการแปลแบบเน้นที่การรักษา ภาษาต้นฉบับ และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนมากที่สุดคือปัจจัยด้าน วัฒนธรรม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การแปลสำนวนภาษาจีนเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาละครชุดจีน เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษากลวิธีการแปลสำนวนจากบทบรรยายภาษาจีนเป็นภาษาไทย และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ทั้งหมด 50 ตอน บนแอปพลิเคชัน WeTV ในช่วงปี พ.ศ.2564-2565 จากนั้นนำข้อมูลสำนวนภาษาจีนมาวิเคราะห์เพื่อแยกกลวิธีการแปลและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลตามทฤษฎีของ Newmark (1988) ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

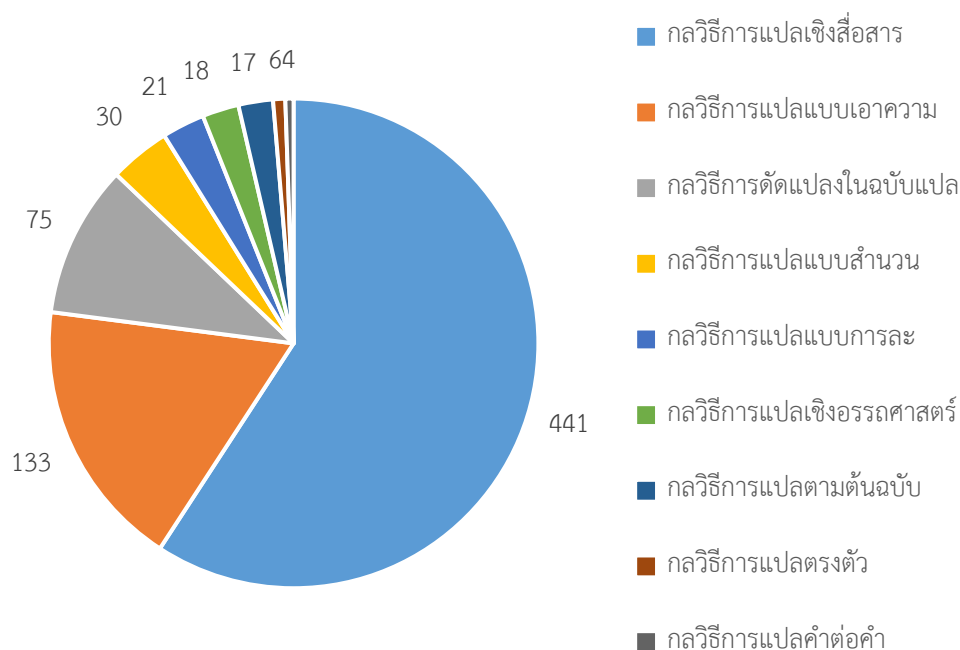
5.1.1 กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร

จากการศึกษากลวิธีการแปลสำนวนจีนในบทบรรยายของละครชุดจีน เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยได้พบกลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยทั้งหมด 9 กลวิธี ได้แก่

1. การแปลแบบคำต่อคำ
2. การแปลตรงตัว
3. การแปลเชิงอรรถศาสตร์
4. การแปลตามต้นฉบับ
5. การแปลแบบการละ
6. การแปลแบบสำนวน
7. การดัดแปลงในฉบับแปล
8. การแปลแบบเอาความ
9. การแปลเชิงสื่อสาร

ในการศึกษาครั้งนี้ พบการใช้สำนวนจีนทั้งหมด 745 ครั้ง สำนวนภาษาจีนที่ถูกแปลด้วยกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารมีจำนวนมากที่สุด มีทั้งหมด 441 ครั้ง รองมาได้แก่ กลวิธีการแปลแบบเอาความที่พบทั้งสิ้น 133 ครั้ง ต่อมากลวิธีการดัดแปลงในฉบับแปลพบจำนวนทั้งหมด 75 ครั้ง ลำดับถัดมาคือกลวิธีการแปลแบบสำนวน พบทั้งสิ้น 30 ครั้ง และกลวิธีการแปลแบบการละพบจำนวนทั้งหมด 21 ครั้ง กลวิธีการแปลตามต้นฉบับ พบทั้งสิ้น 18 ครั้ง กลวิธีการแปลเชิงอรรถศาสตร์ พบทั้งสิ้น

17 ครั้ง กลวิธีการแปลตรงตัวพบจำนวนทั้งหมด 6 ครั้ง และกลวิธีการแปลลำดับสุดท้ายที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ พบทั้งหมด 4 ครั้ง โดยสามารถแสดงจำนวนกลวิธีการแปลสำนวนจีน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 17 กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยาย

อนึ่ง ตามทฤษฎีของ Newmark (1988) ที่แบ่งการแปลออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ การแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับและการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย สามารถสรุปได้ว่า กลวิธีที่ใช้มากที่สุดในการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยาย ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย พบทั้งสิ้น 679 ครั้ง รองลงมา ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ พบจำนวนการใช้ทั้งสิ้น 45 ครั้ง นอกจากนี้ ยังพบกลวิธีการแปลแบบการละ 21 ครั้ง

จากการศึกษา กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร พบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบหลากหลายในการแปลสำนวนจีน โดยใช้การแปลเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นหลัก และกลวิธีการแปลที่ใช้มากที่สุดเป็น กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร

5.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง พรมาจารย์ลัทธิมาร

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลมีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท และปัจจัยด้านวัฒนธรรม ดังสรุปผลประเด็นวิจัยต่อไปนี้

5.1.2.1 ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม

การแปลสำนวนจีนในบทบรรยายของละครชุดจีน เรื่อง พรมาจารย์ลัทธิมาร เป็นภาษาไทย ผู้แปลมีใช้คำศัพท์ที่สื่อถึงความสัมพันธ์ชายรักชายของตัวละคร ชวนให้ผู้ชมชาวไทยจินตนาการตามเนื้อเรื่อง เนื่องจาก พรมาจารย์ลัทธิมาร เป็นละครที่ดัดแปลงจากนวนิยายวาย ประเด็นชายรักชายเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ชมคาดหวัง จากการวิเคราะห์ปรากฏว่า ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความในการแปลสำนวนจีนบางสำนวน เพื่อมีความอิสระในการเลือกใช้คำที่มีความหมายโดยนัยสำหรับชาวไทยมาแสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวละครชาย เช่น คำแปลสำนวนที่ว่า “ช่างคือดั่งยี่งัก” แสดงถึงผู้พูดมีเจตนาอยากให้ผู้ฟังเชื่อฟังและต้องการให้อยู่ในโอวาท

5.1.2.2 ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน

5.1.2.2.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์

โครงสร้างไวยากรณ์ของสำนวนจีนมีความเหมือนและความแตกต่างกับภาษาไทย หากสำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ตรงตามภาษาไทย ผู้แปลมักจะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับ เช่น เมื่อสำนวนเป็นโครงสร้าง ประธาน+กริยา+กรรม (s+v+o) ก็สามารถเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ หรือการแปลตามต้นฉบับที่เน้นภาษาต้นฉบับในการแปลสำนวน ในทางกลับกันเมื่อสำนวนจีนมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ต่างกับภาษาไทย ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นหลัก เช่น ตำแหน่งของคำคุณศัพท์ในภาษาจีนกับภาษาไทย จะมีความแตกต่างกัน ในภาษาจีน คำคุณศัพท์จะอยู่หน้าคำที่ถูกขยาย แต่ในภาษาไทยเมื่อคำคุณศัพท์ทำหน้าที่ขยายจะอยู่หลังคำที่ถูกขยาย ต่อให้โครงสร้างสำนวนจีนเป็นไปตามรูปแบบ s+o+v ในด้านการเรียงลำดับของคำก็แตกต่างกับภาษาไทย จึงต้องใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย นอกจากการเรียงลำดับของคำต่างกันแล้ว สำนวนจีนยังมีบางสำนวนมีโครงสร้างการซ้อนคำแบบพิเศษที่เป็น ABAC ซึ่งเป็นสำนวนประกอบด้วยจำนวน 4 คำ และคำที่ 1 กับ 3 เป็นคำเดียว เมื่อแปลสำนวนที่มีโครงสร้างแบบนี้ ผู้แปลก็จำเป็นต้องใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย

5.1.2.2 ปัจจัยด้านบริบทของการใช้สำนวน

กลวิธีการแปลที่ต่างกันจะถูกนำมาแปลสำนวนจีนที่อยู่ในบริบทต่างกัน เพื่อให้เนื้อหาที่แปลออกมาเป็นธรรมชาติและสมเหตุสมผลยิ่งขึ้น ผู้แปลจะปรับเนื้อหาที่แปลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เนื้อเรื่องของละคร และบทบาทที่แตกต่างกันของตัวละครที่ใช้สำนวน เช่น ใช้คำที่เหมาะสมกับบริบทกำลังภายในจีนโบราณ ใช้สำนวนไทยในการแปลเพื่อเน้นย้ำเป็นคนโบราณกำลังพูด และใช้คำที่ต่างกันแต่เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของตัวละครที่สุดเมื่อสำนวนปรากฏในบทต่างกัน

5.1.2.3 ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท

บทบรรยายของละครชุดเน้นเป็นภาษาพูดที่ดูพร้อมกับภาพในจอ สามารถสื่อความหมายของตัวบทให้ผู้ชมเข้าใจง่าย ในเวลาเดียวกัน ผู้แปลยังต้องคำนึงถึงความจำกัดในด้านความยาวของบทบรรยายบนหน้าจออีกด้วย ดังนั้น ผู้แปลจึงใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายมากกว่ากลวิธีการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ เพื่อแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด

5.1.2.4 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน จากการวิเคราะห์พบว่า สำนวนจีนสามารถจำแนกตามคำประกอบ เนื้อหาหลัก และที่มาของสำนวนออกเป็น 11 ประเภท ได้แก่ สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับตัวเลขและหน่วยวัด สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับลัทธิและศาสนา สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับธาตุและธรรมชาติ สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสงคราม สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับพืช สำนวนจีนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต สำนวนจีนที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ สำนวนจีนที่เกี่ยวกับตำนานและเทพนิยาย และสำนวนจีนที่มาจากวรรณกรรมจีน ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมจีนที่สะท้อนผ่านสำนวนจีนมีความหลากหลาย หากสำนวนจีนสะท้อนวัฒนธรรมที่ตรงและคล้ายกับวัฒนธรรมไทย ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นรักษาภาษาต้นฉบับได้ ในทางกลับกัน เมื่อสำนวนจีนสะท้อนวัฒนธรรมที่ต่างกับวัฒนธรรมไทย ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย ยกเว้นกลวิธีการแปลแบบสำนวน กล่าวคือ แม้เป็นกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสาร แต่เนื่องจากสำนวนไทยบางสำนวนคล้ายกับสำนวนจีน การเลือกใช้กลวิธีดังกล่าวจึงเป็นการเลือกที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันของประเทศจีนและประเทศไทย

จากการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนมักไม่ใช่เพราะแค่ปัจจัยเดียวเท่านั้น แต่ได้รับผลจากปัจจัยหลายอย่างผสมกัน อย่างไรก็ตามโดยรวมแล้ว ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนที่สำคัญที่สุดคือปัจจัยด้านวัฒนธรรม

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบหลากหลายในการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร สอดคล้องกับสมมติฐานของการศึกษาข้อที่ 1 กล่าวคือในงานวิจัยครั้งนี้ หลังจากเก็บข้อมูลทั้งหมด พบสำนวนจีน 519 สำนวน และสำนวนภาษาจีนดังกล่าวถูกใช้ไปทั้งหมด 745 ครั้ง ซึ่งในสำนวนจีนบางสำนวนนั้นปรากฏการใช้มากกว่า 1 ครั้ง และสำนวนจีนสำนวนเดียวอาจจะใช้กลวิธีการแปลที่แตกต่างกัน

กลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดในงานวิจัยครั้งนี้เป็น กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร ซึ่งพบมากถึง 441 ครั้ง คิดเป็น 59.19% ของสำนวนจีนทั้งหมด Newmark (1988, น.47) ให้คำจำกัดความของกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารว่า เป็นกลวิธีการแปลที่พยายามแปลภาษาและข้อความตามบริบทในต้นฉบับ โดยใช้รูปแบบภาษาและวิธีเรียบเรียงที่ผู้รับสารสามารถยอมรับและเข้าใจได้ การแปลในลักษณะนี้จะแปลสำนวนจีนออกมาเป็นข้อความที่กะทัดรัดและมีความสมบูรณ์ในด้านสื่อความหมาย บทแปลสำนวนจีนเข้ากับบริบทได้ โดยถ่ายทอดความหมายของสำนวนจีนออกมาเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายและอ่านแล้วอย่างลื่นไหลในภาษาไทย เมื่อเทียบกับผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวนของงานวิจัยชิ้นอื่น เช่น การแปลสำนวนภาษาอังกฤษจากซีรีส์แนววัยรุ่นเป็นภาษาไทยของ รมัณยา ทิพย์มณฑีธร (2559) พบว่ากลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้มากที่สุดก็เป็นกลวิธีการแปลเชิงสื่อสารเช่นเดียวกัน รมัณยา ทิพย์มณฑีธร (2559) ยังกล่าวในงานวิจัยว่า กลวิธีการแปลเชิงสื่อสารเป็นกลวิธีการแปลที่เน้นภาษาเป้าหมายเป็นหลัก ทำให้ผู้แปลพยายามที่จะเลือกความหมายในภาษาเป้าหมายได้เหมาะสมสำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้คำหรือวลีที่กะทัดรัด และมีการนำบริบทร่วมพิจารณาในการแปล ทำให้กลวิธีการแปลเชิงสื่อสารนั้นได้รับความนิยมในการแปลมากที่สุด

ในงานวิจัยครั้งนี้ กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำพบทั้งหมด 4 ครั้ง เป็นอันดับสุดท้ายในกลวิธีการแปลทั้งหมด ซึ่งสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าภาษาจีนและภาษาไทยนั้นเป็นภาษาที่มีความแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งในด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ และบริบทการใช้ภาษา เป็นต้น นอกจากนี้ ภาษานั้นยังมีองค์ประกอบจากวัฒนธรรม การมองโลก วิถีชีวิตเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะสำนวนที่มีความหมายโดยนัย ย่อมจะมีความแตกต่างกันในทั้งสองภาษา ดังนั้น การที่จะแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยแบบคำต่อคำให้มีความหมายครบถ้วน สมบูรณ์และถูกต้องได้จึงเป็นเรื่องยาก

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลแบบการละเป็นจำนวนถึง 21 ครั้ง ซึ่งในงานวิจัยหลายเรื่องได้พบการใช้กลวิธีการแปลแบบการละในการแปลสำนวนเหมือนกัน เช่น กนก รัตน์ คณะสารพันธ์ (2549) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง การแปลสำนวนในบทภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ได้พบว่าผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบการละ เนื่องจากมีความจำกัด เรื่องการทำบทแปลที่เป็นบทบรรยายได้ภาพ และรมณยา ทิพย์มณเฑียร (2559) ที่เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง การแปลสำนวนภาษาอังกฤษจากซีรี่ย์แนววัยรุ่นเป็นภาษาไทย ก็เห็นด้วยที่ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบการละ เนื่องด้วยข้อจำกัดทางเนื้อที่ของบทบรรยายได้ภาพ ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นตรงกันกับข้อสังเกตดังกล่าว แต่ยังมีเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบการละในการแปลสำนวนจีน กล่าวคือ 1) เมื่อสำนวนสื่อความหมายเสริมภาพบจนจ หรือมีความหมายซ้ำกับข้อความรอบข้าง ผู้แปลอาจจะที่จะแปลสำนวน ตัวอย่างเช่น ในบทละครชุด ตอนที่ 4 นาทีที่ 12:29 “何必如此咄咄逼人” (hé bì rú cǐ duō duō bī rén) ที่แปลเป็นบทบรรยายได้ภาพว่า “จำเป็นต้องทำขนาดนี้เลยหรือ” ปรากฏสำนวนจีน “咄咄逼人” (duō duō bī rén) ซึ่งแปลว่า “ใช้สายตาหรือวาจาข่มเพื่อแสดงว่าตนเหนือกว่า หรือพูดจาดุดัน” แต่ผู้แปลเลือกจะแปลสำนวนนี้เนื่องจากภาพบจนจกำลังแสดงท่าทางของตัวละครที่ข่มขู่ วางอำนาจ จึงจะแปลสำนวนได้และให้ภาพเล่าเรื่องราว “ขนาดนี้” ก็คือ “咄咄逼人” (duō duō bī rén) ที่สำนวนจีนกำลังสื่อ 2) เมื่อสำนวนเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้ง ผู้แปลอาจจะที่จะแปลสำนวน ตัวอย่างเช่น สำนวนจีน “越俎代庖” (yuè zǔ dài páo) ที่เกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมพิธีบูชาบรรพบุรุษของจีน และสำนวนจีน “一鼓作气” (yī gǔ zuò qì) ที่เกี่ยวกับการตีกลองรบส่งสัญญาณระหว่างการทำสงคราม ทั้งสองสำนวนผู้แปลต่างเลือกแปลด้วยกลวิธีการแปลแบบการละ

5.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุดเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร พบ 4 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท และปัจจัยด้านวัฒนธรรม ซึ่งเทียบกับสมมติฐานของการศึกษาข้อที่ 2 แล้ว มีเพิ่ม 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชม และปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวน

Newmark (1988, น.5) เคยกล่าวว่า การแปลที่ดีควรคำนึงถึงผู้อ่านเป็นสำคัญ (readership) ดังนั้น ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชมย่อมมีผลกระทบต่อการใช้สำนวน ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่า ผู้แปลมีการใช้คำที่มีความหมายโดยนัยสำหรับชาวไทยมาแสดงถึงความสัมพันธ์แบบชายรักชายของตัวละคร แต่ตัวอย่างที่พบมีแค่สำนวนเดียวเท่านั้น อาจเนื่องจากจีน

มีนโยบายว่า ในที่วิสาธารณะห้ามมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องรักร่วมเพศปรากฏ ทำให้บทบรรยายของละคร ต้นฉบับไม่สามารถแสดงความวายได้อย่างชัดเจน อีกทั้งสำนวนเป็นภาษาที่คงรูป หากไม่ใช่สำนวนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องรักร่วมเพศ ยากที่จะใช้คำแปลสื่อความหมายตามความคาดหวังของผู้ชมกลุ่มวาย

ปัจจัยด้านโครงสร้างไวยากรณ์และบริบทของการใช้สำนวนส่งผลให้ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีที่สามารถสื่อความหมายของต้นฉบับและฉบับแปลได้เทียบเคียงกันด้วยภาษาที่มีความสละสลวย ถูกต้องและเป็นธรรมชาติ ภาษาจีนกับภาษาไทยมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างเชิงโครงสร้างและไวยากรณ์ นอกจากการแปลคำต่อคำ กลวิธีการแปลชนิดอื่นต่างมีการปรับโครงสร้างในฉบับแปลไม่มากนักน้อย จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาจีนและภาษาไทยมีความแตกต่างมากกว่าความเหมือน เช่น การเรียงลำดับของคำต่างกัน โดยเฉพาะตำแหน่งของบทขยาย รวมทั้งโครงสร้างพิเศษต่าง ๆ ผู้แปลจึงต้องเลือกใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสม สำนวนในละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ล้วนปรากฏในบทสนทนา ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องพิจารณาถึงบริบทของบทสนทนา สถานการณ์ของบทสนทนา และบุคลิกลักษณะของคู่สนทนาเมื่อทำการแปล ผู้แปลจึงมีการใช้คำที่สื่อถึงยุทธภพจีน มีการใช้สำนวนไทยที่คนไทยปัจจุบันไม่นิยมสื่อสารกันนัก และมีการแปลสำนวนเป็นสองแบบที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงเนื่องจากบุคลิกของผู้พูดต่างกัน

การพิจารณารูปแบบตัวบทของบทแปลที่เป็นบทบรรยายได้ภาพของละครชุด ปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบทถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนจีน การทำบทแปลเพื่อทำเป็นบทบรรยายได้ภาพนั้นมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนตัวอักษรที่แสดงบนจอภาพซึ่งมีเนื้อที่จำกัด เมื่อแปลสำนวนจีนที่มีความหมายลึกซึ้งและอธิบายยาก ผู้แปลจำเป็นต้องใช้คำที่กะทัดรัดกินความ เพื่อประหยัดพื้นที่ให้กับข้อความอื่น ๆ อนึ่ง บทบรรยายในละครชุดเป็นบทสนทนาที่นำเสนอพร้อมทั้งภาพเคลื่อนไหวบนจอ ผู้แปลต้องแปลสำนวนส่วนใหญ่ออกมาในเชิงภาษาพูด และสอดคล้องกับภาพละคร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแปลมากที่สุดคือปัจจัยด้านวัฒนธรรม จากผลการศึกษาสังเกตได้ว่า สำนวนจีนสัมพันธ์กับชีวิตของคนจีนแทบทุกด้าน มีคำเกี่ยวข้องกับสิ่งที่พบเห็นหรือวิถีชีวิตประจำวันต่าง ๆ มากมาย ทั้งอวัยวะ ตัวเลขและหน่วยวัด ลัทธิและศาสนา ธาตุและธรรมชาติ สัตว์ สงคราม พิษ รวมไปถึงวิถีชีวิต เหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ตำนานและเทพนิยาย เป็นต้น สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ สำนวน 4 ประเภทที่เกี่ยวกับ พิษ วิถีชีวิต เหตุการณ์และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ตำนานและเทพนิยาย ล้วนแปลด้วยกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมาย และมีการใช้กลวิธีการแปลแบบการละแค่สำนวนเดียวซึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สำนวนจีน 4 ประเภทที่กล่าวมา มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมไทยอย่างมาก ส่วนสำนวนประเภทอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นทั้งความเหมือนและความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม สภาพสังคม ตลอดจนภูมิปัญญาต่าง ๆ ของชาวจีน

และชาวไทย อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมจีนและไทยมีมากกว่าความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นในการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย ผู้แปลจึงเลือกกลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นหลัก

การแปลสำนวนจีนในงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทั้งจีนและไทยแล้วยังพบสำนวนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก ได้แก่ “以牙还牙” (yǐ yá huán yá) ที่แปลว่า “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” สำนวนทั้งจีนและไทยดัดแปลงมาจากสำนวนภาษาอังกฤษที่ว่า “an eye for an eye, and a tooth for a tooth” เป็นสำนวนที่มีความหมายว่า บุคคลที่ทำร้ายบุคคลอื่นต้องได้รับการทำร้ายแบบเดียวกันเป็นการตอบแทน สำนวนนี้เป็นคำอ้างอิงจากข้อความหลายตอนจากพระคัมภีร์ฮีบรู ในภาษาจีน สำนวนนี้มีฉบับสมบูรณ์ว่า “以眼还眼，以牙还牙” (yǐ yǎn huán yǎn yǐ yá huán yá) ตรงตามสำนวนภาษาอังกฤษฉบับเดิม จากนี้เห็นได้ว่า สำนวนในภาษาต่าง ๆ ล้วนมีอิทธิพลซึ่งกันและกันเนื่องจากการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรม

จากการศึกษา ผู้วิจัยยังพบสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ “ถุงน้ำดี” แต่สำนวนเดียวที่สื่อถึง “ความกล้า” เหมือนกับในวัฒนธรรมจีน กล่าวคือ ในการแปลสำนวนจีน “闻风丧胆” (wén fēng sàng dǎn) ที่แปลว่า “ได้ยินเสียงลมแผ่วเบา ก็ถุงน้ำดีแตก บรรยายความน่ากลัวที่สุดขีด” ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้เป็น “กลัวจนขวัญหนีดีฝ่อ” ในบทแปลนี้ “ขวัญหนีดีฝ่อ” หมายถึงตกใจกลัวเมื่อประสบภัย ขวัญหนี สะท้อนความเชื่อของคนไทยที่ว่าทุกคนมีขวัญตั้งแต่เกิดมา ถ้าขวัญอยู่กับตัวก็เป็นสิริมงคล เป็นสุขสบาย จิตใจมั่นคง ถ้าคนตกใจ ขวัญก็จะออกจากร่างไป ซึ่งเรียกว่า ขวัญหนี ขวัญบิน ขวัญหาย เป็นต้น ส่วน ดีฝ่อ หมายถึง ดีเหี่ยวเหี่ยวลง ดีเป็นอวัยวะภายในของคนและสัตว์ บรรจุน้ำขุ่นสีเขียว มีรสขม ซึ่งออกจกตับช่วยย่อยอาหาร (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2557) การที่คนไทยใช้ “ดี” ในสำนวนนี้อาจจะเพราะว่า ตามการแพทย์แผนไทย ดี ทำหน้าที่ผลิตไคความร้อนให้แก่ดวงจิต เมื่อดวงจิตหลุดลอยออกไปจากร่างกาย ซึ่งก็คือขวัญไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ไม่ว่าจะเกิดจากการรับรู้เหตุการณ์ที่สะเทือนต่อจิตใจใด ๆ ก็ตาม ทางระบบประสาท ๕ ทำให้ไคความร้อนของน้ำดีลดลงส่งผลให้ถุงน้ำดีเหี่ยวเหี่ยวแห้งลงในที่สุด (ธรรพพันธ์ บางชันธ์, 2565) ในวัฒนธรรมจีน ตามคัมภีร์ทางการแพทย์เล่มแรกของจีน เรื่อง 《黄帝内经》 (huáng dì nèi jīng) (คัมภีร์หวงตี้เนย์จิง) ได้กล่าวถึง ถุงน้ำดีว่า “ถุงน้ำดีนั้น เป็นอวัยวะหลักในการรักษาระเบียบและการตัดสินใจ อวัยวะภายในทั้งสิบเอ็ดชิ้นอยู่กับถุงน้ำดี” (“胆者，中正之官、决断出焉。凡十一脏，取决于胆也。” dǎn zhě, zhōng zhèng zhī guān, jué duàn chū yān. fán shí yī zàng, qǔ jué yú dǎn yě.) กล่าวคือ ถุงน้ำดีมีหน้าที่ในการตัดสินใจ ป้องกัน และขจัดผลเสียของสิ่งกระตุ้นทางจิตบางอย่าง เพื่อรักษาและควบคุมการทำงานปกติของธาตุลมและเลือด ดังนั้น คนที่มีถุงน้ำดีที่ใหญ่และแข็งแรง เมื่อได้รับผลกระทบจากการกระตุ้นอย่างกะทันหัน แต่ระดับของผลกระทบนั้นค่อนข้างเบา และการฟื้นตัวจะเร็วกว่า คนที่มีถุงน้ำดีที่เล็กและอ่อนแอ มักจะเกิดอาการและโรคต่าง ๆ เมื่อตกใจขึ้น

รุนแรง นี่คือสาเหตุที่ทำให้ "ถุนน้ำดี" ในภาษาจีนมีความเชื่อมโยงกับ "ความกล้า" ดังคำว่า "胆大" (dǎn dà) ที่แปลว่า "กล้าหาญ" "胆小" (dǎn xiǎo) ที่แปลว่า "ขี้กลัว"

5.2.3 ลักษณะการใช้คำ "คู่ตรงข้าม" ในสำนวนจีนกับแนวคิดลัทธิเต๋า จากการวิเคราะห์สำนวนจีนที่ปรากฏในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่าสำนวนจีนจำนวนมากไม่น้อยที่ประกอบด้วยคำ "คู่ตรงข้าม" เช่น ขาว-ดำ น้ำ-ไฟ ฟ้า-ดิน ถูก-ผิด ลักษณะนี้อาจเกี่ยวข้องกับปรัชญาจีนโบราณ ซึ่งในปรัชญาจีนโบราณส่วนใหญ่จะมีวิธีคิดแบบ "คู่ตรงข้าม" โดยเฉพาะแนวคิดหยิน-หยางของลัทธิเต๋า

คำ "คู่ตรงข้าม" ที่ปรากฏในสำนวนจีน ยังแสดงความหมายว่า รวมทั้งหมด ตัวอย่างสำนวน เช่น "新仇旧恨" (xīn chóu jiù hèn) ที่แปลคำต่อคำว่า "ใหม่ ความแค้นเก่า ความเกลียดชัง" อุปมาว่า มีความเกลียด ความเคียดแค้นที่ลึกซึ้ง ในสำนวนนี้ คำคู่ตรงข้ามเป็น "新 xīn" ใหม่ และ "旧 jiù" เก่า รวมกันแล้วมีความหมายว่า ทั้งหมด ทุกด้าน ในทำนองเดียวกัน คำคู่ตรงข้ามที่ปรากฏในสำนวนจีน เช่น ฟ้า-ดิน ("天地 tiān dì") หมายถึงโลกทั้งโลก ภูเขา-ทะเล ("山海 shān hǎi") หมายถึงสถานที่ทั้งหมด หัว-หาง ("首尾 shǒu wěi") หมายถึงร่างกายทั้งร่าง และ ไกล-ใกล้ ("远近 yuǎn jìn") หมายถึงทุกภูมิภาค ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องหยินและหยางในลัทธิเต๋าอย่างชัดเจน

หยิน-หยาง เป็นตัวแทนของพลังแห่งจักรวาล 2 ด้าน ชาวจีนเชื่อว่า เครื่องหมายหยินและหยางนี้พัฒนามาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของจักรวาล สีดำคือ หยิน หมายถึง ดวงจันทร์ เป็นตัวแทนของการเต็มใจ รับหรือยอมเป็นฝ่ายถูกกระทำ เป็นพลังแห่งสตรีเพศ ความเยือกเย็น การหยุดนิ่ง การเคลื่อนลงต่ำ การเก็บรักษา การยับยั้ง ส่วนสีขาวคือ หยาง หมายถึง ดวงอาทิตย์ อันเป็นสัญลักษณ์ของพลังแห่งบุรุษเพศ การเคลื่อนขึ้นไหว ความกระตือรือร้น การเคลื่อนขึ้นไปด้านบน การเจริญเติบโต เจริญรุ่งเรือง ความร้อนแรง ดังนั้น สัญลักษณ์หยิน-หยาง จึงแทนความสมดุลของพลังในจักรวาล (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563, ย่อหน้าที่ 1) แนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่าชาวจีนโบราณมักจะสังเกตโลกทั้งใบด้วยมุมมองความเป็นคู่โดยกำเนิด ดังนั้น ภาษาจีนที่มีความผูกพันกับวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้งย่อมสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดแบบนี้ ตั้งแต่โครงสร้างของอักษรจีนไปจนถึงการใช้ถ้อยคำในสำนวน วลี ประโยค

โดยสรุป ในการศึกษา กลวิธีการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายของละครชุด เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร พบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเป็นหลัก เนื่องจากสำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวข้องกับสิ่งที่พบเห็น หรือวิถีชีวิตประจำวันต่างๆ ของคนจีน มีความหมาย โครงสร้าง และบริบทการใช้ที่ต่างกันมากกว่าเหมือนกันกับภาษาไทย และในขณะเดียวกัน ผู้แปลยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ชมและปัจจัยด้านลักษณะของรูปแบบตัวบท จากผลการศึกษาดังกล่าว สังเกตได้ว่า การแปลเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ผู้แปล

อาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ ตั้งแต่การตีความต้นฉบับจึงถ่ายทอดออกมาเป็นฉบับแปล กระบวนการที่จำเป็นสำหรับการแปลที่ดี คือการพิจารณาอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการแปล อย่างครบถ้วน และค้นหาความสมดุลระหว่างปัจจัยเหล่านี้เพื่อแสดงภาษาต้นฉบับออกอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรมชาติในภาษาเป้าหมาย

5.3 ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง การแปลสำนวนภาษาจีนเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาละครชุดจีน เรื่อง ปรมจารย์ลัทธิมาร ผู้วิจัยคิดว่าควรมีการศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

5.3.1 ควรมีการศึกษากการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยจากสื่ออื่น ๆ นอกเหนือจากละครชุด

5.3.2 ควรมีการศึกษากการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในละครชุดแนวอื่น ๆ แนวใดแนวหนึ่ง

รายการอ้างอิง

- กนกพร นุ่มทอง. (2563). **ทักษะการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กนกรัตน์ คณะสารพันธ์. (2549). "การแปลสำนวนในบทภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- กัลยาณี กฤตโตปกรณ์. (2563). "สำนวนจีน : ภาพสะท้อนโลกทัศน์ของชาวจีนต่อสตรีจีน." **วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์** 13, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 272-301.
- _____. (2565). "ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวจีนผ่านสำนวนเกี่ยวกับเครื่องดนตรีโบราณของจีน." **วารสารการวิจัยภาษาละลองคำ** 16, 1 (มกราคม-มิถุนายน) : 43-64.
- การต์พิชชา วงษ์ขาว. (2550). "สื่อละครโทรทัศน์เกาหลีกับการเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีในสังคมไทย." *วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- ฉิน หยงหลิน. (2526). "สำนวนจีนและสำนวนไทย: การศึกษาเปรียบเทียบ." *วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- เฉลิมศรี จันทสิทธิ์. (2529). **การแปลเบื้องต้น : ทฤษฎีและแบบฝึกหัด**. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- เชิดชัย ผาสุพงษ์. (2545). **พจนานุกรมสำนวนจีน-ไทย 汉泰熟语词典**. กรุงเทพฯ: พู่กันจีน.
- โชติกา เศรษฐธัญญการ. (2565). "กลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์." **วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร** 19, 3 (กันยายน-ธันวาคม) : 91-107.
- ณัฐนันท์ ตียนนนท์. (2556). "การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีน เจีย กับฉบับแปลภาษาไทยบ้าน." *วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ดวงตา สุปล. (2541). **ทฤษฎีและกลวิธีการแปล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เต๋อจิ้น หลี. (2563). **ไวยากรณ์จีน สำหรับคนไทย**. สมุทรปราการ: สำนักพิมพ์หมื่นอักษร.
- ธรรพ์พันธ์ บางจันทร์. (2565). **ที่มา 'ขวัญหนีดีฝ่อ' ทำไมขวัญจึงหนี แล้วทำไมดีต้องฝ่อ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 30 เมษายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://m.facebook.com/LOCALRY/posts/647491795678410/>
- นันท์นิติน สันติธรรม. (2560). "การนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์." *วิทยานิพนธ์*

- ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บังอรรัตน์ ชัยจำรูญพันธุ์. (2545). "การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและกลวิธีการแปล Anaphora ของนิสิตชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยบูรพา." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. (2541). **ไวยากรณ์จีนกลาง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภัสสร วศินนิติวงศ์. (2544). **สนุกกับสำนวนจีน**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- ปรีดา อัครจันทโชติ. (2561). "ความเป็นจีนในละครโทรทัศน์ไทย." **วารสารนิเทศศาสตร์** 36, 1 (มกราคม-เมษายน) : 1-20.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2533). **ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ปิยะมาศ สรรพวิรวงศ์. (2543). "การศึกษาเปรียบเทียบ 'สี่แผ่นดิน' ฉบับแปลภาษาจีนสองสำนวน." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์ศักดิ์ อันประเสริฐ และกนกพร นุ่มทอง. (2016). "การประยุกต์ใช้หลักการแปลกับการแปลงานวิศวกรรมเรือจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย." **วารสารจีนศึกษา** 9, 1 (เมษายน-กันยายน) : 108-142.
- พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา. (2563). "ภาษาและวัฒนธรรม : ความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน." **วารสารมหาจุฬาริชาการ** 7, 2 (กันยายน – ธันวาคม) : 53-63.
- พาสนินทร์ วงศ์วุฒิสโรช. (2554). "การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนใน ซีโหยวจี้ กับฉบับแปลภาษาไทย ไช้อิว." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มหาวีรวงศ์ นครราชสีมา. (2563). **เครื่องหมายหยิน - หยาง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2566. เข้าถึงได้จาก finearts.go.th/mahavirawongmuseum/view/12432-เครื่องหมายหยิน---หยาง
- พุกฉิตา กองพรหม. (2563). "การวิเคราะห์การออกแบบแต่งกายจากซีรี่ส์เรื่อง The Untamed ปรมาจารย์ลัทธิมาร." สารนิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มานิต เจียรบรรจงกิจ. (2544). **ขุมนุมนำนวนจีน เล่ม 1-3**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- เยาวลักษณ์ ศรีวิเชียร และจิราพร เนตรสมบัติผล. (2021). "กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์จีนในแอปพลิเคชัน WeTV เป็นภาษาไทย." **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

สุราษฎร์ธานี 13,2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) : 155-175.

เยียร์จู้ไต้ผาว : ซ้ำมเครื่องเซ่นไหว้ไปเป็นพ่อครัว. (2555). [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2566.

เข้าถึงได้จาก <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=vinitisiri&month=07-2011&date=26&group=175&gblog=94>

รมัณยา ทิพย์มณเฑียร. (2559). "การแปลสำนวนภาษาอังกฤษจากซีรี่ส์แนววัยรุ่นเป็นภาษาไทย." สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). **หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาอินดี**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

_____. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.

วนิดา ไชยวงศ์ษา, ภาณุวัฒน์ สุกุลสืบ และทัตพิชา สุกุลสืบ. (2564). "การเดินทางของวีรบุรุษตามแนวคิดของคริสโตเฟอร์ โวกเลอร์ : กรณีศึกษาบทบาทตัวละครเอกเว่ยอู๋ซียนจากรรณกรรมจีน แปลเรื่อง ประมาจารย์ลัทธิมาร." **วารสารมังรายสาร 9 1** (มกราคม-มิถุนายน) : 1-18.

วนิดา ตั้งเทียนชัย. (2550). "รายงาน ผลการวิจัย เรื่อง สำนวนจีน: โครงสร้างทางภาษาและเจตนาการใช้." รายงานที่ได้ทุนสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วรรณภา แสงอร่ามเรือง. (2563). **ทฤษฎีและหลักการแปล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วราพัชร ซาสีกุล. (2560). "กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย อุษณา เฟื่องธรรม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรารัตน์ มหามนตรี. (2557). "รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการโลกทัศน์ของคนไทยจากภาษาจีน." คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วัลภา เออร์วายน. (2541). **การแปลบทภาพยนตร์และบทโทรทัศน์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิกิพีเดีย. (2566ก). **บทบรรยายใต้ภาพ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%83%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E>

_____. (2566ข). **ลัทธิขงจื้อ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%97%E0%B8%98>

%E0%B8%B4%E0%B8%82%E0%B8%87%E0%B8%88%E0%B8%B7%E0%B9%8A%E0%B8%AD

ศศิ เอาทารยกุล. (2557). "การศึกษาการแปลข้ามวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์ไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศิริลักษณ์ ทวีกิจรุ่งทวี. (2547). "การแปลสำนวนจากนวนิยายภาษาไทยของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นภาษาอังกฤษ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว. (2550). "การข้อมคำภาษาปาก." **วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 29, ฉบับพิเศษ : 156-173.

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2561). **เรียนไทยได้จีน: นิทานสุภาพจิตจีน (133)**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.maticchon.co.th/education/news_1219558

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2563). **ความสัมพันธ์ไทย-จีน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 21 เมษายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/thai-relations-china/>

สัญญาวิ สายบัว. (2550). **หลักการแปล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2557). **ขวัญหนีดีฝ่อ**. เข้าถึงเมื่อ 25 เมษายน 2566. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B8%82%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B8%94%E0%B8%B5%E0%B8%9D%E0%B9%88%E0%B8%AD-%E0%B9%99-%E0%B8%81%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%98>

สิทธา พินิจภูวดล. (2543). **คู่มือนักแปลอาชีพ**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.

สิริน มีชัย. (2560). "กลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ แปลโดย ธาณี พูนสุวรรณ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สียอชิ ริว. (2562). **บทความจากโรงเล่า: วิเคราะห์ละครชุดปรมาจารย์ลัทธิมารกับเศรษฐกิจ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 14 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก <https://minimore.com/b/a9pTf/3>

สุพรรณณี ปิ่นมณี. (2552). แพลโต้ แพลติ : ทักษะการแปลสำหรับผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2557). การแปลขั้นสูง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา สุภาพ. (2536). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

เสมียนนารี [นามแฝง]. (2565). อาการครบ “32” มีความหมายอย่างไร? นับอะไรบ้าง?. [ออนไลน์].

เข้าถึงเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_92889

อติชาติ คำพวง และอรอนงค์ อินสอาด. (2562). "ปรัชญาของขงจื้อกับการจัดระเบียบทางสังคม: การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์หลุนอี่ว." วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม 8, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 126-164.

อนัญญา จริยรังสีรัตนา. (2559). "วิเคราะห์การแปลความซับซ้อนในบทบรรยายใต้ภาพยนตร์เรื่อง “กวนมิน โส” และ “พี่มาก..พระโขนง”." สารนิพนธ์ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรองค์ ชาคร. (2560). "กลวิธีการแปลวรรณกรรม." วารสารห้องสมุด 61, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) : 97-109.

อัจฉรา ไส้ศัตรูไกล. (2548). "จุดมุ่งหมาย หลักการและวิธีการแปล." ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อัษฎางค์ ยมนาค. (2558). หนึ่งจีนยอดนิยมเมื่อวันวาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก <https://m.facebook.com/AtsadangYommanak/posts/2322576594524777/>

อาสาฬห์ เกษตรสุนทร. (2564). "การแปลคำภาษาสเปนในต้นฉบับภาษาอังกฤษของภาพยนตร์เรื่อง Coco เป็นภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาสเปน ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bilyu Yang and Wirat Wongpinunwatana. (2561). "Translation Strategies of Translating Idioms from Chinese to Thai in the Book Sets of Common Knowledge about China." **Proceedings of 14th International Conference on Humanities and Social Sciences 2018**, Khon Kaen University, November 22-23.

Chinatalks. (2564). ผานกู่ หนี่วา ตำนานการสร้างโลกของจีน. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 11 กันยายน 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.chinatalks.co/chinatalks/chinesegods/ผานกู่-หนี่วา-ตำนาน>

การสร้างโลกของจีน/

- Diary by Onnie. (2561). **เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีน 声调**. เข้าถึงเมื่อ 19 ตุลาคม 2564. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.diarybyonnie.com/2018/05/blog-post_8.html
- Ethnologue-Languages of the world. (2558). **A world of languages**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 11 กันยายน 2564. เข้าถึงได้จาก <https://multimedia.scmp.com/culture/article/SCMP-printed-graphics-memory/lonelyGraphics/201505A51.html>
- Hmong.in.th. (2564). **นายเข้าทยก**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 24 กันยายน 2564. เข้าถึงได้จาก <https://hmong.in.th/wiki/Heshibi>
- Larson, M. (1981). **Meaning-based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence**. New York: University Press of America.
- Newmark, P. (1981). **Approaches to Translation**. Oxford: Pergamon Press.
- _____. (1988). **A Textbook of Translation**. New Jersey: Prentice Hall.
- Nida, E. (1964). **Toward a Science of Translating**. Leiden: E.J.Brill.
- Parnbewtch. (2019). ผลงาน **墨香铜臭** ไม่เพียงถกขำนักเขียนชาวจีนเจ้าของผลงานปรมาจารย์ ลัทธิมาร. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2563 18 ตุลาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://minimore.com/b/ffhkT/4>
- THE BANGKOK INSIGHT. (2565). **เรื่องย่อ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” จากนิยายออนไลน์สุดฮอต สู่อีบุ๊กกำลังภายในสุดเข้มข้น**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.thebangkokinsight.com/news/lifestyle/entertainment/811567/>
- Translation services. (2564). **เพราะอะไร...ซีรีส์จีน หนึ่งจีน จึงโด่งดังในประเทศไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 23 มิถุนายน 2564. เข้าถึงได้จาก https://www.รับแปลภาษาจีน.com/ความรู้/348885-เพราะอะไร_ซีรีส์จีน_%20หนึ่งจีน_จึงโด่งดังในประเทศไทย
- WorkpointTODAY. (2562). **“ปรมาจารย์ลัทธิมาร” กับกระแสครั้งยิ่งใหญ่ของซีรีส์จีน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/the-untamed>
- 中国科学院语言研究所. (1999). **现代汉语词典**. 3rd ed. 北京: 商务印书馆.
- 刘春梅和梁秀梅. (2017). “汉语三种表比喻义的 ABAC 式.” **现代汉语 (语言研究)**, no. 4:5.
- 吴成鑫, 李淑琴和杨琴. (2014). “中国古装影视剧字幕翻译研究.” **决策与信息**, no. 5:75-76.
- 商务印书馆编辑部. (2015). **辞源**. 3. 北京: 商务印书馆.
- 商务国际辞书编辑部. (2019). **成语大词典**. 2. 北京: 商务印书馆国际有限公司.
- 墨人. (2011). **影响孩子一生的 600 个成语故事: 夏**. 北京: 中国戏剧出版社.

- 夏征农 和陈至立主编. (2009). **辞海**. 6. 上海: 上海人民出版社.
- 季羨林. (2003). **成语源流大词典 (序)**. 南京: 江苏教育出版社.
- 杨同军. (2004). “谈佛教词语‘业’向‘孽’的嬗变.” **宗教学研究**, no. 4:160-162.
- 沈小燕. (2013). “汉语 ABAC 成语构式的 CAB 模型研究.” Doctoral dissertation, 认知语言学专业, 四川外国语大学.
- 程思琪. (2011). “翻译理论在汉语成语翻译中的应用.” **文教资料**, no. 11:52-53.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลสำนวนภาษาจีนที่ใช้นำมาวิเคราะห์แบ่งออกตามกลวิธี

การแปลแบบคำต่อคำ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
杀人不眨眼	ฆ่าคนไม่กะพริบตา
水火不容	น้ำไฟไม่หลอมรวม
螳螂捕蝉黄雀在后	ตึกแตนจับจิ้งจก นกขมิ้นอยู่ด้านหลัง
万劫不复	หมื่นกับไม่ฟื้นคืน

การแปลตรงตัว

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
天不怕地不怕	ไม่กลัวฟ้าไม่กลัวดิน
易守难攻	ป้องกันง่ายแต่โจมตียาก
自立门户	ก่อตั้งสำนักเอง
	ก่อตั้งสำนักเอง

การแปลเชิงอรรถศาสตร์

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
爱不释手	รัก...เสียจนไม่ยอมระวาง
不知天高地厚	ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง
出生入死	ร่วมเป็นร่วมตาย
打草惊蛇	แหวกหญ้าให้งูตื่น

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
	แหวกหญ้าให้งูตื่น
遏恶扬善	ทำความดี ละเว้นความชั่ว
古往今来	ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน
	ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน
离经叛道	ละทิ้งคำสอนทฤษฎีสำนึก
手无缚鸡之力	ไม่มีแรงแม้แต่จะจับไก่
瓮中捉鳖	จับปลาในอ่าง
先礼后兵	เจรจาก่อน กำลังทีหลัง
一箭双雕	ยิงธนูดอกเดียวได้นกสองตัว
以小人之心，度君子之腹	ใช้น้ำใจคนต่ำ มาประเมินวิญญูชน
油嘴滑舌	ปากหวานเล่นลิ้น
争强好胜	แก่งแย่งชิงดี
猪狗不如	ไร้ประโยชน์ยิ่งกว่าหมูหมา

การแปลตามต้นฉบับ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
不省人事	ไม่รู้สีกตัว
不知天高地厚	เจ้าช่างมีรู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ
臭名昭著	ชื่อเสียง...ฉาวโฉ่
聪明伶俐	ฉลาดหลักแหลม

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
分文不取	เงินสักนิตยังไม่เอาเลย
见死不救	เจอคนใกล้ตายแล้วไม่ช่วย
举步维艰	ย่างกรายลำบาก
君子报仇，十年不晚	ลูกผู้ชายแก้แค้นอีกสิบปีก็ไม่สาย
敲骨吸髓	เคาะกระดูกดูดเนื้อหนัง
禽兽不如	สัตว์เดรัจฉานยังไม่เท่า
擒贼先擒王	จับโจรต้องจับหัวหน้า
杀人灭口	ฆ่าคนปิดปาก
喜上加喜	มงคลซ้อนมงคล
血流成河	เลือดหยดเป็นสายธาร
妖魔鬼怪	ปีศาจ มาร ผี อสูรกาย
移山倒海	ย้ายภูเขาถมสมุทร
冤有头，债有主	แค้นมีสาเหตุ หนี้มีเจ้าหนี้
赞不绝口	ชื่นชมกันไม่ขาดปาก

การแปลแบบสำนวน

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
不近人情	ใจไม่ไ้ระกำ
不温不火	ไม่รู้ร้อนรู้หนาว
得寸进尺	ได้คืบจะเอาศอก

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
	ได้คืบจะเอาศอก
耳旁风	หูทวนลม
覆巢之下，焉有完卵	เมื่อเสาหลักถูกทำลาย สิ่งใดจะรอดชีวิต
狗急跳墙	จะเป็นสุนัขจนตรอก
旷世奇才	ไม่เป็นรองใคร
迫在眉睫	เรื่องคอขาดบาดตาย
全身而退	ออกมาได้แบบครบสามสิบสอง ครบสามสิบสอง
丧心病狂	จิตใจไม่อยู่กับร่องกับรอย
杀人如麻	ฆ่าคนเป็นผักปลา ฆ่าคนเป็นผักปลา
深仇大恨	ความแค้นเข้ากระดูกดำ
天网恢恢，疏而不漏	สวรรค์ยังมีตาอยู่
添油加醋	ราดน้ำมันลงกองไฟ
闻风丧胆	กลัวจนขวัญหนีดีฝ่อ
瓮中之鳖	อยู่ในกำมือ
无名小卒	หมากตัวเล็ก ๆ
心腹之患	หอกข้างแคร่
朽木不可雕也	ไม้แก่ตัดยากจริง ๆ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
养虎为患	เลี้ยงงูเห่าไว้กับตัว
一事无成	ไร้น้ำยา
衣冠禽兽	คนหน้าซื่อใจคด
以毒攻毒	หนามยอกต้องเอาหนามบ่ง
以牙还牙	ตาต่อตา ฟันต่อฟัน
斩草除根	ตัดรากถอนโคน
指日可待	อยู่ใกล้แค่เอื้อม
自作孽不可活	คนก่อกรรมทำเข็ญก็สมควรตาย

การดัดแปลงในฉบับแปล

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
爱憎分明	แยกถูกผิดชัดเจน
搬弄是非	กลับดำเป็นขาว
板上钉钉	เรื่องจริงไม่ผัดแปร
别有用心	จงใจ
不堪设想	ยากเกินจะรับไหว
不可理喻	ไม่มีเหตุผล
	ไม่มีเหตุผล
不同凡响	สมคำร่ำลือ
成何体统	จะทำไม

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
处心积虑	ทำทุกวิถีทาง
大逆不道	มีความผิดมาก
	ทำความผิดมากมาย
大势已去	คนเห็นธาตุแท้
大张旗鼓	มากมาย
掉以轻心	ได้ใจ
顶天立地	เคารพฟ้าดิน
放虎归山	รอดไปได้
放浪不羁	ไม่คิดเล็กคิดน้อย
甘拜下风	ว่าไปตามน้ำ
刮目相看	ประหลาดใจ
光明磊落	มีสายตาเฉียบแหลม
光明正大	ต่อหน้าทุกคน
归根结底	ถ้านึกกันดู
	ถ้านึกกันดู
含沙射影	เหน็บแนม
	เหน็บแนม
好自为之	ระวังตัว
	เจ้าควรรู้ไว้

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
轰轰烈烈	จนเป็นที่เลื่องลือ
花枝招展	แต่งตัวรุ่มร่าม
华而不实	อวดเก่ง
开宗明义	จะให้ความสำคัญและตระหนักถึง
夸夸其谈	อ้อมค้อม
狼狈不堪	ไร้หนทาง
了如指掌	ใช้
礼尚往来	คืนดีกัน
	บ๊าบอ
	บ๊าบอ
乱七八糟	อะไร
	บ๊าบอ
	ถ้อย
略知一二	ซำก็ได้ยินมา
岂有此理	ใช้ไม่ได้เลย
禽兽不如	เลวอย่างสัตว์เดรัจฉาน
趋之若鹜	ยกย่อง
煞费苦心	กลุ้มใจ...เป็นอย่างมาก
识时务者为俊杰	ผู้ฉลาดปราดเปรื่อง

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
世风日下	รู้ดีจริง ๆ
水天一色	มีทิวทัศน์สวยงาม
顺理成章	จริง ๆ
碎尸万段	ศพ...หายสาบสูญ
天南海北	ไม่เลือกหน้า
同流合污	ไผ่ดำ
玩火自焚	เปราะเปื้อน
万不得已	เข้าตัวเอง
望尘莫及	ลำบาก
瓮中捉鳖	สยบอยู่แทบเท้า
无稽之谈	ปลาติดในอ่าง
闲言碎语	ช่างน่าขำสิ้นดี
心神不宁	พูด...ออกไป
心血来潮	ไม่ทันระวัง
兴风作浪	ตั้งใจ
血流成河	ยิ่งใหญ่
摇旗呐喊	สังหาร...ทุกคน
咬文嚼字	ตะโกนด่า
	วาทศิลป์ปลี่ยน

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
一了百了	จะได้ไม่ยุ่งวาย
一手遮天	อำนาจแค่นี้
以礼相待	ดี...มาโดยตลอด
阴阳怪气	ทำตัวลึนปล่อน
杂七杂八	แปลกหน้า
自取其辱	เป็นภัยแก่ตัวเอง
罪有应得	สมควรถูกฆ่า
	สมควรถูกฆ่า
作威作福	พฤติกรรมจอมมง
การแปลแบบเอาความ	
สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
安分守己	ทำตามกฎหมายบ้านเมือง
背道而驰	ขัด
不知死活	ไม่รู้จะรอดหรือไม่
惨绝人寰	โหดร้ายไปหน่อย
成何体统	ไม่ว่าจะทำอะไร
处心积虑	จงใจ
促膝长谈	หารือกัน
寸步难行	ใช้ชีวิตยาก

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
挫骨扬灰	ตาย
	บดกระดูก
	บดกระดูก
	ถูกกำจัด
大错特错	พลาด
	คิดผิดมาตลอด
大恩大德	บุญคุณ
大可不必	อย่าทำ...เลย
大快人心	เป็นเรื่องที่น่ายินดี
	ทุกคนยินดียิ่งนัก
大逆不道	ไร้คุณธรรม
	ไร้คุณธรรม
大仁大义	บุญคุณยิ่งใหญ่
	มีเมตตา
滴水不漏	เข้าประเด็นทุกจุด
东窗事发	ความแตกขึ้นมา
恩将仇报	ไม่หัดตอบแทนบุญคุณ
匪夷所思	แปลกมาก
扶摇直上	ได้ขึ้นแทน

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
负荆请罪	ไปขอรับโทษ
狗仗人势	เก่งในเรื่องวางอำนาจ
画地为牢	อยู่ในที่นี้
挥金如土	ร่ำรวย
回头是岸	สำนึก
坚不可摧	แข็งแกร่ง
俭以养德	ใช้ชีวิตสมถะ ยึดถือคุณธรรม
箭无虚发	ยิงออกไปให้ตรงเป้า
节外生枝	ยิงออกไปให้ตรงเป้า
敬酒不吃吃罚酒	เกิดเหตุการณ์
居功自傲	พูดดีด้วยกลับไม่ยอมฟัง
居心叵测	เย่อหยิ่งมาก
决一死战	ชั่ว
绝顶聪明	สู้
宽宏大量	ฉลาด
	ใจกว้าง
	ใจกว้าง
狼心狗肺	เนรคุณ
灵丹妙药	ยา

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
乱七八糟	วุ่นวาย
马不停蹄	ทันที
没有规矩，不成方圆	ไร้กฎเกณฑ์ ไร้การตีกรอบ
冥顽不灵	ช่างดื้อดึงยิ่งนัก
恼羞成怒	มีโทสะ
披麻戴孝	ใส่ชุดไว้ทุกข์
片甲不留	ราบคาบ
齐心协力	พยายาม
其乐无穷	สนุก
千刀万剐	ลงโทษ
琴瑟和鸣	รักใคร่ปรองดองกัน
情同手足	สนิทสนมกัน
全军覆没	ล้มตาย
燃眉之急	ปัญหา
丧心病狂	สติฟั่นเฟือน
	เสียสติบ้าไป
	เลวทราม
	ความวิปลาส
赏罚分明	แยกออกอย่างชัดเจน

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
深仇大恨	ความแค้น
	ความแค้น
	ความแค้น
生灵涂炭	ผู้คนทุกข์มาก
十恶不赦	นักโทษ
石破天惊	น่าตกใจ
时过境迁	เมื่อเวลาผ่านไป
手下留情	ปล่อยเขาไปเถอะ
手足无措	ทำอะไรไม่ได้
受宠若惊	ทำตัวไม่ถูก
碎尸万段	ทำลายให้หมด
叹为观止	ดีที่สุด
天经地义	เรื่องที่ถูกต้อง
天伦之乐	ครอบครัวจะได้ด้วยกันพร้อมหน้า
天罗地网	ล้อมศัตรู
天怒人怨	ทำให้คนอาฆาต
	เป็นที่เกรียดขังของผู้คน
听之任之	อย่ากรู้แต่ไม่สนใจ
通天彻地	แกร่งกล้า

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
同气连枝	จำเป็นต้องร่วมมือกัน
头破血流	เจ็บตัว
歪门邪道	พวกนอกกรีต
完璧归赵	หมดหน้าที่
万不得已	จำเป็นจริง ๆ
忘恩负义	ลืมบุญคุณ
危机四伏	อันตราย
纹丝不动	ไม่ขยับ
闻风丧胆	ใครได้ยินชื่อเป็นต้องหนาว
误人子弟	สอนอะไรไม่ดี
	คนอื่นเข้าใจผิดหมด
侠肝义胆	ชอบช่วยผู้คน
相敬如宾	เคารพซึ่งกันและกัน
邪魔外道	ของนอกกรีต
	สิ่งนอกกรีต
新仇旧恨	ความโกรธเกลียดที่อัดอั้น
腥风血雨	ต่อสู้แก่งแย่งชิงกัน
兴师问罪	สอบสวน
胸有成竹	รู้เรื่อง...เป็นแน่

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
虚张声势	ให้กลัว
悬崖勒马	กลับตัวเปลี่ยนใจยังทัน
睚眦必报	ใจแคบ
摇尾乞怜	ประจบประแจง
	เห็นใจ
一日千里	ความก้าวหน้า
一五一十	ละเอียดยิบ
一言不合	ความคิดเห็นไม่ตรงกัน
贻害无穷	เกิดภัยพิบัติใหญ่หลวง
颐指气使	ดูหยิ่ง
义不容辞	จะไม่ขอปฏิเสธ
	ไม่ปฏิเสธ
	ไม่ปฏิเสธ
义无反顾	จะทำทุกอย่าง
	ยอมช่วยเหลืออย่างเต็มที่
义无反顾	ไม่ลังเล
义正词严	ยุติธรรม
忧心忡忡	กังวล
有目共睹	ต่างจับตามอง

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
怨气冲天	แรงอาฆาต
招摇过市	เดินเที่ยว
知遇之恩	บุญคุณ
	ผู้มีพระคุณ
	บุญคุณ
众矢之的	ถูกหมายหัว
舟车劳顿	ล่องเรือมาหลายเพลลา
助纣为虐	ทำเรื่องเลวทราม
	ทำเรื่องเลวทราม
自取其辱	ทำตัวเอง
尊师重道	เคารพอาจารย์ รวมไปถึงรุ่นพี่
การแปลเชิงสื่อสาร	
สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
安然无恙	อยู่สุข
八面玲珑	มีไหวพริบปฏิภาณดี
百废待兴	มีเรื่องต้องทำมากมายที่ยังไม่สำเร็จผล
百年好合	ครองรักร้อยปี
	ครองรักร้อยปี
百思不得其解	คิดเท่าไรก็ไม่ตก

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
半夜三更	ดึกดื่น
包藏祸心	ในใจคิดร้าย
	คิดร้าย
报仇雪恨	ชำระแค้น
暴殄天物	ของดีเสียหายหมด
	ทำลายของมีค่าเสียหายหมด
背水一战	สู้ตายอย่างเดียว
背信弃义	ไม่รักษาสัจจะ
本末倒置	กลับตาลปัตรไปหมด
别来无恙	สบายดีไหม
别有用心	มีจุดประสงค์แอบแฝง
秉烛夜谈	หาหรือ...ทั้งคืน
捕风捉影	ไร้เหตุผล
不辞而别	ไปไม่ร่ำไม่ลา
	ไปไม่ร่ำลา
不分青红皂白	ไม่ฟังอะไร
不共戴天	ไม่อยู่ร่วมโลกกัน
不管不顾	ไม่สนใคร
不欢而散	จากกันไม่ค่อยดีนัก

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
不拘小节	ไม่ต้องสนใจเรื่องเล็กน้อย
不可一世	วางตัวเหนือผู้อื่น
不明不白	ไร้สาเหตุ
不知天高地厚	ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง
察言观色	ประเมินสถานการณ์
成何体统	ทำแบบนี้ไม่เหมาะสม
吃不了兜着走	ได้อย่างไร
出生入死	เล่นงาน
出言不逊	ผ่านความเป็นความตาย
	พูดจาไร้มารยาท
	พูดจาไร้มารยาท
	บดเป็นผุยผง
	ทำให้...เหลือเพียงผงกระดูก
	บดเป็นผุยผง
	บดเป็นผุยผง
挫骨扬灰	ย่อยยับเป็นผุยผง
	บด...ป่นปี้เป็นผุยผง
	บด...เป็นผุยผง
	บด...เป็นผุยผง

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
	บด...เป็นผุยผง
	บดเป็นผุยผง
大错特错	ทำผิดใหญ่หลวง
大敌当前	เผชิญหน้ากับศัตรู
大费周章	ลงแรงตั้งมากมาย
大呼小叫	โหวกเหวกโวยวาย
大可不必	อย่าทำ...เลย
	ไม่จำเป็น
大快人心	ทุกคนต่างสะใจ
大名鼎鼎	โด่งดัง
大逆不道	เป็นกบฏ
大义凛然	รักความถูกต้อง
大义灭亲	ตั้งใจกำจัดพี่น้องตัวเอง
胆小怕事	ใจเสาะ
当务之急	สิ่งที่ควรทำเวลานี้
倒行逆施	ขัดต่อคุณธรรม
道貌岸然	แสร้งมีศีลธรรม
得天独厚	มากพลั่งและมีคนหนุนหลัง
登峰造极	เก่งกล้าที่สุด

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
雕虫小技	วิธีกระจอก ๆ
	วิธีกระจอก
调兵遣将	ย้ายกำลังพล
	กำกับไพร่พล
鼎力相助	ช่วยเหลือเต็มที่
丢人现眼	อับยศสิ้นดี
独善其身	คิดถึงแต่ตัวเอง
	ทำอะไร...ไม่สนใจผู้อื่น
多管闲事	ยุ่งเรื่องของคนอื่น
多行不义必自毙	ทำชั่วไว้มาก กรรมจึงตามสนอง
恩断义绝	บุญคุณ...จบสิ้นกันแค่นี้
飞扬跋扈	เย่อหยิ่งจองหอง
费尽心思	ทำทุกวิถีทาง
风尘仆仆	เหน็ดเหนื่อย
风平浪静	สงบ
风言风语	ข่าวลือ
甘拜下风	ยอมศิโรราบ
赶尽杀绝	ฆ่าล้างตระกูล
感恩戴德	ซาบซึ้งในเมตตา

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
高高在上	ทำตัวหยิ่งผยอง
	ชอบวางตัว...เหนือคนอื่น
格杀勿论	ฆ่าได้ไม่มีข้อยกเว้น
各为其主	ต่างคนต่างก็มีนายของตน
供认不讳	ยอมสารภาพ
恭敬不如从命	น้อมรับไว้
	ก็ยากที่จะปฏิเสธ
狗屁不通	เหลวไหล
	เหลวไหล
孤陋寡闻	ไม่รู้อะไร
鬼鬼祟祟	ลับ ๆ ล่อ ๆ
	หลบ ๆ ซ่อน ๆ
	ลับ ๆ ล่อ ๆ
鬼迷心窍	ขาดสติ
过目不忘	อ่านผ่านตาก็จำได้
海阔任鱼跃，天高任鸟飞	บ่อยบินอิสระไร้การควบคุม
骇人听闻	น่าตกใจมาก
含血喷人	ใส่ร้ายกัน
	ใส่ความ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
黑白分明	แบ่งได้ชัด
横行无忌	ไม่ยำเกรงกฎ
后顾之忧	อะไรที่ต้องกังวล
后患无穷	เกิดหายนะไม่จบไม่สิ้น
	เป็นปัญหายืดเยื้อ
后会有期	พบเจอวันหน้า
	ได้พบกันอีก
厚颜无耻	พบเจอวันหน้า
	ไร้อาย
胡搅蛮缠	ไร้อาย
	ก่อกวนไม่เลิก
胡说八道	พูดจาเลอะเทอะ
	พูดซี้ซั้ว
	พูดเหลวไหล
胡言乱语	พูดเหลวไหล
	พูดส่งเดช
花天酒地	เสพสุข
花言巧语	วาจาหลอกถ้อ
华而不实	แค่ดูหรูแต่ไร้ประโยชน์

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
昏昏沉沉	อาการง่วง
浑然一体	แยกไม่ออก
魂飞魄散	ไม่เหลือแม้แต่วิญญาณ
混淆是非	กลับผิดเป็นถูก
活蹦乱跳	กระโดดโลดเต้น
火中取栗	เสี่ยงตายเพื่อผู้อื่น
嫉恶如仇	เกลียดความชั่วร้าย
	เกลียดความชั่วร้าย
既往不咎	มองข้ามไปได้
见怪不怪	ไม่แปลกใจ
交口称赞	สรรเสริญชื่นชม
骄奢淫逸	หยิ่งทะนงลืမ်ตัว
尽力而为	ทำให้เต็มที่
尽善尽美	ไร้ที่ติ
精疲力竭	เหนื่อยจนจะขาดใจ
纠缠不清	วุ่นวาย
久别重逢	พอเจอแล้ว
咎由自取	หาเรื่องใส่ตัว
	แล้วทำเรื่องเอง

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
就地正法	สำเร็จโทษ...ตอนนี้
居无定所	ไม่มีที่พักเป็นหลักแหล่ง
举世无双	ใครจะเทียบ...ได้อีก
举手之劳	แรง
可喜可贺	ควรค่าแก่การเฉลิมฉลอง
刻不容缓	รอช้าไม่ได้
口口声声	พูดเต็มปาก
狂妄自大	โอหังอวดดีเกินไป
	โอหังอวดดี
	โอหังอวดดี
旷世奇才	ผู้ไร้เทียมทาน
来历不明	ไร้ที่มา
来龙去脉	ที่มาที่ไป
来路不明	ไม่รู้ที่ไปที่มา
滥杀无辜	ฆ่าคนผู้บริสุทธิ์
	ฆ่าผู้บริสุทธิ์
老死不相往来	เลิกคบกันจนตาย
雷厉风行	มีคำสั่งลงมาทันที
里应外合	ในนอกร่วมมือกัน

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
	สมคบคิดทั้งในและนอก
临危不惧	ไม่กลัวอันตราย
伶牙俐齿	ความคมคาย
乱七八糟	ไร้สาระ
	เตลิดแผ่นหนี
落荒而逃	หนีหัวซุกหัวซุน
	หนีหัวซุกหัวซุน
略知一二	พอรู้มาบ้าง
满城风雨	ลือกันไปทั่วเมือง
毛骨悚然	แสนน่ากลัวจนขนหัวลุก
冒天下之大不韪	ฝ่าฝืนกฎต่อต้านผู้คน
	ฝ่าฝืนกฎต่อต้านผู้คน
闷闷不乐	กลุ้มใจ
绵薄之力	ความช่วยเหลือเล็กน้อย
面面俱到	ละเอียดรอบคอบ
名不虚传	สมคำร่ำลือ
名不正，言不顺	ไม่คู่ควร
明目张胆	กล้าดี
明知故犯	รู้ยังทำผิด

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
莫名其妙	ประหลาด
	อยู่ ๆ ก็
目中无人	ต้องรู้จักให้เกียรติผู้อื่น
	ไม่เห็นหัวผู้อื่น
	ไม่เห็นหัวคนอื่น
拿手好戏	เรื่องถนัด
难言之隐	ที่บอกไม่ได้
能言善辩	วาจาปากเป็นเลิศ
抛头露面	โผล่หัว
披荆斩棘	สู้รบทำศึก
披麻戴孝	ไว้ทุกข์
平安无事	ปลอดภัย
萍水相逢	มีวาสนาเจอกัน
迫不得已	ถูกบังคับให้ทำ
	ถูกบังคับให้ทำ
	สถานการณ์มันบังคับ
	ไม่เต็มใจ
迫不及待	อดทนรอไม่ไหว

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
	คาลาร้อยโพรง
	คาลาร้อยโพรง
千刀万剐	แฉ่เนื้อเป็นหมื่นชิ้น
千夫所指	ขอให้ผู้คนประณาม
	ขอให้ผู้คนประณาม
千军万马	กองกำลังมหาศาล
千里迢迢	เดินทางตั้งไกล
千辛万苦	อย่างยากลำบาก
	ลำบากเหน็ดเหนื่อย
千真万确	ไม่ผิดแน่
	จริงแท้แน่นอน
强人所难	จะดูไม่ลำบากไปหน่อยไหม
锲而不舍	กัดไม่ปล่อย
秦晋之好	หมั้นหมาย
禽兽不如	เลวยิ่งกว่าสัตว์นรก
轻举妄动	วู่วาม
情同手足	เสมือนพี่น้องที่คอยช่วยเหลือกัน
情有可原	มีเหตุมีผล
求之不得	อยากไปมากเหลือเกิน

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
趋炎附势	ประจบสอพลอ
趋之若鹜	แย่งชิงเพื่อให้ได้เป็นคนแซ่เวิน
	ต่างพากันแย่งชิง
取而代之	แทนที่ได้
取之不竭	มีให้ใช้อย่างไม่หมดสิ้น
全力以赴	ทุ่มเทสุดความสามารถ
人多口杂	ยิ่งคนเยอะปากก็ยิ่งมาก
人非草木	รู้สึกกันบ้าง
忍辱负重	อดทนอดกลั้น
	ทนเก็บไว้
忍无可忍	หมดความอดทน
如出一辙	เช่นเดียวกับ
撒手人寰	ตายจากเราไป
三天两头	แทบทุกวัน
丧尽天良	จิตใจอำมหิตจริง ๆ
扫地出门	ไล่ออกไป
	ไล่ออก
杀人偿命	ชีวิตต้องชดใช้ด้วยชีวิต
杀人灭口	ฆ่าคนปิดปาก

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
山雨欲来	มีบางสิ่งกำลังจะเกิดขึ้น
善罢甘休	ยอมปล่อยไปง่าย ๆ
伤筋动骨	กระดูกหัก
身败名裂	ทำลายเกียรติ...ให้ป่นปี้
身不由己	ไม่ได้อยากจะทำ
	จำใจต้องทำ
深更半夜	ดึก ๆ ตื่น ๆ
深思熟虑	คิดรอบคอบ
神不知，鬼不觉	ไม่มีใครรู้
	ไม่มีผู้คนพบเห็น
	ไม่ทันรู้ตัว
	ไม่มีใครตั้งตัว
声势浩大	ยิ่งใหญ่
十全十美	ดีพร้อมทุกอย่าง
	ดีเสมอ
实话实说	พูดความจริง
	บอกความจริง
世风日下	บ้านเมืองทุกวันนี้ตกต่ำ
似曾相识	คุ้นเคยยิ่งนัก

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
	เหมือนเคยกินที่ไหน
	อยู่คนละฝั่งกัน
势不两立	อยู่คนละฝั่งกัน
	อยู่คนละฝั่ง
	อยู่คนละฝั่ง
事不宜迟	อย่าเสียเวลาเลย
	เวลาไม่คอยทำ
是非曲直	ถูกหรือผิด
手无寸铁	ไร้พิฆภัย
手无缚鸡之力	ไม่มีทางสู้
受宠若惊	ถูกเอาใจอย่าลืมตัว
	ยอมให้ถูกจับ
束手就擒	ยอมโดนจับ
	หมดหนทาง
束手无策	จนหนทาง
水落石出	ทุกอย่างจะแจ่มแจ้ง
顺藤摸瓜	ติดตามเบาะแส
说三道四	ว่าร้ายสารพัด
死而复生	ฟื้นคืนชีพ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
死无对证	ไม่ให้ใครพบหลักฐาน
死于非命	ตายแบบผิดวิสัย
四海为家	ทุกแห่งเสมือนบ้าน
肆无忌惮	กำแหงมากเกินไป
速战速决	รีบจบเรื่อง
随心所欲	ทำอะไรตามอำเภอใจ
所向披靡	เก่งกาจนัก
所作所为	สิ่ง...ทำมาทั้งหมด
谈何容易	ไม่ใช่เรื่องง่าย
螳螂捕蝉，黄雀在后	จงคิดการณ์ไกล อย่ามองเพียงผลประโยชน์
韬光养晦	ปิดบัง
讨价还价	ต่อรองกัน
	ต่อรอง
天不怕，地不怕	ไม่กลัวอะไร
天大地大	แผ่นดินกว้างใหญ่
天衣无缝	ไม่มีพินิจ
同仇敌忾	มีศัตรูร่วมกัน
偷鸡摸狗	ย่องเบายามวิกาล
图谋不轨	มีแผนการร้าย

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
歪门邪道	ศาสตร์มืด
	วิชามารนอกกรีต
	วิถีนอกกรีต
万不得已	หากข้ามีทางเลือกอื่น
忘恩负义	ไม่รู้บุญคุณแล้วยังเนรคุณ
	เนรคุณ
为非作歹	ทำเรื่องชั่วช้า
	ทำเรื่องร้ายกาจ
为民除害	กำจัดคนชั่วช้า
畏首畏尾	ขี้ขลาด
闻所未闻	ไม่เคยได้ยินมาก่อน
	ไม่เคยได้ยินมาก่อน
问心无愧	ห้ามละอายแก่ใจตนเอง
	ไม่มีอะไรต้องละอาย
	ไม่ต้องละอายใจ
无稽之谈	ไม่ต้องละอายใจ
	เหลวไหลสิ้นดี
无济于事	ช่วยอะไรไม่ได้
	ช่วยอะไรไม่ได้

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
无能为力	ทำไม่ได้
	ทำมันไม่ได้
无师自通	ไม่มีอาจารย์ชี้แนะก็สามารถ
无所不能	เก่งกาจทำได้ทุกอย่าง
	เก่งกาจทำได้ทุกอย่าง
物归原主	คืนให้เจ้าของ
喜出望外	ปิติยินดี
下不为例	ครั้งหน้าไม่ได้นะ
	ไม่มีครั้งหน้า
先下手为强	ลงมือเสียก่อน
闲云野鹤	ละทางโลก
相安无事	อยู่อย่างสงบสุข
想方设法	คิดหาวิธี
逍遥自在	อยากทำอะไรตามใจได้
销声匿迹	ไร้ข่าวคราว
小菜一碟	เป็นเรื่องง่ายมาก
邪魔外道	วิชามารนอกกรีต
心狠手辣	ใจคอโหดเหี้ยม
	โหดเหี้ยม

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
	โหดเหี้ยมอำมหิต
心力交瘁	เหนื่อยกายเหนื่อยใจ
心术不端	ใจคด
信誓旦旦	มั่นใจ
惺惺作态	ยังมาตีหน้าซื่อ
行侠仗义	ใช้ความถูกต้องช่วยเหลือผู้คน
凶多吉少	ไม่สู้ดีนัก
	มีเคราะห์มากกว่าโชค
袖手旁观	นั่งดูตาย
	นั่งเฉยไม่ยื่นมือช่วย
血雨腥风	การนองเลือด
	สงครามนองเลือด
血战到底	สู้...จนตายกันไปข้างหนึ่ง
睚眦必报	เจ้าคิดเจ้าแค้น
言而无信	ต้องรักษาสัจจะ คำไหนคำนั้น
言之有理	มีเหตุผล
	มีเหตุผล
妖魔鬼怪	ภูมผีปิศาจ
	ภูมผีปิศาจ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
	ฎมฝฝฝฝฝ
	ฎมฝฝฝฝฝ
一败涂地	แพ้ราบคาบ
一本正经	จริงจัง
	ลงมือแล้วต้องลงมือให้ถึงที่สุด
一不做，二不休	จัดการ...ให้ถึงที่สุด
	จัดการถึงขั้นสุด
一见倾心	รักแรกพบ
一举一动	ทุกฝฝฝฝ
	จัดการ...ในคราเดียว
一网打尽	ทุกคนต้องตายกันหมด
	คนไม่รู้จะไรเลยสักอย่าง
	คนไม่รู้จะไรเลย
一问三不知	คนไม่รู้จะไรเลย
	ไม่รู้จะไรเลย
	ไม่รู้จะไรเลยสักอย่าง
一言难尽	เรื่องมันยาว
以礼相待	ต้อนรับตามมารยาท
亦步亦趋	เลียนแบบ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
异想天开	เพ้อฝัน
	เพ้อฝัน
易地而处	หากท่านเป็นข้า
	หากท่านเป็นข้า
阴曹地府	นรก
阴谋诡计	วิธีสกปรก
	วิธีสกปรก
引以为戒	อย่าไปทำตาม
庸庸碌碌	เป็นคนธรรมดา
雍容华贵	ช่างดูเลอค่า
游山玩水	เดินท่องเที่ยวทั่ว
浴血奋战	สู้สุดชีวิต
	ต่อสู้ปางตาย
原形毕露	กลายร่างเดิม
远近闻名	ชื่อเสียงโด่งดัง
长话短说	เล่ามาสั้น ๆ
长驱直入	บุกไปโดยตรง
招摇撞骗	หลอกลวงคนอื่น
真相大白	ความจริงก็จะปรากฏ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
知其一，不知其二	รู้เพียงเสี้ยวเดียว
志同道合	เป็นสหายร่วมอุดมการณ์
	ร่วมอุดมการณ์เช่นเดียวกัน
	มีอุดมการณ์เหมือนกัน
中看不中用	ดูเหมือนร้ายกาจ แต่ก็แค่นั้น
忠心耿耿	ซื่อสัตย์
重蹈覆辙	ความผิดซ้ำรอย
	กลับซ้ำรอยเดิม
重整旗鼓	กลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง
舟车劳顿	เดินทางมากี่ลำบาก
铸成大错	เกิดความผิดครั้งใหญ่
装疯卖傻	แกล้งบ้า
兹事体大	เป็นเรื่องใหญ่
自顾不暇	เอาตัวเองไม่รอด
自愧不如	เทียบไม่ติด
自命不凡	ถือตนอวดเก่ง
自生自灭	ค่อย ๆ ตายไปเอง
自投罗网	เข้าไปในกับดักเอง
自相残杀	ฆ่ากันเอง

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
自以为是	อวดดี
自作多情	คิดเองเออเอง
自作主张	โดยพลการ
	ทำอะไรไม่ปรึกษา
走火入魔	ถูกธาดุไฟเข้าแทรก
	ธาดุไฟเข้าแทรก
	ธาดุไฟเข้าแทรก
	ธาดุไฟเข้าแทรก
	ธาดุไฟเข้าแทรก
	ธาดุไฟเข้าแทรก
罪大恶极	ชั่วร้ายมหันต์
	ผิดมหันต์
罪有应得	ผลกรรมที่...ควรได้รับ
	สมควรได้รับการลงโทษ
作恶多端	ทำเรื่องชั่วร้ายมากมาย
坐视不管	นิ่งนอนใจ
	นิ่งนอนใจ

การแปลแบบการละ

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
百废待兴	-
不上不下	-
	-
	-
咄咄逼人	-
沸沸扬扬	-
呼风唤雨	-
胡搅蛮缠	-
胡言乱语	-
乱七八糟	-
千里迢迢	-
上天入地	-
万箭穿心	-
无缘无故	-
熙熙攘攘	-
	-
一臂之力	-
一鼓作气	-

สำนวนภาษาจีน	บทแปลภาษาไทย
一丝不挂	-
越俎代庖	-
自作聪明	-

ลัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ

b (ป)	p (ผ,พ)	m (ม)	f (ฝ,ฟ)	d (ต)	t (ถ,ท)	n (น)	l (ล)
g (ก)	k (ข,ค)	h (ห,ฮ)	j (จ)	q (ช,ฉ)	x (ซ,ส)	zh (จ)	ch (ช,ฉ)
sh (ฉ,ช)	r (ร)	z (จ)	c (ช,ฉ)	s (ส,ซ)	y (ย,-)	w (ว,-)	

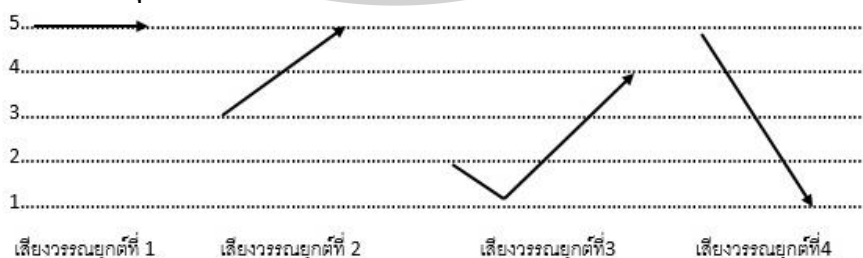
ลัทอักษรแทนเสียงสระ

a	ai	an	ang	ao	e	e	ê
(อะ,อา)	(ไอ,อาย)	(อัน,ฮาน)	(อัง,ฮาง)	(เอา,ฮาว)	(เออ)	(เอ)	(เอ)
ei	en	eng	er	i	i	ia	ian
(เอย์)	(เอิน)	(เอ็ง)	(เออร์)	(อี)	(อี,อีอ)	(เอีย)	(เอียน)
iang	iao	ie	in	ing	iong	iu	o
(เอียง)	(เอียว)	(เอีย)	(อิน)	(อิง)	(-ยง)	(อิว)	(อัว)
o	ong	ou	u	ü	ua	uai	uan
(โอ)	(อง)	(โอว)	(อู)	(-วี)	(-วา)	(ไ-ว,-วาย)	(-วัน,-วาน)
üan	uang	üe	ui	un	ün	uo	
(เวียน)	(-วัง,-วาง)	(เอว)	(-อูย)	(-อุน)	(-อวิน)	(-อัว)	

เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง

ˊ	แทน เสียงหนึ่ง	ˇ	แทน เสียงสาม
ˋ	แทน เสียงสอง	ˊ	แทน เสียงสี่

ระดับของเสียงวรรณยุกต์จีน

เครื่องหมายวรรณยุกต์จีนดัดแปลงมาจากเส้นกราฟที่แสดงลักษณะการออกเสียงตามในรูปที่ 1 การแสดงเครื่องหมายเสียงวรรณยุกต์ต้องเขียนเครื่องหมายไว้เหนือรูปสระ คำที่ออกเสียงเบาจะไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ

หมายเหตุ

- (1) พยัญชนะ “w” เมื่อตามด้วยสระ u จะไม่ออกเสียง เช่น “wǔ” ถอดเป็น “อู่”
- (2) พยัญชนะ “y” ออกเสียง “ย” เช่น “yin” ถอดเป็น “หยิน” แต่จะไม่ออกเสียงเมื่อตามด้วย “i” และไม่มีตัวสะกด เช่น “yī” ถอดเป็น “อี”
- (3) สระ “e” จะออกเสียง “เอ” เมื่อตามหลังพยัญชนะ y
- (4) สระ “i” จะออกเสียง “อี, อือ” เมื่อตามหลัง c, ch, r, s, sh, z และ zh
- (5) สระ “iong” ใช้เฉพาะกับ j, q, x
- (6) สระ “o” เมื่อตามหลัง b, p, m, f, w ออกเสียงเป็น “uo”
- (7) สระ “ü” เมื่อตามหลัง j, q, x และ y เขียนลดรูปเป็น “u” แต่เมื่อตามหลัง n และ l คงรูปเดิมเป็น “ü”
- (8) สระ “üan” เมื่อตามหลัง j, q, x และ y เขียนลดรูปเป็น “uan”
- (9) สระ “üe” เมื่อตามหลัง j, q, x และ y เขียนลดรูปเป็น “ue” แต่เมื่อตามหลัง n และ l คงรูปเดิมเป็น “üe”
- (10) สระ “ün” เมื่อตามหลัง j, q, x และ y เขียนลดรูปเป็น “un”

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

ฉินยี่ เมิ่ง

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาการสอน
ภาษาจีนเพื่อชาวต่างชาติ มหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอล

พ.ศ. 2561 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อ
การพัฒนาอาชีพ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

